

Prezes Rady Ministrów

Donald Tusk

Warszawa, dnia /elektroniczny znacznik czasu/

RM-0610-118-26
UD370

Pan Włodzimierz CZARZASTY
Marszałek Sejmu

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi
projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego.
Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został
upoważniony Minister Sprawiedliwości.

Z poważaniem
Donald Tusk
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Do wiadomości:
wnioskodawca

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego

Art. 1. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, 421, 638, 760, 882 i 901) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 16 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Wzory pouczeń określonych przez Ministra Sprawiedliwości, w drodze rozporządzeń, na podstawie niniejszego kodeksu umieszcza się na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości wraz z ich tłumaczeniem na języki obce najczęściej wykorzystywane w postępowaniu karnym.”;

2) w art. 244:

a) w § 2 po wyrazach „jak również o treści art. 248 § 1 i 2” dodaje się wyrazy „oraz o prawie i terminie dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w wypadku niewątpliwie niesłusznego zatrzymania”,

b) § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pouczenia, o którym mowa w § 2, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika.”;

3) w art. 263 w § 8 po wyrazach „oraz art. 612 § 1,” dodaje się wyrazy „a także o prawie i terminie dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w wypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania.”;

4) w art. 300:

a) w § 1 zdanie pierwsze i zdanie drugie otrzymują brzmienie:

„Przed pierwszym przesłuchaniem poucza się podejrzanego o jego uprawnieniach: do składania wyjaśnień, do odmowy składania wyjaśnień lub odmowy odpowiedzi na pytania, do informacji o treści zarzutów i ich zmianach, do składania wniosków o dokonanie czynności śledztwa lub dochodzenia, do udziału w czynnościach śledztwa lub dochodzenia, do korzystania z pomocy obrońcy, w tym do wystąpienia o obrońcę z urzędu w wypadku określonym w art. 78 i art. 78a, do końcowego zaznajomienia z materiałami postępowania przygotowawczego, jak również o uprawnieniach określonych w art. 23a § 1 i 4, art. 72 § 1 i 2, art. 156 § 5 i 5a,

art. 301 i art. 335 oraz o obowiązkach i konsekwencjach wskazanych w art. 74, art. 75, art. 117 § 2 i 2a, art. 133 § 2, art. 138 i art. 139. Ponadto podejrzanego, który nie ukończył 18 lat, poucza się o prawie do podejmowania czynności na korzyść podejrzanego przez osoby, o których mowa w art. 76, i do obecności osób, o których mowa w art. 299b, podczas czynności z udziałem podejrzanego oraz o obowiązkach organów prowadzących postępowanie karne, obejmujących realizację praw podejrzanego, który nie ukończył 18 lat, które wynikają z art. 202, art. 214 i art. 215, oraz o zasadach stosowania środków zapobiegawczych i sposobie wykonywania pozbawienia wolności wynikającego z art. 212 Kodeksu karnego wykonawczego, a także o roli organów uczestniczących w postępowaniu karnym.”,

- b) w § 2 zdanie pierwsze i zdanie drugie otrzymują brzmienie:

„Przed pierwszym przesłuchaniem albo niezwłocznie po ustaleniu pokrzywdzonego, jeżeli odstępuje się od jego przesłuchania, poucza się pokrzywdzonego o posiadaniu statusu strony procesowej w postępowaniu przygotowawczym oraz o wynikających z tego uprawnieniach, w szczególności: do składania wniosków o dokonanie czynności śledztwa lub dochodzenia i o warunkach uczestniczenia w tych czynnościach, określonych w art. 51, art. 52 i art. 315–318, do korzystania z pomocy pełnomocnika, w tym do złożenia wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu w okolicznościach wskazanych w art. 78, jak również o uprawnieniach określonych w art. 23a § 1 i 4, art. 49a § 2, art. 156 § 5, art. 204, art. 306, art. 315a i art. 337a oraz o obowiązkach i konsekwencjach wskazanych w art. 117 § 2 i 2a, art. 138, art. 139 i art. 192 § 1. Pouczenie obejmuje również informacje o: możliwościach naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę przez oskarżonego lub uzyskania kompensaty państwowej, dostępie do pomocy prawnej, dostępnych środkach ochrony i pomocy, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka, pomocy przewidzianej w art. 43 § 8 Kodeksu karnego wykonawczego, możliwości wydania europejskiego nakazu ochrony, organizacjach wsparcia pokrzywdzonych oraz możliwości zwrotu kosztów poniesionych w związku z udziałem w postępowaniu.”,

- c) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Przed pierwszym przesłuchaniem poucza się świadka o jego uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazuje informacje niezbędne do realizacji tych uprawnień i obowiązków, które wynikają z art. 117 § 2a, art. 148a § 1, art. 177

§ 1, 1a i 2, art. 179 § 1, art. 180 § 1–4, art. 182, art. 183 § 1, art. 184 § 1 i 7, art. 185, art. 186, art. 192 § 2–4, art. 192a § 1 i 2, art. 285 § 1 i 2, art. 286 i art. 287 § 1 i 2, oraz o zakazach dowodowych, prawie do korzystania z pomocy pełnomocnika, w tym do złożenia wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu w okolicznościach wskazanych w art. 78, możliwości zwrotu kosztów poniesionych w związku z udziałem w postępowaniu, dostępnych środkach ochrony i pomocy, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka, pomocy przewidzianej w art. 43 § 8 Kodeksu karnego wykonawczego i możliwości przesłuchania przez konsula. Pouczenie należy wręczyć świadkowi na piśmie; świadek otrzymanie pouczenia potwierdza podpisem.”,

d) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia:

1) wzór pisemnego:

- a) pouczenia, o którym mowa w § 1 oraz w art. 517c § 2 i 2a, w tym odrębny dla osób, które nie ukończyły 18 lat, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat,
- b) pouczenia, o którym mowa w § 2, w tym odrębny dla osób, które nie ukończyły 18 lat, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat,
- c) pouczenia, o którym mowa w § 3, w tym odrębny dla osób, które nie ukończyły 18 lat, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat;

2) wzór pisemnych:

- a) wyjaśnień, o których mowa w § 3a, dla osoby, o której mowa w § 1, odrębny dla osób nieporadnych ze względu na wiek lub stan zdrowia oraz

osób, które nie ukończyły 18 lat, mając na względzie konieczność zrozumienia wyjaśnień przez te osoby,

- b) wyjaśnień, o których mowa w § 3a, dla osoby, o której mowa w § 2, odrębny dla osób nieporadnych ze względu na wiek lub stan zdrowia oraz osób, które nie ukończyły 18 lat, mając na względzie konieczność zrozumienia wyjaśnień przez te osoby,
- c) wyjaśnień, o których mowa w § 3a, dla osoby, o której mowa w § 3, odrębny dla osób nieporadnych ze względu na wiek lub stan zdrowia oraz osób, które nie ukończyły 18 lat, mając na względzie konieczność zrozumienia wyjaśnień przez te osoby.”;

5) w art. 338:

- a) § 1a otrzymuje brzmienie:

„§ 1a. Oskarżonego poucza się również o uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazuje informacje niezbędne do realizacji tych uprawnień i obowiązków, które wynikają z § 3, z art. 23a § 1 i 4, art. 75 § 1 i 2, art. 76, art. 138, art. 139, art. 156 § 1, 2 i 3, art. 338a, art. 338b i art. 349 § 8 zdanie trzecie, oraz o prawie do korzystania z pomocy obrońcy, w tym do wystąpienia o obrońcę z urzędu w wypadku określonym w art. 78 i art. 78a, jak również o tym, że w zależności od wyniku procesu oskarżony może być obciążony kosztami procesu, w tym wyznaczenia obrońcy z urzędu.”,

- b) dodaje się § 7 i 8 w brzmieniu:

„§ 7. Jeżeli oskarżony nie ukończył 18 lat to pouczenie, o którym mowa w § 1, 1a i 2, doręcza się również przedstawicielowi ustawowemu lub osobie, pod której pieczęć oskarżony pozostaje, albo innej osobie wskazanej albo wyznaczonej, o której mowa w art. 76a.

§ 8. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pisemnego pouczenia, o którym mowa w § 1, 1a i 2, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat.”;

6) w art. 339:

- a) w § 5 skreśla się zdanie trzecie,
- b) dodaje się § 6–8 w brzmieniu:

„§ 6. Doręczając oskarżonemu zawiadomienie o terminie posiedzenia albo wezwanie na posiedzenie, poucza się go o uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazuje informacje niezbędne do realizacji tych uprawnień i obowiązków, które wynikają z § 5, z art. 23a § 1 i 4, art. 72 § 1 i 2, art. 75 § 1 i 2, art. 76, art. 76a, art. 96, art. 117 § 2, 2a i 3a, art. 138, art. 139, art. 156 § 1, 2 i 3, art. 338b, art. 341 § 1–3, art. 343 § 2, 3, 5 i 7, art. 343a § 1 i 2, art. 353 § 3 w zw. z art. 354, art. 360 i art. 361 w zw. z art. 95b § 3, art. 374 § 4, 7 i 9 w zw. z art. 96a, art. 377 § 1 i 3, art. 422 § 1 i 2 i art. 447 § 5, oraz o prawie do korzystania z pomocy obrońcy, w tym do wystąpienia o obrońcę z urzędu w wypadku określonym w art. 78 i art. 78a, jak również o tym, że w zależności od wyniku procesu oskarżony może być obciążony kosztami procesu, w tym wyznaczenia obrońcy z urzędu, a także o prawie i terminie dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w wypadku niesłusznego skazania lub zastosowania środków zabezpieczających. Jeżeli oskarżony nie ukończył 18 lat to pouczenie doręcza się również przedstawicielowi ustawowemu lub osobie, pod której pieczęć oskarżony pozostaje, albo innej osobie wskazanej albo wyznaczonej, o której mowa w art. 76a.

§ 7. Doręczając pokrzywdzonemu zawiadomienie o terminie posiedzenia albo wezwanie na posiedzenie, poucza się go o możliwości zakończenia postępowania bez przeprowadzenia rozprawy, a także o uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazuje informacje niezbędne do realizacji tych uprawnień i obowiązków, które wynikają z § 5, z art. 23a § 1 i 4, art. 49a § 2, art. 53 i art. 54 § 1, w tym do wcześniejszego złożenia oświadczenia, o którym mowa w art. 54 § 1, i do składania wniosków o dokonanie czynności w postępowaniu sądowym, z art. 117 § 2, 2a i 3a, art. 138, art. 139, art. 148a § 1, art. 156 § 1, 2 i 3, art. 204, art. 337a, art. 341 § 1 i 3, art. 343 § 2, 3, 5 i 7, art. 343a § 1 i 2, art. 349 § 8 zdanie trzecie, art. 354 pkt 1 i 2, art. 374 § 4 i 9 w zw. z art. 96a, art. 444 § 1 i art. 447 § 5, oraz o prawie do korzystania z pomocy pełnomocnika, w tym do złożenia wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu w okolicznościach wskazanych w art. 78, jak również o możliwości zwrotu kosztów poniesionych w związku z udziałem w postępowaniu. Pouczenie obejmuje również informacje o: możliwościach naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę przez oskarżonego lub uzyskania kompensaty państwowej, dostępie do pomocy prawnej, dostępnych środkach ochrony i pomocy, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla

pokrzywdzonego i świadka, pomocy przewidzianej w art. 43 § 8 Kodeksu karnego wykonawczego, możliwości wydania europejskiego nakazu ochrony oraz organizacjach wsparcia pokrzywdzonych.

§ 8. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pisemnego:

- 1) pouczenia, o którym mowa w § 6, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat;
 - 2) pouczenia, o którym mowa w § 7, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat.”;
- 7) w art. 343 w § 5 skreśla się zdanie drugie;
- 8) w art. 353:
- a) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Doręczając oskarżonemu wezwanie na rozprawę albo zawiadomienie o jej terminie, poucza się go o uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazuje informacje niezbędne do realizacji tych uprawnień i obowiązków, które wynikają z § 1 i 2, z art. 72 § 1 i 2, art. 76a, art. 100 § 3, art. 117 § 2, 2a i 3a, art. 175, art. 360, art. 361, art. 374 § 1–2, 4, 7 i 9, art. 376, art. 377 § 1 i 3, art. 378a, art. 382, art. 387, art. 419 § 1, art. 422 § 1, 2 i 2a i art. 447 § 5, oraz o prawie i terminie dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w wypadku niesłusznego skazania lub zastosowania środków zabezpieczających.”,

- b) po § 4a dodaje się § 4b i 4c w brzmieniu:

„§ 4b. Doręczając pokrzywdzonemu zawiadomienie o terminie rozprawy, poucza się go o uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazuje informacje niezbędne do realizacji tych uprawnień i obowiązków, które wynikają z art. 23a § 1 i 4, art. 49a § 2, art. 53 i art. 54 § 1, w tym do składania wniosków o dokonanie czynności w postępowaniu sądowym, z art. 117 § 2, 2a i 3a, art. 138, art. 139, art. 148a § 1, art. 156 § 1, 2 i 3, art. 204, art. 337a, art. 350 § 4, art. 374 § 4 i 9, art. 387, art. 402 § 1 zdanie trzecie i art. 447 § 5, oraz o prawie do korzystania z pomocy pełnomocnika, w tym do złożenia wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu

w okolicznościach wskazanych w art. 78, jak również o możliwości zwrotu kosztów poniesionych w związku z udziałem w postępowaniu. Pouczenie obejmuje również informacje o: możliwościach naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę przez oskarżonego lub uzyskania kompensaty państwowej, dostępie do pomocy prawnej, dostępnych środkach ochrony i pomocy, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka, pomocy przewidzianej w art. 43 § 8 Kodeksu karnego wykonawczego, możliwości wydania europejskiego nakazu ochrony oraz organizacjach wsparcia pokrzywdzonych.

§ 4c. Doręczając świadkowi wezwanie na rozprawę, poucza się go o uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazuje informacje niezbędne do realizacji tych uprawnień i obowiązków, które wynikają z art. 117 § 2a, art. 148a § 1, art. 177 § 1, 1a i 2, art. 179 § 1, art. 180 § 1–4, art. 182, art. 183, art. 184 § 1 i 7, art. 185, art. 186, art. 192 § 2–4, art. 192a § 1 i 2, art. 285 § 1 i 2, art. 286, art. 287 § 1 i 2 i art. 390 § 2–4, oraz o zakazach dowodowych, prawie do korzystania z pomocy pełnomocnika, w tym do złożenia wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu w okolicznościach wskazanych w art. 78, możliwości zwrotu kosztów poniesionych w związku z udziałem w postępowaniu, dostępnych środkach ochrony i pomocy, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka, pomocy przewidzianej w art. 43 § 8 Kodeksu karnego wykonawczego i możliwości przesłuchania przez konsula.”,

c) dodaje się § 6 i 7 w brzmieniu:

„§ 6. Jeżeli oskarżony nie ukończył 18 lat to pouczenie, o którym mowa w § 3, 4 i 4a, doręcza się również przedstawicielowi ustawowemu lub osobie, pod której pieczęć oskarżony pozostaje, albo innej osobie wskazanej albo wyznaczonej, o której mowa w art. 76a.

§ 7. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pisemnego:

- 1) pouczenia, o którym mowa w § 3 i 4, oraz pouczenia oskarżonego, o którym mowa w § 4a, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat;

- 2) pouczenia, o którym mowa w § 4b, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat;
 - 3) pouczenia, o którym mowa w § 4c, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat.”;
- 9) w art. 489 dodaje się § 3–5 w brzmieniu:

„§ 3. Doręczając oskarżycielowi prywatnemu zawiadomienie o terminie posiedzenia pojednawczego, poucza się go o uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazuje informacje niezbędne do realizacji tych uprawnień i obowiązków, które wynikają z § 2, z art. 117 § 2, 2a i 3a, art. 138, art. 139, art. 156 § 1, 2 i 3, art. 204, art. 374 § 4 i 9 w zw. z art. 96a, art. 491 § 1, art. 492 § 1, art. 493, art. 494 § 1, art. 495 § 1 i 2, art. 496 i art. 497 § 1, oraz o prawie do korzystania z pomocy pełnomocnika, w tym do złożenia wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu w okolicznościach wskazanych w art. 78, jak również o możliwości zwrotu kosztów poniesionych w związku z udziałem w postępowaniu. Pouczenie obejmuje również informację o możliwości naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę przez oskarżonego.

§ 4. Doręczając oskarżonemu zawiadomienie o terminie posiedzenia pojednawczego, poucza się go o uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazuje informacje niezbędne do realizacji tych uprawnień i obowiązków, które wynikają z § 2, z art. 72 § 1 i 2, art. 75 § 1 i 2, art. 76, art. 76a, art. 117 § 2, 2a i 3a, art. 138, art. 139, art. 156 § 1, 2 i 3, art. 374 § 4, 7 i 9 w zw. z art. 96a, art. 491, art. 492 § 1, art. 493, art. 494 § 1, art. 495 § 1 i 2, art. 496 § 1 i 2 i art. 497 § 1, oraz o prawie do korzystania z pomocy obrońcy, w tym do wystąpienia o obrońcę z urzędu w wypadku określonym w art. 78, jak również o tym, że w zależności od wyniku procesu oskarżony może być obciążony kosztami procesu, w tym wyznaczenia obrońcy z urzędu. Jeżeli oskarżony nie ukończył 18 lat to pouczenie doręcza się również przedstawicielowi ustawowemu lub osobie, pod której pieczęcią oskarżony pozostaje, albo innej osobie wskazanej albo wyznaczonej, o której mowa w art. 76a.

§ 5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pisemnego:

- 1) pouczenia, o którym mowa w § 3, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat;
 - 2) pouczenia, o którym mowa w § 4, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat.”;
- 10) w art. 505:
- a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Doręczając stronom i pokrzywdzonemu odpis wyroku nakazowego, poucza się ich o prawie, terminie i sposobie wniesienia sprzeciwu i skutkach jego wniesienia albo niewniesienia oraz przekazuje informacje niezbędne do realizacji tego uprawnienia, które wynikają z art. 119, art. 123 § 1 i 3, art. 124, art. 126 § 1, art. 506 § 2, 5 i 6 i art. 507. Ponadto pokrzywdzonego poucza się o tym, że warunkiem wniesienia sprzeciwu jest złożenie w terminie, o którym mowa w art. 506 § 1, niepóźniej niż jednocześnie ze sprzeciwem oświadczenia, że będzie on działał w charakterze oskarżyciela posiłkowego.”,
 - b) dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pisemnego pouczenia, o którym mowa w § 2, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy lub pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat.”;
- 11) w art. 517c w § 2 w zdaniu pierwszym po wyrazach „art. 139” dodaje się wyrazy „, jak również o treści art. 517h § 1”;
- 12) w art. 573 dodaje się § 4 i 5 w brzmieniu:
- „§ 4. Doręczając skazanemu wezwanie na rozprawę albo zawiadomienie o jej terminie, poucza się go o uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazuje informacje niezbędne do realizacji tych uprawnień i obowiązków, które wynikają z § 2, z art. 72 § 1 i 2, art. 76, art. 76a, art. 117 § 2, 2a i 3a, art. 138, art. 139, art. 156 § 1, 2 i 3, art. 374 § 4, 7 i 9, art. 376 § 1 i 2, art. 377 § 1 i 3, art. 382, art. 402 § 1 zdanie trzecie, art. 419 § 1 i art. 422 § 1 i 2, oraz o prawie do korzystania z pomocy obrońcy, w tym do wystąpienia o obrońcę z urzędu w wypadku określonym w art. 78. Jeżeli skazany nie ukończył 18 lat

to pouczenie doręcza się również przedstawicielowi ustawowemu lub osobie, pod której pieczętą skazany pozostaje, albo innej osobie wskazanej albo wyznaczonej, o której mowa w art. 76a.

§ 5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pisemnego pouczenia, o którym mowa w § 4, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat.”;

13) w art. 607l § 3a otrzymuje brzmienie:

„§ 3a. W wypadku zatrzymania osoby, której nakaz europejski dotyczy, należy ją niezwłocznie pouczyć o jej uprawnieniach: do uzyskania informacji o treści nakazu europejskiego, o możliwości wyrażenia zgody na przekazanie, o możliwości złożenia oświadczenia w przedmiocie przekazania, do korzystania z pomocy obrońcy, w tym do wystąpienia o obrońcę z urzędu w wypadku określonym w art. 78 i art. 78a, do składania wyjaśnień, do odmowy składania wyjaśnień lub odmowy odpowiedzi na pytania, do przeglądania akt w zakresie dotyczącym przyczyn zatrzymania, do dostępu do pierwszej pomocy medycznej i do obecności na posiedzeniu, o którym mowa w § 1, jak również o uprawnieniach określonych w § 3, w art. 72 § 1 i 2, art. 257 § 1 i 2, art. 259, art. 261, art. 360 i art. 361 w zw. z art. 95b § 3, art. 612 oraz o treści art. 607k § 3 i 3a. Ponadto osobę, której nakaz europejski dotyczy, która nie ukończyła 18 lat, poucza się o prawie do podejmowania czynności na korzyść osoby, której nakaz europejski dotyczy, przez osoby, o których mowa w art. 76, i do obecności osób, o których mowa w art. 76a, podczas posiedzenia, o którym mowa w § 1, oraz o obowiązkach organów prowadzących postępowanie karne, obejmujących realizację praw osoby, której nakaz europejski dotyczy, która nie ukończyła 18 lat, które wynikają z art. 202, art. 214 i art. 215, oraz o zasadach stosowania środków zapobiegawczych oraz sposobie wykonywania pozbawienia wolności wynikającego z art. 212 Kodeksu karnego wykonawczego, a także o roli organów uczestniczących w postępowaniu karnym. Pouczenie należy wręczyć na piśmie; otrzymanie pouczenia potwierdza się podpisem. Jeżeli osoba, której nakaz europejski dotyczy, nie ukończyła 18 lat, pouczenie wręcza się również przedstawicielowi ustawowemu lub osobie, pod której pieczętą osoba, której nakaz europejski dotyczy, pozostaje, albo innej osobie wskazanej albo wyznaczonej, o której mowa w art. 76a, która otrzymanie pouczenia potwierdza podpisem.”.

Art. 2. Przepisy ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem jej wejścia w życie.

Art. 3. Czynności procesowe dokonane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy są skuteczne, jeżeli dokonano ich z zachowaniem przepisów dotychczasowych.

Art. 4. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 244 § 5, art. 263 § 8, art. 300 § 4 i art. 607l § 4 ustawy zmienianej w art. 1 tracą moc.

Art. 5. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.

UZASADNIENIE

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu wydania ustawy.

Zasadniczym celem przedstawionego *projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego* jest wprowadzenie w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, z późn. zm.), dalej „k.p.k.”, przepisów określających zakres pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach oskarżonego, pokrzywdzonego i świadka na etapie postępowania sądowego oraz przepisów określających upoważnienia ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzeń, wzorów pisemnych pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach oraz informacjach niezbędnych do realizacji tych uprawnień i obowiązków dla oskarżonego, pokrzywdzonego oraz świadka w postępowaniu karnym przed sądem.

Proponowana zmiana ma służyć wzmocnieniu pozycji stron w procesie karnym oraz ułatwieniu realizowania uprawnień stron postępowania sądowego. Naturalną konsekwencją określania wzorów pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach oskarżonego, pokrzywdzonego i świadka w postępowaniu przygotowawczym jest wprowadzenie podobnego rozwiązania do postępowania sądowego. Ustawowe uregulowanie obowiązku informacyjnego, zapewniające spójność i zrozumiałość treści pouczeń udzielanych przez sądy, wzmocni gwarancje procesowe stron. Przez unifikację pouczeń także strony niekorzystające z pomocy obrońcy lub pełnomocnika będą miały możliwość właściwego zrozumienia pouczenia przełożonego z języka aktu prawnego na język prosty. Wprowadzenie delegacji ustawowych do określenia wzorów pouczeń wynika również z potrzeby jednolitości i spójności aktów wykonawczych na etapie postępowania przygotowawczego i postępowania sądowego. Skoro kodeksowa regulacja stosuje jednolite wytyczne dla podejrzanego, pokrzywdzonego i świadka w postępowaniu przygotowawczym, to również strony i świadek w postępowaniu sądowym powinni mieć zagwarantowane ustawowo prawo do uzyskania pakietu informacji o prawach i obowiązkach w języku dla nich zrozumiałym.

Należy również podkreślić, że wprowadzenie zaproponowanych regulacji pozwoli ustandaryzować udzielane pouczenia. Pouczenia będą miały jednolitą treść, co będzie skutkować tym, że we wszystkich sądach będą zapewnione takie same standardy dla uczestników postępowania karnego.

Ponadto projekt przewiduje nowelizację art. 244 § 2 k.p.k. i art. 263 § 8 k.p.k. przez rozszerzenie pouczenia dla zatrzymanego o prawie i terminie dochodzenia odszkodowania

i zadośćuczynienia w razie niewątpliwie niesłusznego zatrzymania oraz dla oskarżonego w wypadku zastosowania tymczasowego aresztowania o prawie i terminie dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w razie niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania.

Dodatkowo proponuje się zmianę art. 300 § 1–3 k.p.k. w zakresie adekwatności pouczeń do etapu postępowania karnego, na którym są udzielane, z uwzględnieniem dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE)2016/800 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym, dalej „dyrektywa dot. dzieci podejrzanych”.

Rozwiązania przewidziane w projekcie będą także zgodne z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym oraz dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiającej normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępującą decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW. Według obu dyrektyw informacje powinny być udzielane prostym i przystępnym językiem, z uwzględnieniem szczególnych potrzeb osób podejrzanych, oskarżonych i pokrzywdzonych.

Ponadto ustandaryzowanie pouczeń i oparcie ich w przepisach prawa pozwoli także na ich przetłumaczenie i przyczyni się do zmniejszenia wydatków, które obecnie ponoszą sądy, zlecając tłumaczenia na potrzeby konkretnych spraw.

2. Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma być unormowana.

W obecnym stanie prawnym brak jest upoważnień ustawowych dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzeń, wzorów pisemnych pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach oraz informacjach niezbędnych do realizacji tych uprawnień i obowiązków dla oskarżonego, pokrzywdzonego oraz świadka w postępowaniu karnym przed sądem.

3. Wykazanie różnicy między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

art. 16 § 4 k.p.k.

Projekt przewiduje dodanie art. 16 § 4 k.p.k., zgodnie z którym wzory pouczeń określonych przez Ministra Sprawiedliwości, w drodze rozporządzeń, umieszcza się na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości wraz z ich tłumaczeniem na języki obce najczęściej

wykorzystywane w postępowaniu karnym. Rozwiązanie to spowoduje łatwość w dostępie do pouczeń i pozwoli też na ich przetłumaczenie na języki obce najczęściej używane w trakcie postępowań karnych. Przetłumaczenie wzorów pouczeń przyczyni się do zmniejszenia wydatków, które obecnie ponoszą organy postępowania przygotowawczego i sądy, zlecając tłumaczenie pouczeń przez biegłych na potrzeby konkretnych spraw.

art. 244 § 2 k.p.k.

Projektowana zmiana art. 244 § 2 k.p.k. polega na uzupełnieniu zakresu pouczeń zatrzymanego o prawie i terminie dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w wypadku niewątpliwie niesłusznego zatrzymania. Propozycja ta wynika z konieczności zapewnienia konstytucyjnych gwarancji ochrony wolności osobistej jednostki i odpowiedzialności państwa za bezpodstawne zatrzymanie, ale również stanowi realizację zasady informacji procesowej związanej z zasadą rzetelnego postępowania karnego i udzieleniem informacji wynikających z przepisów prawa i okoliczności sprawy adekwatnych do etapu procesu oraz realizacji uprawnień i obowiązków osoby zatrzymanej. Należało bowiem rozszerzyć zakres pouczenia dla zatrzymanego o pouczenie o prawie i terminie dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w razie niewątpliwie niesłusznego zatrzymania.

art. 244 § 5 k.p.k.

Projektowana zmiana art. 244 § 5 k.p.k., określającego upoważnienie ustawowe, polega na nadaniu mu nowego brzmienia redakcyjnego celem uczynienia przepisu upoważniającego do wydania rozporządzenia bardziej czytelnym oraz precyzyjnie wskazującym zakres wzoru pouczenia zatrzymanego.

art. 263 § 8 k.p.k.

Projektowana zmiana art. 263 § 8 k.p.k. polega na uzupełnieniu zakresu pouczeń oskarżonego w wypadku zastosowania tymczasowego aresztowania o prawie i terminie dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w wypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania. Propozycja ta wynika z konieczności realizacji konstytucyjnych gwarancji ochrony wolności osobistej jednostki i odpowiedzialności państwa za bezpodstawne pozbawienie wolności, ale również stanowi realizację zasady informacji procesowej związanej z zasadą rzetelnego postępowania karnego i udzieleniem informacji wynikających z przepisów prawa i okoliczności sprawy adekwatnych do etapu procesu oraz realizacji uprawnień i obowiązków osoby tymczasowo aresztowanej. Należało, podobnie jak przy nowelizowanym

art. 244 § 2 k.p.k., rozszerzyć zakres pouczenia dla osoby, wobec której zastosowano tymczasowe aresztowanie, również o pouczenie o prawie i terminie dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w razie niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania.

art. 300 § 1, § 2 i § 3 k.p.k.

Zaproponowane zmiany w zakresie art. 300 k.p.k. wynikają przede wszystkim z potrzeby dostosowania tego przepisu do głównej idei zawartej w projekcie, jaką jest wprowadzenie ustandaryzowanych wzorów pouczeń na etapie rozpoznawczym postępowania karnego. Konsekwentnie zatem, zasadnym było wyeliminowanie z zakresu pouczeń – tych praw i obowiązków podejrzanego i pokrzywdzonego, które nie aktualizują się na etapie postępowania przygotowawczego, a dopiero w postępowaniu sądowym. Część zmian jest natomiast wynikiem pogłębionej analizy efektywności tego przepisu, którego wielokrotne nowelizacje i przyjęta technika legislacyjna stosowania odesłań do pełnych jednostek redakcyjnych przepisów Kodeksu postępowania karnego doprowadziły do znacznego poszerzenia jego zakresu, co ostatecznie uczyniło wzory pouczeń rozbudowanymi, a przez to trudniejszymi w percepcji.

W zakresie art. 300 § 1 k.p.k., zarówno w pouczeniu ogólnym, jak również w pouczeniu dla podejrzanego małoletniego, wyeliminowano obowiązek ich pouczenia o treści 338a k.p.k., art. 338b k.p.k., art. 360 k.p.k., art. 361 k.p.k., art. 374 § 1 k.p.k. i art. 387 k.p.k., które odnoszą się do kwestii: wyznaczenia obrońcy, jawności rozprawy, prawa do udziału w rozprawie oraz złożenia i rozpoznania wniosku o wydanie wyroku skazującego po skierowaniu aktu oskarżenia do sądu, a zatem kwestii powiązanych ściśle z postępowaniem sądowym. Został również ograniczony zakres pouczenia co do dostępu do akt postępowania karnego przez odesłanie tylko do tych przepisów, które regulują dostęp do akt sprawy w postępowaniu przygotowawczym (art. 156 § 5 i 5a k.p.k.). Wreszcie z ogólnego pouczenia dla podejrzanych dorosłych wyeliminowano ten zakres, który dotyczy wyłącznie podejrzanych, którzy nie ukończyli 18 lat, i który stanowi realizację dyrektywy dot. dzieci podejrzanych. Obejmuje to przede wszystkim prawo do poinformowania podejrzanego, który nie ukończył 18 lat, o obowiązkach organów prowadzących postępowanie karne, obejmujących realizację jego praw, które wynikają z art. 202 k.p.k. i art. 215 k.p.k. (obowiązki organów w zakresie prawa do badania lekarskiego małoletniego podejrzanego) oraz art. 214 k.p.k. (obowiązki organów w zakresie prawa do indywidualnej oceny małoletniego podejrzanego). Podobnie z zakresu pouczenia ogólnego wyeliminowano obowiązek informowania o treści art. 257 § 1 i 2 k.p.k. i art. 259 k.p.k., gdyż

informacje te dotyczą zasad stosowania środków zapobiegawczych, co do których informacje należy przedstawić małoletniemu podejrzanemu zgodnie z art. 10 i art. 11 dyrektywy dot. dzieci podejrzanych. W aktualnie proponowanym brzmieniu przepisu wskazano również obowiązek pouczenia podejrzanych o warunkach przeprowadzania czynności procesowych w sytuacji, w której czynności śledztwa nie będzie można powtórzyć na rozprawie, i o prawie do złożenia wniosku do sądu o przesłuchanie świadka wówczas, gdy zachodzi niebezpieczeństwo, że nie będzie go można przesłuchać na rozprawie. Z perspektywy prawidłowej realizacji praw podejrzanego niezbędne wydaje się również wyraźne wskazanie odesłania do art. 117 § 2 i 2a k.p.k., dotyczących konsekwencji niestawiennictwa podczas czynności procesowych oraz sposobu usprawiedliwiania niestawiennictwa w przypadku choroby, czego brak w aktualnym brzmieniu przepisu, a także uzupełnienie zakresu pouczeń o art. 23a § 4 k.p.k. i art. 72 § 2 k.p.k.

Zmiany w zakresie pouczenia pokrzywdzonego (art. 300 § 2 k.p.k.) dotyczą ograniczenia pouczenia co do dostępu do akt postępowania karnego przez odesłanie tylko do przepisu, który reguluje dostęp do akt sprawy w postępowaniu przygotowawczym (art. 156 § 5 k.p.k.). Uzupełniono natomiast art. 300 § 2 k.p.k. o pouczenie pokrzywdzonego także o możliwości zadośćuczynienia za doznaną krzywdę przez oskarżonego, co wydaje się niezbędne w świetle brzmienia art. 46 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383, z późn. zm.), dalej „k.k.”. Podobnie uzupełniono pouczenie pokrzywdzonego o przysługującym mu prawie do złożenia wniosku o orzeczenie zakazu przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu, jak również nakazu okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, w razie skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności (art. 49a § 2 k.p.k. w zw. z art. 41a § 1a k.k.). Zostało również wyeliminowane pominięcie w treści przepisu art. 300 § 2 k.p.k. odesłania do przepisów art. 117 § 2 i 2a k.p.k. oraz art. 192 § 1 k.p.k. Tego rodzaju rozwiązanie pozwoli na prawidłowe informowanie pokrzywdzonego o warunkach przeprowadzania czynności z jego udziałem, konsekwencjach niestawiennictwa podczas czynności procesowych i zasadach usprawiedliwiania nieobecności podczas takich czynności z powodu choroby. Z perspektywy prawidłowej realizacji praw pokrzywdzonego niezbędne wydaje się również uzupełnienie zakresu pouczeń o art. 23a § 4 k.p.k. Pokrzywdzony zostanie również poinformowany o braku możliwości sprzeciwienia się oględzinom i badaniom niepołączonym z zabiegiem chirurgicznym lub obserwacją w zakładzie leczniczym, w sytuacji gdy karalność czynu zależy od stanu zdrowia pokrzywdzonego.

Zmiany w zakresie pouczenia świadka (art. 300 § 3 k.p.k.) są najdalej idące. Zrezygnowano bowiem z odesłań do pełnych jednostek redakcyjnych przepisów Kodeksu postępowania karnego, wskazano natomiast precyzyjnie te przepisy, które faktycznie obejmują prawa i obowiązki świadka lub stanowią informacje istotne z perspektywy udziału świadka w postępowaniu karnym. Tego rodzaju zabieg pozwoli na rzeczywistą, ale również skondensowaną informację o prawach i obowiązkach świadka, bez konieczności informowania go o treści określonych przepisów. Przykładem niech będzie wyeliminowanie w projekcie obowiązku informowania świadków o treści art. 185a–185c k.p.k. i art. 185e k.p.k. Pouczenie o treści tych przepisów otrzymywał każdy świadek (niekoniecznie przesłuchiwany w tym trybie), chociaż odnoszą się jedynie do szczególnego sposobu przesłuchania osoby i nie dotyczą faktycznych praw świadka, których realizacji mógłby się domagać, lub jego obowiązków, co do których mógłby być zobowiązany do ich wykonania. Jednocześnie zgodnie z art. 185f § 2 k.p.k. tego rodzaju pouczenie dublowane było przez realizację obowiązku informowania osób przesłuchiwanych w trybie art. 185a–185c k.p.k. i art. 185e k.p.k. o przebiegu, sposobie i warunkach przesłuchania. Za zbędne uznano także pouczenie świadka o treści art. 184 § 5 k.p.k., albowiem świadek o prawie i terminie zaskarżenia postanowienia w sprawie zachowania w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka zostanie pouczony wraz doręczeniem odpisu postanowienia. Zgodnie z propozycją zawartą w projekcie świadek otrzyma zatem pouczenie o uprawnieniach i obowiązkach oraz informacje niezbędne do realizacji tych uprawnień i obowiązków, które wynikają z art. 117 § 2a k.p.k. (zasady usprawiedliwiania niestawiennictwa przez świadka), art. 148a § 1 k.p.k. (prawo do anonimizacji danych osobowych), art. 177 § 1, 1a i 2 k.p.k. (obowiązek stawienia oraz możliwości przesłuchania przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku lub w miejscu pobytu świadka), art. 179 § 1 k.p.k. i art. 180 § 1–4 (zasady przesłuchania osób, na które rozciąga się obowiązek ochrony tajemnic państwowych, zawodowych lub związanych wykonywaniem funkcji), art. 182 k.p.k. i art. 183 § 1 k.p.k. (prawo do odmowy składania zeznań lub udzielania odpowiedzi na pytania), art. 184 § 1 i 7 k.p.k. (możliwość uzyskania statusu świadka anonimowego), art. 185 k.p.k. (prawo do złożenia wniosku o zwolnienie z zeznania lub odpowiedzi na pytania), art. 186 k.p.k. (skutki i termin odmowy składania zeznań), art. 192 § 2–4 k.p.k. i art. 192a § 1 i 2 k.p.k. (obowiązki świadka w zakresie udziału w innych czynnościach dowodowych np. badaniach), art. 285 § 1 i 2 k.p.k., art. 286 k.p.k. i art. 287 § 1 i 2 k.p.k. (kary porządkowe). Nadto uzupełniono zakres pouczenia świadka o informacje o: prawie do korzystania z pomocy pełnomocnika, w tym do złożenia

wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu w okolicznościach wskazanych w art. 78 k.p.k., możliwości zwrotu kosztów poniesionych w związku z udziałem w postępowaniu, pomocy przewidzianej w art. 43 § 8 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2025 r. poz. 911, z późn. zm.), dalej „k.k.w.”, i możliwości przesłuchania przez konsula (art. 26 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. – Prawo konsularne, Dz. U. z 2026 r. poz. 711). W projektowanym przepisie określono także sposób potwierdzenia otrzymania pouczenia przez świadka, analogicznie jak w przypadku podejrzanego i pokrzywdzonego.

art. 300 § 4 k.p.k.

Projektowana zmiana art. 300 § 4 k.p.k., określającego upoważnienie ustawowe, polega na nadaniu mu nowego brzmienia redakcyjnego celem uczynienia przepisu upoważniającego do wydania rozporządzeń bardziej czytelnym oraz precyzyjnie wskazującym podstawę prawną do wydania poszczególnych rozporządzeń.

Dodatkowo upoważnienie ustawowe do określenia wzoru pisemnego pouczenia podejrzanego (art. 300 § 4 pkt 1 lit. a k.p.k.) uzupełniono o pouczenie, o którym mowa w art. 517c § 2 i 2a k.p.k., związane z postępowaniem przyspieszonym.

art. 338 § 1a, § 7 i § 8 k.p.k.

Projektowana zmiana art. 338 § 1a k.p.k., określającego uzupełniający zakres pouczeń oskarżonego w związku z doręczeniem aktu oskarżenia, polega na nadaniu mu nowego brzmienia redakcyjnego przez odstąpienie od sformułowania pouczenia o treści wskazanych przepisów na rzecz pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazywanych informacjach niezbędnych do realizacji tych uprawnień i obowiązków wynikających ze wskazanych przepisów. Proponowane w tym zakresie brzmienie projektowanego art. 338 § 1a k.p.k. oddaje pełny i czytelniejszy zakres pouczeń oraz daje podstawę do prawidłowego zrealizowania obowiązku informacyjnego, również w zakresie określenia ustandaryzowanego wzoru pouczenia oskarżonego w związku z doręczeniem aktu oskarżenia.

Ponadto proponuje się uzupełnienie art. 338 § 1a k.p.k. o pouczenie oskarżonego o prawie do korzystania z pomocy obrońcy, w tym do wystąpienia o obrońcę z urzędu w wypadku określonym w art. 78 k.p.k. i art. 78a k.p.k., oraz o kwestiach związanych z postępowaniem mediacyjnym (art. 23a § 1 i 4 k.p.k.), stawianiem się na wezwanie, informowaniem o miejscu zamieszkania lub pobytu i wskazywaniem danych umożliwiających kontaktowanie się z oskarżonym (art. 75 § 1 i 2 k.p.k., art. 138 k.p.k., art. 139 k.p.k.), dostępem

do akt sprawy (art. 156 § 1, 2 i 3 k.p.k.), reprezentowaniem oskarżonego, który nie ukończył 18 lat lub jest ubezwłasnowolniony (art. 76 k.p.k.), oraz informacjami niejawnymi (art. 338 § 3 k.p.k.). Wprowadzony zakres pouczeń, wraz z pouczeniem dotyczącym art. 338a k.p.k., art. 338b k.p.k. i art. 349 § 8 zdanie trzecie k.p.k. oraz obciążenia kosztami procesu, stanowi realizację zasady informacji procesowej związanej z zasadą rzetelnego postępowania karnego i udzieleniem informacji wynikających z przepisów prawa i okoliczności sprawy adekwatnych do etapu procesu oraz realizacji uprawnień i obowiązków uczestników postępowania karnego.

W projektowanym art. 338 § 1a k.p.k. zrezygnowano z pouczenia dotyczącego art. 291 § 3 k.p.k., jako pouczenia zbędnego, mając również na uwadze brak odpowiedniego pouczenia o możliwości zabezpieczenia z urzędu pozostałych należności, o których mowa w art. 291 § 1 k.p.k., poza kosztami sądowymi.

Natomiast ujęte w obecnym brzmieniu art. 338 § 1a k.p.k. pouczenie dotyczące art. 341 § 1 k.p.k. proponuje się zamieścić w pouczeniu oskarżonego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie (projektowany art. 339 § 6 k.p.k.), pouczenie dotyczące art. 374 k.p.k., art. 376 k.p.k., art. 377 k.p.k. i art. 422 k.p.k. jest ujęte w pouczeniu oskarżonego w związku z wezwaniem na rozprawę albo zawiadomieniem o terminie rozprawy (art. 353 § 4 k.p.k.), a odpowiednie pouczenie dotyczące art. 374 k.p.k., art. 377 k.p.k. i art. 422 k.p.k. proponuje się zamieścić także w pouczeniu oskarżonego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie (projektowany art. 339 § 6 k.p.k.) – co uwzględnia adekwatność pouczeń na danym etapie postępowania sądowego.

Projektowany art. 338 § 7 k.p.k. stanowi realizację art. 5 ust. 1 dyrektywy dot. dzieci podejrzanych i ma na celu, podobnie jak na etapie postępowania przygotowawczego, zapewnienie możliwie jak najszybszego udzielenia podmiotowi odpowiedzialności rodzicielskiej informacji, które dziecko oskarżony ma prawo otrzymać na mocy art. 4 tej dyrektywy.

W projektowanym art. 338 § 8 k.p.k. proponuje się wprowadzenie upoważnienia ustawowego dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, wzoru pisemnego pouczenia, o którym mowa w art. 338 § 1, 1a i 2 k.p.k., mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Nowy przepis ma na celu, zgodnie z założeniem projektu, ustandaryzowanie pouczeń udzielanych oskarżonemu przy doręczaniu aktu oskarżenia, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

art. 339 § 5 k.p.k.

Projektowana zmiana art. 339 § 5 k.p.k., polegająca na skreśleniu zdania trzeciego, jest związana z projektowanym dodaniem nowego art. 339 § 7 k.p.k., w którym określono kompleksowe pouczenie pokrzywdzonego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie.

art. 339 § 6 i § 8 pkt 1 k.p.k.

W projektowanym art. 339 § 6 k.p.k. proponuje się kompleksowe uregulowanie zakresu pouczeń oskarżonego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie, w tym z uwzględnieniem szczególnych regulacji związanych z posiedzeniem w przedmiocie warunkowego umorzenia postępowania (art. 341 k.p.k.), posiedzeniem w przedmiocie wniosku prokuratora o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego (art. 343 k.p.k.), posiedzeniem w przedmiocie wniosku oskarżonego o wydanie wyroku skazującego złożonego przed doręczeniem zawiadomienia o terminie rozprawy (art. 343a k.p.k.) oraz posiedzeniem w przedmiocie wniosku prokuratora o umorzenie postępowania z powodu niepoczytalności sprawcy i o zastosowanie środków zabezpieczających (art. 354 pkt 2 k.p.k.).

Projektowany art. 339 § 6 k.p.k. zakłada określenie pouczenia oskarżonego o uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazywanych informacjach niezbędnych do realizacji tych uprawnień i obowiązków wynikających ze wskazanych przepisów. Proponowane w tym zakresie brzmienie projektowanego art. 339 § 6 k.p.k. oddaje pełny i czytelny zakres pouczeń oraz daje podstawę do prawidłowego zrealizowania obowiązku informacyjnego, również w zakresie określenia ustandaryzowanego wzoru pouczenia oskarżonego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie.

W projektowanym art. 339 § 6 k.p.k. proponuje się zamieścić pouczenie oskarżonego o prawie do korzystania z pomocy obrońcy, w tym do wystąpienia o obrońcę z urzędu w wypadku określonym w art. 78 k.p.k. i art. 78a k.p.k., oraz o kwestiach związanych z postępowaniem mediacyjnym (art. 23a § 1 i 4 k.p.k.), korzystaniem z pomocy tłumacza (art. 72 § 1 i 2 k.p.k.), stawianiem się na wezwanie, informowaniem o miejscu zamieszkania lub pobytu i wskazywaniem danych umożliwiających kontaktowanie się z oskarżonym (art. 75 § 1 i 2 k.p.k., art. 138 k.p.k., art. 139 k.p.k.), reprezentowaniem oskarżonego, który nie ukończył 18 lat lub jest ubezwłasnowolniony (art. 76 k.p.k.), obecnością określonej osoby podczas posiedzenia z udziałem oskarżonego, który nie ukończył 18 lat (art. 76a k.p.k.), udziałem w posiedzeniu (art. 96 k.p.k., art. 339 § 5 k.p.k., art. 341 § 1 k.p.k., art. 343 § 5 k.p.k., art. 343a

§ 1 k.p.k.), dostępem do akt sprawy (art. 156 § 1, 2 i 3 k.p.k.), usprawiedliwianiem niestawiennictwa i skutkami niestawiennictwa (art. 117 § 2, 2a i 3a k.p.k.), złożeniem żądania o wyznaczenie obrońcy z urzędu (art. 338b k.p.k.), wyłączeniem jawności posiedzenia (art. 360 k.p.k. i art. 361 k.p.k. w zw. z art. 95b § 3 k.p.k.), zdalnym udziałem w posiedzeniu (art. 374 § 4, 7 i 9 k.p.k. w zw. z art. 96a k.p.k.), przeprowadzeniem posiedzenia bez udziału oskarżonego (art. 377 § 1 i 3 k.p.k.), wnioskiem o uzasadnienie wyroku (art. 422 § 1 i 2 k.p.k.), podstawą apelacji w przypadku porozumień procesowych (art. 447 § 5 k.p.k.), obciążeniem kosztami procesu, prawem dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w wypadku niesłusznego skazania lub zastosowania środków zabezpieczających oraz o szczególnych kwestiach związanych z warunkowym umorzeniem postępowania (art. 341 § 2 i 3 k.p.k.), wnioskiem prokuratora o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego (art. 343 § 2, 3 i 7 k.p.k.), wnioskiem oskarżonego o wydanie wyroku skazującego złożonym przed doręczeniem zawiadomienia o terminie rozprawy (art. 343a § 2 k.p.k.) oraz wnioskiem prokuratora o umorzenie postępowania z powodu nieczytelności sprawcy i o zastosowanie środków zabezpieczających (art. 353 § 3 k.p.k. w zw. z art. 354 k.p.k.). Wprowadzony zakres pouczeń stanowi realizację zasady informacji procesowej związanej z zasadą rzetelnego postępowania karnego i udzieleniem informacji wynikających z przepisów prawa i okoliczności sprawy adekwatnych do etapu procesu oraz realizacji uprawnień i obowiązków uczestników postępowania karnego.

Projektowany art. 339 § 6 k.p.k. w zdaniu drugim stanowi realizację art. 5 ust. 1 dyrektywy dot. dzieci podejrzanych i ma na celu, podobnie jak na etapie postępowania przygotowawczego, zapewnienie możliwie jak najszybszego udzielenia podmiotowi odpowiedzialności rodzicielskiej informacji, które dziecko oskarżony ma prawo otrzymać na mocy art. 4 tej dyrektywy.

W projektowanym art. 339 § 8 pkt 1 k.p.k. proponuje się wprowadzenie upoważnienia ustawowego dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, wzoru pisemnego pouczenia, o którym mowa w projektowanym art. 339 § 6 k.p.k., mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Nowy przepis ma na celu, zgodnie z założeniem projektu, ustandaryzowanie pouczeń udzielanych oskarżonemu w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

art. 339 § 7 i § 8 pkt 2 k.p.k.

W projektowanym art. 339 § 7 k.p.k. proponuje się kompleksowe uregulowanie zakresu pouczeń pokrzywdzonego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie, w tym z uwzględnieniem szczególnych regulacji związanych z posiedzeniem w przedmiocie warunkowego umorzenia postępowania (art. 341 k.p.k.), posiedzeniem w przedmiocie wniosku prokuratora o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego (art. 343 k.p.k.), posiedzeniem w przedmiocie wniosku oskarżonego o wydanie wyroku skazującego złożonego przed doręczeniem zawiadomienia o terminie rozprawy (art. 343a k.p.k.) oraz posiedzeniem w przedmiocie wniosku prokuratora o umorzenie postępowania z powodu niepoczytalności sprawcy i o zastosowanie środków zabezpieczających (art. 354 pkt 2 k.p.k.).

Projektowany art. 339 § 7 k.p.k. zakłada określenie pouczenia pokrzywdzonego o uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazywanych informacjach niezbędnych do realizacji tych uprawnień i obowiązków wynikających ze wskazanych przepisów. Proponowane w tym zakresie brzmienie projektowanego art. 339 § 7 k.p.k. oddaje pełny i czytelny zakres pouczeń oraz daje podstawę do prawidłowego zrealizowania obowiązku informacyjnego, również w zakresie określenia ustandaryzowanego wzoru pouczenia pokrzywdzonego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie.

W projektowanym art. 339 § 7 k.p.k. proponuje się zamieścić pouczenie pokrzywdzonego o możliwości zakończenia postępowania bez przeprowadzenia rozprawy, o prawie do korzystania z pomocy pełnomocnika, w tym do złożenia wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu w okolicznościach wskazanych w art. 78 k.p.k., oraz o kwestiach związanych z postępowaniem mediacyjnym (art. 23a § 1 i 4 k.p.k.), złożeniem wniosku o orzeczenie zakazu przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu, jak również nakazu okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, w razie skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności (art. 49a § 2 k.p.k. w zw. z art. 41a § 1a k.k.), działaniem w charakterze oskarżyciela posiłkowego (art. 53 k.p.k., art. 54 § 1 k.p.k.), usprawiedliwianiem niestawiennictwa i skutkami niestawiennictwa (art. 117 § 2, 2a i 3a k.p.k.), informowaniem o miejscu zamieszkania lub pobytu i wskazywaniem danych umożliwiających kontaktowanie się z pokrzywdzonym (art. 138 k.p.k., art. 139 k.p.k.), anonimizacją danych osobowych (art. 148a § 1 k.p.k.), dostępem do akt sprawy (art. 156 § 1, 2 i 3 k.p.k.), korzystaniem z pomocy tłumacza (art. 204 k.p.k.), informacjami o zarzutach oskarżenia (art. 337a k.p.k.), udziałem

w posiedzeniu (art. 339 § 5 k.p.k., art. 341 § 1 k.p.k., art. 343 § 5 k.p.k., art. 343a § 1 k.p.k., art. 354 pkt 2 k.p.k.), wyznaczaniem terminów rozpraw na posiedzeniu wstępnym (art. 349 § 8 zdanie trzecie k.p.k.), zdalnym udziałem w posiedzeniu (art. 374 § 4, 7 i 9 k.p.k. w zw. z art. 96a k.p.k.), podstawą apelacji w przypadku porozumień procesowych (art. 447 § 5 k.p.k.), zwrotem kosztów poniesionych w związku z udziałem w postępowaniu, naprawieniem szkody lub zadośćuczynieniem za doznaną krzywdę przez oskarżonego, uzyskaniem kompensaty państwowej, dostępem do pomocy prawnej, dostępnymi środkami ochrony i pomocy, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. z 2015 r. poz. 21, z późn. zm.), pomocą przewidzianą w art. 43 § 8 k.k.w., możliwością wydania europejskiego nakazu ochrony, organizacjami wsparcia pokrzywdzonych oraz o szczególnych kwestiach związanych z warunkowym umorzeniem postępowania (art. 341 § 3 k.p.k., art. 444 § 1 k.p.k.), wnioskiem prokuratora o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego (art. 343 § 2, 3 i 7 k.p.k.), wnioskiem oskarżonego o wydanie wyroku skazującego złożonym przed doręczeniem zawiadomienia o terminie rozprawy (art. 343a § 2 k.p.k.) oraz wnioskiem prokuratora o umorzenie postępowania z powodu nieczytelności sprawy i o zastosowanie środków zabezpieczających (art. 354 pkt 1 k.p.k.). Wprowadzony zakres pouczeń stanowi realizację zasady informacji procesowej związanej z zasadą rzetelnego postępowania karnego i udzieleniem informacji wynikających z przepisów prawa i okoliczności sprawy adekwatnych do etapu procesu oraz realizacji uprawnień i obowiązków uczestników postępowania karnego.

W projektowanym art. 339 § 8 pkt 2 k.p.k. proponuje się wprowadzenie upoważnienia ustawowego dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, wzoru pisemnego pouczenia, o którym mowa w projektowanym art. 339 § 7 k.p.k., mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Nowy przepis ma na celu, zgodnie z założeniem projektu, ustandaryzowanie pouczeń udzielanych pokrzywdzonemu w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

art. 343 § 5 k.p.k.

Projektowana zmiana art. 343 § 5 k.p.k., polegająca na skreśleniu zdania drugiego, jest związana z projektowanym dodaniem nowego art. 339 § 7 k.p.k., w którym określono

kompleksowe pouczenie pokrzywdzonego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie.

art. 353 § 4, § 6 i § 7 pkt 1 k.p.k.

Projektowana zmiana art. 353 § 4 k.p.k., określającego zakres pouczeń oskarżonego w związku z wezwaniem na rozprawę albo zawiadomieniem o terminie rozprawy, polega na nadaniu mu nowego brzmienia redakcyjnego przez odstąpienie od sformułowania pouczenia o treści wskazanych przepisów na rzecz pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazywanych informacjach niezbędnych do realizacji tych uprawnień i obowiązków wynikających ze wskazanych przepisów. Proponowane w tym zakresie brzmienie projektowanego art. 353 § 4 k.p.k. oddaje pełny i czytelniejszy zakres pouczeń oraz daje podstawę do prawidłowego zrealizowania obowiązku informacyjnego, również w zakresie określenia ustandaryzowanego wzoru pouczenia oskarżonego w związku z wezwaniem na rozprawę albo zawiadomieniem o terminie rozprawy.

Ponadto proponuje się uzupełnienie art. 353 § 4 k.p.k. o pouczenie oskarżonego o kwestiach związanych z możliwością odroczenia rozprawy w razie niezachowania terminu pomiędzy doręczeniem zawiadomienia o terminie rozprawy a terminem rozprawy (art. 353 § 1 i 2 k.p.k.), korzystaniem z pomocy tłumacza (art. 72 § 1 i 2 k.p.k.), obecnością określonej osoby podczas rozprawy z udziałem oskarżonego, który nie ukończył 18 lat (art. 76a k.p.k.), usprawiedliwianiem niestawiennictwa i skutkami niestawiennictwa (art. 117 § 2, 2a i 3a k.p.k.), składaniem wyjaśnień (art. 175 k.p.k.), wyłączeniem jawności rozprawy (art. 360 k.p.k., art. 361 k.p.k.), nieusprawiedliwionym niestawiennictwem (art. 382 k.p.k.), złożeniem wniosku o wydanie wyroku skazującego (art. 387 k.p.k.) oraz prawem dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w wypadku niesłusznego skazania lub zastosowania środków zabezpieczających. Wprowadzony zakres pouczeń, wraz z pouczeniem dotyczącym art. 100 § 3 k.p.k., art. 374 § 1–2, 4, 7 i 9 k.p.k., art. 376 k.p.k., art. 377 § 1 i 3 k.p.k., art. 378a k.p.k., art. 419 § 1 k.p.k., art. 422 § 1, 2 i 2a k.p.k. i art. 447 § 5 k.p.k., stanowi realizację zasady informacji procesowej związanej z zasadą rzetelnego postępowania karnego i udzieleniem informacji wynikających z przepisów prawa i okoliczności sprawy adekwatnych do etapu procesu oraz realizacji uprawnień i obowiązków uczestników postępowania karnego.

Projektowany art. 353 § 6 k.p.k. stanowi realizację art. 5 ust. 1 dyrektywy dot. dzieci podejrzanych i ma na celu, podobnie jak na etapie postępowania przygotowawczego, zapewnienie możliwie jak najszybszego udzielenia podmiotowi odpowiedzialności

rodzicielskiej informacji, które dziecko oskarżony ma prawo otrzymać na mocy art. 4 tej dyrektywy.

W projektowanym art. 353 § 7 pkt 1 k.p.k. proponuje się wprowadzenie upoważnienia ustawowego dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, wzoru pisemnego pouczenia, o którym mowa w art. 353 § 3, 4 i 4a k.p.k., mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Nowy przepis ma na celu, zgodnie z założeniem projektu, ustandaryzowanie pouczeń udzielanych oskarżonemu w związku z wezwaniem na rozprawę albo zawiadomieniem o terminie rozprawy, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

art. 353 § 4b i § 7 pkt 2 k.p.k.

W projektowanym art. 353 § 4b k.p.k. proponuje się kompleksowe uregulowanie zakresu pouczeń pokrzywdzonego w związku z zawiadomieniem o terminie rozprawy.

Projektowany art. 353 § 4b k.p.k. zakłada określenie pouczenia pokrzywdzonego o uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazywanych informacjach niezbędnych do realizacji tych uprawnień i obowiązków wynikających ze wskazanych przepisów. Proponowane w tym zakresie brzmienie projektowanego art. 353 § 4b k.p.k. oddaje pełny i czytelny zakres pouczeń oraz daje podstawę do prawidłowego zrealizowania obowiązku informacyjnego, również w zakresie określenia ustandaryzowanego wzoru pouczenia pokrzywdzonego w związku z zawiadomieniem o terminie rozprawy.

W projektowanym art. 353 § 4b k.p.k. proponuje się zamieścić pouczenie pokrzywdzonego o prawie do korzystania z pomocy pełnomocnika, w tym do złożenia wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu w okolicznościach wskazanych w art. 78, oraz o kwestiach związanych z postępowaniem mediacyjnym (art. 23a § 1 i 4 k.p.k.), złożeniem wniosku o orzeczenie zakazu przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu, jak również nakazu okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, w razie skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności (art. 49a § 2 k.p.k. w zw. z art. 41a § 1a k.k.), działaniem w charakterze oskarżyciela posiłkowego (art. 53 k.p.k., art. 54 § 1 k.p.k.), usprawiedliwianiem niestawiennictwa i skutkami niestawiennictwa (art. 117 § 2, 2a i 3a k.p.k.), informowaniem o miejscu zamieszkania lub pobytu i wskazywaniem danych umożliwiających kontaktowanie

się z pokrzywdzonym (art. 138 k.p.k., art. 139 k.p.k.), anonimizacją danych osobowych (art. 148a § 1 k.p.k.), dostępem do akt sprawy (art. 156 § 1, 2 i 3 k.p.k.), korzystaniem z pomocy tłumacza (art. 204 k.p.k.), informacjami o zarzutach oskarżenia (art. 337a k.p.k.), udziałem w rozprawie (art. 350 § 4 k.p.k.), zdalnym udziałem w rozprawie (art. 374 § 4 i 9 k.p.k.), złożonym przez oskarżonego wnioskiem o wydanie wyroku skazującego (art. 387 k.p.k.), przerwą w rozprawie (art. 402 § 1 zdanie trzecie k.p.k.), podstawą apelacji w przypadku porozumień procesowych (art. 447 § 5 k.p.k.), zwrotem kosztów poniesionych w związku z udziałem w postępowaniu, naprawieniem szkody lub zadośćuczynieniem za doznaną krzywdę przez oskarżonego, uzyskaniem kompensaty państwowej, dostępem do pomocy prawnej, dostępnymi środkami ochrony i pomocy, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka, pomocą przewidzianą w art. 43 § 8 k.k.w., możliwością wydania europejskiego nakazu ochrony oraz organizacjami wsparcia pokrzywdzonych. Wprowadzony zakres pouczeń stanowi realizację zasady informacji procesowej związanej z zasadą rzetelnego postępowania karnego i udzieleniem informacji wynikających z przepisów prawa i okoliczności sprawy adekwatnych do etapu procesu oraz realizacji uprawnień i obowiązków uczestników postępowania karnego.

W projektowanym art. 353 § 7 pkt 2 k.p.k. proponuje się wprowadzenie upoważnienia ustawowego dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, wzoru pisemnego pouczenia, o którym mowa w projektowanym art. 353 § 4b k.p.k., mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Nowy przepis ma na celu, zgodnie z założeniem projektu, ustandaryzowanie pouczeń udzielanych pokrzywdzonemu w związku z zawiadomieniem o terminie rozprawy, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

art. 353 § 4c i § 7 pkt 3 k.p.k.

W projektowanym art. 353 § 4c k.p.k. proponuje się kompleksowe uregulowanie zakresu pouczeń świadka w związku z wezwaniem na rozprawę.

Projektowany art. 353 § 4c k.p.k. zakłada określenie pouczenia świadka o uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazywanych informacjach niezbędnych do realizacji tych uprawnień i obowiązków wynikających ze wskazanych przepisów. Proponowane w tym zakresie brzmienie projektowanego art. 353 § 4c k.p.k. oddaje pełny i czytelny zakres pouczeń oraz daje podstawę do prawidłowego zrealizowania obowiązku informacyjnego, również

w zakresie określenia ustandaryzowanego wzoru pouczenia świadka w związku z wezwaniem na rozprawę.

W projektowanym art. 353 § 4c k.p.k. proponuje się zamieścić pouczenie świadka o kwestiach związanych z korzystaniem z pomocy pełnomocnika (art. 87 § 2 i 3 k.p.k., art. 88 § 1 k.p.k.), usprawiedliwianiem niestawiennictwa (art. 117 § 2a k.p.k.), danymi świadka (art. 148a § 1 k.p.k., art. 184 § 1 i 7 k.p.k.), obowiązkiem stawienia się i złożenia zeznań (art. 177 § 1 k.p.k.), miejscem i sposobem przesłuchania (art. 177 § 1a i 2 k.p.k., art. 183 § 2 k.p.k., art. 390 § 2–4 k.p.k., art. 26 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. – Prawo konsularne), zakazami dowodowymi (art. 178 k.p.k., art. 178a k.p.k., art. 191 § 1b k.p.k.), przesłuchaniem w zakresie informacji objętych tajemnicą (art. 179 § 1 k.p.k., art. 180 § 1–4 k.p.k.), prawem do odmowy zeznań (art. 182 k.p.k., art. 186 k.p.k.), prawem do odmowy odpowiedzi na pytanie (art. 183 § 1 k.p.k.), zwolnieniem od złożenia zeznań lub odpowiedzi na pytania (art. 185 k.p.k., art. 186 k.p.k.), oględzinami, badaniami i przesłuchaniem z udziałem biegłego (art. 192 § 2–4 k.p.k., art. 192a § 1 i 2 k.p.k.), konsekwencjami nieusprawiedliwionego niestawiennictwa na wezwanie i uchyłaniem się od złożenia zeznań (art. 285 § 1 i 2 k.p.k., art. 286 k.p.k., art. 287 § 1 i 2 k.p.k.), zwrotem kosztów związanych z udziałem w postępowaniu (art. 618a–618e k.p.k., art. 618k k.p.k.), dostępnymi środkami ochrony i pomocy, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka, oraz pomocą przewidzianą w art. 43 § 8 k.k.w. Wprowadzony zakres pouczeń stanowi realizację zasady informacji procesowej związanej z zasadą rzetelnego postępowania karnego i udzieleniem informacji wynikających z przepisów prawa i okoliczności sprawy adekwatnych do etapu procesu oraz realizacji uprawnień i obowiązków uczestników postępowania karnego.

W projektowanym art. 353 § 7 pkt 3 k.p.k. proponuje się wprowadzenie upoważnienia ustawowego dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, wzoru pisemnego pouczenia, o którym mowa w projektowanym art. 353 § 4c k.p.k., mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Nowy przepis ma na celu, zgodnie z założeniem projektu, ustandaryzowanie pouczeń udzielanych świadkowi w związku z wezwaniem na rozprawę, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

art. 489 § 3 i § 5 pkt 1 k.p.k.

W projektowanym art. 489 § 3 k.p.k. proponuje się kompleksowe uregulowanie zakresu pouczeń oskarżyciela prywatnego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia pojednawczego.

Projektowany art. 489 § 3 k.p.k. zakłada określenie pouczenia oskarżyciela prywatnego o uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazywanych informacjach niezbędnych do realizacji tych uprawnień i obowiązków wynikających ze wskazanych przepisów. Proponowane w tym zakresie brzmienie projektowanego art. 489 § 3 k.p.k. oddaje pełny i czytelny zakres pouczeń oraz daje podstawę do prawidłowego zrealizowania obowiązku informacyjnego, również w zakresie określenia ustandaryzowanego wzoru pouczenia oskarżyciela prywatnego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia pojednawczego.

W projektowanym art. 489 § 3 k.p.k. proponuje się zamieścić pouczenie oskarżyciela prywatnego o kwestiach związanych z usprawiedliwianiem niestawiennictwa i skutkami niestawiennictwa (art. 117 § 2, 2a i 3a k.p.k.), informowaniem o miejscu zamieszkania lub pobytu i wskazywaniem danych umożliwiających kontaktowanie się z oskarżycielem prywatnym (art. 138 k.p.k., art. 139 k.p.k.), dostępem do akt sprawy (art. 156 § 1, 2 i 3 k.p.k.), korzystaniem z pomocy tłumacza (art. 204 k.p.k.), zdalnym udziałem w rozprawie (art. 374 § 4 i 9 k.p.k. w zw. art. 96a k.p.k.), postępowaniem mediacyjnym (art. 489 § 2 k.p.k.), konsekwencjami niestawiennictwa oskarżyciela prywatnego i jego pełnomocnika bez usprawiedliwienia (art. 491 § 1 k.p.k.), konsekwencjami pojednania się stron (art. 492 § 1 k.p.k.), także pojednania stron obejmującego inne sprawy z oskarżenia prywatnego toczące się pomiędzy tymi samymi stronami (art. 493 k.p.k.), zawarciem ugody równocześnie z pojednaniem się stron, której przedmiotem mogą być również roszczenia pozostające w związku z oskarżeniem (art. 494 § 1 k.p.k.), sposobem i trybem skierowania sprawy na rozprawę główną oraz zgłoszeniem wniosków dowodowych (art. 495 § 1 i 2 k.p.k.), konsekwencjami odstąpienia od oskarżenia przed prawomocnym zakończeniem postępowania, na co nie jest wymagana zgoda oskarżonego z oskarżenia prywatnego, jeśli oskarżyciel prywatny odstąpi od oskarżenia przed rozpoczęciem przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej (art. 496 § 1 i 2 k.p.k.) oraz kiedy następuje odstąpienie od oskarżenia (art. 496 § 3 k.p.k.), o tym, że oskarżony może aż do rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej wnieść przeciwko oskarżycielowi prywatnemu będącemu pokrzywdzonym wzajemny akt oskarżenia o ścigany z oskarżenia prywatnego czyn pozostający w związku z czynem mu zarzucanym, a sprawy wówczas będą rozpoznawane łącznie (art. 497 § 1 k.p.k.) oraz o prawie do korzystania z pomocy pełnomocnika, w tym do złożenia wniosku

o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu w okolicznościach wskazanych w art. 78 k.p.k., jak również o możliwości zwrotu kosztów poniesionych w związku z udziałem w postępowaniu i naprawieniem szkody lub zadośćuczynieniem za doznaną krzywdę przez oskarżonego. Wprowadzony zakres pouczeń stanowi realizację zasady informacji procesowej związanej z zasadą rzetelnego postępowania karnego i udzieleniem informacji wynikających z przepisów prawa i okoliczności sprawy adekwatnych do etapu procesu oraz realizacji uprawnień i obowiązków uczestników postępowania karnego.

W projektowanym art. 489 § 5 pkt 1 k.p.k. proponuje się wprowadzenie upoważnienia ustawowego dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, wzoru pisemnego pouczenia, o którym mowa w projektowanym art. 489 § 3 k.p.k., mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Nowy przepis ma na celu, zgodnie z założeniem projektu, ustandaryzowanie pouczeń udzielanych oskarżycielowi prywatnemu w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia pojednawczego, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

art. 489 § 4 i § 5 pkt 2 k.p.k.

W projektowanym art. 489 § 4 k.p.k. proponuje się kompleksowe uregulowanie zakresu pouczeń oskarżonego z oskarżenia prywatnego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia pojednawczego.

Projektowany art. 489 § 4 k.p.k. zakłada określenie pouczenia oskarżonego z oskarżenia prywatnego o uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazywanych informacjach niezbędnych do realizacji tych uprawnień i obowiązków wynikających ze wskazanych przepisów. Proponowane w tym zakresie brzmienie projektowanego art. 489 § 4 k.p.k. oddaje pełny i czytelny zakres pouczeń oraz daje podstawę do prawidłowego zrealizowania obowiązku informacyjnego, również w zakresie określenia ustandaryzowanego wzoru pouczenia oskarżonego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia pojednawczego.

W projektowanym art. 489 § 4 k.p.k. proponuje się zamieścić pouczenie oskarżonego z oskarżenia prywatnego o prawie do korzystania z pomocy tłumacza (art. 72 § 1 i 2 k.p.k.), stawianiem się na wezwanie, informowaniem o miejscu zamieszkania lub pobytu i wskazywaniem danych umożliwiających kontaktowanie się z oskarżonym (art. 75 § 1 i 2 k.p.k., art. 138 k.p.k., art. 139 k.p.k.), reprezentowania oskarżonego, który nie ukończył 18 lat lub jest ubezwłasnowolniony (art. 76 k.p.k.), obecnością określonej osoby podczas posiedzenia

z udziałem oskarżonego, który nie ukończył 18 lat (art. 76a k.p.k.), usprawiedliwianiem niestawiennictwa i skutkach niestawiennictwa (art. 117 § 2, 2a i 3a k.p.k.), dostępem do akt sprawy (art. 156 § 1, 2 i 3 k.p.k.), zdalnym udziałem w posiedzeniu (art. 374 § 4, 7 i 9 k.p.k. w zw. z art. 96a k.p.k.) oraz o kwestiach związanych z postępowaniem mediacyjnym (art. 489 § 2 k.p.k.), konsekwencjami niestawiennictwa oskarżyciela prywatnego i jego pełnomocnika bez usprawiedliwienia, jak i konsekwencjami nieusprawiedliwionego niestawiennictwa oskarżonego (art. 491 k.p.k.), konsekwencjami pojednania się stron (art. 492 § 1 k.p.k.), także pojednania stron obejmującego inne sprawy z oskarżenia prywatnego toczące się pomiędzy tymi samymi stronami (art. 493 k.p.k.), zawarciem ugody równocześnie z pojednaniem się stron, której przedmiotem mogą być również roszczenia pozostające w związku z oskarżeniem (art. 494 § 1 k.p.k.), sposobem i trybem skierowania sprawy na rozprawę główną oraz zgłoszeniem wniosków dowodowych (art. 495 § 1 i 2 k.p.k.), konsekwencjami odstąpienia od oskarżenia przed prawomocnym zakończeniem postępowania, na co nie jest wymagana zgoda oskarżonego z oskarżenia prywatnego, jeśli oskarżyciel prywatny odstąpi od oskarżenia przed rozpoczęciem przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej (art. 496 § 1 i 2 k.p.k.), o tym, że oskarżony może aż do rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej wnieść przeciwko oskarżycielowi prywatnemu będącemu pokrzywdzonym wzajemny akt oskarżenia o ścigany z oskarżenia prywatnego czyn pozostający w związku z czynem mu zarzucanym, a sprawy wówczas będą rozpoznawane łącznie (art. 497 § 1 k.p.k.) oraz o prawie do korzystania z pomocy obrońcy, w tym do wystąpienia o obrońcę z urzędu w wypadku określonym w art. 78 k.p.k., jak również o tym, że w zależności od wyniku procesu oskarżony może być obciążony kosztami procesu, w tym wyznaczenia obrońcy urzędu. Wprowadzony zakres pouczeń stanowi realizację zasady informacji procesowej związanej z zasadą rzetelnego postępowania karnego i udzieleniem informacji wynikających z przepisów prawa i okoliczności sprawy adekwatnych do etapu procesu oraz realizacji uprawnień i obowiązków uczestników postępowania karnego.

Projektowany art. 489 § 4 k.p.k. w zdaniu drugim stanowi realizację art. 5 ust. 1 dyrektywy dot. dzieci podejrzanych i ma na celu, podobnie jak na etapie postępowania przygotowawczego, zapewnienie możliwie jak najszybszego udzielenia podmiotowi odpowiedzialności rodzicielskiej informacji, które dziecko oskarżony ma prawo otrzymać na mocy art. 4 tej dyrektywy.

W projektowanym art. 489 § 5 pkt 2 k.p.k. proponuje się wprowadzenie upoważnienia ustawowego dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, wzoru pisemnego pouczenia, o którym mowa w projektowanym art. 489 § 4 k.p.k., mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy

obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Nowy przepis ma na celu, zgodnie z założeniem projektu, ustandaryzowanie pouczeń udzielanych oskarżonemu w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia pojednawczego w sprawie z oskarżenia prywatnego, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

art. 505 § 2 i § 4 k.p.k.

Projektowana zmiana art. 505 § 2 k.p.k., określającego zakres pouczeń w związku z doręczeniem wyroku nakazowego, polega na nadaniu mu nowego brzmienia redakcyjnego, przy uwzględnieniu także ujednolicenia z brzmieniem pozostałych przepisów regulujących zakres pouczeń w postępowaniu sądowym. Proponowane w tym zakresie brzmienie projektowanego art. 505 § 2 k.p.k. oddaje pełny i czytelniejszy zakres pouczeń oraz daje podstawę do prawidłowego zrealizowania obowiązku informacyjnego, również w zakresie określenia ustandaryzowanego wzoru pouczenia stron i pokrzywdzonego w związku z doręczeniem wyroku nakazowego.

Ponadto proponuje się uzupełnienie art. 505 § 2 k.p.k. o pouczenie stron i pokrzywdzonego o kwestiach związanych ze skutkami wniesienia sprzeciwu (art. 506 § 3 k.p.k.), wymogami formalnymi sprzeciwu (art. 119 k.p.k.), zasadami obliczania terminu (art. 123 § 1 i 3 k.p.k., art. 124 k.p.k.), warunkami przywrócenia terminu (art. 126 § 1 k.p.k.), wniesieniem sprzeciwu po terminie lub przez osobę nieuprawnioną (art. 506 § 2 k.p.k.), cofnięciem sprzeciwu (art. 506 § 5 k.p.k., art. 507 k.p.k.) i rozpoznaniem sprawy po wniesieniu sprzeciwu (art. 505 § 6 k.p.k.). Wprowadzony zakres pouczeń, wraz z pouczeniem dotyczącym prawa, terminu i sposobu wniesienia sprzeciwu, skutków jego niewniesienia oraz oświadczenia pokrzywdzonego o działaniu w charakterze oskarżyciela posiłkowego, stanowi realizację zasady informacji procesowej związanej z zasadą rzetelnego postępowania karnego i udzieleniem informacji wynikających z przepisów prawa i okoliczności sprawy adekwatnych do etapu procesu oraz realizacji uprawnień i obowiązków uczestników postępowania karnego.

W projektowanym art. 505 § 4 k.p.k. proponuje się wprowadzenie upoważnienia ustawowego dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, wzoru pisemnego pouczenia, o którym mowa w art. 505 § 2 k.p.k., mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy lub pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Nowy przepis ma na celu, zgodnie z założeniem projektu, ustandaryzowanie pouczeń udzielanych stronom i pokrzywdzonemu w związku z doręczeniem wyroku

nakazowego, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących im w postępowaniu karnym.

art. 517c § 2 k.p.k.

Projektowana zmiana art. 517c § 2 k.p.k., polegająca na uzupełnieniu zakresu pouczenia podejrzanego w przypadku postępowania przyspieszonego o treść art. 517h § 1 k.p.k. (termin i sposób złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku), ma na celu uwzględnienie w treści pouczenia podejrzanego istotnych odmienności w tym zakresie związanych z postępowaniem przyspieszonym.

art. 573 § 4 i § 5 k.p.k.

W projektowanym art. 573 § 4 k.p.k. proponuje się kompleksowe uregulowanie zakresu pouczeń skazanego w związku z wezwaniem na rozprawę albo zawiadomieniem o terminie rozprawy w sprawie wydania wyroku łącznego.

Projektowany art. 573 § 4 k.p.k. zakłada określenie pouczenia skazanego o uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazywanych informacjach niezbędnych do realizacji tych uprawnień i obowiązków wynikających ze wskazanych przepisów. Proponowane w tym zakresie brzmienie projektowanego art. 573 § 4 k.p.k. oddaje pełny i czytelny zakres pouczeń oraz daje podstawę do prawidłowego zrealizowania obowiązku informacyjnego, również w zakresie określenia ustandaryzowanego wzoru pouczenia skazanego w związku z wezwaniem na rozprawę albo zawiadomieniem o terminie rozprawy w przedmiocie wydania wyroku łącznego.

W projektowanym art. 573 § 4 k.p.k. proponuje się zamieścić pouczenie skazanego o prawie do korzystania z pomocy obrońcy, w tym do wystąpienia o obrońcę z urzędu w wypadku określonym w art. 78 k.p.k. oraz o kwestiach związanych z udziałem w rozprawie (art. 573 § 2 k.p.k.), korzystaniem z pomocy tłumacza (art. 72 § 1 i 2 k.p.k.), reprezentowaniem skazanego, który nie ukończył 18 lat lub jest ubezwłasnowolniony (art. 76 k.p.k.), obecnością określonej osoby podczas rozprawy z udziałem skazanego, który nie ukończył 18 lat (art. 76a k.p.k.), usprawiedliwianiem niestawiennictwa i skutkami niestawiennictwa (art. 117 § 2, 2a i 3a k.p.k.), informowaniem o miejscu zamieszkania lub pobytu i wskazywaniem danych umożliwiających kontaktowanie się ze skazanym (art. 138 k.p.k., art. 139 k.p.k.), dostępem do akt sprawy (art. 156 § 1, 2 i 3 k.p.k.), zdalnym udziałem w rozprawie (art. 374 § 4, 7 i 9 k.p.k.), przeprowadzeniem rozprawy pod nieobecność skazanego (art. 376 § 1 i 2 k.p.k.), przeprowadzeniem rozprawy bez udziału skazanego (art. 377 § 1 i 3 k.p.k.),

nieusprawiedliwionym niestawiennictwem (art. 382 k.p.k.), przerwą w rozprawie (art. 402 § 1 zdanie trzecie k.p.k.), ogłoszeniem wyroku (art. 419 § 1 k.p.k.) i wnioskiem o uzasadnienie wyroku (art. 422 § 1 i 2 k.p.k.). Wprowadzony zakres pouczeń stanowi realizację zasady informacji procesowej związanej z zasadą rzetelnego postępowania karnego i udzieleniem informacji wynikających z przepisów prawa i okoliczności sprawy adekwatnych do etapu procesu oraz realizacji uprawnień i obowiązków uczestników postępowania karnego.

Projektowany art. 573 § 4 k.p.k. w zdaniu drugim stanowi realizację art. 5 ust. 1 dyrektywy dot. dzieci podejrzanych i ma na celu, podobnie jak na etapie postępowania przygotowawczego, zapewnienie możliwie jak najszybszego udzielenia podmiotowi odpowiedzialności rodzicielskiej informacji, które dziecko oskarżony ma prawo otrzymać na mocy art. 4 tej dyrektywy.

W projektowanym art. 573 § 5 k.p.k. proponuje się wprowadzenie upoważnienia ustawowego dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, wzoru pisemnego pouczenia, o którym mowa w projektowanym art. 573 § 4 k.p.k., mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Nowy przepis ma na celu, zgodnie z założeniem projektu, ustandaryzowanie pouczeń udzielanych skazanemu w związku z wezwaniem na rozprawę lub zawiadomieniem o terminie rozprawy w przedmiocie wydania wyroku łącznego, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

art. 607l § 3a k.p.k.

Zmiany w zakresie pouczenia osoby, której dotyczy nakaz europejski, są koncepcyjne zbliżone do tych, które przewidziano w projekcie w zakresie art. 300 § 1 k.p.k. Wyeliminowano bowiem z ogólnego pouczenia ten zakres, który dotyczy wyłącznie podejrzanych, którzy nie ukończyli 18 lat, i który stanowi realizację dyrektywy dot. dzieci podejrzanych. Obejmuje to przede wszystkim prawo do poinformowania podejrzanego, który nie ukończył 18 lat, o obowiązkach organów prowadzących postępowanie karne, obejmujących realizację jego praw, które wynikają z art. 202 k.p.k. i art. 215 k.p.k. (obowiązki organów w zakresie prawa do badania lekarskiego małoletniego podejrzanego) oraz art. 214 k.p.k. (obowiązki organów w zakresie prawa do indywidualnej oceny małoletniego podejrzanego).

Przepisy przejściowe i końcowe.

W art. 2 projektu wskazano, że projektowane przepisy procesowe stosuje się także do spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy. Projekt nowelizacji, przyjmując jako zasadę stosowanie nowych regulacji także do spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej, powiela dotychczasowe, sprawdzone reguły intertemporalne, które nie były w orzecznictwie podważane. Jak wskazuje Sąd Najwyższy, „Podstawową formą rozwiązywania problemów intertemporalnych na gruncie prawa karnego procesowego jest przy tym reguła stosowania prawa nowego (*lex nova*), zwana regułą bezpośredniego stosowania ustawy nowej albo regułą „chwytania w locie” (zob. H. Paluszkiwicz, *Studia z zakresu problematyki intertemporalnej w prawie karnym procesowym*, Warszawa 2016, s. 3, 15 i 19). W uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r. (sygn. akt IV KZ 38/16), przyznano, że zasada tzw. „chwytania w locie” jest podstawową zasadą prawa intertemporalnego i wskazano, że jest ona stosowana w drodze *analogiae legis* wówczas, gdy ustawodawca wprowadzając zmiany w prawie nie zamieści przepisów przejściowych.

Przepis art. 3 projektu stanowi, że czynności procesowe dokonane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy są skuteczne, jeżeli dokonano ich z zachowaniem przepisów dotychczasowych. Respektowanie tej zasady jest powszechnie przyjęte przy dokonywaniu zmian przepisów procesowych ustaw karnych.

W art. 4 projektu uregulowano kwestie obowiązywania aktów wykonawczych wydanych na podstawie zmienianych projektem przepisów upoważniających przez wskazanie, że dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 244 § 5 k.p.k., art. 263 § 8 k.p.k., art. 300 § 4 k.p.k. i art. 607l § 4 k.p.k. tracą moc.

Proponuje się, aby projektowana ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 2027 r. Określone *vacatio legis* ma na celu zapewnienie podmiotom zobowiązanym do stosowania ustawy odpowiedniego czasu na zapoznanie się z nowymi przepisami oraz przygotowanie do ich stosowania, a ponadto uwzględnia konieczność wydania aktów wykonawczych na podstawie nowych oraz zmienionych delegacji ustawowych.

Nie ma możliwości zastosowania alternatywnych w stosunku do projektowanych rozwiązań środków, które umożliwiłyby osiągnięcie zamierzonego celu.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu

funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Projekt nie podlegał dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 42 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt został skierowany do koordynatora OSR.

Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Sprawiedliwości Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu <u>pod względem legislacyjnym i merytorycznym:</u> Arkadiusz Myrcha, Sekretarz Stanu Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu <u>opiekun legislacyjny:</u> Monika Walewska, Zastępca Dyrektora Departamentu Legislacyjnego e-mail: sekretariat.dl@ms.gov.pl, tel. 22 52 12 764 Monika Kruczek, Główny Specjalista – Sędzia, Departament Legislacyjny e-mail: Monika.Kruczek@ms.gov.pl, tel. 22 52 12 335 <u>opiekun merytoryczny:</u> Adam Synakiewicz, Dyrektor Departamentu Prawa Karnego e-mail: sekretariat.dpk@ms.gov.pl, tel. 22 52 12 645	Data sporządzenia 20.07.2026 r. Źródło: Inicjatywa własna Nr w wykazie prac: UD370
--	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Pouczenia w postępowaniu karnym to obowiązkowe informacje udzielane uczestnikom (stronom, świadkom, pokrzywdzonym) przez sąd lub organ prowadzący postępowanie na temat ich praw, obowiązków, odpowiedzialności karnej (np. za składanie fałszywych zeznań) oraz możliwości procesowych (np. prawo do odmowy zeznań, żądanie jawności rozprawy, prawo do obrońcy). Pouczenia są niezbędne dla zapewnienia prawidłowego przebiegu procesu i świadomości prawnej, jak również mają kluczowe znaczenie dla ochrony praw oskarżonego oraz pokrzywdzonego.

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego¹, dalej „k.p.k.” zawiera szereg przepisów, które obligują organy prowadzące postępowanie do pouczenia uczestników postępowania o określonych prawach i obowiązkach. Tytułem przykładu może być art. 300 § 1 k.p.k., który zobowiązuje nie tylko do pouczenia podejrzanego o określonych prawach i obowiązkach, ale także o tym, by nastąpiło to przed pierwszym przesłuchaniem i w określonej formie – przez wręczenie podejrzanemu wzoru pouczenia, którego otrzymanie potwierdza podejrzanym podpisem w aktach sprawy.

W obecnym stanie prawnym skutki niewłaściwego pouczenia mogą obejmować m.in.:

- brak negatywnych konsekwencji dla strony – zgodnie z art. 16 § 1 k.p.k. brak pouczenia lub błędne pouczenie nie może wywoływać ujemnych skutków procesowych dla uczestnika postępowania lub innej osoby, której pouczenie dotyczy;
- przywrócenie terminu – jeżeli wskutek wadliwego pouczenia doszło do uchybienia terminowi (np. do wniesienia apelacji), możliwe jest: przywrócenie terminu (art. 126 k.p.k.); uznanie czynności za skuteczną mimo formalnych braków; warunkiem jest wykazanie związku między błędnym pouczeniem a uchybieniem;
- podstawa zarzutu apelacyjnego – niewłaściwe pouczenie może stanowić: względną przyczynę odwoławczą (art. 438 k.p.k.), jeżeli miało wpływ na treść orzeczenia; naruszenie prawa do obrony (art. 6 k.p.k.); sąd odwoławczy bada, czy uchybienie mogło mieć realny wpływ na wynik sprawy.

W obecnym stanie prawnym brak jest upoważnień ustawowych dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzeń, wzorów pisemnych pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach oraz informacjach niezbędnych do realizacji tych uprawnień i obowiązków dla oskarżonego, pokrzywdzonego oraz świadka w postępowaniu karnym przed sądem.

Powoduje to znaczne różnice w praktyce sądów w zakresie treści i sposobu przekazywania informacji o prawach i obowiązkach stron, świadków oraz innych uczestników postępowania. W rezultacie pouczenia często są formułowane w sposób niejednolity, nadmiernie skomplikowany lub nieprzystający do potrzeb danej kategorii uczestników.

¹ Dz. U. z 2026 r. poz. 490, z późn. zm.

Brak standaryzacji prowadzi do ryzyka, że uczestnicy postępowania – zwłaszcza osoby niekorzystające z pomocy obrońcy lub pełnomocnika – nie uzyskują pełnej, zrozumiałej i kompletnej informacji o przysługujących im prawach i obowiązkach. Utrudnia to realizację gwarancji procesowych, wpływa negatywnie na przejrzystość postępowania oraz może powodować niejednorodną praktykę sądów w skali kraju.

Zatem ustawowe uregulowanie obowiązku informacyjnego, zapewniające spójność i zrozumiałość treści pouczeń udzielanych przez sądy wzmocni gwarancje procesowe stron.

Konieczność określenia wzorów pouczeń wynika również z potrzeby jednolitości i spójności aktów wykonawczych na etapie postępowania przygotowawczego i postępowania sądowego – skoro kodeksowa regulacja stosuje jednolite wytyczne dla podejrzanego, pokrzywdzonego i świadka w postępowaniu przygotowawczym, to również strony i świadek w postępowaniu sądowym powinni mieć zagwarantowane ustawowo prawo do uzyskania pakietu informacji o prawach i obowiązkach w języku dla nich zrozumiałym.

Projekt ma na celu również rozszerzenie pouczenia dla zatrzymanego o prawie i terminie dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w razie niewątpliwie niesłusznego zatrzymania oraz dla oskarżonego w wypadku zastosowania tymczasowego aresztowania o prawie i terminie dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w razie niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania.

Dodatkowo zasadnym jest wprowadzenie zmian w zakresie adekwatności pouczeń do etapu postępowania karnego, na którym są udzielane, oraz z uwzględnieniem dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE)2016/800 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym, dalej „dyrektywa dot. dzieci podejrzanych”.

Rozwiązania przewidziane w projekcie będą także zgodne z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym oraz dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiającej normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępującą decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW.

Według obu dyrektyw informacje powinny być udzielane prostym i przystępnym językiem, z uwzględnieniem szczególnych potrzeb osób podejrzanych, oskarżonych i pokrzywdzonych.

Aktualnie obowiązują co do zasady wzory pouczeń w postępowaniu przygotowawczym oraz pouczenia dla osób zatrzymanych, projekt natomiast przewiduje wprowadzenie jednolitych wzorów na etapie postępowania rozpoznawczego.

Aktualna praktyka pouczenia w postępowaniu przygotowawczym polega na wręczaniu, doręczaniu lub ogłaszaniu pouczenia zgodnego z wzorem i potwierdzanie tego faktu podpisem lub zwrotnym potwierdzeniem odbioru lub potwierdzenia zamieszczenia stosownego ogłoszenia na stronach prokuratur. Projektowany stan prawny będzie wprowadzał odpowiednio podobną praktykę na etapie postępowania sądowego.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Osiągnięcie opisanych w pkt 1 OSR celów wymaga przede wszystkim wprowadzenia w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego przepisów określających:

- zakres pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach oskarżonego, pokrzywdzonego i świadka na etapie postępowania sądowego;
- upoważnienia ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzeń, wzorów pisemnych pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach oraz informacjach niezbędnych do realizacji tych uprawnień i obowiązków dla oskarżonego, pokrzywdzonego oraz świadka w postępowaniu karnym przed sądem.

Szczegółowe rozwiązania projektu

1. Ułatwienie dostępu do pouczeń

Proponuje się, że wzory pouczeń określone przez Ministra Sprawiedliwości, w drodze rozporządzeń, umieszczane będą na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości wraz z ich tłumaczeniem na języki obce najczęściej wykorzystywane w postępowaniu karnym, co zapewni łatwość w dostępie do pouczeń i pozwoli też na ich przetłumaczenie na języki obce najczęściej używane w trakcie postępowań karnych.

Zauważenia wymaga, że ustawodawca w każdym przypadku decyduje o zakresie pouczenia, które zatem na mocy ustawy staje się zawsze obligatoryjne, a skutki niezastosowania wzoru pouczenia będą tożsame ze skutkami omówionymi w pkt. 1 OSR.

Przetłumaczenie wzorów pouczeń przyczyni się do zmniejszenia wydatków, które obecnie ponoszą organy postępowania przygotowawczego i sądy, zlecając tłumaczenie pouczeń przez biegłych na potrzeby konkretnych spraw.

Tłumaczenie dokumentu na inny język niż polski w postępowaniu karnym ma zawsze charakter wtórny, bowiem jest zawsze dokonywane w odniesieniu do dokumentu pierwotnego wydanego w języku polskim i zawsze wówczas, gdy uczestnik postępowania nie włada językiem polskim. Zgodnie z założeniem projektu wzór pouczenia będzie opracowywany w języku polskim, zaś Minister Sprawiedliwości będzie dokonywał ogólnodostępnego tłumaczenia na różne języki.

Podmiotem decydującym o tłumaczeniu będzie Minister Sprawiedliwości.

2. Zapewnienie konstytucyjnych gwarancji ochrony wolności osobistej jednostki i odpowiedzialności państwa za bezpodstawne zatrzymanie lub za bezpodstawne pozbawienie wolności

A. Uzupełnienie zakresu pouczeń zatrzymanego o prawie i terminie dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w wypadku niewątpliwie niesłusznego zatrzymania.

B. Uzupełnienie zakresu pouczeń oskarżonego w wypadku zastosowania tymczasowego aresztowania o prawie i terminie dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w wypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania.

Proponowane zmiany wynikają z konieczności zapewnienia konstytucyjnych gwarancji ochrony wolności osobistej jednostki i odpowiedzialności państwa odpowiednio za bezpodstawne zatrzymanie lub za bezpodstawne pozbawienie wolności. Ponadto stanowią realizację zasady informacji procesowej związanej z zasadą rzetelnego postępowania karnego i udzieleniem informacji wynikających z przepisów prawa i okoliczności sprawy adekwatnych do etapu procesu oraz realizacji uprawnień i obowiązków osoby zatrzymanej lub tymczasowo aresztowanej.

3. Wprowadzenie ustandaryzowanych wzorów pouczeń na etapie rozpoznawczym postępowania karnego

Projektowane zmiany w zakresie art. 300 k.p.k. są realizacją potrzeby dostosowania tego przepisu do głównej idei zawartej w projekcie, jaką jest wprowadzenie ustandaryzowanych wzorów pouczeń na etapie rozpoznawczym postępowania karnego. Zasadnym było zatem wyeliminowanie z zakresu pouczeń tych praw i obowiązków podejrzanego i pokrzywdzonego, które nie aktualizują się na etapie postępowania przygotowawczego, a dopiero w postępowaniu sądowym. Ponadto część zmian jest wynikiem pogłębionej analizy efektywności tego przepisu, którego wielokrotne nowelizacje i przyjęta technika legislacyjna stosowania odesłań do pełnych jednostek redakcyjnych przepisów k.p.k. doprowadziły do znacznego poszerzenia jego zakresu, co ostatecznie uczyniło wzory pouczeń rozbudowanymi, a przez to trudniejszymi w percepcji.

Wobec powyższego zaproponowano następujące rozwiązania:

A. Zmiana w art. 300 § 1 k.p.k.

W pouczeniu ogólnym, a także w pouczeniu dla podejrzanego małoletniego wyeliminowano obowiązek ich pouczenia o treści 338a k.p.k., art. 338b k.p.k., art. 360 k.p.k., art. 361 k.p.k., art. 374 § 1 k.p.k. i art. 387 k.p.k., które odnoszą się do kwestii: wyznaczenia obrońcy, jawności rozprawy, prawa do udziału w rozprawie oraz złożenia i rozpoznania wniosku o wydanie wyroku skazującego po skierowaniu aktu oskarżenia do sądu, a zatem kwestii powiązanych ściśle z postępowaniem sądowym.

Został również ograniczony zakres pouczenia co do dostępu do akt postępowania karnego, przez odesłanie tylko do tych przepisów, które regulują dostęp do akt sprawy w postępowaniu przygotowawczym (art. 156 § 5 i 5a k.p.k.).

Ponadto z ogólnego pouczenia dla podejrzanych dorosłych wyeliminowano ten zakres, który dotyczy wyłącznie podejrzanych, którzy nie ukończyli 18 lat, i który stanowi realizację dyrektywy dot. dzieci podejrzanych. Obejmuje to przede wszystkim prawo do poinformowania podejrzanego, który nie ukończył

18 lat, o obowiązkach organów prowadzących postępowanie karne, obejmujących realizację jego praw, które wynikają z art. 202 k.p.k. i art. 215 k.p.k. (obowiązki organów w zakresie prawa do badania lekarskiego małoletniego podejrzanego) oraz art. 214 k.p.k. (obowiązki organów w zakresie prawa do indywidualnej oceny małoletniego podejrzanego).

Dodatkowo z zakresu pouczenia ogólnego wyeliminowano obowiązek informowania o treści art. 257 § 1 i 2 k.p.k. i art. 259 k.p.k., gdyż informacje te dotyczą zasad stosowania środków zapobiegawczych, co do których informacje należy przedstawić małoletniemu podejrzanemu zgodnie z art. 10 i art. 11 dyrektywy dot. dzieci podejrzanych.

Jednocześnie w aktualnie proponowanym brzmieniu przepisu wskazano obowiązek pouczenia podejrzanych o warunkach przeprowadzania czynności procesowych w sytuacji, w której czynności śledztwa nie będzie można powtórzyć na rozprawie, lub o prawie do złożenia wniosku do sądu o przesłuchanie świadka wówczas, gdy zachodzi niebezpieczeństwo, że nie będzie go można przesłuchiwać na rozprawie.

Z perspektywy prawidłowej realizacji praw podejrzanego niezbędne wydaje się również wyraźne wskazanie odesłania do art. 117 § 2 i 2a k.p.k. dotyczących konsekwencji niestawiennictwa podczas czynności procesowych oraz sposobu usprawiedliwiania niestawiennictwa w przypadku choroby, czego brak w aktualnym brzmieniu przepisu, a także uzupełnienie zakresu pouczeń o art. 23a § 4 k.p.k. i art. 72 § 2 k.p.k.

B. Zmiana w art. 300 § 2 k.p.k.

Zmiany w zakresie pouczenia pokrzywdzonego dotyczą ograniczenia pouczenia co do dostępu do akt postępowania karnego, przez odesłanie tylko do tych przepisów, które regulują dostęp do akt sprawy w postępowaniu przygotowawczym (art. 156 § 5 k.p.k.).

Dodatkowo art. 300 § 2 k.p.k. uzupełniono o pouczenie pokrzywdzonego także o możliwości zadośćuczynienia za dozoną krzywdę przez oskarżonego, co wydaje się niezbędne w świetle brzmienia art. 46 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny², dalej „k.k.”.

Jednocześnie pouczenie pokrzywdzonego uzupełniono o przysługującym mu prawie do złożenia wniosku o orzeczenie zakazu przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu, jak również nakazu okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, w razie skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności (art. 49a § 2 k.p.k. w zw. z art. 41a § 1a k.p.k.).

Zostało wyeliminowane pominięcie w treści przepisu odesłania do przepisów art. 117 § 2 i 2a k.p.k. oraz art. 192 § 1 k.p.k. – rozwiązanie to pozwoli na prawidłowe informowanie pokrzywdzonego o warunkach przeprowadzania czynności z jego udziałem, konsekwencjach niestawiennictwa podczas czynności procesowych i zasadach usprawiedliwiania nieobecności podczas takich czynności z powodu choroby. Z perspektywy prawidłowej realizacji praw pokrzywdzonego niezbędne wydaje się również uzupełnienie zakresu pouczeń o art. 23a § 4 k.p.k. Pokrzywdzony zostanie również poinformowany o braku możliwości sprzeciwienia się oględzinom i badaniom niepołączonym z zabiegiem chirurgicznym lub obserwacją w zakładzie leczniczym, w sytuacji, gdy karalność czynu zależy od stanu zdrowia pokrzywdzonego.

C. Zmiana w art. 300 § 3 k.p.k.

Zmiany w zakresie pouczenia świadka są najdalej idące – zrezygnowano z odesłań do pełnych jednostek redakcyjnych przepisów k.p.k. W miejsce tego wskazano precyzyjnie te przepisy, które faktycznie obejmują prawa i obowiązki świadka lub stanowią informacje istotne z perspektywy udziału świadka w postępowaniu karnym. Zabieg taki pozwoli na rzeczywistą, ale również skondensowaną informację o prawach i obowiązkach świadka, bez konieczności informowania go o treści określonych przepisów.

Przykładem będzie wyeliminowanie w projekcie obowiązku informowania świadków o treści art. 185a–185c k.p.k. i art. 185e k.p.k. Pouczenie o treści tych przepisów otrzymywał każdy świadek (niekoniecznie przesłuchiwany w tym trybie), chociaż odnoszą się jedynie do szczególnego sposobu przesłuchania osoby i nie dotyczą faktycznych praw świadka, których realizacji mógłby się domagać, lub jego obowiązków, co do

² Dz. U. z 2025 r. poz. 383, z późn. zm.

których mógłby być zobowiązany do ich wykonania. Jednocześnie zgodnie z art. 185f § 2 k.p.k. tego rodzaju pouczenie dublowane było przez realizację obowiązku informowania osób przesłuchiowanych w trybie art. 185a–185c k.p.k. i art. 185e k.p.k. o przebiegu, sposobie i warunkach przesłuchania.

W propozycji zawartej w projekcie świadek otrzyma informację o uprawnieniach i obowiązkach oraz informacjach niezbędnych do realizacji tych uprawnień i obowiązków, które wynikają z:

- art. 117 § 2a k.p.k. (zasady usprawiedliwiania niestawiennictwa przez świadka);
- art. 148a § 1 k.p.k. (prawo do anonimizacji danych osobowych);
- art. 177 § 1, 1a i 2 k.p.k. (obowiązek stawiennictwa oraz możliwości przesłuchania przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku lub w miejscu pobytu świadka);
- art. 179 § 1 k.p.k. i art. 180 § 1–4 (zasady przesłuchania osób, na które rozciąga się obowiązek ochrony tajemnic państwowych, zawodowych lub związanych wykonywaniem funkcji);
- art. 182 k.p.k. i art. 183 § 1 k.p.k. (prawo do odmowy składania zeznań lub udzielania odpowiedzi na pytania);
- art. 184 § 1 i 7 k.p.k. (możliwość uzyskania statusu świadka anonimowego);
- art. 185 k.p.k. (prawo do złożenia wniosku o zwolnienie z zeznania lub odpowiedzi na pytania);
- art. 186 k.p.k. (skutki i termin odmowy składania zeznań);
- art. 192 § 2–4 k.p.k. i art. 192a § 1 i 2 k.p.k. (obowiązki świadka w zakresie udziału w innych czynnościach dowodowych np. badaniach);
- art. 285 § 1 i 2 k.p.k., art. 286 k.p.k. i art. 287 § 1 i 2 k.p.k. (kary porządkowe).

Jednocześnie uzupełniono zakres pouczenia świadka o informacje o:

- prawie do korzystania z pomocy pełnomocnika, w tym do złożenia wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu w okolicznościach wskazanych w art. 78 k.p.k.;
- możliwości zwrotu kosztów poniesionych w związku z udziałem w postępowaniu, pomocy przewidzianej w art. 43 § 8 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy³, dalej „k.k.w.”;
- możliwości przesłuchania przez konsula (art. 26 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. – Prawo konsularne⁴).

Określono także sposób potwierdzenia otrzymania pouczenia przez świadka, analogicznie jak w przypadku podejrzanego i pokrzywdzonego.

D. Zmiana w art. 300 § 4 k.p.k.

Projektowana zmiana przepisu określającego upoważnienie ustawowe polega na nadaniu mu nowego brzmienia redakcyjnego celem uczynienia przepisu upoważniającego do wydania rozporządzeń bardziej czytelnym oraz precyzyjnie wskazującym podstawę prawną do wydania poszczególnych rozporządzeń. Dodatkowo upoważnienie ustawowe do określenia wzoru pisemnego pouczenia podejrzanego (art. 300 § 4 pkt 1 lit. a k.p.k.) uzupełniono o pouczenie, o którym mowa w art. 517c § 2 i 2a k.p.k., związane z postępowaniem przyspieszonym.

4. Określenie ustandaryzowanego wzoru pouczenia oskarżonego w związku z doręczeniem aktu oskarżenia

A. Zmiana przepisu określającego uzupełniający zakres pouczeń oskarżonego w związku z doręczeniem aktu oskarżenia

polęga na nadaniu mu nowego brzmienia redakcyjnego przez odstąpienie od sformułowania pouczenia o treści wskazanych przepisów na rzecz pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazywanych informacjach niezbędnych do realizacji tych uprawnień i obowiązków wynikających ze wskazanych przepisów (zmiana art. 338 § 1a k.p.k.).

Ponadto proponuje się uzupełnienie art. 338 § 1a k.p.k. o pouczenie oskarżonego o:

- prawie do korzystania z pomocy obrońcy, w tym do wystąpienia o obrońcę z urzędu w wypadku określonym w art. 78 k.p.k. i art. 78a k.p.k.;

³ Dz. U. z 2025 r. poz. 911, z późn. zm.

⁴ Dz. U. z 2026 r. poz. 711.

- kwestiach związanych z: postępowaniem mediacyjnym (art. 23a § 1 i 4 k.p.k.); stawianiem się na wezwanie, informowaniem o miejscu zamieszkania lub pobytu i wskazywaniem danych umożliwiających kontaktowanie się z oskarżonym (art. 75 § 1 i 2 k.p.k., art. 138 k.p.k., art. 139 k.p.k.); dostępem do akt sprawy (art. 156 § 1, 2 i 3 k.p.k.); reprezentowaniem oskarżonego, który nie ukończył 18 lat lub jest ubezwłasnowolniony (art. 76 k.p.k.), oraz informacjami niejawnymi (art. 338 § 3 k.p.k.).

Wprowadzony zakres pouczeń, wraz z pouczeniem dotyczącym art. 338a k.p.k., art. 338b k.p.k. i art. 349 § 8 zdanie trzecie k.p.k. oraz obciążenia kosztami procesu, stanowią realizację zasady informacji procesowej związanej z zasadą rzetelnego postępowania karnego i udzieleniem informacji wynikających z przepisów prawa i okoliczności sprawy adekwatnych do etapu procesu oraz realizacji uprawnień i obowiązków uczestników postępowania karnego.

Jednocześnie w projektowanym art. 338 § 1a k.p.k. zrezygnowano z pouczenia dotyczącego art. 291 § 3 k.p.k., jako pouczenia zbędnego, mając również na uwadze brak odpowiedniego pouczenia o możliwości zabezpieczenia z urzędu pozostałych należności, o których mowa w art. 291 § 1 k.p.k., poza kosztami sądowymi

Dodatkowo ujęte w obecnym brzmieniu art. 338 § 1a k.p.k. pouczenie dotyczące art. 341 § 1 k.p.k. proponuje się zamieścić w pouczeniu oskarżonego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie (projektowany art. 339 § 6 k.p.k.), pouczenie dotyczące art. 374 k.p.k., art. 376 k.p.k., art. 377 k.p.k. i art. 422 k.p.k. jest ujęte w pouczeniu oskarżonego w związku z wezwaniem na rozprawę albo zawiadomieniem o terminie rozprawy (art. 353 § 4 k.p.k.), a odpowiednie pouczenie dotyczące art. 374 k.p.k., art. 377 k.p.k. i art. 422 k.p.k. proponuje się zamieścić także w pouczeniu oskarżonego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie (projektowany art. 339 § 6 k.p.k.) – co uwzględnia adekwatność pouczeń na danym etapie postępowania sądowego.

Projektowany art. 338 § 7 k.p.k. stanowi realizację art. 5 ust. 1 dyrektywy dot. dzieci podejrzanych i ma na celu, podobnie jak na etapie postępowania przygotowawczego, zapewnienie możliwie jak najszybszego udzielenia podmiotowi odpowiedzialności rodzicielskiej informacji, które dziecko oskarżony ma prawo otrzymać na mocy art. 4 tej dyrektywy.

B. Upoważnienie ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości

Proponuje się wprowadzenie upoważnienia ustawowego dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, wzoru pisemnego pouczenia, o którym mowa w art. 338 § 1, 1a i 2 k.p.k., mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Nowy przepis ma na celu, zgodnie z założeniem projektu, ustandaryzowanie pouczeń udzielanych oskarżonemu przy doręczaniu aktu oskarżenia, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

5. Kompleksowe uregulowanie zakresu pouczeń oskarżonego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie

A. Proponuje się uregulowanie zakresu pouczeń oskarżonego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie, w tym z uwzględnieniem szczególnych regulacji związanych z posiedzeniem w przedmiocie:

- warunkowego umorzenia postępowania (art. 341 k.p.k.);
- wniosku prokuratora o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego (art. 343 k.p.k.);
- wniosku oskarżonego o wydanie wyroku skazującego złożonego przed doręczeniem zawiadomienia o terminie rozprawy (art. 343a k.p.k.);
- wniosku prokuratora o umorzenie postępowania z powodu niepoczytalności sprawcy i o zastosowanie środków zabezpieczających (art. 354 pkt 2 k.p.k.).

Nowy przepis zakłada określenie pouczenia oskarżonego o uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazywanych informacjach niezbędnych do realizacji tych uprawnień i obowiązków wynikających ze wskazanych przepisów (dodany § 6 w art. 339 k.p.k.).

W projektowanym art. 339 § 6 k.p.k. proponuje się zamieścić pouczenie oskarżonego o:

- prawie do korzystania z pomocy obrońcy, w tym do wystąpienia o obrońcę z urzędu w wypadku określonym w art. 78 k.p.k. i art. 78a k.p.k.;
- kwestiach związanych z: postępowaniem mediacyjnym (art. 23a § 1 i 4 k.p.k.); korzystaniem z pomocy tłumacza (art. 72 § 1 i 2 k.p.k.); stawianiem się na wezwanie, informowaniem o miejscu zamieszkania lub pobytu i wskazywaniem danych umożliwiających kontaktowanie się z oskarżonym (art. 75 § 1 i 2 k.p.k., art. 138 k.p.k., art. 139 k.p.k.); reprezentowaniem oskarżonego, który nie ukończył 18 lat lub jest ubezwłasnowolniony (art. 76 k.p.k.); obecnością określonej osoby podczas posiedzenia z udziałem oskarżonego, który nie ukończył 18 lat (art. 76a k.p.k.); udziałem w posiedzeniu (art. 96 k.p.k., art. 339 § 5 k.p.k., art. 341 § 1 k.p.k., art. 343 § 5 k.p.k., art. 343a § 1 k.p.k.); dostępem do akt sprawy (art. 156 § 1, 2 i 3 k.p.k.); usprawiedliwianiem niestawiennictwa i skutkami niestawiennictwa (art. 117 § 2, 2a i 3a k.p.k.); złożeniem żądania o wyznaczenie obrońcy z urzędu (art. 338b k.p.k.); wyłączeniem jawności posiedzenia (art. 360 k.p.k. i art. 361 k.p.k. w zw. z art. 95b § 3 k.p.k.); zdalnym udziałem w posiedzeniu (art. 374 § 4, 7 i 9 k.p.k. w zw. z art. 96a k.p.k.); przeprowadzeniem posiedzenia bez udziału oskarżonego (art. 377 § 1 i 3 k.p.k.); wnioskiem o uzasadnienie wyroku (art. 422 § 1 i 2 k.p.k.); podstawą apelacji w przypadku porozumień procesowych (art. 447 § 5 k.p.k.); obciążeniem kosztami procesu, prawem dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w wypadku niesłusznego skazania lub zastosowania środków zabezpieczających oraz o szczególnych kwestiach związanych z warunkowym umorzeniem postępowania (art. 341 § 2 i 3 k.p.k.); wnioskiem prokuratora o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego (art. 343 § 2, 3 i 7 k.p.k.); wnioskiem oskarżonego o wydanie wyroku skazującego złożonym przed doręczeniem zawiadomienia o terminie rozprawy (art. 343a § 2 k.p.k.) oraz wnioskiem prokuratora o umorzenie postępowania z powodu niepoczytalności sprawcy i o zastosowanie środków zabezpieczających (art. 353 § 3 k.p.k. w zw. z art. 354 k.p.k.).

Wprowadzony zakres pouczeń stanowi realizację zasady informacji procesowej związanej z zasadą rzetelnego postępowania karnego i udzieleniem informacji wynikających z przepisów prawa i okoliczności sprawy adekwatnych do etapu procesu oraz realizacji uprawnień i obowiązków uczestników postępowania karnego.

Projektowany art. 339 § 6 k.p.k. w zdaniu drugim stanowi realizację art. 5 ust. 1 dyrektywy dot. dzieci podejrzanych i ma na celu, podobnie jak na etapie postępowania przygotowawczego, zapewnienie możliwie jak najszybszego udzielenia podmiotowi odpowiedzialności rodzicielskiej informacji, które dziecko oskarżony ma prawo otrzymać na mocy art. 4 tej dyrektywy.

B. Upoważnienie ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości

Proponuje się wprowadzenie upoważnienia ustawowego dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, wzoru pisemnego pouczenia, o którym mowa w projektowanym art. 339 § 6 k.p.k., mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Nowy przepis ma na celu, zgodnie z założeniem projektu, ustandaryzowanie pouczeń udzielanych oskarżonemu w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

6. Kompleksowe uregulowanie zakresu pouczeń pokrzywdzonego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie

A. Proponuje się uregulowanie zakresu pouczeń pokrzywdzonego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie, w tym z uwzględnieniem szczególnych regulacji związanych z posiedzeniem w przedmiocie:

- warunkowego umorzenia postępowania (art. 341 k.p.k.);
- wniosku prokuratora o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego (art. 343 k.p.k.);
- wniosku oskarżonego o wydanie wyroku skazującego złożonego przed doręczeniem zawiadomienia o terminie rozprawy (art. 343a k.p.k.);
- wniosku prokuratora o umorzenie postępowania z powodu niepoczytalności sprawcy i o zastosowanie środków zabezpieczających (art. 354 pkt 2 k.p.k.).

Nowy przepis zakłada określenie pouczenia pokrzywdzonego o uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazywanych informacjach niezbędnych do realizacji tych uprawnień i obowiązków wynikających ze wskazanych przepisów (dodany § 7 w art. 339 k.p.k.).

W projektowanym art. 339 § 7 k.p.k. proponuje się zamieścić pouczenie pokrzywdzonego o:

- możliwości zakończenia postępowania bez przeprowadzenia rozprawy;
- prawie do korzystania z pomocy pełnomocnika, w tym do złożenia wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu w okolicznościach wskazanych w art. 78 k.p.k.;
- kwestiach związanych z: postępowaniem mediacyjnym (art. 23a § 1 i 4 k.p.k.); złożeniem wniosku o orzeczenie zakazu przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu, jak również nakazu okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, w razie skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności (art. 49a § 2 k.p.k. w zw. z art. 41a § 1a k.k.); działaniem w charakterze oskarżyciela posiłkowego (art. 53 k.p.k., art. 54 § 1 k.p.k.); usprawiedliwianiem niestawiennictwa i skutkami niestawiennictwa (art. 117 § 2, 2a i 3a k.p.k.); informowaniem o miejscu zamieszkania lub pobytu i wskazywaniem danych umożliwiających kontaktowanie się z pokrzywdzonym (art. 138 k.p.k., art. 139 k.p.k.); anonimizacją danych osobowych (art. 148a § 1 k.p.k.), dostępem do akt sprawy (art. 156 § 1, 2 i 3 k.p.k.); korzystaniem z pomocy tłumacza (art. 204 k.p.k.); informacjami o zarzutach oskarżenia (art. 337a k.p.k.); udziałem w posiedzeniu (art. 339 § 5 k.p.k., art. 341 § 1 k.p.k., art. 343 § 5 k.p.k., art. 343a § 1 k.p.k., art. 354 pkt 2 k.p.k.); wyznaczaniem terminów rozpraw na posiedzeniu wstępnym (art. 349 § 8 zdanie trzecie k.p.k.); zdalnym udziałem w posiedzeniu (art. 374 § 4, 7 i 9 k.p.k. w zw. z art. 96a k.p.k.); podstawą apelacji w przypadku porozumień procesowych (art. 447 § 5 k.p.k.); zwrotem kosztów poniesionych w związku z udziałem w postępowaniu, naprawieniem szkody lub zadośćuczynieniem za doznaną krzywdę przez oskarżonego, uzyskaniem kompensaty państwowej, dostępem do pomocy prawnej, dostępnymi środkami ochrony i pomocy, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka⁵; pomocą przewidzianą w art. 43 § 8 k.k.w., możliwością wydania europejskiego nakazu ochrony, organizacjami wsparcia pokrzywdzonych oraz o szczególnych kwestiach związanych z warunkowym umorzeniem postępowania (art. 341 § 3 k.p.k., art. 444 § 1 k.p.k.); wnioskiem prokuratora o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego (art. 343 § 2, 3 i 7 k.p.k.); wnioskiem oskarżonego o wydanie wyroku skazującego złożonym przed doręczeniem zawiadomienia o terminie rozprawy (art. 343a § 2 k.p.k.) oraz wnioskiem prokuratora o umorzenie postępowania z powodu niepoczytalności sprawcy i o zastosowanie środków zabezpieczających (art. 354 pkt 1 k.p.k.).

Wprowadzony zakres pouczeń stanowi realizację zasady informacji procesowej związanej z zasadą rzetelnego postępowania karnego i udzieleniem informacji wynikających z przepisów prawa i okoliczności sprawy adekwatnych do etapu procesu oraz realizacji uprawnień i obowiązków uczestników postępowania karnego.

B. Upoważnienie ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości

Proponuje się wprowadzenie upoważnienia ustawowego dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, wzoru pisemnego pouczenia, o którym mowa w projektowanym art. 339 § 7 k.p.k., mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Nowy przepis ma na celu, zgodnie z założeniem projektu, ustandaryzowanie pouczeń udzielanych pokrzywdzonemu w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

C. Proponuje się zmianę polegającą na skreśleniu odpowiednio zdania trzeciego w art. 339 § 5 k.p.k. oraz zdania drugiego w art. 343 § 5 k.p.k., co jest związane z dodaniem nowego art. 339 § 7 k.p.k., w którym określono kompleksowe pouczenie pokrzywdzonego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie.

⁵ Dz. U. z 2015 r. poz. 21, z późn. zm.

7. Określenie ustandaryzowanego wzoru pouczenia oskarżonego w związku z wezwaniem na rozprawę albo zawiadomieniem o terminie rozprawy

- A. Zmiana przepisu określającego zakres pouczeń oskarżonego w związku z wezwaniem na rozprawę albo zawiadomieniem o terminie rozprawy polega na nadaniu mu nowego brzmienia redakcyjnego przez odstąpienie od sformułowania pouczenia o treści wskazanych przepisów na rzecz pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazywanych informacjach niezbędnych do realizacji tych uprawnień i obowiązków wynikających ze wskazanych przepisów (art. 353 § 4 k.p.k.).

Ponadto proponuje się uzupełnienie art. 353 § 4 k.p.k. o pouczenie oskarżonego o kwestiach związanych z: możliwością odroczenia rozprawy w razie niezachowania terminu pomiędzy doręczeniem zawiadomienia o terminie rozprawy a terminem rozprawy (art. 353 § 1 i 2 k.p.k.); korzystaniem z pomocy tłumacza (art. 72 § 1 i 2 k.p.k.); obecnością określonej osoby podczas rozprawy z udziałem oskarżonego, który nie ukończył 18 lat (art. 76a k.p.k.); usprawiedliwianiem niestawiennictwa i skutkami niestawiennictwa (art. 117 § 2, 2a i 3a k.p.k.), składaniem wyjaśnień (art. 175 k.p.k.), wyłączeniem jawności rozprawy (art. 360 k.p.k., art. 361 k.p.k.); nieusprawiedliwionym niestawiennictwem (art. 382 k.p.k.); złożeniem wniosku o wydanie wyroku skazującego (art. 387 k.p.k.) oraz prawem dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w wypadku niesłusznego skazania lub zastosowania środków zabezpieczających.

Wprowadzony zakres pouczeń, wraz z pouczeniem dotyczącym art. 100 § 3 k.p.k., art. 374 § 1–2, 4, 7 i 9 k.p.k., art. 376 k.p.k., art. 377 § 1 i 3 k.p.k., art. 378a k.p.k., art. 419 § 1 k.p.k., art. 422 § 1, 2 i 2a k.p.k. i art. 447 § 5 k.p.k., stanowi realizację zasady informacji procesowej związanej z zasadą rzetelnego postępowania karnego i udzieleniem informacji wynikających z przepisów prawa i okoliczności sprawy adekwatnych do etapu procesu oraz realizacji uprawnień i obowiązków uczestników postępowania karnego.

Projektowany art. 353 § 6 k.p.k. stanowi realizację art. 5 ust. 1 dyrektywy dot. dzieci podejrzanych i ma na celu, podobnie jak na etapie postępowania przygotowawczego, zapewnienie możliwie jak najszybszego udzielenia podmiotowi odpowiedzialności rodzicielskiej informacji, które dziecko oskarżony ma prawo otrzymać na mocy art. 4 tej dyrektywy.

- B. Upoważnienie ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości

Proponuje się wprowadzenie upoważnienia ustawowego dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, wzoru pisemnego pouczenia, o którym mowa w art. 353 § 3, 4 i 4a k.p.k., mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Nowy przepis ma na celu, zgodnie z założeniem projektu, ustandaryzowanie pouczeń udzielanych oskarżonemu w związku z wezwaniem na rozprawę albo zawiadomieniem o terminie rozprawy, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

8. Kompleksowe uregulowanie zakresu pouczeń pokrzywdzonego w związku z zawiadomieniem o terminie rozprawy

- A. Proponuje się uregulowanie zakresu pouczeń pokrzywdzonego w związku z zawiadomieniem o terminie rozprawy (dodanie § 4b w art. 353 k.p.k.). Nowy przepis zakłada określenie pouczenia pokrzywdzonego o uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazywanych informacjach niezbędnych do realizacji tych uprawnień i obowiązków wynikających ze wskazanych przepisów.

W projektowanym art. 353 § 4b k.p.k. proponuje się zamieścić pouczenie pokrzywdzonego o:

- prawie do korzystania z pomocy pełnomocnika, w tym do złożenia wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu w okolicznościach wskazanych w art. 78 k.p.k.;
- kwestiach związanych z: postępowaniem mediacyjnym (art. 23a § 1 i 4 k.p.k.); złożeniem wniosku o orzeczenie zakazu przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu, jak również nakazu okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, w razie skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności (art. 49a § 2 k.p.k. w zw. z art. 41a § 1a k.k.); działaniem w charakterze oskarżyciela posiłkowego (art. 53 k.p.k., art. 54 § 1 k.p.k.); usprawiedliwianiem niestawiennictwa i skutkami niestawiennictwa (art. 117 § 2,

2a i 3a k.p.k.); informowaniem o miejscu zamieszkania lub pobytu i wskazywaniem danych umożliwiających kontaktowanie się z pokrzywdzonym (art. 138 k.p.k., art. 139 k.p.k.); anonimizacją danych osobowych (art. 148a § 1 k.p.k.); dostępem do akt sprawy (art. 156 § 1, 2 i 3 k.p.k.); korzystaniem z pomocy tłumacza (art. 204 k.p.k.); informacjami o zarzutach oskarżenia (art. 337a k.p.k.); udziałem w rozprawie (art. 350 § 4 k.p.k.); zdalnym udziałem w rozprawie (art. 374 § 4 i 9 k.p.k.); złożonym przez oskarżonego wnioskiem o wydanie wyroku skazującego (art. 387 k.p.k.); przerwą w rozprawie (art. 402 § 1 zdanie trzecie k.p.k.); podstawą apelacji w przypadku porozumień procesowych (art. 447 § 5 k.p.k.); zwrotem kosztów poniesionych w związku z udziałem w postępowaniu, naprawieniem szkody lub zadośćuczynieniem za doznaną krzywdę przez oskarżonego, uzyskaniem kompensaty państwowej, dostępem do pomocy prawnej, dostępnymi środkami ochrony i pomocy, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka, pomocą przewidzianą w art. 43 § 8 k.k.w., możliwością wydania europejskiego nakazu ochrony oraz organizacjami wsparcia pokrzywdzonych.

Wprowadzony zakres pouczeń stanowi realizację zasady informacji procesowej związanej z zasadą rzetelnego postępowania karnego i udzieleniem informacji wynikających z przepisów prawa i okoliczności sprawy adekwatnych do etapu procesu oraz realizacji uprawnień i obowiązków uczestników postępowania karnego.

B. Upoważnienie ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości

Proponuje się wprowadzenie upoważnienia ustawowego dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, wzoru pisemnego pouczenia, o którym mowa w projektowanym art. 353 § 4b k.p.k., mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Nowy przepis ma na celu, zgodnie z założeniem projektu, ustandaryzowanie pouczeń udzielanych pokrzywdzonemu w związku z zawiadomieniem o terminie rozprawy, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

9. Kompleksowe uregulowanie zakresu pouczeń świadka w związku z wezwaniem na rozprawę

A. Proponuje się uregulowanie zakresu pouczeń świadka w związku z wezwaniem na rozprawę (dodanie § 4c w art. 353 k.p.k.).

W projektowanym przepisie proponuje się zamieścić pouczenie świadka o kwestiach związanych z: korzystaniem z pomocy pełnomocnika (art. 87 § 2 i 3 k.p.k., art. 88 § 1 k.p.k.); usprawiedliwianiem niestawiennictwa (art. 117 § 2a k.p.k.); danymi świadka (art. 148a § 1 k.p.k., art. 184 § 1 i 7 k.p.k.); obowiązkiem stawienia się i złożenia zeznań (art. 177 § 1 k.p.k.); miejscem i sposobem przesłuchania (art. 177 § 1a i 2 k.p.k., art. 183 § 2 k.p.k., art. 390 § 2–4 k.p.k., art. 26 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. – Prawo konsularne); zakazami dowodowymi (art. 178 k.p.k., art. 178a k.p.k., art. 191 § 1b k.p.k.), przesłuchaniem w zakresie informacji objętych tajemnicą (art. 179 § 1 k.p.k., art. 180 § 1–4 k.p.k.); prawem do odmowy zeznań (art. 182 k.p.k., art. 186 k.p.k.); prawem do odmowy odpowiedzi na pytanie (art. 183 § 1 k.p.k.); zwolnieniem od złożenia zeznań lub odpowiedzi na pytania (art. 185 k.p.k., art. 186 k.p.k.); oględzinami, badaniami i przesłuchaniem z udziałem biegłego (art. 192 § 2–4 k.p.k., art. 192a § 1 i 2 k.p.k.); konsekwencjami nieusprawiedliwionego niestawiennictwa na wezwanie i uchylaniem się od złożenia zeznań (art. 285 § 1 i 2 k.p.k., art. 286 k.p.k., art. 287 § 1 i 2 k.p.k.), zwrotem kosztów związanych z udziałem w postępowaniu (art. 618a–618e k.p.k., art. 618k k.p.k.); dostępnymi środkami ochrony i pomocy, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka, oraz pomocą przewidzianą w art. 43 § 8 k.k.w.

Wprowadzony zakres pouczeń stanowi realizację zasady informacji procesowej związanej z zasadą rzetelnego postępowania karnego i udzieleniem informacji wynikających z przepisów prawa i okoliczności sprawy adekwatnych do etapu procesu oraz realizacji uprawnień i obowiązków uczestników postępowania karnego.

B. Upoważnienie ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości

Proponuje się wprowadzenie upoważnienia ustawowego dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, wzoru pisemnego pouczenia, o którym mowa powyżej, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika, osoby

nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Nowy przepis ma na celu, zgodnie z założeniem projektu, ustandaryzowanie pouczeń udzielanych świadkowi w związku z wezwaniem na rozprawę, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

10. Kompleksowe uregulowanie zakresu pouczeń oskarżyciela prywatnego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia pojednawczego

- A. Proponuje się kompleksowe uregulowanie zakresu pouczeń oskarżyciela prywatnego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia pojednawczego (dodanie § 3 w art. 489 k.p.k.).

Projektowany art. 489 § 3 k.p.k. zakłada określenie pouczenia oskarżyciela prywatnego o uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazywanych informacjach niezbędnych do realizacji tych uprawnień i obowiązków wynikających ze wskazanych przepisów. Proponowane w tym zakresie brzmienie projektowanego art. 489 § 3 k.p.k. oddaje pełny i czytelny zakres pouczeń oraz daje podstawę do prawidłowego zrealizowania obowiązku informacyjnego, również w zakresie określenia ustandaryzowanego wzoru pouczenia oskarżyciela prywatnego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia pojednawczego.

Zakłada się określenie pouczenia oskarżyciela prywatnego o uprawnieniach i obowiązkach oraz informacjach niezbędnych do realizacji tych uprawnień i obowiązków wynikających ze wskazanych przepisów.

Jednocześnie proponuje się zamieścić pouczenie oskarżyciela prywatnego o kwestiach związanych z: usprawiedliwianiem niestawiennictwa i skutkami niestawiennictwa (art. 117 § 2, 2a i 3a k.p.k.); informowaniem o miejscu zamieszkania lub pobytu i wskazywaniem danych umożliwiających kontaktowanie się z oskarżycielem prywatnym (art. 138 k.p.k., art. 139 k.p.k.); dostępem do akt sprawy (art. 156 § 1, 2 i 3 k.p.k.); korzystaniem z pomocy tłumacza (art. 204 k.p.k.); zdalnym udziałem w rozprawie (art. 374 § 4 i 9 k.p.k. w zw. art. 96a k.p.k.); postępowaniem mediacyjnym (art. 489 § 2 k.p.k.); konsekwencjami niestawiennictwa oskarżyciela prywatnego i jego pełnomocnika bez usprawiedliwienia (art. 491 § 1 k.p.k.); konsekwencjami pojednania się stron (art. 492 § 1 k.p.k.); także pojednania stron obejmującego inne sprawy z oskarżenia prywatnego toczące się pomiędzy tymi samymi stronami (art. 493 k.p.k.); zawarciem ugody równocześnie z pojednaniem się stron, której przedmiotem mogą być również roszczenia pozostające w związku z oskarżeniem (art. 494 § 1 k.p.k.); sposobem i trybem skierowania sprawy na rozprawę główną oraz zgłoszeniem wniosków dowodowych (art. 495 § 1 i 2 k.p.k.); konsekwencjami odstąpienia od oskarżenia przed prawomocnym zakończeniem postępowania, na co nie jest wymagana zgoda oskarżonego z oskarżenia prywatnego, jeśli oskarżyciel prywatny odstąpi od oskarżenia przed rozpoczęciem przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej (art. 496 § 1 i 2 k.p.k.) oraz kiedy następuje odstąpienie od oskarżenia (art. 496 § 3 k.p.k.), o tym, że oskarżony może aż do rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej wnieść przeciwko oskarżycielowi prywatnemu będącemu pokrzywdzonym wzajemny akt oskarżenia o ścigany z oskarżenia prywatnego czyn pozostający w związku z czynem mu zarzucanym, a sprawy wówczas będą rozpoznawane łącznie (art. 497 § 1 k.p.k.) oraz o prawie do korzystania z pomocy pełnomocnika, w tym do złożenia wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu w okolicznościach wskazanych w art. 78 k.p.k., jak również o możliwości zwrotu kosztów poniesionych w związku z udziałem w postępowaniu i naprawieniem szkody lub zadośćuczynieniem za doznaną krzywdę przez oskarżonego.

Wprowadzony zakres pouczeń stanowi realizację zasady informacji procesowej związanej z zasadą rzetelnego postępowania karnego i udzieleniem informacji wynikających z przepisów prawa i okoliczności sprawy adekwatnych do etapu procesu oraz realizacji uprawnień i obowiązków uczestników postępowania karnego.

- B. Upoważnienie ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości

Proponuje się wprowadzenie upoważnienia ustawowego dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, wzoru pisemnego pouczenia, o którym mowa powyżej, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Nowy przepis ma na celu, zgodnie z założeniem projektu, ustandaryzowanie pouczeń udzielanych oskarżycielowi prywatnemu w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia pojednawczego, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

11. Kompleksowe uregulowanie zakresu pouczeń oskarżonego z oskarżenia prywatnego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia pojednawczego

A. Proponuje się uregulowanie zakresu pouczeń oskarżonego z oskarżenia prywatnego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia pojednawczego (dodanie § 4 w art. 489 k.p.k.).

Projektowany przepis zakłada określenie pouczenia oskarżonego z oskarżenia prywatnego o uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazywanych informacjach niezbędnych do realizacji tych uprawnień i obowiązków wynikających ze wskazanych przepisów, tj.:

- prawie do korzystania z pomocy tłumacza (art. 72 § 1 i 2 k.p.k.);
- stawianiem się na wezwanie, informowaniem o miejscu zamieszkania lub pobytu i wskazywaniem danych umożliwiających kontaktowanie się z oskarżonym (art. 75 § 1 i 2 k.p.k., art. 138 k.p.k., art. 139 k.p.k.)
- reprezentowania oskarżonego, który nie ukończył 18 lat lub jest ubezwłasnowolniony (art. 76 k.p.k.);
- o kwestiach związanych z: obecnością określonej osoby podczas posiedzenia z udziałem oskarżonego, który nie ukończył 18 lat (art. 76a k.p.k.); usprawiedliwianiem niestawiennictwa i skutkach niestawiennictwa (art. 117 § 2, 2a i 3a k.p.k.); dostępem do akt sprawy (art. 156 § 1, 2 i 3 k.p.k.); zdalnym udziałem w posiedzeniu (art. 374 § 4, 7 i 9 k.p.k. w zw. z art. 96a k.p.k.) oraz o kwestiach związanych z postępowaniem mediacyjnym (art. 489 § 2 k.p.k.); konsekwencjami niestawiennictwa oskarżyciela prywatnego i jego pełnomocnika bez usprawiedliwienia, jak i konsekwencjami nieusprawiedliwionego niestawiennictwa oskarżonego (art. 491 k.p.k.); konsekwencjami pojednania się stron (art. 492 § 1 k.p.k.), także pojednania stron obejmującego inne sprawy z oskarżenia prywatnego toczące się pomiędzy tymi samymi stronami (art. 493 k.p.k.); zawarciem ugody równocześnie z pojednaniem się stron, której przedmiotem mogą być również roszczenia pozostające w związku z oskarżeniem (art. 494 § 1 k.p.k.); sposobem i trybem skierowania sprawy na rozprawę główną oraz zgłoszeniem wniosków dowodowych (art. 495 § 1 i 2 k.p.k.); konsekwencjami odstąpienia od oskarżenia przed prawomocnym zakończeniem postępowania, na co nie jest wymagana zgoda oskarżonego z oskarżenia prywatnego, jeśli oskarżyciel prywatny odstąpi od oskarżenia przed rozpoczęciem przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej (art. 496 § 1 i 2 k.p.k.), o tym, że oskarżony może aż do rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej wnieść przeciwko oskarżycielowi prywatnemu będącemu pokrzywdzonym wzajemny akt oskarżenia o ścigany z oskarżenia prywatnego czyn pozostający w związku z czynem mu zarzucanym, a sprawy wówczas będą rozpoznawane łącznie (art. 497 § 1 k.p.k.) oraz o prawie do korzystania z pomocy obrońcy, w tym do wystąpienia o obrońcę z urzędu w wypadku określonym w art. 78 k.p.k., jak również o tym, że w zależności od wyniku procesu oskarżony może być obciążony kosztami procesu, w tym wyznaczenia obrońcy urzędu.

Wprowadzony zakres pouczeń stanowi realizację zasady informacji procesowej związanej z zasadą rzetelnego postępowania karnego i udzieleniem informacji wynikających z przepisów prawa i okoliczności sprawy adekwatnych do etapu procesu oraz realizacji uprawnień i obowiązków uczestników postępowania karnego.

Projektowany art. 489 § 4 k.p.k. w zdaniu drugim stanowi realizację art. 5 ust. 1 dyrektywy dot. dzieci podejrzanych i ma na celu, podobnie jak na etapie postępowania przygotowawczego, zapewnienie możliwie jak najszybszego udzielenia podmiotowi odpowiedzialności rodzicielskiej informacji, które dziecko oskarżony ma prawo otrzymać na mocy art. 4 tej dyrektywy.

B. Upoważnienie ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości

Proponuje się wprowadzenie upoważnienia ustawowego dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, wzoru pisemnego pouczenia, o którym mowa powyżej, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Nowy przepis ma na celu, zgodnie z założeniem projektu, ustandaryzowanie pouczeń udzielanych oskarżonemu w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia pojednawczego w sprawie z oskarżenia prywatnego, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

12. Określenie ustandaryzowanego wzoru pouczenia stron i pokrzywdzonego w związku z doręczeniem wyroku nakazowego

- A. Zmiana przepisu określającego zakres pouczeń w związku z doręczeniem wyroku nakazowego polega na nadaniu mu nowego brzmienia redakcyjnego, przy uwzględnieniu także ujednolicenia z brzmieniem pozostałych przepisów regulujących zakres pouczeń w postępowaniu sądowym (zmiana art. 505 § 2 k.p.k.).

Ponadto proponuje się uzupełnienie art. 505 § 2 k.p.k. o pouczenie stron i pokrzywdzonego o kwestiach związanych ze skutkami wniesienia sprzeciwu (art. 506 § 3 k.p.k.), a także związanymi z: wymogami formalnymi sprzeciwu (art. 119 k.p.k.); zasadami obliczania terminu (art. 123 § 1 i 3 k.p.k., art. 124 k.p.k.); warunkami przywrócenia terminu (art. 126 § 1 k.p.k.); wniesieniem sprzeciwu po terminie lub przez osobę nieuprawnioną (art. 506 § 2 k.p.k.); cofnięciem sprzeciwu (art. 506 § 5 k.p.k., art. 507 k.p.k.) i rozpoznaniem sprawy po wniesieniu sprzeciwu (art. 505 § 6 k.p.k.).

Wprowadzony zakres pouczeń, wraz z pouczeniem dotyczącym prawa, terminu i sposobu wniesienia sprzeciwu, skutków jego niewniesienia oraz oświadczenia pokrzywdzonego o działaniu w charakterze oskarżyciela posiłkowego, stanowi realizację zasady informacji procesowej związanej z zasadą rzetelnego postępowania karnego i udzieleniem informacji wynikających z przepisów prawa i okoliczności sprawy adekwatnych do etapu procesu oraz realizacji uprawnień i obowiązków uczestników postępowania karnego.

- B. Upoważnienie ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości

Proponuje się wprowadzenie upoważnienia ustawowego dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, wzoru pisemnego pouczenia, o którym mowa w art. 505 § 2 k.p.k., mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy lub pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Nowy przepis ma na celu, zgodnie z założeniem projektu, ustandaryzowanie pouczeń udzielanych stronom i pokrzywdzonemu w związku z doręczeniem wyroku nakazowego, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących im w postępowaniu karnym.

13. Pouczenie podejrzanego w postępowaniu przyspieszonym

Proponuje się zmianę art. 517c § 2 k.p.k., polegającą na uzupełnieniu zakresu pouczenia podejrzanego w przypadku postępowania przyspieszonego o treści art. 517h § 1 k.p.k. (termin i sposób złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku), celem uwzględnienia w treści pouczenia podejrzanego istotnych odmienności w tym zakresie związanych z postępowaniem przyspieszonym.

14. Kompleksowe uregulowanie zakresu pouczeń skazanego w związku z wezwaniem na rozprawę albo zawiadomieniem o terminie rozprawy w sprawie wydania wyroku łącznego

- A. Proponuje się uregulowanie zakresu pouczeń skazanego w związku z wezwaniem na rozprawę albo zawiadomieniem o terminie rozprawy w sprawie wydania wyroku łącznego (dodanie § 4 w art. 573 k.p.k.).

Projektowany art. 573 § 4 k.p.k. zakłada określenie pouczenia skazanego o uprawnieniach i obowiązkach oraz przekazywanych informacjach niezbędnych do realizacji tych uprawnień i obowiązków wynikających ze wskazanych przepisów, tj.:

- prawie do korzystania z pomocy obrońcy, w tym do wystąpienia o obrońcę z urzędu w wypadku określonym w art. 78 k.p.k.;
- kwestiach związanych z: udziałem w rozprawie (art. 573 § 2 k.p.k.); korzystaniem z pomocy tłumacza (art. 72 § 1 i 2 k.p.k.); reprezentowaniem skazanego, który nie ukończył 18 lat lub jest ubezwłasnowolniony (art. 76 k.p.k.); obecnością określonej osoby podczas rozprawy z udziałem skazanego, który nie ukończył 18 lat (art. 76a k.p.k.); usprawiedliwianiem niestawiennictwa i skutkami niestawiennictwa (art. 117 § 2, 2a i 3a k.p.k.); informowaniem o miejscu zamieszkania lub pobytu i wskazywaniem danych umożliwiających kontaktowanie ze skazanym (art. 138 k.p.k., art. 139 k.p.k.); dostępem do akt sprawy (art. 156 § 1, 2 i 3 k.p.k.); zdalnym udziałem w rozprawie (art. 374 § 4, 7 i 9 k.p.k.); przeprowadzeniem rozprawy pod nieobecność skazanego (art. 376 § 1 i 2 k.p.k.); przeprowadzeniem rozprawy bez udziału skazanego (art. 377 § 1 i 3 k.p.k.); nieusprawiedliwionym

niestawiennictwem (art. 382 k.p.k.); przerwą w rozprawie (art. 402 § 1 zdanie trzecie k.p.k.); ogłoszeniem wyroku (art. 419 § 1 k.p.k.) i wnioskiem o uzasadnienie wyroku (art. 422 § 1 i 2 k.p.k.).

Wprowadzony zakres pouczeń stanowi realizację zasady informacji procesowej związanej z zasadą rzetelnego postępowania karnego i udzieleniem informacji wynikających z przepisów prawa i okoliczności sprawy adekwatnych do etapu procesu oraz realizacji uprawnień i obowiązków uczestników postępowania karnego.

Projektowany art. 573 § 4 k.p.k. w zdaniu drugim stanowi realizację art. 5 ust. 1 dyrektywy dot. dzieci podejrzanych i ma na celu, podobnie jak na etapie postępowania przygotowawczego, zapewnienie możliwie jak najszybszego udzielenia podmiotowi odpowiedzialności rodzicielskiej informacji, które dziecko oskarżony ma prawo otrzymać na mocy art. 4 tej dyrektywy.

B. Upoważnienie ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości

Proponuje się wprowadzenie upoważnienia ustawowego dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, wzoru pisemnego pouczenia, o którym mowa w projektowanym art. 573 § 4 k.p.k., mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Nowy przepis ma na celu, zgodnie z założeniem projektu, ustandaryzowanie pouczeń udzielanych skazanemu w związku z wezwaniem na rozprawę lub zawiadomieniem o terminie rozprawy w przedmiocie wydania wyroku łącznego, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

15. Pouczenie osoby, której dotyczy nakaz europejski

Zmiany w zakresie pouczenia osoby, której dotyczy nakaz europejski, są koncepcyjnie zbliżone do tych, które przewidziano w projekcie w zakresie art. 300 § 1 k.p.k.

Proponuje się wyeliminowanie z ogólnego pouczenia ten zakres, który dotyczy wyłącznie podejrzanych, którzy nie ukończyli 18 lat i który stanowi realizację dyrektywy dot. dzieci podejrzanych.

Obejmuje to przede wszystkim prawo do poinformowania podejrzanego, który nie ukończył 18 lat, o obowiązkach organów prowadzących postępowanie karne, obejmujących realizację jego praw, które wynikają z art. 202 k.p.k. i art. 215 k.p.k. (obowiązki organów w zakresie prawa do badania lekarskiego małoletniego podejrzanego) oraz art. 214 k.p.k. (obowiązki organów w zakresie prawa do indywidualnej oceny małoletniego podejrzanego).

Proponowane przepisy procesowe znajdą zastosowanie także do spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy.

Ponadto w art. 4 projektu uregulowano kwestie obowiązywania aktów wykonawczych wydanych na podstawie zmienianych projektem przepisów upoważniających przez wskazanie, że dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 244 § 5 k.p.k., art. 263 § 8 k.p.k., art. 300 § 4 k.p.k. i art. 607l § 4 k.p.k. tracą moc.

Nie ma możliwości zastosowania alternatywnych w stosunku do projektowanych rozwiązań środków, które umożliwiałyby osiągnięcie zamierzonego celu.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Niemcy⁶

W Niemczech najważniejsze przepisy prawa dotyczące pouczeń stron i innych uczestników przy dokonywaniu czynności procesowych w postępowaniu karnym (tj. podczas przesłuchań, konfrontacji, oględzin z udziałem stron, zatrzymania, czynności dowodowych itp.) zawarte są przede wszystkim w Strafprozessordnung (StPO – niemiecki Kodeks postępowania karnego), są zgodne z Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (Ustawa Zasadnicza Republiki Federalnej Niemiec) i stanowią implementację konstytucyjnych zasad rzetelnego procesu. Federalny Trybunał Konstytucyjny uznaje pouczenie za warunek realnego korzystania z praw procesowych w toku każdej istotnej czynności.

Pouczenie podejrzanego / oskarżonego przy czynnościach procesowych:

- pierwsze przesłuchanie – niezależnie od organu (§ 136 ust. 1 StPO) – *pouczenie przy przesłuchaniu* – przed każdym formalnym przesłuchaniem podejrzany musi zostać pouczony m.in. o zarzucanym czynie i przepisach karnych,

⁶ <https://www.gesetze-im-internet.de>

a także o prawie do: składania wyjaśnień; kontaktu z obrońcą (także przed czynnością); składania wniosków dowodowych; ubiegania się o obrońcę z urzędu. Pouczenie to musi poprzedzać każdą czynność o charakterze przesłuchania, również gdy prowadzi ją sędzia lub prokurator;

- przesłuchanie przez policję – jeżeli czynność procesową (przesłuchanie) przeprowadza policja (§ 163a ust. 4 StPO), obowiązkowo stosuje się § 136 StPO; policja nie ma w tym zakresie „ograniczonej” kompetencji. Brak pouczenia w czynności policyjnej nie może być „naprawiony” późniejszym pouczeniem sądowym;
- zatrzymanie i czynności bezpośrednio po zatrzymaniu (§ 114b StPO) – *pouczenie zatrzymanego* - przy każdej czynności połączonej z pozbawieniem wolności podejrzany musi być: niezwłocznie pouczony pisemnie, w zrozumiałym języku, w razie potrzeby również ustnie. Zakres pouczenia obejmuje m.in. prawo do: milczenia; adwokata (i obrońcy z urzędu); powiadomienia osoby trzeciej; prawo do badania lekarskiego; prawo do sądowej kontroli zatrzymania. Obowiązek ten dotyczy każdej czynności po zatrzymaniu, nie tylko samego faktu zatrzymania.

Pouczenie świadków przy czynnościach procesowych:

- przesłuchanie świadka (§ 57 StPO) – pouczenie przed przesłuchaniem – przed przystąpieniem do składania zeznań, przy każdej formalnej czynności świadek musi zostać pouczony o: obowiązku mówienia prawdy; odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania; o możliwości złożenia przysięgi (jeśli jej dopuszczalność zachodzi) – pouczenie to dotyczy zarówno czynności sądowych, jak i innych organów procesowych.
- pouczenie o prawie odmowy odpowiedzi (§ 55 ust. 2 StPO) – jeżeli w toku czynności procesowej pojawia się ryzyko samooskarżenia świadka albo odpowiedzialności karnej osoby mu bliskiej, organ prowadzący czynność musi pouczyć świadka o prawie odmowy odpowiedzi na konkretne pytania. Brak pouczenia może prowadzić do zakazu wykorzystania zeznań jako dowodu.

Pouczenia innych stron w toku czynności procesowych:

- oskarżyciel posiłkowy i pokrzywdzony (§ 397 StPO – prawa Nebenklägera) – w toku czynności dowodowych oskarżyciel posiłkowy: musi znać i być pouczony o prawie do zadawania pytań; zgłaszania wniosków dowodowych; korzystania z pomocy pełnomocnika;
- ogólne pouczenie pokrzywdzonego (§ 406h StPO) – pokrzywdzony powinien być pouczony przed i przy istotnych czynnościach o: prawie do udziału w postępowaniu; możliwości wniesienia powództwa adhezyjnego; prawie do pomocy prawnej i wsparcia psychologicznego.

Znaczenie procesowe pouczeń – pouczenie nie jest formalnością – jest warunkiem legalności czynności procesowej. Brak pouczenia lub pouczenie błędne może prowadzić do: zakazu wykorzystania dowodu (Beweisverwertungsverbot); naruszenia prawa do obrony; uchylenia wyroku w postępowaniu odwoławczym. Orzecznictwo Federalnego Trybunału Sprawiedliwości (BGH) oraz Federalnego Trybunału Konstytucyjnego (BVerfG) podkreśla, że pouczenia muszą być jasne, zrozumiałe i pełne. Federalny Trybunał Konstytucyjny (BVerfG) wielokrotnie podkreśla, że sąd ma aktywny obowiązek dbania o to, by strony rozumiały swoje prawa, zwłaszcza oskarżony i świadkowie bez profesjonalnej reprezentacji.

Holandia⁷

W Holandii najważniejsze przepisy prawa dotyczące pouczeń stron i innych uczestników przy dokonywaniu czynności procesowych w postępowaniu karnym (tj. podczas przesłuchań, konfrontacji, oględzin z udziałem stron, zatrzymania, czynności dowodowych itp.) zawarte są w Wetboek van Strafvordering (Sv – holenderski kodeks postępowania karnego).

Pouczenie podejrzanego (verdachte) przy czynnościach procesowych:

- status podejrzanego i moment powstania obowiązku pouczenia (art. 27 Sv) – osobą podejrzaną jest ta, wobec której istnieje redelijk vermoeden van schuld (uzasadnione podejrzenie popełnienia czynu zabronionego). Od tego momentu wszelkie czynności procesowe o charakterze przesłuchania wymagają pouczenia;
- pouczenie przy przesłuchaniu – „cautie” (art. 29 ust. 2 Sv) – przed rozpoczęciem każdego przesłuchania podejrzanego (przez policję, prokuratora lub sędziego): należy poinformować, że nie jest on zobowiązany do składania wyjaśnień (prawo do milczenia); pouczenie musi być udzielone przed pytaniami i odnotowane w protokole (art. 29 ust. 3 Sv). Zakazany jest jakikolwiek nacisk zmierzający do uzyskania niewolnej wypowiedzi (art. 29 ust. 1 Sv);

⁷<https://www.de-strafrechtadvocaat.nl/wat-is-een-cautie-en-wanneer-wordt-deze-gebruikt/>; <https://explore.law/>; <http://www.wetboek-online.nl/>

- pouczenie o prawie do adwokata przy czynnościach – (art. 27c Sv) – pouczenie o prawach – podejrzany musi być poinformowany (ustnie lub pisemnie, w zrozumiałym języku) m.in. o prawie do: milczenia; adwokata; informacji o zarzucie; tłumacza;
- prawo do informacji o pomocy prawnej (art. 27ca Sv) – organ dokonujący czynności musi wyraźnie pouczyć o prawie do: konsultacji z adwokatem przed przesłuchaniem; obecności adwokata podczas przesłuchania;
- prawo do obecności adwokata podczas przesłuchania (art. 28c i 28d Sv) – w toku czynności procesowych podejrzany ma prawo do konsultacji z adwokatem przed przesłuchaniem, na żądanie – adwokat może uczestniczyć w przesłuchaniu i udzielać faktycznej pomocy; ograniczenia tego prawa są wyjątkiem i muszą być szczególnie uzasadnione. Przepisy te implementują standard Salduz oraz dyrektywę 2013/48/UE.

Pouczenia przy zatrzymaniu i innych czynnościach przymusu (art. 27c–27e Sv) – w razie pozbawienia wolności podejrzany musi być niezwłocznie pouczony o przyczynach zatrzymania oraz o prawie do: adwokata, poinformowania osoby trzeciej; badania lekarskiego. Pouczenie to obejmuje każdą czynność następującą po zatrzymaniu, a nie tylko sam akt zatrzymania.

Pouczenie świadka przy czynnościach procesowych:

- obowiązek zeznań i granice (art. 210–213 Sv) – co do zasady świadek ma obowiązek składania zeznań zgodnych z prawdą;
- prawo odmowy zeznań lub odpowiedzi (art. 218 Sv) – zawodowe prawo odmowy (verschoningsrecht). Osoby zobowiązane do zachowania tajemnicy (adwokat, lekarz, notariusz, duchowny): mogą odmówić składania zeznań lub odpowiedzi na pytania; organ procesowy powinien poinformować o tym uprawnieniu przed rozpoczęciem przesłuchania, gdy dana sytuacja zachodzi;
- zakaz samooskarżenia świadka – jeżeli w toku czynności świadek faktycznie naraża się na odpowiedzialność karną, organ powinien zmienić jego status na podejrzanego (art. 27d Sv), a następnie udzielić pełnego pouczenia z art. 29 Sv. (standard wynikający z orzecznictwa Hoge Raad oraz Europejskiej Konwencji Praw Człowieka – EKPC).

W prawie holenderskim brak pouczenia (np. cauti) może prowadzić do: wyłączenia dowodu (art. 359a Sv); naruszenia prawa do rzetelnego procesu (fair trial); obniżenia kary lub uniewinnienia. Sądy konsekwentnie uznają pouczenie za warunek legalności czynności procesowej.

Szwecja⁸

W Szwecji najważniejsze przepisy prawa dotyczące pouczeń stron i innych uczestników przy dokonywaniu czynności procesowych w postępowaniu karnym (tj. podczas przesłuchań, konfrontacji, oględzin z udziałem stron, zatrzymania, czynności dowodowych itp.) zawarte są w Rättegångsbalken (RB 1942:740) – szwedzki kodeks postępowania sądowego (obejmuje także procedurę karną). Szwecja nie zna klasycznej „formuły pouczenia”. Zamiast tego obowiązuje funkcjonalny obowiązek informowania o statusie i uprawnieniach, którego zakres zależy od stadium postępowania.

Pouczenie osoby podejrzanej (misstänkt) przy czynnościach procesowych:

- moment powstania obowiązku pouczenia – (RB 23 rozdz., § 18) – jeżeli podczas czynności procesowej (zwłaszcza przesłuchania) osiągnięto próg „skäligen misstänkt” (uzasadnione podejrzenie), organ prowadzący czynność musi niezwłocznie poinformować osobę, że jest podejrzana, należy wskazać o jaki czyn chodzi i na jakich podstawach. Obowiązek ten powstaje w toku czynności, niekoniecznie przed jej rozpoczęciem (model dynamiczny).
- brak formalnego „pouczenia o prawie do milczenia” – ale pełna materialna ochrona. Szwedzkie prawo nie nakłada na policję obowiązku odczytywania praw (jak w modelu anglosaskim). Jednocześnie: podejrzany nie ma obowiązku składania wyjaśnień; nie może być zmuszany do samoobciążenia; jego milczenie nie może być interpretowane na niekorzyść. Zasada ta wynika pośrednio z RB 23 rozdz. (förundersökning); art. 6 EKPC oraz utrwalonego orzecznictwa szwedzkiego;
- prawo do obrońcy i pouczenie o tym prawie (RB 21 rozdz. (21 kap.) – podejrzany ma prawo do obrońcy (försvarare): od momentu, gdy jest skäligen misstänkt, w poważniejszych sprawach – do obrońcy z urzędu (offentlig försvarare); Organ prowadzący czynność: powinien poinformować o możliwości ustanowienia obrońcy; przy zatrzymaniu lub aresztowaniu – obowiązek ten ma charakter wzmocniony;
- pouczenie przy zatrzymaniu i pozbawieniu wolności (RB 24 rozdz. (24 kap.)) – przy zatrzymaniu (anhållande) lub aresztowaniu (häktning): podejrzany musi być poinformowany o: przyczynach pozbawienia wolności; prawie do obrońcy; możliwości sądowej kontroli zatrzymania.

⁸<https://e-justice.europa.eu/>; <https://lawline.se/answers/har-polisen-en-skyldighet-att-informera-den-forhordes-rattigheter>;
<https://www.familjensjurist.se/>

Te informacje muszą być przekazane najpóźniej przy pierwszej czynności po zatrzymaniu.

Pouczenie świadków w toku czynności procesowych:

- obowiązek stawienia i zeznań (RB 23:6 oraz 36 rozdz. RB) – co o do zasady każdy, kto może posiadać istotne informacje, ma obowiązek stawiać się na wezwanie, świadek ma obowiązek składania zeznań;
- prawo odmowy zeznań i pouczenie świadka – prawo odmowy przysługuje m.in.: osobom bliskim podejrzanego; określonym kategoriom zawodowym (adwokat, duchowny itd.). Jeżeli takie prawo istnieje, sąd lub organ prowadzący czynność musi poinformować świadka o tym uprawnieniu przed przesłuchaniem;
- zakaz „ukrytego przejścia” świadka w podejrzanego – jeżeli w toku przesłuchania odpowiedzi świadka zaczynają go samoobciążać, organ ma obowiązek: przerwać przesłuchanie w charakterze świadka; zmienić status na podejrzanego i zastosować reżim RB 23:18.(to standard konstytucyjny wywodzony z art. 6 EKPC).

Charakterystyczne cechy modelu szwedzkiego:

- brak sztywnego, sformalizowanego pouczenia;
- obowiązek rzeczywistego poinformowania o statusie i prawach;
- silna rola zasady rzetelnego procesu (fair trial);
- weryfikacja naruszeń ex post przez sądy.

Brak lub opóźnione poinformowanie o statusie podejrzanego może prowadzić do: uznania dowodu za nietrafny lub niesprawiedliwy; naruszenia art. 6 EKPC; krytycznej oceny czynności w postępowaniu sądowym.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Sądy powszechne	sądy rejonowe 319 sądy okręgowe 47 sądy apelacyjne 11	Informacja ogólnodostępna	Obowiązek pouczenia oskarżonego w wypadku zastosowania tymczasowego aresztowania o prawie i terminie dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w razie niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania (jeżeli tymczasowe aresztowanie stosowane jest w postępowaniu sądowym). Projekt określa ustandaryzowany zakres pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach oskarżonego, pokrzywdzonego, świadka, oskarżyciela prywatnego oraz skazanego na każdym etapie postępowania karnego.
Minister Sprawiedliwości	1	Informacja ogólnodostępna	Obowiązek wydania rozporządzenia określającego nowy wzór pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego w postępowaniu karnym i o uprawnieniach przysługujących oskarżonemu w wypadku zastosowania tymczasowego aresztowania w związku z rozszerzeniem pouczenia dla zatrzymanego i oskarżonego. Upoważnienia ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzeń, wzorów pisemnych pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach oraz informacjach niezbędnych do realizacji tych uprawnień i obowiązków dla oskarżonego, pokrzywdzonego, świadka, oskarżyciela prywatnego i skazanego w postępowaniu karnym przed sądem.
Ministerstwo Sprawiedliwości	1	Informacja ogólnodostępna	Obowiązek umieszczenia na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości wzorów pouczeń, określonych przez Ministra Sprawiedliwości,

			w drodze rozporządzeń, na podstawie k.p.k., wraz z ich tłumaczeniem na języki obce najczęściej wykorzystywane w postępowaniu karnym.
Policja	1	Informacja ogólnodostępna	Obowiązek pouczenia zatrzymanego o prawie i terminie dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w wypadku niewątpliwie niesłusznego zatrzymania (w wyniku uzupełnienia zakresu pouczeń zatrzymanego).
Prokuratorzy	5863	Mały Rocznik statystyczny GUS 2024	Obowiązek pouczenia oskarżonego w wypadku zastosowania tymczasowego aresztowania o prawie i terminie dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w razie niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania. Projekt określa ustandaryzowany zakres pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach oskarżonego, pokrzywdzonego i świadka na każdym etapie postępowania sądowego.
Pokrzywdzeni	Dane trudne do oszacowania	-	Wprowadzenie ustandaryzowanego wzoru pouczenia na etapie rozpoznawczym postępowania karnego. Kompleksowe uregulowanie zakresu pouczeń pokrzywdzonego w związku z: zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie; zawiadomieniem o terminie rozprawy; doręczeniem wyroku nakazowego.
Oskarżeni	Dane trudne do oszacowania	-	Wprowadzenie ustandaryzowanego wzoru pouczenia na etapie rozpoznawczym postępowania karnego. Kompleksowe uregulowanie zakresu pouczeń oskarżonego w związku z: doręczeniem aktu oskarżenia; zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie; w związku z wezwaniem na rozprawę albo zawiadomieniem o terminie rozprawy oraz doręczeniem wyroku nakazowego. Kompleksowe uregulowanie zakresu pouczeń oskarżonego z oskarżenia prywatnego w związku z: zawiadomieniem o terminie posiedzenia pojednawczego.
Świadkowie	Dane trudne do oszacowania	-	Wprowadzenie ustandaryzowanego wzoru pouczenia na etapie rozpoznawczym postępowania karnego. Kompleksowe uregulowanie zakresu pouczeń świadka w związku z wezwaniem na rozprawę.
Oskarżyciele prywatni	Dane trudne do oszacowania	-	Kompleksowe uregulowanie zakresu pouczeń oskarżyciela prywatnego w związku z: zawiadomieniem o terminie posiedzenia

			pojedynczego; doręczeniem wyroku nakazowego.
Skazani	229 161 <i>stan na 31.12.2024 r.</i>	Dane własne MS ⁹	Kompleksowe uregulowanie zakresu pouczeń skazanego w związku z wezwaniem na rozprawę albo zawiadomieniem o terminie rozprawy w sprawie wydania wyroku łącznego.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404) oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

W ramach opiniowania projekt został przekazany następującym podmiotom:

1. Prokurator Krajowy;
2. Krajowa Rada Sądownictwa;
3. Krajowa Rada Prokuratorów;
4. Sąd Najwyższy;
5. Naczelna Rada Adwokacka;
6. Krajowa Rada Radców Prawnych;
7. Rzecznik Praw Obywatelskich;
8. Rzecznik Praw Dziecka;
9. Prezesi sądów apelacyjnych (oraz sądy okręgowe i sądy rejonowe);
10. Prezesi wojskowych sądów okręgowych (oraz sądy garnizonowe);
11. Powszechne jednostki organizacyjne prokuratury.

W ramach konsultacji publicznych projekt został przekazany następującym podmiotom:

1. Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”;
2. Stowarzyszenie Sędziów „Themis”;
3. Stowarzyszenie Absolwentów i Aplikantów KSSiP Votum;
4. Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia”;
5. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych;
6. Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych LEX IUSTA;
7. Porozumienie samorządów zawodowych i stowarzyszeń prawniczych;
8. Helsińska Fundacja Praw Człowieka;
9. Amnesty International;
10. Fundacja Batorego;
11. Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju;
12. Fundacja Court Watch Polska;
13. Sieć Obywatelska Watchdog Polska;
14. Fundacja Krakowski Instytut Prawa Karnego;
15. Instytut Wymiaru Sprawiedliwości;
16. Centralny Instytut Analiz Polityczno-Prawnych;
17. Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych.

Czas trwania opiniowania i konsultacji publicznych – 30 dni.

W ramach opiniowania Prokurator Krajowy, Krajowa Rada Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym, Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Cywilnej, Prezes Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach, Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie, Prezes Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, Wiceprezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie, Prezes Wojskowego Sądu Okręgowego w Poznaniu i Zastępca Prokuratora Regionalnego w Szczecinie poinformowali o braku uwag do projektu. W ramach opiniowania uwagi do projektu zostały przedstawione przez Prokuratora Regionalnego w Katowicach, Prokaturę Regionalną w Poznaniu, Zastępcę Rzecznika Praw Obywatelskich i Krajową Radę Radców Prawnych. Zestawienie przedstawionych uwag wraz z odniesieniem Ministra Sprawiedliwości zawiera odrębna tabela.

⁹ MS-S6r sprawozdanie roczne za 2024 r.

W ramach konsultacji publicznych Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia” poinformowało o braku uwag do projektu. W ramach konsultacji publicznych nie zgłoszono uwag do projektu.
Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem w trybie przepisów o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2026 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0–10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Źródła finansowania	Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na wydatki sektora finansów publicznych. Wejście w życie proponowanych rozwiązań nie spowoduje dodatkowych kosztów dla sektora finansów publicznych, w tym dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz pozostałych jednostek sektora finansów publicznych.											
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Projekt ustawy ma na celu realizację zasady informacji procesowej związanej z zasadą rzetelnego postępowania karnego i udzieleniem informacji wynikających z przepisów prawa i okoliczności sprawy adekwatnych do etapu procesu oraz realizację uprawnień i obowiązków uczestników postępowania karnego. Ponadto ustandaryzowanie pouczeń i oparcie ich w przepisach prawa pozwoli także na ich przetłumaczenie i przyczyni się do zmniejszenia wydatków, które obecnie ponoszą sądy, zlecając tłumaczenia na potrzeby konkretnych spraw.											

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Skutki								
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0–10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2026 r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Brak wpływu.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Przedmiotowy projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej, w związku z czym odstąpiono od analiz i oceny przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych, wskazanych w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2025 r. poz. 1480, z późn. zm.).						

	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe, w tym osoby z niepełnosprawnością i starsze	Wejście w życie rozwiązań przyjętych w projektowanej ustawie wpłynie pozytywnie na odbiorców regulacji poprzez: – ułatwienie dostępu do pouczeń, które będą zamieszczone na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości; – wzmocnienie gwarancji procesowych stron; – ustawowe uregulowanie obowiązku informacyjnego, zapewniające spójność i zrozumiałość treści pouczeń udzielanych przez sądy; – możliwość właściwego zrozumienia pouczenia przełożonego z języka aktu prawnego na język prosty przez strony niekorzystające z pomocy obrońcy lub pełnomocnika; – zapewnienie takich samych standardów dla uczestników postępowania karnego we wszystkich sądach.
Niemierzalne		
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		Wejście w życie ustawy nie będzie miało negatywnego wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw, jak również nie będzie miało negatywnego wpływu na sytuację i rozwój regionalny.
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu		
☐ nie dotyczy		
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).		☐ tak ☒ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy		☒ zwiększenie liczby dokumentów ☒ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.		☒ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
Komentarz: Wejście w życie projektowanej ustawy wpłynie na zmiany w liczbie procedur i dokumentów ze względu na wprowadzenie ustandaryzowanych wzorów pouczeń oraz realizację zasady informacji procesowej związanej z zasadą rzetelnego postępowania karnego i udzieleniem informacji wynikających z przepisów prawa i okoliczności sprawy adekwatnych do etapu procesu oraz realizację uprawnień i obowiązków uczestników postępowania karnego.		
9. Wpływ na rynek pracy		
Wejście w życie ustawy nie będzie miało negatywnego wpływu na rynek pracy.		
10. Wpływ na pozostałe obszary		
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☒ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe		☐ demografia ☐ mienie państwowe ☒ inne: ochrona praw człowieka ☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Wpływ na sądy omówiony w pkt. 2 i 4 OSR. Projekt ustawy ma na celu realizację zasady informacji procesowej związanej z zasadą rzetelnego postępowania karnego i udzieleniem informacji wynikających z przepisów prawa i okoliczności sprawy adekwatnych do etapu procesu oraz realizację uprawnień i obowiązków uczestników postępowania karnego. Ustawowe uregulowanie obowiązku informacyjnego, zapewniające spójność i zrozumiałość treści pouczeń udzielanych przez sądy, wzmocni gwarancje procesowe stron, co wpływa na ochronę praw człowieka.	
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego		
Planuje się, aby ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.		

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?
Nie przewiduje się ewaluacji efektów projektu.
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)
Tabelaryczne zestawienie uwag z opiniowania.

Raport z konsultacji
projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego
(UD370)

W ramach opiniowania projekt został przekazany następującym podmiotom:

1. Prokurator Krajowy;
2. Krajowa Rada Sądownictwa;
3. Krajowa Rada Prokuratorów;
4. Sąd Najwyższy;
5. Naczelna Rada Adwokacka;
6. Krajowa Rada Radców Prawnych;
7. Rzecznik Praw Obywatelskich;
8. Rzecznik Praw Dziecka;
9. Prezesi sądów apelacyjnych (oraz sądy okręgowe i sądy rejonowe);
10. Prezesi wojskowych sądów okręgowych (oraz sądy garnizonowe);
11. Powszechne jednostki organizacyjne prokuratury.

Prokurator Krajowy, Krajowa Rada Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym, Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Cywilnej, Prezes Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach, Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie, Prezes Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, Wiceprezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie, Prezes Wojskowego Sądu Okręgowego w Poznaniu i Zastępca Prokuratora Regionalnego w Szczecinie poinformowali o braku uwag do projektu.

Uwagi do projektu zostały przedstawione przez Prokuratora Regionalnego w Katowicach, Prokuraturę Regionalną w Poznaniu, Zastępcę Rzecznika Praw Obywatelskich i Krajową Radę Radców Prawnych. Zestawienie przedstawionych uwag wraz z odniesieniem Ministra Sprawiedliwości zawiera odrębna tabela.

W ramach konsultacji publicznych projekt został przekazany następującym podmiotom:

1. Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia”;
2. Stowarzyszenie Sędziów „Themis”;
3. Stowarzyszenie Absolwentów i Aplikantów KSSiP Votum;
4. Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia”;
5. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych;
6. Stowarzyszenie Referendarzy Sądowych LEX IUSTA;
7. Porozumienie samorządów zawodowych i stowarzyszeń prawniczych;
8. Helsińska Fundacja Praw Człowieka;

9. Amnesty International;
10. Fundacja Batorego;
11. Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju;
12. Fundacja Court Watch Polska;
13. Sieć Obywatelska Watchdog Polska;
14. Fundacja Krakowski Instytut Prawa Karnego;
15. Instytut Wymiaru Sprawiedliwości;
16. Centralny Instytut Analiz Polityczno-Prawnych;
17. Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych.

Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia” poinformowało o braku uwag do projektu.

W ramach konsultacji publicznych nie zgłoszono uwag do projektu.

Projekt został skierowany do opiniowania i konsultacji publicznych 31 marca 2026 r. z terminem 30 dni na przedstawienie stanowiska.

Projekt nie był przedstawiany właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnień.

Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem w trybie przepisów o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa.

**UWAGI ZGŁOSZONE W RAMACH OPINIOWANIA
DO PROJEKTU USTAWY O ZMIANIE USTAWY – KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO (UD370)**

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
1.	art. 16 § 4 k.p.k.	W odniesieniu do propozycji stworzenia strony internetowej, na której dostępne byłyby wzory pouczeń wraz z objaśnieniami i tłumaczeniami na języki obce najczęściej używane (zdarzające się) w postępowaniu karnym, warto zwrócić uwagę na konieczność dostosowania strony internetowej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych w art. 13 zobowiązuje państwa – strony Konwencji do zapewnienia „skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości, w tym poprzez wprowadzenie dostosowań proceduralnych i dostosowań odpowiednich do ich wieku, w celu ułatwienia skutecznego udziału, bezpośrednio lub pośrednio, zwłaszcza jako świadków, we wszelkich postępowaniach prawnych, w tym na etapie śledztwa i innych form postępowania przygotowawczego.”. Strona internetowa powinna zawierać także filmiki z pouczeniami w języku migowym. Osoby głuche nie znają pisanego języka polskiego w stopniu, który umożliwiłby im zrozumienie pouczenia udzielanego w formie pisemnej, a pierwszym językiem jest dla nich język migowy. W odniesieniu do projektowanej strony internetowej z pouczeniami konieczne jest uwzględnienie wymogów dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, w tym rozważenie zamieszczenia materiałów w języku migowym.	RPO	Wyjaśnienie. Postulat do ewentualnego zrealizowania w ramach dobrych praktyk w zakresie standardów wymiaru sprawiedliwości, natomiast w zakresie delegacji ustawowej brak jest realnej możliwości powiązania takiego pouczenia z formalną stroną postępowania karnego i zobowiązania strony do zapoznania się z pouczeniem w takiej formie. Publikacja na stronie MS pouczeń jest przede wszystkim narzędziem adresowanym do organów postępowania karnego i ma za zadanie ułatwić komunikację z uczestnikami postępowania i zmniejszyć jego koszty wynikające z obowiązku każdorazowego tłumaczenia pouczenia. O ile w przypadku tłumaczenia pouczeń na języki obce można pokusić się o wprowadzenie jednolitego formatu, o tyle w przypadku osób ze szczególnymi potrzebami, wypracowanie takiego standardu jest trudne do realizacji i jak się wydaje powinno podlegać każdorazowo ocenie organu prowadzącego postępowanie, który zgodnie z art. 16 § 2 i 3 k.p.k. jest zobowiązany do uwzględnienia sytuacji osoby pouczanej, a nadto organ prowadzący postępowanie powinien w miarę potrzeby udzielać uczestnikom postępowania informacji o ich uprawnieniach i obowiązkach także w wypadkach gdy ustawa takiego obowiązku wyrażnie nie stanowi. Wydaje się, że rozwiązania takiego rodzaju, przy odpowiedniej praktyce, są w stanie zrealizować standardy konstytucyjne i te które wynikają z zobowiązań międzynarodowych w zakresie prawa do informacji.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
2.	art. 16 § 4 k.p.k.	Rozważenia wymaga jednak wyraźniejsze wskazanie standardów dostępności cyfrowej, w tym dostosowania strony internetowej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W praktyce szczególne znaczenie może mieć zapewnienie dostępności materiałów w języku migowym oraz dostosowanie publikowanych treści do wymogów prostego języka.	KRRP	Wyjaśnienie. Uwaga jest cenna, ale dotyczy raczej dobrych praktyk w zakresie działania organów postępowania karnego i możliwości wskazania przez te organy źródeł informacji w odpowiedniej formie, niż kwestii wprowadzenia regulacji ustawowych. W szczególności trudne byłoby do wyegzekwowania rzeczywiste zapoznanie się przez osoby ze szczególnymi potrzebami – z pouczeniem np. w języku migowym.
3.	art. 244 § 2 k.p.k. i art. 263 § 8 k.p.k.	Odnoszące się do katalogów pouczeń dla osoby zatrzymanej i tymczasowo aresztowanej, pozytywnie należy ocenić dodanie do katalogów pouczeń informacji o prawie do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych z powodu niewątpliwie niesłusznego zatrzymania lub tymczasowego aresztowania. Konieczne jest jednak: – w odniesieniu do osoby zatrzymanej: zastąpienie obecnego, nieprecyzyjnego pouczenia o „prawie do złożenia oświadczenia i odmowy złożenia oświadczenia” jednoznaczną informacją o prawie do milczenia oraz prawie do nieobciążania się; – opracowanie odrębnych formularzy pouczeń dla osób zatrzymanych i tymczasowo aresztowanych, które nie ukończyły 18 roku życia, z uwzględnieniem potrzeb wynikających z wieku tych osób, sytuacji procesowej i potrzeby szczególnej ochrony; – w przypadku osób tymczasowo aresztowanych poniżej 18 roku życia: wyraźne pouczenie o obronie obligatoryjnej z art. 79 § 1 pkt 1 k.p.k., a także o zasadach	RPO	Uwagi nieuwzględnione. Pojęcia prawo do milczenia i prawo do nieobciążania się wcale nie są pojęciami jednoznacznymi, natomiast prawo do złożenia oświadczenia lub odmowy złożenia oświadczenia jest nie tylko pojęciem kodeksowym, ale również pojęciem potocznym. Przygotowane pouczenia zostały opracowane w języku prostym i zrozumiałym dla każdego i nie ma potrzeby różnicowania pouczeń. Nie ma potrzeby ponownego informowania tymczasowo aresztowanego, który nie ukończył 18 lat, o prawie do obrony z urzędu, bowiem osoba taka została już pouczona o prawie do obrony na etapie pierwszego przesłuchania, a nadto realizacja tego prawa jest de facto obowiązkiem organu prowadzącego postępowanie by wyznaczyć stosowanego obrońcę dla ważności czynności z udziałem oskarżonego. Nie zasługuje na uwzględnienie postulat ograniczenia pouczenia o art. 78a k.p.k., bowiem ustawodawca zobowiązał wprost do wykonania obowiązku. Niezasadny jest postulat przeniesienia art. 156 § 5a k.p.k. do pouczenia dotyczącego tymczasowo aresztowanego. prawo to aktualizuje się przed zastosowaniem tego środka i podejrzany winien być pouczony o nim przy pierwszym

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		ustania tej podstawy obrony oraz możliwości dalszego wyznaczenia obrońcy obligatoryjnego na podstawie art. 79 § 2 k.p.k. Zbędne jest ujmowanie w ogólnych formularzach pouczeń informacji o art. 78a k.p.k., ponieważ przepis ten dotyczy wąskiej, szczególnej kategorii podejrzanych i informacja o tym uprawnieniu powinna być udzielana „w miarę potrzeby” na podstawie art. 16 § 2 k.p.k. Rozważenia wymaga także przeniesienie pouczenia o art. 156 § 5a k.p.k. z art. 300 § 1 k.p.k. do art. 263 § 8 k.p.k. Celowe byłoby ponadto wskazanie, że pouczenia przewidziane w art. 263 § 8 k.p.k. są udzielane wraz z doręczeniem wniosku prokuratora o zastosowanie albo przedłużenie tymczasowego aresztowania, co lepiej realizowałoby prawo do informacji i umożliwiałoby rzeczywiste przygotowanie się do posiedzenia aresztowego.		przesłuchaniu, nadto również pouczany jest o tym prawie w pouczeniu na podstawie art. 263 § 8 k.p.k.
4.	art. 244 § 2 k.p.k. i art. 263 § 8 k.p.k.	Celowe wydaje się jednak dalsze uporządkowanie zakresu przekazywanych informacji. W szczególności rozważenia wymaga bardziej jednoznaczne wyeksponowanie prawa do milczenia oraz prawa do nieobciążania samego siebie. Obecnie projekt koncentruje się przede wszystkim na prawie do odmowy składania wyjaśnień oraz odmowy odpowiedzi na pytania. Tymczasem standard wynikający zarówno z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, jak i dyrektyw unijnych obejmuje również zakaz wymuszania aktywnego dostarczania dowodów	KRRP	Uwaga nieuwzględniona. Pojęcia prawo do milczenia i prawo do nieobciążania się wcale nie są pojęciami jednoznacznymi, natomiast prawo do złożenia oświadczenia lub odmowy złożenia oświadczenia jest nie tylko pojęciem kodeksowym, ale również pojęciem potocznym. Dodatkowo podejrzany jest szczegółów pouczany jakim czynnościami dowodowym obowiązany jest się poddać (pouczenie w tym zakresie otrzymuje sprzed pierwszym przesłuchaniem).

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		przeciwko sobie. Przykładowo, uczestnik postępowania może nie mieć świadomości, że obowiązek poddania się określonym badaniom procesowym nie oznacza jednocześnie obowiązku ujawniania haseł dostępu do urządzeń elektronicznych czy aktywnego współtworzenia materiału dowodowego przeciwko sobie. Wątpliwości może budzić także nadmierne rozbudowanie części formularzy, co może ograniczać ich czytelność dla osób znajdujących się w sytuacji silnego stresu procesowego. W praktyce bowiem część projektowanych formularzy nadal pozostaje bardzo rozbudowana i zawiera liczne odesłania do przepisów szczególnych. Może to prowadzić do sytuacji, w której uczestnik postępowania otrzymuje obszerny dokument, którego rzeczywista treść pozostaje dla niego niezrozumiała.		
5.	art. 300 § 1 k.p.k.	Projektowany art. 300 § 1 k.p.k. wymaga dalszej korekty. Pozytywnie należy ocenić sam kierunek zmian, polegający na ograniczeniu nadmiernie rozbudowanego katalogu pouczeń udzielanych podejrzanemu przed pierwszym przesłuchaniem. Nie zmienia to jednak faktu, że projektowane pouczenie dla podejrzanego, który ukończył 18 rok życia, nadal nie obejmuje wszystkich informacji koniecznych z perspektywy wdrożenia dyrektyw unijnych oraz realnego wykonywania prawa do obrony, przede wszystkim wyraźnego pouczenia o prawie do nieobciążania się (art. 74 § 1 k.p.k.), zasadach obrony obligatoryjnej (art. 79 i 80 k.p.k.), trybie	RPO	Uwagi nieuwzględnione. Z jednej strony RPO zdaje się nie zauważyć, że podejrzany jest informowany o najważniejszych uprawnieniach takich jak prawo do składania wyjaśnień, prawo do odmowy składania wyjaśnień i prawo do odmowy odpowiedzi na pytania, co stanowi według niego zarzut, choć nawiązuje do aktualnego i ugruntowanego brzmienia przepisu. Z drugiej zaś strony uważa, że pouczenia wobec małoletniego podejrzanego są nadmiarowe. Należy ponadto zauważyć, że ujęte w art. 300 § 1 k.p.k. pouczenie w zakresie korzystania z pomocy obrońcy, w przypadku podejrzanego, który nie ukończył 18 lat, obejmuje również pouczenie w zakresie obrony obligatoryjnej. Należy także pozostawić pouczenie o treści art. 156a § 5 k.p.k. oraz art. 335 k.p.k. oraz art. 117 § 1 i 2 k.p.k., ponieważ są to istotne

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		wyznaczenia obrońcy z urzędu (art. 81 i 81a k.p.k.) oraz możliwości ustanowienia obrońcy przez inną osobę (art. 83 k.p.k.). Jednocześnie w katalogu pozostawiono informacje zbędne z perspektywy informacji udzielanych przed pierwszym przesłuchaniem, tj. pouczenie o art. 156 § 5a k.p.k. (które powinno zostać przeniesione w całości do pouczeń udzielanych w trybie art., 263 § 8 k.p.k.), art. 78a k.p.k. (które można byłoby pominąć ze względu na wąski zakres podmiotowy i przedmiotowy), art. 335 k.p.k. oraz art. 117 § 1 i 2 k.p.k. Jeszcze dalej idą zastrzeżenia wobec pouczeń dla podejrzanego poniżej 18 roku życia. Projektowany katalog obejmuje bowiem informacje nadmiarowe i niedostosowane do sytuacji procesowej tej osoby, takie jak pouczenie o art. 202, 214 i 215 k.p.k., o art. 212 k.k.w. czy o zasadach stosowania środków zapobiegawczych, a zarazem pomija podstawowe znaczenie obrony obligatoryjnej wynikającej z art. 79 § 1 pkt 1 k.p.k. W rezultacie projektowany art. 300 § 1 k.p.k. jest jednocześnie za wąski i za szeroki: nie przekazuje wszystkich istotnych informacji gwarancyjnych, a równocześnie nadal zawiera treści zbędne albo przedwczesne. Konieczne jest zatem dalsze ograniczenie katalogu do informacji istotnych na etapie pierwszego przesłuchania, uzupełnienie go o uprawnienia rzeczywiście podstawowe oraz wyraźne odrębne ukształtowanie pouczenia dla osoby, która nie ukończyła 18 roku życia.		instrumenty procesowe, a może nie być innego momentu w toku postępowania, w którym można byłoby o nich poinformować oskarżonego. Pouczenia o art. 202 k.p.k., art. 214 k.p.k., art. 215 k.p.k. oraz art. 212 k.k.w. zostały wprowadzone w związku z wdrożeniem postanowień dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/800 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym, na mocy ustawy z dnia 14 kwietnia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 818).

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
6.	art. 300 § 2 k.p.k.	Projektowany art. 300 § 2 k.p.k. należy ocenić co do zasady pozytywnie. Większość informacji przewidzianych w tym przepisie pozostaje bowiem zgodna ze standardem wynikającym z art. 4 dyrektywy 2012/29 i odpowiada roli pokrzywdzonego w postępowaniu przygotowawczym. Nie zmienia to jednak faktu, że katalog pouczeń jest bardzo rozbudowany, co może utrudniać pokrzywdzonemu zapoznanie się z informacjami rzeczywiście istotnymi na wstępnym etapie postępowania. Z tej perspektywy rozważenia wymaga ograniczenie zakresu pouczenia o te informacje, które nie odnoszą się bezpośrednio do aktualnej sytuacji procesowej pokrzywdzonego albo które mogą zostać przekazane później, w chwili ich rzeczywistej aktualizacji. Dotyczy to przede wszystkim pouczenia o art. 49a § 2 k.p.k., art. 306 k.p.k., art. 315a k.p.k. oraz art. 117 § 2 i 2a k.p.k. Celowe wydaje się także uporządkowanie części pouczenia odnoszącej się do wsparcia i pomocy, w tym przez zastosowanie rozwiązań technicznych ułatwiających dostęp do informacji – do właściwej strony internetowej. Dalszego rozważenia wymaga ponadto przygotowanie odrębnego wzoru pouczenia dla pokrzywdzonych niebędących osobami fizycznymi, skoro część informacji przewidzianych w art. 300 § 2 k.p.k. nie odnosi się do ich sytuacji prawnej. Ostatecznie zatem projektowany art. 300 § 2 k.p.k. realizuje zasadniczy cel informacyjny, ale wymaga dalszego uporządkowania, tak aby przekazywane informacje były bardziej	RPO	Uwagi nieuwzględnione. Zaprojektowane pouczenia są adekwatne do aktualnych wymagań i standardów wynikających z ustaw i dyrektyw. Natomiast link do organizacji pomocowych zostanie umieszczony w treści wzoru pouczenia. W ocenie projektodawcy nie ma potrzeby wyodrębniania pouczenia dla pokrzywdzonych innych niż osoby fizyczne, bowiem bez względu na ich charakter i sposób reprezentowania służą im te same uprawnienia (które będą wykonywane w imieniu tych osób de facto przez osoby fizyczne) i ciążą na nich te same obowiązki.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		selektywne i lepiej dostosowane do sytuacji procesowej pokrzywdzonego.		
7.	art. 300 § 3 k.p.k.	W projektowanym art. 300 § 3 koniecznym byłoby dodanie zdania o treści analogicznej jak w obowiązującym aktualnie § 1 i 2 tego artykułu o treści „ <i>Pouczenie należy doręczyć świadkowi na piśmie; świadek otrzymanie pouczenia potwierdza podpisem</i> ”. Obowiązek doręczenia takich pouczeń można wysnuć z treści § 4 art. 300 statuującego upoważnienie do wydania rozporządzenia określającego pisemnych wzory pouczeń m.in. dla świadka. Dodać przy tym należy, że brak takiego zapisu rodzi spory interpretacyjne i konsekwencje finansowe, a to z uwagi na treść § 153 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości – z dnia 7 kwietnia 2016 roku <i>Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury</i> . Ten ostatni przepis nakazuje bowiem świadkowi potwierdzanie otrzymania pouczeń na ich kopii, która powinna być dołączana do akt sprawy. Objętość tych pouczeń, liczących przy liczbie prowadzonych rocznie postępowań przekraczających 1 milion, występowanie wielu świadków w jednym postępowaniu, powoduje konieczność zużycia znacznych ilości materiału kserograficznego nie tylko po stronie prokuratury, ale przede wszystkim organów dochodzeniowo-śledczych, takich jak Policja, które zasadniczo prowadzą czynności procesowe. Proponowany zapis umożliwi zaś odebranie od świadka wyłącznie podpisanego oświadczenia, tak jak ma to miejsce w	PR w Katowicach	Uwaga uwzględniona. Nie ma żadnych podstaw by różnicować sposób potwierdzenia otrzymania pouczenia przez świadka oraz pokrzywdzonego i podejrzanego. Nie bez znaczenia jest również aspekt finansowy, bowiem uwzględnienie uwagi niewątpliwie spowoduje redukcję kosztów postępowania oraz objętości akt spraw, zwłaszcza tych o wieloosobowym charakterze.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		przypadku podejrzanego i pokrzywdzonego, bez konieczności zamieszczania obszernej objętościowo kopii pouczeń w aktach postępowania.		
8.	art. 300 § 3 k.p.k.	Przedstawiam stanowisko krytyczne wobec proponowanej zmiany polegającej na wyeliminowaniu obowiązku informowania świadków o regulacjach dotyczących szczególnego trybu przesłuchania osób ze specjalnymi potrzebami, wynikających z art. 185a-185c oraz art. 185e k.p.k. W uzasadnieniu projektu wskazano, iż obowiązek pouczenia świadków o treści powyższych przepisów jest zbędny, gdyż odnoszą się one wyłącznie do szczególnego sposobu przesłuchania i nie dotyczą bezpośrednio praw ani obowiązków świadka. Z takim stanowiskiem nie sposób się zgodzić. Wiedza świadków - również tych nieposiadających statusu pokrzywdzonego - na temat szczególnych zasad przesłuchiwanie małoletnich, osób nieporadnych czy pokrzywdzonych przestępstwami określonymi w art. 197-199 k.k. ma istotne znaczenie zarówno dla ochrony interesów uczestników postępowania, jak i dla prawidłowego jego przebiegu. Jednocześnie należy zauważyć, że osoba pokrzywdzona, składając zeznania w sprawach dotyczących innych czynów (w szczególności związanych z przemocą domową, stalkingiem czy groźbami), niejednokrotnie jest równocześnie ofiarą przestępstw przeciwko wolności seksualnej. W takich przypadkach dostęp do informacji o szczególnych trybach przesłuchania może mieć kluczowe znaczenie	PR w Poznaniu	Uwaga nieuwzględniona. W zakresie uwagi dotyczącej wyeliminowania obowiązku informowania świadków o regulacjach dotyczących szczególnego trybu przesłuchania osób ze specjalnymi potrzebami wynikających z art. 185a-185c i art. 185e k.p.k. należy wskazać, że obowiązek informacyjny jest realizowany przez wykonanie delegacji ustawowej do art. 185f § 3 k.p.k., gdzie w drodze rozporządzenia określono wzór informacji o przebiegu, sposobie i warunkach przesłuchania dla osób ze szczególnymi potrzebami, odrębnie dla osób o których w art. 185a-185c i art. 185e k.p.k.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		dla zapewnienia jej bezpieczeństwa procesowego oraz komfortu psychicznego. Obowiązujący aktualnie obowiązek informacyjny stanowi zatem realne i wymierne wsparcie zarówno dla dobra pokrzywdzonych, jak i dla efektywności prowadzonych postępowań karnych. Jego całkowite zniesienie należy ocenić jako rozwiązanie nieuzasadnione i potencjalnie szkodliwe. Informowanie o wskazanych regulacjach nie stanowi jedynie formalnego pouczenia, lecz pełni realną funkcję gwarancyjną, zwiększając świadomość uczestników postępowania co do standardów ochrony osób szczególnie wrażliwych. W konsekwencji przyczynia się to zarówno do poprawy jakości materiału dowodowego, jak i do ograniczenia wtórnej wiktylizacji pokrzywdzonych. Mając na uwadze powyższe, zasadne jest ponowne rozważenie projektowanej zmiany i pozostawienie obowiązku informowania o regulacjach dotyczących szczególnego trybu przesłuchania, jako istotnego elementu ochrony praw osób wymagających szczególnego traktowania.		
9.	art. 300 § 3 k.p.k. i art. 353 § 4c k.p.k.	Projektowane pouczenia świadka z art. 300 § 3 k.p.k. oraz art. 353 § 4c k.p.k. należy ocenić pozytywnie co do samego kierunku zmian, w szczególności z uwagi na dążenie do ujednolicenia formularzy oraz rozszerzenie obowiązku pisemnego pouczenia także na etap postępowania sądowego. Oba katalogi zostały ukształtowane zbyt szeroko. Projektodawcy obejmują nimi niemal wszystkie uprawnienia i obowiązki świadka, również takie, które	RPO	Uwagi nieuwzględnione. Projektowane rozwiązania są adekwatne do wymaganego zakresu pouczeń świadka. Pouczanie o obowiązku mówienia prawdy we wzorze pouczenia jest zbędne, bowiem jest to pierwsza czynność organu po sprawdzeniu tożsamości świadka i nie ma sensu zastępować go pisemnym pouczeniem. Świadka należy pouczyć o tajemnicach zawodowych i innych ograniczeniach w zakresie składania zeznań, bowiem istotnym wydaje się,

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		aktualizują się wyjątkowo albo powinny być przekazywane jedynie „w miarę potrzeby” na podstawie art. 16 § 2 k.p.k. albo w samym wezwaniu do stawienia. Dotyczy to przede wszystkim pouczeń o tajemnicach zawodowych i tajemnicach o klauzuli tajnej lub ściśle tajnej, możliwości nadania statusu świadka anonimowego, badań eliminacyjnych, możliwości przesłuchania przez konsula, a także pouczenia o art. 117 § 2a k.p.k. Zbędne jest również pouczenie o zakazach dowodowych, ponieważ te instytucje procesowe nie odnoszą się one bezpośrednio do sytuacji procesowej świadka, ale wyznaczają granice działania organów procesowych. W rezultacie projektowane pouczenia stają się nadmiernie rozbudowane i mogą utrudniać świadkowi zorientowanie się, które informacje rzeczywiście mają dla niego znaczenie. Celowe wydaje się zatem ograniczenie katalogu do podstawowych i najbardziej uniwersalnych praw oraz obowiązków świadka, przy jednoczesnym uzupełnieniu go o informację o obowiązku mówienia prawdy i niezatajania prawdy oraz o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań z art. 233 k.k.		żeby świadek wiedział w jakim zakresie może udzielać informacji organom postępowania karnego.
10.	art. 300 § 1-4 k.p.k.	Projekt może nadal generować pewne ryzyka interpretacyjne. Niektóre pouczenia pozostają bowiem bardzo rozbudowane i zawierają liczne odesłania do innych przepisów. W praktyce może to utrudniać pełne zrozumienie treści pouczeń przez osoby nieposiadające wykształcenia prawniczego. Z perspektywy standardów konstytucyjnych oraz unijnych	KKRP	Uwagi nieuwzględnione. Projektodawcy podjęli próbę ograniczenia zakresu pouczeń, niemniej jednak wymogi konstytucyjne wynikające z zobowiązań międzynarodowych wymagają umieszczenia szeregu niezbędnych informacji. Natomiast w samych wzorach pouczeń kierowanych bezpośrednio do uczestników postępowania karnego, nie ma żadnych odesłań, przez to jak się wydaje są czytelne dla odbiorców

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		rozważenia wymaga również bardziej wyraźne zaakcentowanie prawa do nieobciążania samego siebie, które stanowi istotny element prawa do obrony.		tych treści (część pouczeń dla uproszczenia zawiera również elementy graficzne). Uznano za wystarczające pouczenie o prawie do składania wyjaśnień, prawie do odmowy składania wyjaśnień i odpowiedzi na pytanie, tak jak ma miejsce w aktualnym stanie prawnym.
11.	art. 338 § 1a i 7 k.p.k.	Wątpliwość można mieć w zasadzie jedną. Niecelowe jest pouczenie w każdej sprawie o trybie postępowania i doręczania aktu oskarżenia, jeśli zawiera on informacje niejawne (art. 338 § 3 k.p.k.). Ta informacja powinna zostać przekazana tylko wtedy, gdy sprawa istotnie zawiera informacje niejawne i zarówno z aktem oskarżenia, jak i aktami sprawy (art. 156 § 4 k.p.k.) będzie można zapoznać się w kancelarii tajnej. Z perspektywy realizowania prawa do obrony, celowe jest pouczenie oskarżonego o prawie do składania wniosków dowodowych (art. 167 k.p.k.), warunkach formalnych wniosku dowodowego (art. 169 k.p.k.), a także wyjaśnienie, że termin 7-dniowy „wzywający” do składania wniosków dowodowych nie ma stanowczego charakteru, tj. oskarżony może składać wnioski dowodowe w każdym czasie, w toku postępowania przed sądem I instancji.	RPO	Uwagi nieuwzględnione. Pouczenia są wystarczająco rozbudowane i adekwatne do etapu postępowania. Należy ponadto zauważyć, że zgodnie z projektowanymi przepisami oskarżony będzie pouczony o prawie do składania wniosków dowodowych (art. 338 § 1 k.p.k.). Oskarżony jest pouczany ogólnie o prawie do składania wniosków dowodowych już w art. 300 § 1 k.p.k., natomiast pouczenie o 7 dniowym terminie dotyczy szczególnej sytuacji z etapu postępowania sądowego, która jest uregulowana w art. 338 § 1 k.p.k.
12.	art. 339 § 6 k.p.k.	Sama idea pouczenia oskarżonego na etapie wyznaczenia posiedzenia zasługuje na aprobatę, ale projektowany art. 339 § 6 k.p.k. wymaga istotnego uporządkowania. W obecnym kształcie łączy on bowiem informacje o różnym znaczeniu procesowym: 1) takie, które są przydatne w każdej sprawie, 2) takie, które mają znaczenie wyłącznie dla określonych rodzajów posiedzeń, a	RPO	Uwagi nieuwzględnione. Nie ma potrzeby rozdzielenia pouczenia na poszczególne rodzaje posiedzeń, pouczenie jest czytelne i kompleksowe, zawiera część wspólną dla wszystkich posiedzeń, a następnie wskazuje poszczególne rodzaje posiedzeń i uprawnienia z nimi związane. Przyjęcie innej koncepcji wiązałby się z rozbudowaniem ilości wzorów pouczeń, w których każdy musiałby zawierać część ogólną i część

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		3) także takie, które co do zasady aktualizują się dopiero na dalszym etapie postępowania. W rezultacie, proponowane pouczenie staje się zbyt rozbudowane i może utrudniać oskarżonemu zorientowanie się, które informacje rzeczywiście odnoszą się do jego sytuacji procesowej. Celowe wydaje się zatem przyjęcie rozwiązania bardziej przejrzystego, polegającego na pozostawieniu w art. 339 § 6 k.p.k. jedynie podstawowego katalogu praw i obowiązków istotnych dla każdego posiedzenia. Pouczenia odnoszące się do posiedzeń szczególnych powinny zostać ujęte w odrębnych formularzach, dostosowanych do rodzaju sprawy i sposobu jej rozpoznania. Takie rozwiązanie pozwoliłoby uniknąć zarówno dublowania wcześniej przekazanych informacji, jak i przekazywania oskarżonemu treści przedwczesnych albo nieprzydatnych, a tym samym lepiej realizowałoby gwarancyjną funkcję pouczeń.		odrębną (utrudniałoby to organizację pracy sądów, i zwiększałoby ryzyko błędnego pouczenia).
13.	art. 339 § 7 k.p.k.	Sama idea odrębnego pouczenia pokrzywdzonego na etapie wyznaczenia posiedzenia zasługuje na aprobatę. Projektowany art. 339 § 7 k.p.k. wymaga jednak istotnego uporządkowania. W obecnym kształcie łączy on bowiem w jednym formularzu informacje o bardzo różnym znaczeniu procesowym: takie, które są przydatne w każdej sprawie, takie, które mają znaczenie wyłącznie dla określonych rodzajów posiedzeń, a także takie, które co do zasady aktualizują się dopiero po wydaniu orzeczenia albo dopiero wtedy, gdy	RPO	Uwagi nieuwzględnione. Nie ma potrzeby rozdzielania pouczenia na poszczególne rodzaje posiedzeń, pouczenie jest czytelne i kompleksowe. Stanowisko j.w.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		pokrzywdzony działa w charakterze strony w postępowaniu sądowym. W rezultacie proponowane pouczenie staje się zbyt rozbudowane i może utrudniać pokrzywdzonemu zorientowanie się, które informacje rzeczywiście odnoszą się do jego sytuacji procesowej. Zbędne jest np. pouczanie o możliwości skierowania sprawy do mediacji w trybie art. 339 § 7 k.p.k., ponieważ – jeśli taka konieczność wyniknie w związku z chęcią zawarcia porozumienia procesowego – to informacja zostanie przekazana w ramach przeprowadzonej czynności. Możliwość z art. 23a k.p.k. nie będzie mogła zaktualizować się w każdym rodzaju posiedzenia – będzie wyłączona np. w przypadku orzekania o środkach zabezpieczających. Celowe wydaje się zatem ograniczenie podstawowego katalogu z art. 339 § 7 k.p.k. do praw i obowiązków istotnych dla każdego posiedzenia oraz przeniesienie pouczeń właściwych dla szczególnych trybów rozpoznania sprawy do odrębnych formularzy.		
14.	art. 353 § 4 k.p.k.	Projektowane pouczenie z art. 353 § 4 k.p.k. jest – może nie modelowe – ale poprawne. Na tle art. 339 § 6 k.p.k. jego istotną zaletą jest to, że pozostaje ono wyraźnie powiązane z etapem rozprawy i nie powiela w szerszym zakresie informacji wcześniej przekazanych oskarżonemu wraz z doręczeniem aktu oskarżenia. Większość objętych nim pouczeń dotyczy uprawnień i obowiązków, które rzeczywiście mogą się zaktualizować na etapie rozprawy. Nie oznacza to jednak, że	RPO	Uwagi częściowo uwzględnione. Nie ma potrzeby uzupełnienia pouczenia, jest ono jest czytelne i kompleksowe. Jedynie rozszerzono zakres pouczenia o przepisy art. 353 § 1 i 2 k.p.k.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		projektowany katalog jest kompletny. Uzupełnienia wymagają przede wszystkim te informacje, które mają istotne znaczenie dla przygotowania się do rozprawy i przebiegu postępowania, tj. pouczenie o minimalnym terminie przygotowawczym i prawie do odroczenia rozprawy z art. 353 § 1 i 2 k.p.k., o możliwości czasowego usunięcia oskarżonego z sali rozpraw na podstawie art. 390 k.p.k., a także rozważenia wymaga objęcie pouczeniem art. 369 k.p.k. oraz pozostawienie informacji o art. 100 § 4 k.p.k.		
15.	art. 353 § 4b k.p.k.	Nie wymieniając wszystkich pouczeń przekazywanych w projektowanym art. 353 § 4b k.p.k. (jak się wydaje, jest ich niemal 30), postulować można jedynie, by spróbowano ograniczyć zakres pouczenia. Tak obszerna informacja nie będzie zrozumiała. Zdając sobie sprawę, że – co do zasady – katalog z art. 353 § 4b k.p.k. jest prawidłowy warto rozważyć wyeliminowanie pouczenia z art. 337a k.p.k., bo na tym etapie jest ono już niepotrzebne. Nie ma także konieczności pouczenia o art. 350 § 4 k.p.k., skoro pouczenie z art. 353 § 4b k.p.k. jest udzielane w związku z zawiadomieniem o terminie rozprawy.	RPO	Uwagi nieuwzględnione. W ocenie projektodawcy zasadne jest pouczenie o treści art. 337a k.p.k. pokrzywdzonego na każdym etapie postępowania, uprawnienie to nie jest związane z żadnym terminem, a nadto pokrzywdzony nie otrzymuje odpisu aktu oskarżenia. Nadto wydaje się celowym poinformowanie pokrzywdzonego o art. 350 § 4 k.p.k. z uwagi na to, że ma on prawo wiedzieć jaki jest termin i miejsce rozprawy, natomiast ten spoczywający na sądzie obowiązek realizowany jest w ramach art. 353 § 4b k.p.k., który nakazuje doręczenie mu stosownego zawiadomienia o terminie i miejscu rozprawy.
16.	art. 338 k.p.k., art. 339 k.p.k., art. 353 k.p.k.	Celowe wydaje się rozważenie, czy część szczegółowych pouczeń nie powinna być przekazywana wyłącznie w sytuacjach, w których dane uprawnienie może rzeczywiście znaleźć zastosowanie. Jako przykład można wskazać pouczenia dotyczące szczególnych zasad wyznaczania obrońcy z urzędu dla określonych funkcjonariuszy. Przekazywanie	KRRP	Uwagi nieuwzględnione. Pouczenia co do zasady powinny mieć charakter uniwersalny, niemniej jednak w przypadku uprawnień z art. 78a k.p.k. ustawodawca wprost zobowiązał Ministra Sprawiedliwości do umieszczenia we wzorze takiego pouczenia. Nadmienić także należy, że pouczenie w tym zakresie zostało uproszczone w stosunku do jego poprzedniej wersji. Nadto przygotowane pouczenia

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		tego rodzaju informacji wszystkim podejrzanym może niepotrzebnie komplikować formularze oraz ograniczać przejrzystość najważniejszych praw procesowych. Podobnie należy zasygnalizować potrzeby odrębnego podejścia do osób poniżej 18 roku życia. W praktyce szczególne znaczenie może mieć jednak dalsze uproszczenie języka formularzy kierowanych do małoletnich oraz wyraźniejsze zaakcentowanie roli przedstawiciela ustawowego i obrońcy. W przypadku osób młodych zbyt formalistyczne pouczenia mogą bowiem nie spełniać swojej rzeczywistej funkcji informacyjnej. Rozważenia wymaga również bardziej jednoznaczne powiązanie pouczeń dotyczących dostępu do akt z momentem doręczenia wniosku o zastosowanie lub przedłużenie tymczasowego aresztowania. Z punktu widzenia prawa do obrony istotne znaczenie ma bowiem zapewnienie, aby podejrzanym miał realną możliwość zapoznania się z podstawą wniosku aresztowego jeszcze przed posiedzeniem sądu.		zostały opracowane w języku prostym i zrozumiałym dla każdego i nie ma potrzeby różnicowania wszystkich pouczeń, dla osób, które nie ukończyły 18 roku życia. Osoby takie mają odrębne wzory pouczeń we wstępnej fazie postępowania, czyli w postępowaniu przygotowawczym, natomiast jak się wydaje nie ma potrzeby różnicowania tego rodzaju pouczeń na etapie postępowania sądowego, które jest już kolejnym etapem tego samego postępowania, w którym uczestnik zna już swoją rolę procesową. W pouczeniach zawarte są informacje w zakresie prawa do obrony i roli przedstawiciela ustawowego. Podejrzanym jest poucany o prawie dostępu do akt postępowania w części uzasadniającej wystosowanie wniosku o zastosowanie tymczasowego aresztowania przed rozpoczęciem pierwszego przesłuchania, a następnie w ramach pouczeń dla osoby tymczasowo aresztowanej.
17.	art. 573 § 4 i 5 k.p.k.	Proponowana treść art. 573 § 4 k.p.k. jest co do zasady prawidłowa. Pouczenie powinno zostać jednak uzupełnione o informacje o art. 100 § 3 k.p.k. w zw. z art. 422 § 2a k.p.k. oraz o art. 451 k.p.k. Projektodawcy konsekwentnie proponują wydanie rozporządzeń wykonawczych do przepisów „katalogujących” pouczenia, dążąc do ujednolicenia sposobu przekazywania informacji.	RPO	Uwagi nieuwzględnione. Nie ma potrzeby uzupełnienia pouczenia, jest ono czytelne i kompleksowe. Pouczanie o treści art. 100 § 3 w zw. z art. 422 § 2a k.p.k. jest bezcelowe, ponieważ przepis ten obejmuje obowiązek doręczania, który od początku do końca jest realizowany przez sąd. Należy ponadto zauważyć, że obowiązek pouczenia o art. 451 k.p.k. wynika z treści projektowanego art. 572 § 4 k.p.k., który odnosi się również do art. 573 § 2 k.p.k.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
18.	art. 6071 § 3a k.p.k.	Projektowane pouczenie osoby przekazywanej w ramach procedury ENA wymaga uporządkowania. W obecnym kształcie jest ono jednocześnie nadmiernie rozbudowane i niepełne. Z jednej strony obejmuje szereg informacji, które nie mają podstawowego znaczenia z perspektywy osoby przekazywanej albo powinny być przekazywane jedynie „w miarę potrzeby”, z drugiej zaś pomija uprawnienia o charakterze gwarancyjnym, przede wszystkim prawo do nieobciążania się oraz – w odniesieniu do osób poniżej 18 roku życia – informacje o obronie obligatoryjnej. Wątpliwości budzi również utrzymanie w katalogu pouczeń informacji o art. 257 § 1 k.p.k. i art. 259 k.p.k., skoro projektodawcy rezygnują z tych informacji w innych, zbliżonych sytuacjach procesowych, a uzasadnienie projektu UD370 nie wyjaśnia tej niekonsekwencji. Zbędne jest także pouczanie każdej osoby małoletniej przekazywanej w ramach ENA o treści art. 202, 214 i 215 k.p.k., ponieważ przepisy te nie kreują podstawowych uprawnień procesowych adresata i powinny być przekazywane co najwyżej w trybie art. 16 § 2 k.p.k. Projektowane pouczenie wymaga natomiast uzupełnienia o informacje dotyczące prawa do nieobciążania się, obrony obligatoryjnej małoletnich oraz zasady specjalności, w tym możliwości i skutków złożenia oświadczenia o zrzeczeniu się ochrony wynikającej z tej zasady.	RPO	Uwagi nieuwzględnione. Nie ma potrzeby uzupełnienia pouczenia, jest ono czytelne i kompleksowe. Należy ponadto zauważyć, że ujęte w art. 6071 § 3a k.p.k. pouczenie w zakresie korzystania z pomocy obrońcy, w przypadku osoby, która nie ukończyła 18 lat, obejmuje również pouczenie w zakresie obrony obligatoryjnej. Pouczenia o art. 202 k.p.k., art. 214 k.p.k., art. 215 k.p.k. i o art. 212 k.k.w. zostały wprowadzone w związku z wdrożeniem postanowień dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/800 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym, na mocy ustawy z dnia 14 kwietnia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 818). Podobnie jest w przypadku art. 257 § 1 k.p.k. i art. 259 k.p.k., co zdaniem projektodawców powinno stanowić istotną informację dla osób pozbawionych wolności, nie tylko małoletnich, ale również dorosłych.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
19.	Delegacje ustawowe	Jednocześnie wskazane wydaje się zachowanie odpowiedniego poziomu szczegółowości wytycznych ustawowych. Ma to znaczenie z perspektywy art. 92 ust. 1 Konstytucji RP oraz potrzeby zapewnienia, aby akty wykonawcze nie prowadziły do samodzielnego kształtowania praw lub obowiązków uczestników postępowania.	KRRP	Uwaga niezasadna. Wytyczne dotyczące aktów wykonawczych zostały w projektowanych przepisach ukształtowane w sposób uwzględniający wymagania jakim mają odpowiadać rozwiązania przyjęte w rozporządzeniu, przy uwzględnieniu także obecnie obowiązujących przepisów k.p.k. Uwaga jest trudna do oceny z uwagi na jej ogólnikowość i niewskazanie o jakie elementy delegacje powinny zostać uzupełnione i uszczegółowione.
20.	Ogólna	Biorąc pod uwagę fakt, że projektodawcy proponują skonstruowanie katalogu pouczeń na potrzeby postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego, trudno uzasadnić pominięcie w opiniowanym projekcie „pakietowych” i etapowych pouczeń związanych z postępowaniem odwoławczym. Żeby oskarżony miał dostęp do kompletnych informacji o swoich prawach i obowiązkach, celowe byłoby wprowadzenie dodatkowego pouczenia udzielanego na etapie postępowania apelacyjnego, np. wraz z doręczeniem oskarżonemu zawiadomienia o przyjęciu apelacji do rozpoznania (art. 448 § 1 k.p.k.). Podobnie, jak w przypadku pozostałych pouczeń, konieczne byłoby dodanie delegacji ustawowej do wydania rozporządzenia przez Ministra Sprawiedliwości, aby informacje były przekazywane w sposób jednolity i w języku prostym. Podobnie jak w przypadku pouczeń oskarżonego, celowe byłoby sformułowanie katalogu pouczeń dla oskarżyciela posiłkowego związanych z etapem postępowania odwoławczego. Katalog pouczeń może być w	RPO	Uwagi poza zakresem projektu.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		zasadzie tożsamy w odniesieniu do obu uczestników postępowania odwoławczego. Z zaproponowanego wyżej wykazu pouczeń należałoby wyeliminować te informacje, które ściśle wiążą się z pozycją procesową oskarżonego. Dla oskarżyciela posiłkowego nie ma znaczenia informacja o treści art. 451 k.p.k., czy o art. 431 § 2 i 3 k.p.k.		
21.	Ogólna	Na marginesie należy również podkreślić potrzebę pilnego wprowadzenia oraz skutecznego egzekwowania jednolitych standardów w zakresie pouczenia małoletnich świadków, w szczególności składających zeznania przeciwko rodzicom przed Sądem. Analiza prowadzonych postępowań wskazuje bowiem na przypadki przekazywania małoletnim informacji, iż złożenie zeznań obciążających rodzica będzie skutkowało jego osadzeniem w zakładzie karnym. Tego rodzaju praktyki są niepożądane, mogą wywierać niedopuszczalny wpływ na treść zeznań oraz naruszają standardy ochrony małoletnich uczestników postępowania.	PR w Poznaniu	Uwagi poza zakresem projektu. Uwaga dotyczy jednolitych standardów w praktyce sądów i prokuratur, które powinny być realizowany przez obowiązek szkoleniowy, a nie przez wprowadzanie pouczenia dla organów postępowania karnego.

**NIEUWZGLĘDNIONE UWAGI ZGŁOSZONE W RAMACH OPINIOWANIA
DO PROJEKTU USTAWY O ZMIANIE USTAWY – KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO (UD370)**

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
1.	art. 16 § 4 k.p.k.	W odniesieniu do propozycji stworzenia strony internetowej, na której dostępne byłyby wzory pouczeń wraz z objaśnieniami i tłumaczeniami na języki obce najczęściej używane (zdarzające się) w postępowaniu karnym, warto zwrócić uwagę na konieczność dostosowania strony internetowej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych w art. 13 zobowiązuje państwa – strony Konwencji do zapewnienia „skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości, w tym poprzez wprowadzenie dostosowań proceduralnych i dostosowań odpowiednich do ich wieku, w celu ułatwienia skutecznego udziału, bezpośrednio lub pośrednio, zwłaszcza jako świadków, we wszelkich postępowaniach prawnych, w tym na etapie śledztwa i innych form postępowania przygotowawczego.”. Strona internetowa powinna zawierać także filmiki z pouczeniami w języku migowym. Osoby głuche nie znają pisanego języka polskiego w stopniu, który umożliwiłby im zrozumienie pouczenia udzielanego w formie pisemnej, a pierwszym językiem jest dla nich język migowy. W odniesieniu do projektowanej strony internetowej z pouczeniami konieczne jest uwzględnienie wymogów dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, w tym rozważenie zamieszczenia materiałów w języku migowym.	RPO	Wyjaśnienie. Postulat do ewentualnego zrealizowania w ramach dobrych praktyk w zakresie standardów wymiaru sprawiedliwości, natomiast w zakresie delegacji ustawowej brak jest realnej możliwości powiązania takiego pouczenia z formalną stroną postępowania karnego i zobowiązania strony do zapoznania się z pouczeniem w takiej formie. Publikacja na stronie MS pouczeń jest przede wszystkim narzędziem adresowanym do organów postępowania karnego i ma za zadanie ułatwić komunikację z uczestnikami postępowania i zmniejszyć jego koszty wynikające z obowiązku każdorazowego tłumaczenia pouczenia. O ile w przypadku tłumaczenia pouczeń na języki obce można pokusić się o wprowadzenie jednolitego formatu, o tyle w przypadku osób ze szczególnymi potrzebami, wypracowanie takiego standardu jest trudne do realizacji i jak się wydaje powinno podlegać każdorazowo ocenie organu prowadzącego postępowanie, który zgodnie z art. 16 § 2 i 3 k.p.k. jest zobowiązany do uwzględnienia sytuacji osoby pouczanej, a nadto organ prowadzący postępowanie powinien w miarę potrzeby udzielać uczestnikom postępowania informacji o ich uprawnieniach i obowiązkach także w wypadkach gdy ustawa takiego obowiązku wyrażnie nie stanowi. Wydaje się że rozwiązania takiego rodzaju, przy odpowiedniej praktyce, są w stanie zrealizować standardy konstytucyjne i te które wynikają z zobowiązań międzynarodowych w zakresie prawa do informacji.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
2.	art. 16 § 4 k.p.k.	Rozważenia wymaga jednak wyraźniejsze wskazanie standardów dostępności cyfrowej, w tym dostosowania strony internetowej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W praktyce szczególne znaczenie może mieć zapewnienie dostępności materiałów w języku migowym oraz dostosowanie publikowanych treści do wymogów prostego języka.	KRRP	Wyjaśnienie. Uwaga jest cenna, ale dotyczy raczej dobrych praktyk w zakresie działania organów postępowania karnego i możliwości wskazania przez te organy źródeł informacji w odpowiedniej formie, niż kwestii wprowadzenia regulacji ustawowych. W szczególności trudne byłoby do wyegzekwowania rzeczywiste zapoznanie się przez osoby ze szczególnymi potrzebami – z pouczeniem np. w języku migowym.
3.	art. 244 § 2 k.p.k. i art. 263 § 8 k.p.k.	Odnoszące się do katalogów pouczeń dla osoby zatrzymanej i tymczasowo aresztowanej, pozytywnie należy ocenić dodanie do katalogów pouczeń informacji o prawie do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych z powodu niewątpliwie niesłusznego zatrzymania lub tymczasowego aresztowania. Konieczne jest jednak: – w odniesieniu do osoby zatrzymanej: zastąpienie obecnego, nieprecyzyjnego pouczenia o „prawie do złożenia oświadczenia i odmowy złożenia oświadczenia” jednoznaczną informacją o prawie do milczenia oraz prawie do nieobciążania się; – opracowanie odrębnych formularzy pouczeń dla osób zatrzymanych i tymczasowo aresztowanych, które nie ukończyły 18 roku życia, z uwzględnieniem potrzeb wynikających z wieku tych osób, sytuacji procesowej i potrzeby szczególnej ochrony; – w przypadku osób tymczasowo aresztowanych poniżej 18 roku życia: wyraźne pouczenie o obronie obligatoryjnej z art. 79 § 1 pkt 1 k.p.k., a także o zasadach	RPO	Uwagi nieuwzględnione. Pojęcia prawo do milczenia i prawo do nieobciążania się wcale nie są pojęciami jednoznacznymi, natomiast prawo do złożenia oświadczenia lub odmowy złożenia oświadczenia jest nie tylko pojęciem kodeksowym, ale również pojęciem potocznym. Przygotowane pouczenia zostały opracowane w języku prostym i zrozumiałym dla każdego i nie ma potrzeby różnicowania pouczeń. Nie ma potrzeby ponownego informowania tymczasowo aresztowanego, który nie ukończył 18 lat, o prawie do obrony z urzędu, bowiem osoba taka została już pouczona o prawie do obrony na etapie pierwszego przesłuchania, a nadto realizacja tego prawa jest de facto obowiązkiem organu prowadzącego postępowanie by wyznaczyć stosowanego obrońcę dla ważności czynności z udziałem oskarżonego. Nie zasługuje na uwzględnienie postulat ograniczenia pouczenia o art. 78a k.p.k., bowiem ustawodawca zobowiązał wprost do wykonania obowiązku. Niezasadny jest postulat przeniesienia art. 156 § 5a k.p.k. do pouczenia dotyczącego tymczasowo aresztowanego. prawo to aktualizuje się przed zastosowaniem tego środka i podejrzany winien być pouczony o nim przy pierwszym

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		ustania tej podstawy obrony oraz możliwości dalszego wyznaczenia obrońcy obligatoryjnego na podstawie art. 79 § 2 k.p.k. Zbędne jest ujmowanie w ogólnych formularzach pouczeń informacji o art. 78a k.p.k., ponieważ przepis ten dotyczy wąskiej, szczególnej kategorii podejrzanych i informacja o tym uprawnieniu powinna być udzielana „w miarę potrzeby” na podstawie art. 16 § 2 k.p.k. Rozważenia wymaga także przeniesienie pouczenia o art. 156 § 5a k.p.k. z art. 300 § 1 k.p.k. do art. 263 § 8 k.p.k. Celowe byłoby ponadto wskazanie, że pouczenia przewidziane w art. 263 § 8 k.p.k. są udzielane wraz z doręczeniem wniosku prokuratora o zastosowanie albo przedłużenie tymczasowego aresztowania, co lepiej realizowałoby prawo do informacji i umożliwiałoby rzeczywiste przygotowanie się do posiedzenia aresztowego.		przesłuchaniu, nadto również poucza się o tym prawie w pouczeniu na podstawie art. 263 § 8 k.p.k.
4.	art. 244 § 2 k.p.k. i art. 263 § 8 k.p.k.	Celowe wydaje się jednak dalsze uporządkowanie zakresu przekazywanych informacji. W szczególności rozważenia wymaga bardziej jednoznaczne wyeksponowanie prawa do milczenia oraz prawa do nieobciążania samego siebie. Obecnie projekt koncentruje się przede wszystkim na prawie do odmowy składania wyjaśnień oraz odmowy odpowiedzi na pytania. Tymczasem standard wynikający zarówno z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, jak i dyrektyw unijnych obejmuje również zakaz wymuszania aktywnego dostarczania dowodów	KRRP	Uwaga nieuwzględniona. Pojęcia prawo do milczenia i prawo do nieobciążania się wcale nie są pojęciami jednoznacznymi, natomiast prawo do złożenia oświadczenia lub odmowy złożenia oświadczenia jest nie tylko pojęciem kodeksowym, ale również pojęciem potocznym. Dodatkowo podejrzany jest szczegółów poucza się jakim czynnościami dowodowym obowiązany jest się poddać (pouczenie w tym zakresie otrzymuje sprzed pierwszym przesłuchaniem) .

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		przeciwko sobie. Przykładowo, uczestnik postępowania może nie mieć świadomości, że obowiązek poddania się określonym badaniom procesowym nie oznacza jednocześnie obowiązku ujawniania haseł dostępu do urządzeń elektronicznych czy aktywnego współtworzenia materiału dowodowego przeciwko sobie. Wątpliwości może budzić także nadmierne rozbudowanie części formularzy, co może ograniczać ich czytelność dla osób znajdujących się w sytuacji silnego stresu procesowego. W praktyce bowiem część projektowanych formularzy nadal pozostaje bardzo rozbudowana i zawiera liczne odesłania do przepisów szczególnych. Może to prowadzić do sytuacji, w której uczestnik postępowania otrzymuje obszerny dokument, którego rzeczywista treść pozostaje dla niego niezrozumiała.		
5.	art. 300 § 1 k.p.k.	Projektowany art. 300 § 1 k.p.k. wymaga dalszej korekty. Pozytywnie należy ocenić sam kierunek zmian, polegający na ograniczeniu nadmiernie rozbudowanego katalogu pouczeń udzielanych podejrzanemu przed pierwszym przesłuchaniem. Nie zmienia to jednak faktu, że projektowane pouczenie dla podejrzanego, który ukończył 18 rok życia, nadal nie obejmuje wszystkich informacji koniecznych z perspektywy wdrożenia dyrektyw unijnych oraz realnego wykonywania prawa do obrony, przede wszystkim wyraźnego pouczenia o prawie do nieobciążania się (art. 74 § 1 k.p.k.), zasadach obrony obligatoryjnej (art. 79 i 80 k.p.k.), trybie	RPO	Uwagi nieuwzględnione. Z jednej strony RPO zdaje się nie zauważyć, że podejrzany jest informowany o najważniejszych uprawnieniach takich jak prawo do składania wyjaśnień, prawo do odmowy składania wyjaśnień i prawo do odmowy odpowiedzi na pytania, co stanowi według niego zarzut, choć nawiązuje do aktualnego i ugruntowanego brzmienia przepisu. Z drugiej zaś strony uważa, że pouczenia wobec małoletniego podejrzanego są nadmiarowe. Należy ponadto zauważyć, że ujęte w art. 300 § 1 k.p.k. pouczenie w zakresie korzystania z pomocy obrońcy, w przypadku podejrzanego, który nie ukończył 18 lat, obejmuje również pouczenie w zakresie obrony obligatoryjnej. Należy także pozostawić pouczenie o treści art. 156a § 5 k.p.k. oraz art. 335 k.p.k. oraz art. 117 § 1 i 2 k.p.k., ponieważ są to istotne

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		wyznaczenia obrońcy z urzędu (art. 81 i 81a k.p.k.) oraz możliwości ustanowienia obrońcy przez inną osobę (art. 83 k.p.k.). Jednocześnie w katalogu pozostawiono informacje zbędne z perspektywy informacji udzielanych przed pierwszym przesłuchaniem, tj. pouczenie o art. 156 § 5a k.p.k. (które powinno zostać przeniesione w całości do pouczeń udzielanych w trybie art., 263 § 8 k.p.k.), art. 78a k.p.k. (które można byłoby pominąć ze względu na wąski zakres podmiotowy i przedmiotowy), art. 335 k.p.k. oraz art. 117 § 1 i 2 k.p.k. Jeszcze dalej idą zastrzeżenia wobec pouczeń dla podejrzanego poniżej 18 roku życia. Projektowany katalog obejmuje bowiem informacje nadmiarowe i niedostosowane do sytuacji procesowej tej osoby, takie jak pouczenie o art. 202, 214 i 215 k.p.k., o art. 212 k.k.w. czy o zasadach stosowania środków zapobiegawczych, a zarazem pomija podstawowe znaczenie obrony obligatoryjnej wynikającej z art. 79 § 1 pkt 1 k.p.k. W rezultacie projektowany art. 300 § 1 k.p.k. jest jednocześnie za wąski i za szeroki: nie przekazuje wszystkich istotnych informacji gwarancyjnych, a równocześnie nadal zawiera treści zbędne albo przedwczesne. Konieczne jest zatem dalsze ograniczenie katalogu do informacji istotnych na etapie pierwszego przesłuchania, uzupełnienie go o uprawnienia rzeczywiście podstawowe oraz wyraźne odrębne ukształtowanie pouczenia dla osoby, która nie ukończyła 18 roku życia.		instrumenty procesowe, a może nie być innego momentu w toku postępowania, w którym można byłoby o nich poinformować oskarżonego. Pouczenia o art. 202 k.p.k., art. 214 k.p.k., art. 215 k.p.k. oraz art. 212 k.k.w. zostały wprowadzone w związku z wdrożeniem postanowień dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/800 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym, na mocy ustawy z dnia 14 kwietnia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 818).

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
6.	art. 300 § 2 k.p.k.	Projektowany art. 300 § 2 k.p.k. należy ocenić co do zasady pozytywnie. Większość informacji przewidzianych w tym przepisie pozostaje bowiem zgodna ze standardem wynikającym z art. 4 dyrektywy 2012/29 i odpowiada roli pokrzywdzonego w postępowaniu przygotowawczym. Nie zmienia to jednak faktu, że katalog pouczeń jest bardzo rozbudowany, co może utrudniać pokrzywdzonemu zapoznanie się z informacjami rzeczywiście istotnymi na wstępnym etapie postępowania. Z tej perspektywy rozważenia wymaga ograniczenie zakresu pouczenia o te informacje, które nie odnoszą się bezpośrednio do aktualnej sytuacji procesowej pokrzywdzonego albo które mogą zostać przekazane później, w chwili ich rzeczywistej aktualizacji. Dotyczy to przede wszystkim pouczenia o art. 49a § 2 k.p.k., art. 306 k.p.k., art. 315a k.p.k. oraz art. 117 § 2 i 2a k.p.k. Celowe wydaje się także uporządkowanie części pouczenia odnoszącej się do wsparcia i pomocy, w tym przez zastosowanie rozwiązań technicznych ułatwiających dostęp do informacji – do właściwej strony internetowej. Dalszego rozważenia wymaga ponadto przygotowanie odrębnego wzoru pouczenia dla pokrzywdzonych niebędących osobami fizycznymi, skoro część informacji przewidzianych w art. 300 § 2 k.p.k. nie odnosi się do ich sytuacji prawnej. Ostatecznie zatem projektowany art. 300 § 2 k.p.k. realizuje zasadniczy cel informacyjny, ale wymaga dalszego uporządkowania, tak aby przekazywane informacje były bardziej	RPO	Uwagi nieuwzględnione. Zaprojektowane pouczenia są adekwatne do aktualnych wymagań i standardów wynikających z ustaw i dyrektyw. Natomiast link do organizacji pomocowych zostanie umieszczony w treści wzoru pouczenia. W ocenie projektodawcy nie ma potrzeby wyodrębniania pouczenia dla pokrzywdzonych innych niż osoby fizyczne, bowiem bez względu na ich charakter i sposób reprezentowania służą im te same uprawnienia (które będą wykonywane w imieniu tych osób de facto przez osoby fizyczne) i ciążą na nich te same obowiązki.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		selektywne i lepiej dostosowane do sytuacji procesowej pokrzywdzonego.		
7.	art. 300 § 3 k.p.k.	Przedstawiam stanowisko krytyczne wobec proponowanej zmiany polegającej na wyeliminowaniu obowiązku informowania świadków o regulacjach dotyczących szczególnego trybu przesłuchania osób ze specjalnymi potrzebami, wynikających z art. 185a-185c oraz art. 185e k.p.k. W uzasadnieniu projektu wskazano, iż obowiązek pouczenia świadków o treści powyższych przepisów jest zbędny, gdyż odnoszą się one wyłącznie do szczególnego sposobu przesłuchania i nie dotyczą bezpośrednio praw ani obowiązków świadka. Z takim stanowiskiem nie sposób się zgodzić. Wiedza świadków - również tych nieposiadających statusu pokrzywdzonego - na temat szczególnych zasad przesłuchiwanie małoletnich, osób nieporadnych czy pokrzywdzonych przestępstwami określonymi w art. 197-199 k.k. ma istotne znaczenie zarówno dla ochrony interesów uczestników postępowania, jak i dla prawidłowego jego przebiegu. Jednocześnie należy zauważyć, że osoba pokrzywdzona, składając zeznania w sprawach dotyczących innych czynów (w szczególności związanych z przemocą domową, stalkingiem czy groźbami), niejednokrotnie jest równocześnie ofiarą przestępstw przeciwko wolności seksualnej. W takich przypadkach dostęp do informacji o szczególnych trybach przesłuchania może mieć kluczowe znaczenie dla zapewnienia jej bezpieczeństwa procesowego oraz komfortu psychicznego.	PR w Poznaniu	Uwaga nieuwzględniona. W zakresie uwagi dotyczącej wyeliminowania obowiązku informowania świadków o regulacjach dotyczących szczególnego trybu przesłuchania osób ze specjalnymi potrzebami wynikających z art. 185a-185c i art. 185e k.p.k. należy wskazać, że obowiązek informacyjny jest realizowany przez wykonanie delegacji ustawowej do art. 185f § 3 k.p.k., gdzie w drodze rozporządzenia określono wzór informacji o przebiegu, sposobie i warunkach przesłuchania dla osób ze szczególnymi potrzebami, odrębnie dla osób o których w art. 185a-185c i art. 185e k.p.k.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		Obowiązujący aktualnie obowiązek informacyjny stanowi zatem realne i wymierne wsparcie zarówno dla dobra pokrzywdzonych, jak i dla efektywności prowadzonych postępowań karnych. Jego całkowite zniesienie należy ocenić jako rozwiązanie nieuzasadnione i potencjalnie szkodliwe. Informowanie o wskazanych regulacjach nie stanowi jedynie formalnego pouczenia, lecz pełni realną funkcję gwarancyjną, zwiększając świadomość uczestników postępowania co do standardów ochrony osób szczególnie wrażliwych. W konsekwencji przyczynia się to zarówno do poprawy jakości materiału dowodowego, jak i do ograniczenia wtórnej wiktyimizacji pokrzywdzonych. Mając na uwadze powyższe, zasadne jest ponowne rozważenie projektowanej zmiany i pozostawienie obowiązku informowania o regulacjach dotyczących szczególnego trybu przesłuchania, jako istotnego elementu ochrony praw osób wymagających szczególnego traktowania.		
8.	art. 300 § 3 k.p.k. i art. 353 § 4c k.p.k.	Projektowane pouczenia świadka z art. 300 § 3 k.p.k. oraz art. 353 § 4c k.p.k. należy ocenić pozytywnie co do samego kierunku zmian, w szczególności z uwagi na dążenie do ujednolicenia formularzy oraz rozszerzenie obowiązku pisemnego pouczenia także na etap postępowania sądowego. Oba katalogi zostały ukształtowane zbyt szeroko. Projektodawcy obejmują nimi niemal wszystkie uprawnienia i obowiązki świadka, również takie, które aktualizują się wyjątkowo albo powinny być przekazywane jedynie „w miarę potrzeby” na	RPO	Uwagi nieuwzględnione. Projektowane rozwiązania są adekwatne do wymaganego zakresu pouczeń świadka. Pouczanie o obowiązku mówienia prawdy we wzorze pouczenia jest zbędne, bowiem jest to pierwsza czynność organu po sprawdzeniu tożsamości świadka i nie ma sensu zastępować go pisemnym pouczeniem. Świadka należy pouczyć o tajemnicach zawodowych i innych ograniczeniach w zakresie składania zeznań, bowiem istotnym wydaje się, żeby świadek wiedział w jakim zakresie może udzielać informacji organom postępowania karnego.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		podstawie art. 16 § 2 k.p.k. albo w samym wezwaniu do stawienia. Dotyczy to przede wszystkim pouczeń o tajemnicach zawodowych i tajemnicach o klauzuli tajnej lub ściśle tajnej, możliwości nadania statusu świadka anonimowego, badań eliminacyjnych, możliwości przesłuchania przez konsula, a także pouczenia o art. 117 § 2a k.p.k. Zbędne jest również pouczenie o zakazach dowodowych, ponieważ te instytucje procesowe nie odnoszą się one bezpośrednio do sytuacji procesowej świadka, ale wyznaczają granice działania organów procesowych. W rezultacie projektowane pouczenia stają się nadmiernie rozbudowane i mogą utrudniać świadkowi zorientowanie się, które informacje rzeczywiście mają dla niego znaczenie. Celowe wydaje się zatem ograniczenie katalogu do podstawowych i najbardziej uniwersalnych praw oraz obowiązków świadka, przy jednoczesnym uzupełnieniu go o informację o obowiązku mówienia prawdy i niezatajania prawdy oraz o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań z art. 233 k.k.		
9.	art. 300 § 1-4 k.p.k.	Projekt może nadal generować pewne ryzyko interpretacyjne. Niektóre pouczenia pozostają bowiem bardzo rozbudowane i zawierają liczne odesłania do innych przepisów. W praktyce może to utrudniać pełne zrozumienie treści pouczeń przez osoby nieposiadające wykształcenia prawniczego. Z perspektywy standardów konstytucyjnych oraz unijnych rozważenia wymaga również bardziej wyraźne zaakcentowanie prawa do nieobciążania samego	KKRP	Uwagi nieuwzględnione. Projektodawcy podjęli próbę ograniczenia zakresu pouczeń, niemniej jednak wymogi konstytucyjne wynikające z zobowiązań międzynarodowych wymagają umieszczenia szeregu niezbędnych informacji. Natomiast w samych wzorach pouczeń kierowanych bezpośrednio do uczestników postępowania karnego, nie ma żadnych odesłań, przez to jak się wydaje są czytelne dla odbiorców tych treści (część pouczeń dla uproszczenia zawiera również elementy graficzne). Uznano za wystarczające

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		siebie, które stanowi istotny element prawa do obrony.		pouczenie o prawie do składania wyjaśnień, prawie do odmowie składania wyjaśnień i odpowiedzi na pytanie, tak jak ma miejsce w aktualnym stanie prawnym.
10.	art. 338 § 1a i 7 k.p.k.	Wątpliwość można mieć w zasadzie jedną. Niecelowe jest pouczenie w każdej sprawie o trybie postępowania i doręczania aktu oskarżenia, jeśli zawiera on informacje niejawne (art. 338 § 3 k.p.k.). Ta informacja powinna zostać przekazana tylko wtedy, gdy sprawa istotnie zawiera informacje niejawne i zarówno z aktem oskarżenia, jak i aktami sprawy (art. 156 § 4 k.p.k.) będzie można zapoznać się w kancelarii tajnej. Z perspektywy realizowania prawa do obrony, celowe jest pouczenie oskarżonego o prawie do składania wniosków dowodowych (art. 167 k.p.k.), warunkach formalnych wniosku dowodowego (art. 169 k.p.k.), a także wyjaśnienie, że termin 7-dniowy „wzywający” do składania wniosków dowodowych nie ma stanowczego charakteru, tj. oskarżony może składać wnioski dowodowe w każdym czasie, w toku postępowania przed sądem I instancji.	RPO	Uwagi nieuwzględnione. Pouczenia są wystarczająco rozbudowane i adekwatne do etapu postępowania. Należy ponadto zauważyć, że zgodnie z projektowanymi przepisami oskarżony będzie pouczony o prawie do składania wniosków dowodowych (art. 338 § 1 k.p.k.). Oskarżony jest pouczany ogólnie o prawie do składania wniosków dowodowych już w art. 300 § 1 k.p.k., natomiast pouczenie o 7 dniowym terminie dotyczy szczególnej sytuacji z etapu postępowania sądowego, która jest uregulowana w art. 338 § 1 k.p.k.
11.	art. 339 § 6 k.p.k.	Sama idea pouczenia oskarżonego na etapie wyznaczenia posiedzenia zasługuje na aprobatę, ale projektowany art. 339 § 6 k.p.k. wymaga istotnego uporządkowania. W obecnym kształcie łączy on bowiem informacje o różnym znaczeniu procesowym: 1) takie, które są przydatne w każdej sprawie, 2) takie, które mają znaczenie wyłącznie dla określonych rodzajów posiedzeń, a 3) także takie, które co do zasady aktualizują się dopiero na dalszym etapie postępowania.	RPO	Uwagi nieuwzględnione. Nie ma potrzeby rozdzielenia pouczenia na poszczególne rodzaje posiedzeń, pouczenie jest czytelne i kompleksowe, zawiera część wspólną dla wszystkich posiedzeń, a następnie wskazuje poszczególne rodzaje posiedzeń i uprawnienia z nimi związane. Przyjęcie innej koncepcji wiązałby się z rozbudowaniem ilości wzorów pouczeń, w których każdy musiałby zawierać część ogólną i część odrębną (utrudniałby to organizację pracy sądów, i zwiększałoby ryzyko błędnego pouczenia).

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		W rezultacie, proponowane pouczenie staje się zbyt rozbudowane i może utrudniać oskarżonemu zorientowanie się, które informacje rzeczywiście odnoszą się do jego sytuacji procesowej. Celowe wydaje się zatem przyjęcie rozwiązania bardziej przejrzystego, polegającego na pozostawieniu w art. 339 § 6 k.p.k. jedynie podstawowego katalogu praw i obowiązków istotnych dla każdego posiedzenia. Pouczenia odnoszące się do posiedzeń szczególnych powinny zostać ujęte w odrębnych formularzach, dostosowanych do rodzaju sprawy i sposobu jej rozpoznania. Takie rozwiązanie pozwoliłoby uniknąć zarówno dublowania wcześniej przekazanych informacji, jak i przekazywania oskarżonemu treści przedwczesnych albo nieprzydatnych, a tym samym lepiej realizowałoby gwarancyjną funkcję pouczeń.		
12.	art. 339 § 7 k.p.k.	Sama idea odrębnego pouczenia pokrzywdzonego na etapie wyznaczenia posiedzenia zasługuje na aprobatę. Projektowany art. 339 § 7 k.p.k. wymaga jednak istotnego uporządkowania. W obecnym kształcie łączy on bowiem w jednym formularzu informacje o bardzo różnym znaczeniu procesowym: takie, które są przydatne w każdej sprawie, takie, które mają znaczenie wyłącznie dla określonych rodzajów posiedzeń, a także takie, które co do zasady aktualizują się dopiero po wydaniu orzeczenia albo dopiero wtedy, gdy pokrzywdzony działa w charakterze strony w postępowaniu sądowym. W rezultacie	RPO	Uwagi nieuwzględnione. Nie ma potrzeby rozdzielenia pouczenia na poszczególne rodzaje posiedzeń, pouczenie jest czytelne i kompleksowe. Stanowisko j.w.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		proponowane pouczenie staje się zbyt rozbudowane i może utrudniać pokrzywdzonemu zorientowanie się, które informacje rzeczywiście odnoszą się do jego sytuacji procesowej. Zbędne jest np. pouczanie o możliwości skierowania sprawy do mediacji w trybie art. 339 § 7 k.p.k., ponieważ – jeśli taka konieczność wyniknie w związku z chęcią zawarcia porozumienia procesowego – to informacja zostanie przekazana w ramach przeprowadzonej czynności. Możliwość z art. 23a k.p.k. nie będzie mogła zaktualizować się w każdym rodzaju posiedzenia – będzie wyłączona np. w przypadku orzekania o środkach zabezpieczających. Celowe wydaje się zatem ograniczenie podstawowego katalogu z art. 339 § 7 k.p.k. do praw i obowiązków istotnych dla każdego posiedzenia oraz przeniesienie pouczeń właściwych dla szczególnych trybów rozpoznania sprawy do odrębnych formularzy.		
13.	art. 353 § 4 k.p.k.	Projektowane pouczenie z art. 353 § 4 k.p.k. jest – może nie modelowe – ale poprawne. Na tle art. 339 § 6 k.p.k. jego istotną zaletą jest to, że pozostaje ono wyraźnie powiązane z etapem rozprawy i nie powiela w szerszym zakresie informacji wcześniej przekazanych oskarżonemu wraz z doręczeniem aktu oskarżenia. Większość objętych nim pouczeń dotyczy uprawnień i obowiązków, które rzeczywiście mogą się zaktualizować na etapie rozprawy. Nie oznacza to jednak, że projektowany katalog jest kompletny. Uzupełnienia wymagają przede wszystkim te	RPO	Uwagi częściowo uwzględnione. Nie ma potrzeby uzupełnienia pouczenia, jest ono jest czytelne i kompleksowe. Jedynie rozszerzono zakres pouczenia o przepisy art. 353 § 1 i 2 k.p.k.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		informacje, które mają istotne znaczenie dla przygotowania się do rozprawy i przebiegu postępowania, tj. pouczenie o minimalnym terminie przygotowawczym i prawie do odroczenia rozprawy z art. 353 § 1 i 2 k.p.k., o możliwości czasowego usunięcia oskarżonego z sali rozpraw na podstawie art. 390 k.p.k., a także rozważenia wymaga objęcie pouczeniem art. 369 k.p.k. oraz pozostawienie informacji o art. 100 § 4 k.p.k.		
14.	art. 353 § 4b k.p.k.	Nie wymieniając wszystkich pouczeń przekazywanych w projektowanym art. 353 § 4b k.p.k. (jak się wydaje, jest ich niemal 30), postulować można jedynie, by spróbowano ograniczyć zakres pouczenia. Tak obszerna informacja nie będzie zrozumiała. Zdając sobie sprawę, że – co do zasady – katalog z art. 353 § 4b k.p.k. jest prawidłowy warto rozważyć wyeliminowanie pouczenia z art. 337a k.p.k., bo na tym etapie jest ono już niepotrzebne. Nie ma także konieczności pouczenia o art. 350 § 4 k.p.k., skoro pouczenie z art. 353 § 4b k.p.k. jest udzielane w związku z zawiadomieniem o terminie rozprawy.	RPO	Uwagi nieuwzględnione. W ocenie projektodawcy zasadne jest pouczenie o treści art. 337a k.p.k. pokrzywdzonego na każdym etapie postępowania, uprawnienie to nie jest związane z żadnym terminem, a nadto pokrzywdzony nie otrzymuje odpisu aktu oskarżenia. Nadto wydaje się celowym poinformowanie pokrzywdzonego o art. 350 § 4 k.p.k. z uwagi na to, że ma on prawo wiedzieć jaki jest termin i miejsce rozprawy, natomiast ten spoczywający na sędzie obowiązek realizowany jest w ramach art. 353 § 4b k.p.k., który nakazuje doręczenie mu stosownego zawiadomienia o terminie i miejscu rozprawy.
15.	art. 338 k.p.k., art. 339 k.p.k., art. 353 k.p.k.	Celowe wydaje się rozważenie, czy część szczegółowych pouczeń nie powinna być przekazywana wyłącznie w sytuacjach, w których dane uprawnienie może rzeczywiście znaleźć zastosowanie. Jako przykład można wskazać pouczenia dotyczące szczególnych zasad wyznaczania obrońcy z urzędu dla określonych funkcjonariuszy. Przekazywanie tego rodzaju informacji wszystkim podejrzanym może niepotrzebnie komplikować formularze	KRRP	Uwagi nieuwzględnione. Pouczenia co do zasady powinny mieć charakter uniwersalny, niemniej jednak w przypadku uprawnień z art. 78a k.p.k. ustawodawca wprost zobowiązał Ministra Sprawiedliwości do umieszczenia we wzorze takiego pouczenia. Nadmienić także należy, że pouczenie w tym zakresie zostało uproszczone w stosunku do jego poprzedniej wersji. Nadto przygotowane pouczenia zostały opracowane w języku prostym i zrozumiałym dla każdego i nie ma potrzeby różnicowania wszystkich

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		oraz ograniczać przejrzystość najważniejszych praw procesowych. Podobnie należy zasygnalizować potrzeby odrębnego podejścia do osób poniżej 18 roku życia. W praktyce szczególne znaczenie może mieć jednak dalsze uproszczenie języka formularzy kierowanych do małoletnich oraz wyraźniejsze zaakcentowanie roli przedstawiciela ustawowego i obrońcy. W przypadku osób młodych zbyt formalistyczne pouczenia mogą bowiem nie spełniać swojej rzeczywistej funkcji informacyjnej. Rozważenia wymaga również bardziej jednoznaczne powiązanie pouczeń dotyczących dostępu do akt z momentem doręczenia wniosku o zastosowanie lub przedłużenie tymczasowego aresztowania. Z punktu widzenia prawa do obrony istotne znaczenie ma bowiem zapewnienie, aby podejrzany miał realną możliwość zapoznania się z podstawą wniosku aresztowego jeszcze przed posiedzeniem sądu.		pouczeń, dla osób, które nie ukończyły 18. roku życia. Osoby takie mają odrębne wzory pouczeń we wstępnej fazie postępowania, czyli w postępowaniu przygotowawczym, natomiast jak się wydaje nie ma potrzeby różnicowania tego rodzaju pouczeń na etapie postępowania sądowego, które jest już kolejnym etapem tego samego postępowania, w którym uczestnik zna już swoją rolę procesową. W pouczeniach zawarte są informacje w zakresie prawa do obrony i roli przedstawiciela ustawowego. Podejrzany jest pouczaany o prawie dostępu do akt postępowania w części uzasadniającej wystosowanie wniosku o zastosowanie tymczasowego aresztowania przed rozpoczęciem pierwszego przesłuchania, a następnie w ramach pouczeń dla osoby tymczasowo aresztowanej.
16.	art. 573 § 4 i 5 k.p.k.	Proponowana treść art. 573 § 4 k.p.k. jest co do zasady prawidłowa. Pouczenie powinno zostać jednak uzupełnione o informacje o art. 100 § 3 k.p.k. w zw. z art. 422 § 2a k.p.k. oraz o art. 451 k.p.k. Projektodawcy konsekwentnie proponują wydanie rozporządzeń wykonawczych do przepisów „katalogujących” pouczenia, dążąc do ujednolicenia sposobu przekazywania informacji.	RPO	Uwagi nieuwzględnione. Nie ma potrzeby uzupełnienia pouczenia, jest ono czytelne i kompleksowe. Pouczanie o treści art. 100 § 3 w zw. z art. 422 § 2a k.p.k. jest bezcelowe, ponieważ przepis ten obejmuje obowiązek doręczania, który od początku do końca jest realizowany przez sąd. Należy ponadto zauważyć, że obowiązek pouczenia o art. 451 k.p.k. wynika z treści projektowanego art. 572 § 4 k.p.k., który odnosi się również do art. 573 § 2 k.p.k.
17.	art. 6071 § 3a k.p.k.	Projektowane pouczenie osoby przekazywanej w ramach procedury ENA wymaga uporządkowania. W obecnym kształcie jest ono	RPO	Uwagi nieuwzględnione. Nie ma potrzeby uzupełnienia pouczenia, jest ono czytelne i kompleksowe. Należy ponadto zauważyć, że

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		jednocześnie nadmiernie rozbudowane i niepełne. Z jednej strony obejmuje szereg informacji, które nie mają podstawowego znaczenia z perspektywy osoby przekazywanej albo powinny być przekazywane jedynie „w miarę potrzeby”, z drugiej zaś pomija uprawnienia o charakterze gwarancyjnym, przede wszystkim prawo do nieobciążania się oraz – w odniesieniu do osób poniżej 18 roku życia – informacje o obronie obligatoryjnej. Wątpliwości budzi również utrzymanie w katalogu pouczeń informacji o art. 257 § 1 k.p.k. i art. 259 k.p.k., skoro projektodawcy rezygnują z tych informacji w innych, zbliżonych sytuacjach procesowych, a uzasadnienie projektu UD370 nie wyjaśnia tej niekonsekwencji. Zbędne jest także pouczanie każdej osoby małoletniej przekazywanej w ramach ENA o treści art. 202, 214 i 215 k.p.k., ponieważ przepisy te nie kreują podstawowych uprawnień procesowych adresata i powinny być przekazywane co najwyżej w trybie art. 16 § 2 k.p.k. Projektowane pouczenie wymaga natomiast uzupełnienia o informacje dotyczące prawa do nieobciążania się, obrony obligatoryjnej małoletnich oraz zasady specjalności, w tym możliwości i skutków złożenia oświadczenia o zrzeczeniu się ochrony wynikającej z tej zasady.		ujęte w art. 6071 § 3a k.p.k. pouczenie w zakresie korzystania z pomocy obrońcy, w przypadku osoby, która nie ukończyła 18 lat, obejmuje również pouczenie w zakresie obrony obligatoryjnej. Pouczenia o art. 202 k.p.k., art. 214 k.p.k., art. 215 k.p.k. i o art. 212 k.k.w. zostały wprowadzone w związku z wdrożeniem postanowień dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/800 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym, na mocy ustawy z dnia 14 kwietnia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 818). Podobnie jest w przypadku art. 257 § 1 k.p.k. i art. 259 k.p.k., co zdaniem projektodawców powinno stanowić istotną informację dla osób pozbawionych wolności, nie tylko małoletnich, ale również dorosłych.
18.	Delegacje ustawowe	Jednocześnie wskazane wydaje się zachowanie odpowiedniego poziomu szczegółowości wytycznych ustawowych. Ma to znaczenie z perspektywy art. 92 ust. 1 Konstytucji RP oraz	KRRP	Uwaga niezasadna. Wytyczne dotyczące aktów wykonawczych zostały w projektowanych przepisach ukształtowane w sposób uwzględniający wymagania jakim mają odpowiadać

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		potrzeby zapewnienia, aby akty wykonawcze nie prowadziły do samodzielnego kształtowania praw lub obowiązków uczestników postępowania.		rozwiązania przyjęte w rozporządzeniu, przy uwzględnieniu także obecnie obowiązujących przepisów k.p.k. Uwaga jest trudna do oceny z uwagi na jej ogólnikowość i niewskazanie o jakie elementy delegacje powinny zostać uzupełnione i uszczegółowione.
19.	Ogólna	Biorąc pod uwagę fakt, że projektodawcy proponują skonstruowanie katalogu pouczeń na potrzeby postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego, trudno uzasadnić pominięcie w opiniowanym projekcie „pakietowych” i etapowych pouczeń związanych z postępowaniem odwoławczym. Żeby oskarżony miał dostęp do kompletnych informacji o swoich prawach i obowiązkach, celowe byłoby wprowadzenie dodatkowego pouczenia udzielanego na etapie postępowania apelacyjnego, np. wraz z doręczeniem oskarżonemu zawiadomienia o przyjęciu apelacji do rozpoznania (art. 448 § 1 k.p.k.). Podobnie, jak w przypadku pozostałych pouczeń, konieczne byłoby dodanie delegacji ustawowej do wydania rozporządzenia przez Ministra Sprawiedliwości, aby informacje były przekazywane w sposób jednolity i w języku prostym. Podobnie jak w przypadku pouczeń oskarżonego, celowe byłoby sformułowanie katalogu pouczeń dla oskarżyciela posiłkowego związanych z etapem postępowania odwoławczego. Katalog pouczeń może być w zasadzie tożsamy w odniesieniu do obu uczestników postępowania odwoławczego. Z zaproponowanego wyżej wykazu pouczeń należałoby wyeliminować te informacje, które	RPO	Uwagi poza zakresem projektu.

Lp	Przepis	Treść uwagi	Podmiot zgłaszający uwagę	Stanowisko MS
		ściśle wiążą się z pozycją procesową oskarżonego. Dla oskarżyciela posiłkowego nie ma znaczenia informacja o treści art. 451 k.p.k., czy o art. 431 § 2 i 3 k.p.k.		
20.	Ogólna	Na marginesie należy również podkreślić potrzebę pilnego wprowadzenia oraz skutecznego egzekwowania jednolitych standardów w zakresie pouczania małoletnich świadków, w szczególności składających zeznania przeciwko rodzicom przed Sądem. Analiza prowadzonych postępowań wskazuje bowiem na przypadki przekazywania małoletnim informacji, iż złożenie zeznań obciążających rodzica będzie skutkowało jego osadzeniem w zakładzie karnym. Tego rodzaju praktyki są niepożądane, mogą wywierać niedopuszczalny wpływ na treść zeznań oraz naruszają standardy ochrony małoletnich uczestników postępowania.	PR w Poznaniu	Uwagi poza zakresem projektu. Uwaga dotyczy jednolitych standardów w praktyce sądów i prokuratur, które powinny być realizowany przez obowiązek szkoleniowy, a nie przez wprowadzanie pouczenia dla organów postępowania karnego.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia ...

**w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego w postępowaniu
karnym¹⁾**

Na podstawie art. 244 § 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, 421, 638, 760, 882, 901 i ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się wzór pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego w postępowaniu karnym, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.²⁾

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

¹⁾ Niniejsze rozporządzenie wdraża dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz. Urz. UE L 142 z 01.06.2012, str. 1).

²⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 czerwca 2015 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego w postępowaniu karnym (Dz. U. poz. 835), które traci moc z dniem wejścia w życie ustawy z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

WZÓR

Pouczenie o uprawnieniach zatrzymanego w postępowaniu karnym

Otrzymujesz to pouczenie, ponieważ zostałeś zatrzymany / zostałaś zatrzymana.

Jako zatrzymany masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają. Jeśli nie wskazano inaczej – są to przepisy Kodeksu postępowania karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Twoje prawa w postępowaniu karnym

Jako zatrzymany:

1. Masz prawo wiedzieć, dlaczego zostałeś zatrzymany / zostałaś zatrzymana

Organ dokonujący zatrzymania powinien poinformować Cię o jego przyczynach (art. 244 § 2).

2. Masz prawo złożyć oświadczenie lub odmówić złożenia oświadczenia co do zatrzymania

Możesz, ale nie musisz, powiedzieć, co sądzisz o zatrzymaniu i jego powodach. To Twoja decyzja (art. 244 § 3).

3. Masz prawo do kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym i bezpośrednio z nimi rozmowy

Możesz powiedzieć przedstawicielowi organu, który dokonał zatrzymania (np. policjantowi, który Cię zatrzymał albo który sporządza protokół zatrzymania), że chcesz niezwłocznie (jak najszybciej) porozmawiać z adwokatem lub radcą prawnym. Możesz sam/sama wskazać taką osobę, ale nie musisz. Twoja prośba o rozmowę z adwokatem lub radcą prawnym będzie odnotowana w protokole zatrzymania. Zatrzymujący może zastrzec, że będzie obecny przy tej rozmowie (art. 245 § 1).

4. Masz prawo korzystać z bezpłatnej pomocy tłumacza

Jeżeli nie znasz wystarczająco dobrze języka polskiego, podczas czynności z Twoim udziałem będzie obecny tłumacz. Nie musisz za niego płacić.

5. Masz prawo otrzymać odpis protokołu zatrzymania

Protokół zatrzymania będzie zawierał dane osoby lub osób, które Cię zatrzymały, oraz Twoje dane. W protokole będą też wskazane: dzień, godzina, miejsce i przyczyna zatrzymania. Będzie też odnotowana informacja o pouczeniu Cię o Twoich prawach oraz informacje o tym, czy i w jaki sposób chciałeś/chciałaś lub skorzystałeś/skorzystałaś ze swoich uprawnień. Dostaniesz odpis tego protokołu (art. 244 § 3).

6. Masz prawo żądać zawiadomienia innych osób o Twoim zatrzymaniu

Możesz żądać, by o Twoim zatrzymaniu dowiedział/dowiedziała się:

- 1) osoba najbliższa, np. matka lub brat;
- 2) inna wskazana przez Ciebie osoba, np. Twój przyjaciel;
- 3) osoba, która Cię zatrudnia;
- 4) Twoja szkoła lub uczelnia;
- 5) dowódca Twojej jednostki;
- 6) zarząd przedsiębiorstwa, jeżeli je masz albo sam/sama zarządzasz takim przedsiębiorstwem lub jesteś za jakieś odpowiedzialny/odpowiedzialna

(np. jeżeli masz swoją firmę, to możesz prosić o zawiadomienie zarządu lub innej osoby, która pomoże Ci w prowadzeniu firmy pod Twoją nieobecność) (art. 261).

Pamiętaj: O Twoim zatrzymaniu Policja zawiadomi też inne organy prowadzące przeciwko Tobie postępowanie w innej sprawie, o ile tylko będzie wiedziała, że takie postępowanie jest prowadzone (art. 261 § 2a).

7. Masz prawo złożyć zażalenie na zatrzymanie

Jeżeli nie zgadzasz się z tym, że Cię zatrzymano, możesz złożyć zażalenie na zatrzymanie. Zażalenie złoż na piśmie nie później niż w terminie 7 dni od Twojego zatrzymania. Zażalenie składasz do sądu rejonowego właściwego dla miejsca Twojego zatrzymania. W zażaleniu możesz domagać się, by sąd sprawdził, czy istniały przyczyny uzasadniające zatrzymanie i czy są odpowiednie przepisy, które pozwalały na zatrzymanie Cię. Sąd może również zbadać, czy Policja lub inny organ prawidłowo postępowali podczas zatrzymania (art. 246 § 1).

8. Masz prawo do pomocy medycznej

Zostaniesz zbadany/zbadana przez lekarza, jeżeli tego zażadasz, albo wówczas, gdy powiesz Policji, że cierpisz na chorobę wymagającą stałej lub okresowej opieki medycznej, a brak takiej opieki może być dla Ciebie groźny, albo będziesz posiadał/posiadała widoczne obrażenia. Zbadana zawsze zostanie również kobieta w ciąży lub kobieta karmiąca. Badania lekarskie będą też wykonane, gdy cierpisz na chorobę zakaźną albo masz zaburzenia psychiczne (np. art. 15 ust. 9 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji).

9. Masz prawo do odszkodowania i zadośćuczynienia

W wypadku niewątpliwie niesłusznego zatrzymania służy Ci od Skarbu Państwa odszkodowanie oraz zadośćuczynienie. Prawo do żądania odszkodowania i zadośćuczynienia przedawnia się z upływem roku od dnia zwolnienia.

Musisz wiedzieć, że:

Jeżeli nie masz polskiego obywatelstwa, dodatkowo:

1. Masz prawo skontaktować się z urzędem konsularnym lub z przedstawicielstwem dyplomatycznym Twojego państwa

Poproś o taki kontakt organ, który dokonał zatrzymania (art. 612 § 2).

2. Masz prawo skontaktować z przedstawicielem państwa, w którym mieszkasz na stałe, jeżeli nie posiadasz żadnego obywatelstwa

Poproś o taki kontakt organ, który dokonał zatrzymania (art. 612 § 2).

Pamiętaj:

Musisz zostać natychmiast zwolniony/zwolniona:

- 1) jeżeli przyczyny zatrzymania przestały istnieć (art. 248 § 1), albo
- 2) po upływie 48 godzin od chwili Twojego zatrzymania, chyba że prokurator skierował do sądu wniosek o zastosowanie tymczasowego aresztowania (art. 248 § 1), albo
- 3) jeżeli w ciągu 24 godzin od przekazania do sądu wniosku o tymczasowe aresztowanie nie zostało Ci doręczone postanowienie sądu, o tym, że takie aresztowanie będzie wobec Ciebie stosowane (art. 248 § 2), albo
- 4) jeżeli prokurator lub sąd to nakazał (art. 248 § 1).

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie prowadzącego Twoje postępowanie. Prowadzący ma obowiązek wyjaśnić Ci Twoje prawa w kompletny i zrozumiały sposób.

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia z art. 244 § 5 ustawy z dnia 6 czerwca 2025 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, z późn. zm.), dalej „k.p.k.”, zgodnie z którym Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pouczenia, o którym mowa w § 2, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika.

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu wydania rozporządzenia.

Konieczność wydania nowego rozporządzenia wynika z nowelizacji dokonanej ustawą z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

Na mocy ww. ustawy nowelizującej dokonano zmiany art. 244 § 2 k.p.k. polegającej na uzupełnieniu zakresu pouczeń zatrzymanego o prawie i terminie dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w wypadku niewątpliwie niesłusznego zatrzymania.

2. Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma być unormowana.

Obecnie obowiązuje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 czerwca 2015 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego w postępowaniu karnym (Dz. U. poz. 835).

3. Wykazanie różnicy między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

Proponuje się określenie w załączniku do rozporządzenia wzoru pouczenia o uprawnieniach przysługujących zatrzymanemu w postępowaniu karnym, uzupełnionego o pouczenie dotyczące uprawnienia w zakresie prawa i terminu dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w wypadku niewątpliwie niesłusznego zatrzymania.

Zgodnie z dotychczasowym modelem zdecydowano się na pouczenie zatrzymanego o przysługujących mu uprawnieniach w prostym i przystępnym języku, co wynika z treści wytycznych delegacji ustawowej, przewidującej konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika. Wobec specyfiki regulacji ustawowych stanowiących przedmiot pouczenia, dla zapewnienia prawa do rzeczowej informacji zatrzymanego, konieczne było również użycie sformułowań zawartych w Kodeksie postępowania karnego. Jednocześnie zgodnie z dotychczas funkcjonującą praktyką, pouczenie

wskazuje na odpowiedni przepis ustawowy, z którego wynika dany rodzaj uprawnienia, co umożliwia weryfikację jego treści i ustalenie brzmienia normatywnego.

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2027 r. w związku z wejściem w życie ustawy nowelizującej.

Nie ma możliwości zastosowania alternatywnych w stosunku do projektowanych rozwiązań środków, które umożliwiałyby osiągnięcie zamierzonego celu.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Projekt nie podlegał dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 42 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt zostanie skierowany do koordynatora OSR.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia ...

**w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach przysługujących oskarżonemu
w wypadku zastosowania tymczasowego aresztowania¹⁾**

Na podstawie art. 263 § 8 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, 421, 638, 760, 882, 901 i ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się wzór pouczenia o uprawnieniach przysługujących oskarżonemu w wypadku zastosowania tymczasowego aresztowania, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.²⁾

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

¹⁾ Niniejsze rozporządzenie wdraża dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz. Urz. UE L 142 z 01.06.2012, str. 1).

²⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 listopada 2024 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach przysługujących oskarżonemu w wypadku zastosowania tymczasowego aresztowania (Dz. U. poz. 1663), które traci moc z dniem wejścia w życie ustawy z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

WZÓR

Pouczenie o uprawnieniach oskarżonego w wypadku zastosowania tymczasowego aresztowania

Otrzymujesz to pouczenie, ponieważ jesteś tymczasowo aresztowany.

Jako tymczasowo aresztowany masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają.
Jeśli nie wskazano inaczej – są to przepisy Kodeksu postępowania karnego
(ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Twe prawa w postępowaniu karnym

Jako tymczasowo aresztowany:

1. Masz prawo zdecydować, czy i jakie wyjaśnienia złożysz

Możesz składać wyjaśnienia, odmówić składania wyjaśnień lub odmówić odpowiedzi na poszczególne pytania. Nie musisz tłumaczyć, dlaczego odmawiasz odpowiedzi na pytania lub odmawiasz składania wyjaśnień (art. 175 § 1).

W trakcie przesłuchania w toku postępowania przygotowawczego możesz zażądać, abyś mógł/mogła składać wyjaśnienia na piśmie. Przesłuchujący może jednak się na to nie zgodzić, jeśli ma ważne powody (art. 176 § 1 i 2).

Jeżeli bierzesz udział w czynnościach dowodowych, możesz składać wyjaśnienia co do każdego dowodu (art. 175 § 2).

2. Masz prawo korzystać z pomocy prawnej

Jako tymczasowo aresztowany nie musisz samodzielnie uczestniczyć w postępowaniu karnym. Możesz skorzystać ze wsparcia adwokata lub radcy prawnego – obrońcy.

Obrońca wyznaczony przez sąd – obrońca z urzędu

Jeżeli wykazesz, że nie stać Cię na to, by zapłacić obrońcy (nie jesteś w stanie ponieść kosztów obrońcy bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania Ciebie i Twojej rodziny), sąd może wyznaczyć Ci obrońcę z urzędu (art. 78 § 1).

Jeżeli jesteś żołnierzem, funkcjonariuszem Policji lub funkcjonariuszem Straży Granicznej oskarżonym o przestępstwo popełnione w następstwie stosowania środków przymusu bezpośredniego, użycia broni lub innego uzbrojenia albo użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej w związku z wykonywaniem czynności lub zadań służbowych:

- 1) w ramach użycia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej do pomocy Policji i Straży Granicznej albo
- 2) w czasie trwania operacji wojskowej prowadzonej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w czasie pokoju albo
- 3) w przypadku konieczności odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność swoją lub innej osoby albo nienaruszalność granicy państwowej lub przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do tych zamachów albo
- 4) w przypadku prowadzenia działań kontrterrorystycznych

i nie masz obrońcy z wyboru, możesz żądać, bez względu na swoją sytuację majątkową, wyznaczenia obrońcy z urzędu do całego postępowania albo do dokonania konkretnej czynności procesowej (art. 78a § 1 i 2).

Obrońca do udziału w posiedzeniu sądu dotyczącym przedłużenia stosowania tymczasowego aresztowania oraz rozpoznania zażalenia na zastosowanie lub przedłużenie stosowania tymczasowego aresztowania

Jeżeli nie masz obrońcy z wyboru albo wyznaczonego przez sąd obrońcy z urzędu, możesz żądać, bez względu na swoją sytuację majątkową, wyznaczenia przez sąd obrońcy z urzędu do udziału w posiedzeniu sądu dotyczącym przedłużenia stosowania tymczasowego aresztowania oraz rozpoznania zażalenia na zastosowanie lub przedłużenie stosowania tymczasowego aresztowania. Prokurator i Twój obrońca mają prawo wziąć udział w tym posiedzeniu. Ich niestawiennictwo, mimo należytego zawiadomienia ich o terminie posiedzenia, nie tamuje rozpoznania sprawy (art. 249 § 5).

3. Masz prawo korzystać z pomocy tłumacza

Jeżeli nie znasz wystarczająco dobrze języka polskiego, możesz skorzystać z bezpłatnej pomocy tłumacza (art. 72 § 1).

4. Masz prawo dostępu do informacji o treści zarzutów

Jako tymczasowo aresztowany masz prawo wiedzieć:

- 1) jakie postawiono Ci zarzuty;
- 2) czy zarzuty zostały uzupełnione lub zmienione w trakcie postępowania;
- 3) jaka kara Ci grozi i na podstawie jakich przepisów (art. 313 § 1, art. 314, art. 325g § 2 i art. 308).

Do czasu zawiadomienia o terminie zaznajomienia z materiałami postępowania masz prawo żądać, by prowadzący przedstawił Ci ustnie podstawy zarzutów,

a także sporządził uzasadnienie na piśmie. Uzasadnienie doręcza się Tobie i Twojemu obrońcy w terminie 14 dni (art. 313 § 3).

5. Masz prawo dostępu do akt sprawy

W razie złożenia w toku postępowania przygotowawczego wniosku o zastosowanie albo przedłużenie tymczasowego aresztowania – Tobie i Twojemu obrońcy niezwłocznie udostępnia się akta sprawy w tej części, która zawiera dowody dołączone do wniosku. Jeżeli istnieje uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia albo wolności świadka lub osoby dla niego najbliższej, zeznania takiego świadka nie zostaną Tobie ani Twojemu obrońcy udostępnione (art. 156 § 5a i art. 250 § 2b).

6. Masz prawo do wskazania osoby, którą sąd zawiadomi o zastosowaniu tymczasowego aresztowania

O zastosowaniu wobec Ciebie tymczasowego aresztowania sąd jest zobowiązany bezzwłocznie zawiadomić Twoją osobę najbliższą. Możesz wskazać, kto to ma być (np. małżonek, brat, siostra, dziecko, rodzic, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu). Masz również prawo złożyć wniosek, by sąd zawiadomił o zastosowaniu wobec Ciebie tymczasowego aresztowania inną osobę zamiast lub obok wskazanej przez Ciebie osoby najbliższej, np. znajomego (art. 261 § 1 i 2).

O zastosowaniu wobec Ciebie tymczasowego aresztowania sąd zawiadamia również organ prowadzący przeciwko Tobie postępowanie w innej sprawie, o ile posiada informacje o tym postępowaniu (art. 261 § 2a).

7. Masz prawo do złożenia wniosku o poinformowanie urzędu konsularnego lub przedstawicielstwa dyplomatycznego Twojego państwa

Jeżeli nie jesteś obywatelem polskim, możesz złożyć prośbę o niezwłoczne poinformowanie przez sąd lub prokuraturę urzędu konsularnego lub –

w przypadku braku takiego urzędu – przedstawicielstwa dyplomatycznego Twojego państwa o zastosowaniu wobec Ciebie tymczasowego aresztowania (art. 612 § 1).

Jeżeli przewiduje to umowa międzynarodowa zawarta między Polską a państwem, którego jesteś obywatelem, właściwy urząd konsularny lub przedstawicielstwo dyplomatyczne zostaną poinformowane o zastosowaniu wobec Ciebie tymczasowego aresztowania również bez Twojej prośby.

8. Masz prawo do złożenia zażalenia

Masz prawo złożyć zażalenie na postanowienie w przedmiocie tymczasowego aresztowania w terminie 7 dni od daty doręczenia Ci postanowienia. Zażalenie wnosi się na piśmie do sądu, który wydał zaskarżone orzeczenie.

Zażalenie na postanowienie w przedmiocie tymczasowego aresztowania sąd rozpoznaje nie później niż przed upływem 7 dni od przekazania sądowi zażalenia wraz z niezbędnymi aktami (art. 252).

9. Masz prawo do złożenia wniosku o uchylenie lub zmianę tymczasowego aresztowania

Masz prawo w każdym czasie składać wniosek o uchylenie tymczasowego aresztowania lub jego zmianę na inny środek zapobiegawczy. Taki wniosek zostanie rozstrzygnięty w ciągu 3 dni przez prokuratora, a po wniesieniu aktu oskarżenia do sądu – przez sąd, przed którym sprawa się toczy. Na postanowienie w przedmiocie wniosku przysługuje Ci zażalenie tylko wtedy, gdy wniosek został złożony po upływie co najmniej 3 miesięcy od dnia wydania postanowienia w przedmiocie tymczasowego aresztowania (art. 254 § 1 i 2).

10. Masz prawo do pomocy medycznej

Masz prawo do zapewnienia Tobie na każdym etapie postępowania pierwszej pomocy medycznej.

11. Masz prawo do odszkodowania i zadośćuczynienia

W wypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania służy Ci od Skarbu Państwa odszkodowanie oraz zadośćuczynienie. Prawo do żądania odszkodowania i zadośćuczynienia przedawnia się z upływem roku od uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie.

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie prowadzącego Twoje postępowanie. Prowadzący ma obowiązek wyjaśnić Ci Twoje prawa w kompletny i zrozumiały sposób.

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia z art. 263 § 8 ustawy z dnia 6 czerwca 2025 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, z późn. zm.), dalej „k.p.k.”, zgodnie z którym Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pouczenia o przysługujących oskarżonemu w wypadku zastosowania tymczasowego aresztowania uprawnieniach: do składania wyjaśnień, do odmowy składania wyjaśnień lub odmowy odpowiedzi na pytania, do informacji o treści stawianych zarzutów, do przeglądania akt w części zawierającej treść dowodów wskazanych we wniosku o tymczasowe aresztowanie, do dostępu do pierwszej pomocy medycznej, jak również uprawnieniach wskazanych w art. 72 § 1, art. 78 § 1, art. 78a § 1, art. 249 § 5, art. 252, art. 254 § 1 i 2, art. 261 § 1, 2 i 2a oraz art. 612 § 1, a także o prawie i terminie dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w wypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy.

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu wydania rozporządzenia.

Konieczność wydania nowego rozporządzenia wynika z nowelizacji dokonanej ustawą z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

Na mocy ww. ustawy nowelizującej dokonano zmiany art. 263 § 8 k.p.k. polegającej na uzupełnieniu zakresu pouczeń oskarżonego w wypadku zastosowania tymczasowego aresztowania o prawie i terminie dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w wypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania.

2. Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma być unormowana.

Obecnie obowiązuje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 listopada 2024 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach przysługujących oskarżonemu w wypadku zastosowania tymczasowego aresztowania (Dz. U. poz. 1663).

3. Wykazanie różnicy między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

Proponuje się określenie w załączniku do rozporządzenia wzoru pouczenia o uprawnieniach przysługujących oskarżonemu w wypadku zastosowania tymczasowego aresztowania, uzupełnionego o pouczenie dotyczące uprawnienia w zakresie prawa i terminu

dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w wypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania.

Zgodnie z dotychczasowym modelem zdecydowano się na pouczenie tymczasowo aresztowanego o przysługujących mu uprawnieniach w prostym i przystępnym języku, co wynika z treści wytycznych delegacji ustawowej, przewidującej konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy. Wobec specyfiki regulacji ustawowych stanowiących przedmiot pouczenia, dla zapewnienia prawa do rzeczowej informacji tymczasowo aresztowanego, konieczne było również użycie sformułowań zawartych w Kodeksie postępowania karnego. Jednocześnie zgodnie z dotychczas funkcjonującą praktyką, pouczenie wskazuje na odpowiedni przepis ustawowy, z którego wynika dany rodzaj uprawnienia, co umożliwia weryfikację jego treści i ustalenie brzmienia normatywnego.

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2027 r. w związku z wejściem w życie ustawy nowelizującej.

Nie ma możliwości zastosowania alternatywnych w stosunku do projektowanych rozwiązań środków, które umożliwiłyby osiągnięcie zamierzonego celu.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Projekt nie podlegał dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 42 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt zostanie skierowany do koordynatora OSR.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia ...

w sprawie określenia wzoru pisemnego pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach
podejrzanego¹⁾

Na podstawie art. 300 § 4 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, 421, 638, 760, 882, 901 i ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego;
- 2) wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego, który nie ukończył 18 lat.

§ 2. Wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego jest określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 3. Wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego, który nie ukończył 18 lat, jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

§ 4. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.²⁾

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

¹⁾ Niniejsze rozporządzenie wdraża dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz. Urz. UE L 142 z 01.06.2012, str. 1) oraz dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/800 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym (Dz. Urz. UE L 132 z 21.05.2016, str. 1).

²⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 listopada 2024 r. w sprawie określenia wzorów pisemnych pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego, pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. poz. 1658), które traci moc z dniem wejścia w życie ustawy z dnia .. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

WZÓR

Pouczenie o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego

Otrzymujesz to pouczenie, ponieważ jesteś podejrzanym.

Jako podejrzany masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa i obowiązki.

Masz prawo otrzymać to pouczenie na piśmie, przed pierwszym przesłuchaniem.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Masz obowiązek podpisać oświadczenie, w którym potwierdzisz, że otrzymałeś/otrzymałaś to pouczenie.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają. Jeśli nie wskazano inaczej – są to przepisy Kodeksu postępowania karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Twoje prawa i obowiązki w postępowaniu przygotowawczym

Jako podejrzany:

1. Masz prawo zdecydować, czy i jakie wyjaśnienia złożysz

Możesz składać wyjaśnienia, odmówić składania wyjaśnień lub odmówić odpowiedzi na poszczególne pytania. Nie musisz tłumaczyć, dlaczego odmawiasz odpowiedzi na pytania lub odmawiasz składania wyjaśnień (art. 175 § 1).

W trakcie przesłuchania możesz zażądać, abyś mógł/mogła składać wyjaśnienia na piśmie. Przesłuchujący może jednak się na to nie zgodzić, jeśli ma ważne powody (art. 176 § 1 i 2).

Jeżeli bierzesz udział w czynnościach, możesz składać wyjaśnienia co do dowodów, których one dotyczą (art. 175 § 2).

2. Masz prawo korzystać z pomocy prawnej

Jako podejrzany nie musisz działać sam w postępowaniu karnym. Możesz skorzystać ze wsparcia adwokata lub radcy prawnego – obrońcy.

Obrońca może reprezentować Cię w toku całego postępowania albo przy konkretnej czynności procesowej.

Jeżeli jesteś tymczasowo aresztowany:

- 1) Twój obrońca może rozmawiać z Tobą w areszcie sam na sam – bez obecności innych osób;
- 2) możesz kontaktować się ze swoim obrońcą korespondencyjnie.

Prokurator albo osoba przez niego wskazana może uczestniczyć w Twoich spotkaniach z obrońcą i kontrolować Waszą korespondencję, ale nie dłużej niż 14 dni od dnia tymczasowego aresztowania (art. 73).

Podczas śledztwa lub dochodzenia możesz żądać, aby w przesłuchaniach brał udział Twój obrońca. Jeśli jednak Twój obrońca nie przyjdzie na przesłuchanie, przesłuchujący i tak będzie mógł je przeprowadzić (art. 301).

Obrońca wybrany przez Ciebie

Możesz samodzielnie ustanowić obrońcę. W takim wypadku sam/sama go opłacasz. Możesz wybrać nie więcej niż trzech obrońców, którzy będą reprezentować Cię w trakcie postępowania karnego (art. 77).

Jeżeli jesteś pozbawiony/pozbawiona wolności – obrońcę dla Ciebie może ustanowić inna osoba, o czym niezwłocznie zostaniesz zawiadomiony (art. 83).

Obrońca wyznaczony przez sąd – obrońca z urzędu

Jeżeli wykazesz, że nie stać Cię na to, by zapłacić obrońcy (nie jesteś w stanie ponieść kosztów obrońcy bez szkody dla niezbędnego utrzymania Ciebie i Twojej rodziny), sąd może wyznaczyć Ci obrońcę z urzędu do całego postępowania albo do dokonania konkretnej czynności procesowej (art. 78 § 1 i 1a).

Pamiętaj: gdy składasz wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu, zawsze dołącz dowody, które potwierdzą, że nie jesteś w stanie samodzielnie zapłacić obrońcy (np. zaświadczenie o zarobkach, o wydatkach związanych z utrzymaniem rodziny, mieszkania).

Jeżeli jesteś żołnierzem, funkcjonariuszem Policji lub funkcjonariuszem Straży Granicznej oskarżonym o przestępstwo popełnione w następstwie stosowania środków przymusu bezpośredniego, użycia broni lub innego uzbrojenia albo użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej w związku z wykonywaniem czynności lub zadań służbowych:

- 1) w ramach użycia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej do pomocy Policji i Straży Granicznej albo
- 2) w czasie trwania operacji wojskowej prowadzonej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w czasie pokoju albo
- 3) w przypadku konieczności odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność swoją lub innej osoby albo nienaruszalność granicy państwowej lub przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do tych zamachów albo
- 4) w przypadku prowadzenia działań kontrterrorystycznych

i nie masz obrońcy z wyboru, możesz żądać, bez względu na swoją sytuację majątkową, wyznaczenia obrońcy z urzędu do całego postępowania albo do dokonania konkretnej czynności procesowej (art. 78a § 1 i 2).

Możesz złożyć takie żądanie organowi prowadzącemu postępowanie, który przekaże je do sądu, albo bezpośrednio do sądu. Zawsze napisz, o jaką sprawę chodzi.

Jeżeli zostaniesz skazany/skazana lub postępowanie zostanie warunkowo umorzone, możesz zostać obciążony/obciążona kosztami procesu, w tym kosztami obrońcy z urzędu (art. 627 i art. 629).

3. Masz prawo korzystać z pomocy tłumacza

Jeżeli nie znasz wystarczająco dobrze języka polskiego, możesz skorzystać z pomocy tłumacza.

Ty lub Twój obrońca możecie zawnioskować o bezpłatną pomoc tłumacza. Pomoże Ci on w kontakcie z Twoim obrońcą w trakcie wszystkich etapów postępowania, w których uczestniczysz (art. 72 § 1 i 2).

4. Masz prawo dostępu do informacji o treści zarzutów

Masz prawo wiedzieć, o co jesteś podejrzany:

- 1) jakie postawiono Ci zarzuty;
- 2) czy zarzuty zostały uzupełnione lub zmienione w trakcie postępowania;
- 3) jaka kara Ci grozi i na podstawie jakich przepisów (art. 313 § 1, art. 314, art. 325g § 2 i art. 308).

Do czasu zawiadomienia o terminie zaznajomienia z materiałami postępowania masz prawo żądać, by prowadzący przedstawił Ci ustnie podstawy zarzutów, a także sporządził uzasadnienie na piśmie i doręczył je w ciągu 14 dni (art. 313 § 3).

5. Masz prawo składać wnioski dowodowe i brać udział w czynnościach

Możesz zawnioskować o to, by prowadzący postępowanie przeprowadził czynność, np. przesłuchał świadka, uzyskał jakiś dokument lub dopuścił dowód z opinii biegłego (art. 315 § 1) – jest to **wniosek dowodowy**.

Prowadzący może nie uwzględnić Twojego wniosku dowodowego, jeśli:

- 1) przeprowadzenie dowodu jest niedopuszczalne;
- 2) okoliczność, która ma być udowodniona, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy albo jest już udowodniona zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy;
- 3) dowód jest nieprzydatny do stwierdzenia danej okoliczności;
- 4) dowodu nie da się przeprowadzić;
- 5) wniosek dowodowy w sposób oczywisty zmierza do przedłużenia postępowania;

6) wniosek dowodowy został złożony po zakresie przez organ procesowy terminie, o którym strona składająca wniosek została zawiadomiona (art. 170 § 1).

Prowadzący postępowanie nie może odmówić Tobie i Twojemu obrońcy udziału w czynności, jeżeli złożyłeś wniosek o jej przeprowadzenie i chcesz wziąć w niej udział (art. 315 § 2).

Jeśli podczas śledztwa lub dochodzenia zażadasz udziału w innych czynnościach, prokurator może Ci odmówić tego udziału. Może się to stać w szczególnie uzasadnionym przypadku ze względu na ważny interes postępowania. Jeżeli jesteś pozbawiony/pozbawiona wolności, prokurator może odmówić Ci udziału w czynności, gdy sprowadzenie Cię spowodowałoby poważne trudności (art. 317).

Jeżeli czynność postępowania nie będzie mogła być powtórzona na rozprawie, Ty i Twój obrońca możecie wziąć w niej udział, chyba że opóźnienie w jej przeprowadzeniu spowoduje utratę lub zniekształcenie dowodu (art. 316 § 1).

Jeśli istnieje obawa, że jakiegoś świadka nie będzie można przesłuchać w trakcie rozprawy, możesz zawnioskować o jego przesłuchanie przez sąd lub zwrócić się do prokuratora o spowodowanie przesłuchania świadka w tym trybie (art. 316 § 3).

Jeśli w postępowaniu dopuszczono dowód z opinii biegłego, Ty i Twój obrońca możecie zapoznać się z pisemną opinią biegłego oraz wziąć udział w jego przesłuchaniu (art. 318).

6. Masz prawo dostępu do akt sprawy

W każdym momencie śledztwa lub dochodzenia – również po ich zamknięciu – **możesz żądać dostępu do akt sprawy**. Możesz też zażądać wydania odpłatnie

odpisów i kopii z akt lub samodzielnie je sporządzić (np. fotokopie). Prowadzący śledztwo lub dochodzenie może odmówić Ci dostępu do akt ze względu na ważny interes państwa lub dobro postępowania. Akta mogą być udostępnione w postaci elektronicznej.

Jeżeli przed skierowaniem sprawy do sądu prokurator złożył wobec Ciebie wniosek o tymczasowe aresztowanie lub przedłużenie wobec Ciebie tymczasowego aresztowania – Tobie i Twojemu obrońcy udostępnia się akta sprawy w tej części, która zawiera dowody dołączone do wniosku. Jeżeli istnieje uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia albo wolności świadka lub osoby dla niego najbliższej, zeznania takiego świadka nie zostaną Ci udostępnione (art. 156 § 5 i § 5a).

7. Masz prawo do końcowego zaznajomienia z materiałami postępowania

Przed zamknięciem postępowania przygotowawczego możesz wnioskować o końcowe zaznajomienie z materiałami postępowania. W tej czynności może brać udział Twój obrońca (art. 321 § 1 i 3).

W terminie 3 dni od daty zaznajomienia z materiałami postępowania przygotowawczego możesz złożyć wniosek o uzupełnienie postępowania (art. 321 § 5).

Przed końcowym zaznajomieniem z materiałami postępowania przygotowawczego masz prawo przejrzania akt, które mogą być udostępnione również w postaci elektronicznej (art. 321 § 1).

8. Masz prawo zawnioskować o mediację

Na każdym etapie możesz wnioskować o skierowanie sprawy do postępowania mediacyjnego. Jego celem jest między innymi próba uzgodnienia między

pokrzywdzonymi a podejrzanym sposobu naprawienia szkody. Udział w postępowaniu mediacyjnym jest dobrowolny (art. 23a § 1 i 4).

Postępowanie mediacyjne prowadzi ustanowiony mediator, który musi zachować w tajemnicy przebieg postępowania mediacyjnego (art. 178a).

Pamiętaj, że postępowanie mediacyjne nie kończy postępowania karnego. Jeśli jednak pogodzisz się z pokrzywdzonym, sąd weźmie to pod uwagę przy określaniu wymiaru kary (art. 53 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny).

9. Masz prawo uzgodnić wymiar kary

W przypadku gdy dolna granica kary pozbawienia wolności za zarzucane Ci przestępstwo jest niższa niż 3 lata, przed skierowaniem aktu oskarżenia możesz uzgodnić z prokuratorem wymiar (wysokość) kary, np. czas trwania pozbawienia wolności lub innych środków (np. czasu trwania zakazu prowadzenia pojazdów). W takim przypadku przysługuje Ci prawo do przejrzenia akt sprawy. Nie przeprowadza się wtedy dalszych czynności, a prokurator, zamiast z aktem oskarżenia, występuje do sądu z wnioskiem o wydanie wyroku skazującego (art. 335 § 1 i 3). Prokurator może także dołączyć taki wniosek do aktu oskarżenia (art. 335 § 2). Wniosek może zostać uwzględniony przez sąd, jeżeli pokrzywdzony się temu nie sprzeciwi (art. 343 § 2).

Pamiętaj, jeżeli uzgodniłeś/uzgodniłaś wysokość kary i wymiar innych środków, a sąd wydał wyrok taki, jaki chciałeś/chciałaś, **nie możesz później w apelacji zarzucać** sądowi błędu w ustaleniach faktycznych i rażącej niewspółmierności kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo

niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku albo innego środka związanego z treścią zawartego porozumienia (art. 447 § 5).

10. Udział w postępowaniu przyspieszonym

Stawiane Ci zarzuty mogą być rozpoznane przez sąd w postępowaniu przyspieszonym. To szczególny tryb przewidziany w ustawie, który pozwala na to, abyś w niektórych przypadkach uczestniczył/uczestniczyła w czynnościach przed sądem w drodze wideokonferencji. Policja doręczy Ci wtedy odpis wniosku o rozpoznanie sprawy oraz udostępni kopie dokumentów materiału dowodowego przekazanego do sądu (art. 517b § 2a i art. 517e § 1a), a Ty nie będziesz zaprowadzony/zaprowadzona do sądu.

W przypadku gdy zarzucone Ci przestępstwo jest zagrożone karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, możesz złożyć wniosek o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia postępowania dowodowego (art. 338a). Sąd może uwzględnić Twój wniosek tylko wtedy, gdy prokurator i pokrzywdzony się nie sprzeciwią (art. 343a § 2).

Kiedy bierzesz udział w postępowaniu w drodze wideokonferencji, to:

- 1) w miejscu, w którym przebywasz, w czynnościach uczestniczy Twój obrońca, jeżeli został ustanowiony, oraz tłumacz. Tłumacz będzie obecny, jeśli nie władasz językiem polskim lub jeśli jesteś osobą głuchą lub nie mówisz, a nie wystarcza porozumiewanie się za pomocą pisma, jak również wtedy, kiedy trzeba przetłumaczyć na język polski pismo sporządzone w języku obcym lub na język obcy pismo sporządzone w języku polskim albo zapoznać się z treścią przeprowadzonego dowodu (art. 517b § 2c i 2d);
- 2) możesz składać wnioski i oświadczenia oraz dokonywać czynności procesowych wyłącznie ustnie do protokołu. Zostaniesz

poinformowany/poinformowana przez sąd o treści wszystkich pism procesowych, które wpłynęły do akt sprawy od chwili przekazania do sądu wniosku o rozpoznanie sprawy. Jeżeli tego zażadasz, sąd odczyta ich treść. Pisma procesowe, których nie można było przekazać do sądu, mogą być odczytane na rozprawie (art. 517ea).

W postępowaniu przyspieszonym **wniosek** o sporządzenie i doręczenie pisemnego **uzasadnienia wyroku** możesz złożyć na piśmie **w terminie 3 dni** od daty ogłoszenia wyroku albo jego doręczenia (jeżeli ustawa przewiduje jego doręczenie). Wniosek możesz również złożyć ustnie do protokołu rozprawy lub posiedzenia (art. 517h § 1).

Jako podejrzany co prawda nie masz obowiązku dowodzić swojej niewinności ani dostarczać dowodów na swoją niekorzyść (art. 74 § 1), ale:

1. Masz obowiązek poddać się badaniom:

- 1) oględzinom ciała i badaniom, które nie są połączone z naruszeniem integralności ciała, pobraniu odcisków palców, fotografowaniu oraz okazaniu innym osobom (art. 74 § 2 pkt 1);
- 2) badaniom psychologicznym i psychiatrycznym oraz badaniom połączonym z dokonaniem zabiegów na ciele, z wyjątkiem chirurgicznych, pod warunkiem że nie zagraża to zdrowiu, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne (zwłaszcza pobranie krwi, włosów lub wydzielin organizmu, np. śliny); badania powinny być przeprowadzone przez uprawnionego do tego pracownika służby zdrowia (art. 74 § 2 pkt 2);
- 3) pobraniu przez policjanta lub inną uprawnioną osobę wymazu ze śluzówki policzków, o ile jest to konieczne i nie zagraża zdrowiu (art. 74 § 2 pkt 3).

Jeżeli nie spełnisz tych obowiązków, możesz zostać zatrzymany/zatrzymana i przymusowo doprowadzony/doprowadzona, a także będzie można zastosować wobec Ciebie, w niezbędnym zakresie, siłę fizyczną lub środki techniczne służące obezwładnieniu (art. 74 § 3a).

2. Masz obowiązek stawiać się na wezwania, informować o miejscu pobytu i wskazywać adresy do doręczeń

Musisz stawić się na każde wezwanie prowadzącego postępowanie i informować go o zmianie swoich danych kontaktowych (np. numeru telefonu, adresu poczty elektronicznej). Gdy zmieniasz miejsce pobytu na dłużej niż 7 dni, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, musisz poinformować o tym organ, który prowadzi Twoje postępowanie. Jeśli tego nie zrobisz, możesz zostać zatrzymany/zatrzymana i przymusowo doprowadzony/doprowadzona (art. 75 § 1 i 2).

Jeśli nie przebywasz w kraju ani w innym państwie Unii Europejskiej, to musisz wskazać adresata (osobę lub instytucję) dla doręczeń w kraju lub w innym państwie Unii Europejskiej (art. 138).

Jeśli zmienisz miejsce zamieszkania lub pobytu, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, albo adres skrytki pocztowej, musisz podać nowy adres (art. 139).

Jeśli nie poinformujesz prowadzącego postępowanie o adresacie dla doręczeń, o zmianie swojego adresu zamieszkania, pobytu lub skrytki pocztowej, pisma wysyłane na dotychczasowy adres będą uznawane za doręczone.

Jeśli pisma nie można dostarczyć Ci osobiście, przekazać dorosłemu domownikowi lub do Twojej skrytki pocztowej, pismo to:

- 1) będzie pozostawione w najbliższej placówce pocztowej danego operatora – w przypadku pism przesłanych pocztą;
- 2) będzie pozostawione w najbliższej jednostce Policji lub właściwym urzędzie gminy – w przypadku pism przesłanych w inny sposób.

Informacje o pozostawionym piśmie doręczający umieści w Twojej skrzynce na listy, na drzwiach lub w innym widocznym miejscu. Od tego momentu masz 7 dni na to, by je odebrać. Jeśli tego nie zrobisz, doręczający powiadomi Cię jeszcze raz. **Jeśli nie odbierzesz pisma, będzie ono uznane za doręczone** (art. 133 § 2).

3. Masz obowiązek usprawiedliwić nieobecność podczas czynności procesowych

Jeżeli zostałeś wezwany / zostałaś wezwana do stawienia się albo zawiadomiony o terminie czynności procesowej, w które chcesz wziąć udział, a nie możesz przyjść z powodu choroby, to musisz usprawiedliwić nieobecność. W tym celu musisz iść do lekarza sądowego, bo tylko on może wystawić zaświadczenie, które jest uznawane za usprawiedliwienie. Inne zaświadczenie lub zwolnienie nie będzie uznane za usprawiedliwienie. Listę lekarzy sądowych znajdziesz na stronie internetowej sądu (art. 117 § 2a).

W innych sytuacjach czynność może nie być przeprowadzona pod Twoją nieobecność, jeśli odpowiednio usprawiedliwisz niestawienie się i wniesiesz o to, aby nie przeprowadzano czynności bez Ciebie (art. 117 § 2).

Jeśli jesteś obywatelem polskim i przebywasz za granicą i **jeśli się na to zgodzisz**, możesz być przesłuchany/przesłuchana przez konsula (art. 26 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. – Prawo konsularne). W takim

wypadku nie stosuje się przepisów o obowiązku stawiennictwa i konsekwencjach z tym związanych.

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie prowadzącego Twoje postępowanie. Prowadzący ma obowiązek wyjaśnić Ci Twoje prawa i obowiązki w kompletny i zrozumiały sposób.

Pouczenie o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego, który nie ukończył 18 lat

Otrzymujesz to pouczenie, ponieważ jesteś podejrzanym.

Jako podejrzany masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa i obowiązki.

Masz prawo otrzymać to pouczenie na piśmie, przed pierwszym przesłuchaniem.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Masz obowiązek podpisać oświadczenie, w którym potwierdzisz, że otrzymałeś/otrzymałaś to pouczenie.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają. Jeśli nie wskazano inaczej – są to przepisy Kodeksu postępowania karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Takie samo pouczenie otrzyma Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) albo osoba, która się Tobą opiekuje, albo pełnoletnia osoba, którą wskażesz lub którą wyznaczy sąd.

Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) albo osoba, która się Tobą opiekuje, może podejmować na Twoją korzyść wszystkie czynności procesowe, np. wnosić o przeprowadzenie dowodu, składać apelację (art. 76).

W śledztwie lub dochodzeniu podczas czynności z Twoim udziałem może być obecny Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) lub osoba, która się Tobą opiekuje.

Możesz wskazać inną osobę pełnoletnią, aby była przy Tobie podczas tych czynności. Możesz to zrobić wtedy, gdy nie masz rodziców lub opiekunów albo gdy prokurator uzna, że nie powinni brać udziału w tych czynnościach (art. 299b).

Twoje prawa i obowiązki w postępowaniu przygotowawczym

Jako podejrzany:

1. Masz prawo zdecydować, czy i jakie wyjaśnienia złożysz

Możesz składać wyjaśnienia, odmówić składania wyjaśnień lub odmówić odpowiedzi na poszczególne pytania. Nie musisz tłumaczyć, dlaczego odmawiasz odpowiedzi na pytania lub odmawiasz składania wyjaśnień (art. 175 § 1).

W trakcie przesłuchania możesz zażądać, abyś mógł/mogła składać wyjaśnienia na piśmie. Przesłuchujący może jednak się na to nie zgodzić, jeśli ma ważne powody (art. 176 § 1 i 2).

Jeżeli bierzesz udział w czynnościach, możesz składać wyjaśnienia co do dowodów, których one dotyczą (art. 175 § 2).

2. Masz prawo korzystać z pomocy prawnej

Jako podejrzany możesz skorzystać z pomocy adwokata lub radcy prawnego – obrońcy.

Możesz sam/sama wybrać adwokata lub radcę prawnego, który będzie Cię

reprezentował.

Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) albo inna osoba, która się Tobą opiekuje, może ustanowić dla Ciebie obrońcę (art. 76).

Możecie samodzielnie wybrać nie więcej niż trzech obrońców, którzy będą reprezentować Cię w trakcie postępowania karnego (art. 77).

W takim wypadku sami opłacacie swojego obrońcę (swoich obrońców).

Jeżeli jesteś pozbawiony/pozbawiona wolności – obrońcę dla Ciebie może ustanowić inna osoba, o czym niezwłocznie zostaniesz zawiadomiony (art. 83).

Jeżeli nie wybieriecie obrońcy, sąd wyznaczy Ci obrońcę z urzędu (art. 79 § 1 pkt 1).

W postępowaniu przygotowawczym z wnioskiem o wyznaczenie Ci obrońcy z urzędu do sądu właściwego do rozpoznania sprawy wystąpi prokurator (art. 81 § 1).

Obrońca może reprezentować Cię w toku całego postępowania albo przy konkretnej czynności procesowej.

Jeżeli jesteś tymczasowo aresztowany:

- 1) Twój obrońca może rozmawiać z Tobą w areszcie sam na sam – bez obecności innych osób;
- 2) możesz kontaktować się ze swoim obrońcą korespondencyjnie.

Prokurator albo osoba przez niego wskazana może uczestniczyć w Twoich spotkaniach z obrońcą i kontrolować Waszą korespondencję, ale nie dłużej niż 14 dni od dnia tymczasowego aresztowania (art. 73).

Podczas śledztwa lub dochodzenia możesz żądać, aby w przesłuchaniach brał udział Twój obrońca. Jeśli jednak Twój obrońca nie przyjdzie na przesłuchanie, przesłuchujący i tak będzie mógł je przeprowadzić (art. 301).

Jeżeli w toku postępowania ukończysz 18 lat i sąd cofnie wyznaczenie obrońcy z urzędu, a nie stać Cię na to, by zapłacić obrońcy (nie jesteś w stanie ponieść kosztów obrońcy bez szkody dla niezbędnego utrzymania Ciebie i Twojej rodziny), sąd może wyznaczyć Ci obrońcę z urzędu do całego postępowania albo do dokonania konkretnej czynności procesowej (art. 78 § 1 i 1a).

Pamiętaj: gdy składasz wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu, zawsze dołącz dowody, które potwierdzą, że nie jesteś w stanie samodzielnie zapłacić obrońcy (np. zaświadczenie o zarobkach, o wydatkach związanych z utrzymaniem rodziny, mieszkania).

Możesz złożyć takie żądanie organowi prowadzącemu postępowanie, który przekaze je do sądu, albo bezpośrednio do sądu. Zawsze napisz, o jaką sprawę chodzi.

Jeżeli zostaniesz skazany/skazana lub postępowanie zostanie warunkowo umorzone, możesz zostać obciążony/obciążona kosztami obrońcy z urzędu (art. 627 i art. 629).

3. Masz prawo korzystać z pomocy tłumacza

Jeżeli nie znasz wystarczająco dobrze języka polskiego, możesz skorzystać z pomocy tłumacza.

Ty lub Twój obrońca możecie zawnioskować o bezpłatną pomoc tłumacza. Pomoże Ci on w kontakcie z Twoim obrońcą w trakcie wszystkich etapów postępowania, w których uczestniczysz (art. 72 § 1 i 2).

W trakcie postępowania dostaniesz tłumaczenia dokumentów i decyzji, takich jak:

- 1) postanowienie o przedstawieniu, uzupełnieniu oraz zmianie zarzutów;
- 2) akt oskarżenia;
- 3) orzeczenia podlegające zaskarżeniu;
- 4) orzeczenia kończące postępowanie.

Prowadzący postępowanie może tylko przeczytać (ogłosić) Ci przetłumaczone orzeczenie kończące postępowanie – jeśli się na to zgodzisz i jeśli nie podlega ono zaskarżeniu (art. 72 § 3).

4. Masz prawo dostępu do informacji o treści zarzutów

Masz prawo wiedzieć, o co jesteś podejrzany:

- 1) jakie postawiono Ci zarzuty;
- 2) czy zarzuty zostały uzupełnione lub zmienione w trakcie postępowania;
- 3) jaka kara Ci grozi i na podstawie jakich przepisów (art. 313 § 1, art. 314, art. 325g § 2 i art. 308).

Do czasu zawiadomienia o terminie zaznajomienia z materiałami postępowania masz prawo żądać, by prowadzący przedstawił Ci ustnie podstawy zarzutów, a także sporządził uzasadnienie na piśmie i doręczył je w ciągu 14 dni (art. 313 § 3).

5. Masz prawo składać wnioski dowodowe i brać udział w czynnościach

Możeszawnioskować o to, by prowadzący postępowanie przeprowadził czynność, np. przesłuchał świadka, uzyskał jakiś dokument lub dopuścił dowód z opinii biegłego (art. 315 § 1) – jest to **wniosek dowodowy**.

Prowadzący może nie uwzględnić Twojego wniosku dowodowego, jeśli:

- 1) przeprowadzenie dowodu jest niedopuszczalne;
- 2) okoliczność, która ma być udowodniona, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy albo jest już udowodniona zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy;
- 3) dowód jest nieprzydatny do stwierdzenia danej okoliczności;
- 4) dowodu nie da się przeprowadzić;
- 5) wniosek dowodowy w sposób oczywisty zmierza do przedłużenia postępowania;
- 6) wniosek dowodowy został złożony po określonym przez organ procesowy terminie, o którym strona składająca wniosek została zawiadomiona (art. 170 § 1).

Prowadzący postępowanie nie może odmówić Tobie i Twojemu obrońcy udziału w czynności, jeżeli złożyłeś wniosek o jej przeprowadzenie i chcesz wziąć w niej udział (art. 315 § 2).

Jeśli podczas śledztwa lub dochodzenia zażadasz udziału w innych czynnościach, prokurator może Ci odmówić udziału w tych czynnościach. Może się to stać w szczególnie uzasadnionym przypadku ze względu na ważny interes postępowania. Jeżeli jesteś pozbawiony/pozbawiona wolności, prokurator może odmówić Ci udziału w czynności, gdy sprowadzenie Cię spowodowałoby poważne trudności (art. 317).

Jeżeli czynność postępowania nie będzie mogła być powtórzona na rozprawie, Ty i Twój obrońca możecie wziąć w niej udział, chyba że opóźnienie w jej przeprowadzeniu spowoduje utratę lub zniekształcenie dowodu (art. 316 § 1).

Jeśli istnieje obawa, że jakiegoś świadka nie będzie można przesłuchać w trakcie rozprawy, możesz zawnioskować o jego przesłuchanie przez sąd lub zwrócić się do prokuratora o spowodowanie przesłuchania świadka w tym trybie (art. 316 § 3).

Jeśli w postępowaniu dopuszczono dowód z opinii biegłego, Ty i Twój obrońca możecie wziąć udział w jego przesłuchaniu oraz zapoznać się z jego pisemną opinią (art. 318).

6. Masz prawo dostępu do akt sprawy

W każdym momencie śledztwa lub dochodzenia – również po ich zamknięciu – **możesz żądać dostępu do akt sprawy**. Możesz też zażądać wydania odpłatnie odpisów i kopii z akt lub samodzielnie je sporządzić (np. fotokopie). Prowadzący śledztwo lub dochodzenie może odmówić Ci dostępu do akt ze względu na ważny interes państwa lub dobro postępowania. Akta mogą być udostępnione w postaci elektronicznej.

Jeżeli przed skierowaniem sprawy do sądu prokurator złożył wobec Ciebie wniosek o tymczasowe aresztowanie lub przedłużenie wobec Ciebie tymczasowego aresztowania – Tobie i Twojemu obrońcy udostępnia się akta sprawy w tej części, która zawiera dowody dołączone do wniosku. Jeżeli istnieje uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia albo wolności świadka lub osoby dla niego najbliższej, zeznania takiego świadka nie zostaną Ci udostępnione (art. 156 § 5 i § 5a).

7. Masz prawo do końcowego zaznajomienia z materiałami postępowania

Przed zamknięciem postępowania możesz wnioskować o końcowe zaznajomienie z materiałami postępowania. W tej czynności może brać udział Twój obrońca (art. 321 § 1 i 3).

W terminie 3 dni od daty zaznajomienia z materiałami postępowania możesz złożyć wniosek o uzupełnienie postępowania (art. 321 § 5).

Przed końcowym zaznajomieniem z materiałami postępowania masz prawo przejrzenia akt, które mogą być udostępnione również w postaci elektronicznej (art. 321 § 1).

8. Masz prawo zawnieść o mediację

Na każdym etapie możesz wnioskować o skierowanie sprawy do postępowania mediacyjnego. Jego celem jest między innymi próba uzgodnienia między pokrzywdzonymi a podejrzanym sposobu naprawienia szkody. Udział w postępowaniu mediacyjnym jest dobrowolny (art. 23a § 1).

Postępowanie mediacyjne prowadzi ustanowiony mediator, który musi zachować w tajemnicy przebieg postępowania mediacyjnego (art. 178a).

Pamiętaj, że postępowanie mediacyjne nie kończy postępowania karnego. Jeśli jednak pogodzisz się z pokrzywdzonym, sąd weźmie to pod uwagę przy określaniu wymiaru kary (art. 53 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny).

9. Masz prawo uzgodnić wymiar kary

W przypadku gdy dolna granica kary pozbawienia wolności za zarzucane Ci przestępstwo jest niższa niż 3 lata, przed skierowaniem aktu oskarżenia możesz uzgodnić z prokuratorem wymiar (wysokość) kary, np. czas trwania

pozbawienia wolności lub innych środków (np. czasu trwania zakazu prowadzenia pojazdów). W takim przypadku przysługuje Ci prawo do przejrzenia akt sprawy. Nie przeprowadza się wtedy dalszych czynności, a prokurator, zamiast z aktem oskarżenia, występuje do sądu z wnioskiem o wydanie wyroku skazującego (art. 335 § 1 i 3). Prokurator może także dołączyć taki wniosek do aktu oskarżenia (art. 335 § 2). Wniosek może zostać uwzględniony przez sąd, jeżeli pokrzywdzony się temu nie sprzeciwi (art. 343 § 2).

Pamiętaj, jeżeli uzgodniłeś/uzgodniłaś wysokość kary i wymiar innych środków, a sąd wydał wyrok taki, jaki chciałeś/chciałaś, **nie możesz później w apelacji zarzucać** sądowi błędu w ustaleniach faktycznych i rażącej niewspółmierności kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku albo innego środka związanego z treścią zawartego porozumienia (art. 447 § 5).

10. Udział w postępowaniu przyspieszonym

Stawiane Ci zarzuty mogą być rozpoznane przez sąd w postępowaniu przyspieszonym. To szczególny tryb przewidziany w ustawie, który pozwala na to, abyś w niektórych przypadkach uczestniczył/uczestniczyła w czynnościach przed sądem w drodze wideokonferencji. Policja doręczy Ci wtedy odpis wniosku o rozpoznanie sprawy oraz udostępni kopie dokumentów z akt sprawy przekazanych do sądu (art. 517b § 2a i art. 517e § 1a), a Ty nie będziesz zaprowadzony/zaprowadzona do sądu.

W przypadku gdy zarzucone Ci przestępstwo jest zagrożone karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, możesz złożyć wniosek o

wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia postępowania dowodowego (art. 338a). Sąd może uwzględnić Twój wniosek tylko wtedy, gdy prokurator i pokrzywdzony się nie sprzeciwią (art. 343a § 2).

Kiedy bierzesz udział w postępowaniu w drodze wideokonferencji, to:

- 1) w miejscu, w którym przebywasz, w czynnościach uczestniczy Twój obrońca, jeżeli został ustanowiony, oraz tłumacz. Tłumacz będzie obecny, jeśli nie władasz językiem polskim lub jeśli jesteś osobą głuchą lub nie mówisz, a nie wystarcza porozumiewanie się za pomocą pisma, jak również wtedy, kiedy trzeba przetłumaczyć na język polski pismo sporządzone w języku obcym lub na język obcy pismo sporządzone w języku polskim albo zapoznać się z treścią przeprowadzonego dowodu (art. 517b § 2c i 2d);
- 2) możesz składać wnioski i oświadczenia oraz dokonywać czynności procesowych wyłącznie ustnie do protokołu. Zostaniesz poinformowany/poinformowana przez sąd o treści wszystkich pism procesowych, które wpłynęły do akt sprawy od chwili przekazania do sądu wniosku o rozpoznanie sprawy. Jeżeli tego zażadasz, sąd odczyta ich treść. Pisma procesowe, których nie można było przekazać do sądu, mogą być odczytane na rozprawie (art. 517ea).

W postępowaniu przyspieszonym **wniosek** o sporządzenie i doręczenie pisemnego **uzasadnienia wyroku** możesz złożyć na piśmie **w terminie 3 dni** od daty ogłoszenia wyroku albo jego doręczenia (jeżeli ustawa przewiduje jego doręczenie). Wniosek możesz również złożyć ustnie do protokołu rozprawy lub posiedzenia (art. 517h § 1).

Jako podejrzany co prawda nie masz obowiązku dowodzić swojej niewinności ani dostarczać dowodów na swoją niekorzyść (art. 74 § 1), ale:

1. Masz obowiązek poddać się badaniom:

- 1) oględzinom ciała i badaniom, które nie są połączone z naruszeniem integralności ciała, pobraniu odcisków palców, fotografowaniu oraz okazaniu innym osobom (art. 74 § 2 pkt 1);
- 2) badaniom psychologicznym i psychiatrycznym oraz badaniom połączonym z dokonaniem zabiegów na ciele, z wyjątkiem chirurgicznych, pod warunkiem że nie zagraża to zdrowiu, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne (zwłaszcza pobranie krwi, włosów lub wydzielin organizmu, np. śliny); badania powinny być przeprowadzone przez uprawnionego do tego pracownika służby zdrowia (art. 74 § 2 pkt 2);
- 3) pobraniu przez policjanta lub inną uprawnioną osobę wymazu ze śluzówki policzków, o ile jest to konieczne i nie zagraża zdrowiu (art. 74 § 2 pkt 3).

Jeżeli nie spełnisz tych obowiązków, możesz zostać zatrzymany/zatrzymana i przymusowo doprowadzony/doprowadzona, a także będzie można zastosować wobec Ciebie, w niezbędnym zakresie, siłę fizyczną lub środki techniczne służące obezwładnieniu (art. 74 § 3a).

2. Masz obowiązek stawiać się na wezwania, informować o miejscu pobytu i wskazywać adresy do doręczeń

Musisz stawiać się na każde wezwanie prowadzącego postępowanie i informować go o zmianie swoich danych kontaktowych (np. numeru telefonu, adresu poczty elektronicznej). Gdy zmieniasz miejsce pobytu na dłużej niż 7 dni, w tym także z powodu pozbawienia wolności, musisz poinformować o tym

organ, który prowadzi Twoje postępowanie. Jeśli tego nie zrobisz, możesz zostać zatrzymany/zatrzymana i przymusowo doprowadzony/doprowadzona (art. 75 § 1 i 2).

Jeśli nie przebywasz w kraju ani w innym państwie Unii Europejskiej, to musisz wskazać adresata (osobę lub instytucję) dla doręczeń w kraju lub w innym państwie Unii Europejskiej (art. 138).

Jeśli zmienisz miejsce zamieszkania lub pobytu, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, albo adres skrytki pocztowej, musisz podać nowy adres (art. 139).

Jeśli nie poinformujesz prowadzącego postępowanie o adresacie dla doręczeń, o zmianie swojego adresu zamieszkania, pobytu lub skrytki pocztowej, pisma wysyłane na dotychczasowy adres będą uznawane za doręczone.

Jeśli pisma nie można dostarczyć Ci osobiście, przekazać dorosłemu domownikowi lub do Twojej skrzynki pocztowej, pismo to:

- 1) będzie pozostawione w najbliższej placówce pocztowej danego operatora – w przypadku pism przesłanych pocztą;
- 2) będzie pozostawione w najbliższej jednostce Policji lub właściwym urzędzie gminy – w przypadku pism przesłanych w inny sposób.

Informacje o pozostawionym piśmie doręczający umieści w Twojej skrzynce na liście, na drzwiach lub w innym widocznym miejscu. Od tego momentu masz 7 dni na to, by je odebrać. Jeśli tego nie zrobisz, doręczający powiadomi Cię jeszcze raz. **Jeśli nie odbierzesz pisma, będzie ono uznane za doręczone** (art. 133 § 2).

3. Masz obowiązek usprawiedliwić nieobecność podczas czynności procesowej

Jeżeli zostałeś wezwany / zostałaś wezwana do stawienia, a nie możesz przyjść z powodu choroby albo zawiadomiony o terminie czynności procesowej, w które chcesz wziąć udział, to musisz usprawiedliwić nieobecność. W tym celu musisz iść do lekarza sądowego, bo tylko on może wystawić zaświadczenie, które jest uznawane za usprawiedliwienie. Inne zaświadczenie lub zwolnienie nie będzie uznane za usprawiedliwienie. Listę lekarzy sądowych znajdziesz na stronie internetowej sądu (art. 117 § 2a).

W innych sytuacjach czynność może nie być przeprowadzona pod Twoją nieobecność, jeśli odpowiednio usprawiedliwisz niestawienie i wniesiesz o to, aby nie przeprowadzano czynności bez Ciebie (art. 117 § 2).

Jeśli jesteś obywatelem polskim i przebywasz za granicą i **jeśli się na to zgodzisz**, możesz być przesłuchany/przesłuchana przez konsula (art. 26 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. – Prawo konsularne). W takim wypadku nie stosuje się przepisów o obowiązku stawienia i konsekwencjach z tym związanych.

Musisz wiedzieć, że:

Opinia sądowo-psychiatryczna

Prokurator może zlecić badania Twojego stanu zdrowia psychicznego. Prokurator może poprosić dwóch lekarzy psychiatrów, aby Cię zbadali i powiedzieli, co sądzą o Twoim stanie zdrowia psychicznego. Lekarze wyznaczeni przez prokuratora to biegli. Mogą oni prosić prokuratora, żeby pozwolił też innym lekarzom wypowiedzieć się w sprawie Twojego stanu

zdrowia psychicznego. Prokurator może poprosić, aby oprócz lekarzy psychiatrów wypowiedział się seksuolog, jeżeli ocena Twojego zachowania ma związek z pewnymi problemami w sferze seksualnej (art. 202 § 1–3).

Prokurator może też poprosić, aby zbadał Cię psycholog. Może też prosić o to lekarzy, np. psychiatrę, aby ocenił, czy w ogóle należy badać Twój stan zdrowia psychicznego (art. 215).

Wywiad środowiskowy

Jeżeli w chwili czynu nie ukończyłeś/ukończyłaś 18 lat, prokurator, zarządza, by kurator sądowy lub inny podmiot uprawniony na podstawie odrębnych przepisów, a w szczególnie uzasadnionych wypadkach – Policja, przeprowadzili wywiad środowiskowy na Twój temat.

Jeżeli nie masz w kraju stałego miejsca zamieszkania, wywiadu środowiskowego można nie przeprowadzać (art. 214).

Środki zapobiegawcze

W polskim postępowaniu karnym można stosować różne środki, które mają zapobiegać utrudnianiu procesu karnego (środki zapobiegawcze).

Mamy jeden środek zapobiegawczy o charakterze izolacyjnym – tymczasowe aresztowanie, które może zastosować tylko sąd.

Tymczasowego aresztowania nie stosuje się, gdy inne środki zapobiegawcze są wystarczające, np. dozór Policji, poręczenie majątkowe, poręczenie osobiste, zakaz zbliżania się do pokrzywdzonego, zakaz kontaktów, zakaz opuszczania Polski, które są środkami wolnościowymi (art. 257 § 1).

Sąd może tymczasowe aresztowanie zmienić na poręczenie majątkowe, pod warunkiem, że zostanie ono wpłacone w określonym terminie. Można poprosić sąd o przedłużenie tego terminu (art. 257 § 2).

Sąd może nie zastosować tymczasowego aresztowania, gdy:

- 1) zagroziłoby poważnie Twojemu życiu lub zdrowiu;
- 2) wywołałoby wyjątkowo ciężkie skutki dla Ciebie lub Twojej najbliższej rodziny.

Sąd nie stosuje tymczasowego aresztowania, gdy:

- 1) wymierzono by Ci karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem lub łagodniejszą;
- 2) przestępstwo, które Ci się zarzuca, jest zagrożone karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą roku.

W tych przypadkach sąd mimo wszystko może zastosować tymczasowe aresztowanie, gdy ukrywasz się, uporczywie nie stawiasz się na wezwania lub w inny bezprawny sposób utrudniasz postępowanie albo nie można ustalić tożsamości oskarżonego lub zachodzi wysokie prawdopodobieństwo orzeczenia środka zabezpieczającego polegającego na umieszczeniu sprawcy w zakładzie zamkniętym (art. 259).

Gdy nie masz ukończonych 18 lat, a sąd zastosuje wobec Ciebie tymczasowe aresztowanie, w celi nie będziesz przebywał/przebywała z dorosłymi. Tylko gdyby zaistniały jakieś szczególne okoliczności, może się zdarzyć, że w Twojej celi będzie przebywała osoba dorosła. Decyzje o tym podejmie administracja zakładu karnego lub aresztu śledczego. Podobne zasady stosuje się również

podczas konwojowania (art. 212 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy).

Rola organów procesowych

W postępowaniu przygotowawczym postępowanie prowadzą prokurator, Policja i inne organy.

W postępowaniu sądowym w zależności od etapu sprawa jest rozstrzygana przez sąd rejonowy, sąd okręgowy, sąd apelacyjny lub Sąd Najwyższy.

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie prowadzącego Twoje postępowanie. Prowadzący ma obowiązek wyjaśnić Ci Twoje prawa i obowiązki w kompletny i zrozumiały sposób.

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia z art. 300 § 4 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 6 czerwca 2025 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, z późn. zm.), dalej „k.p.k.”, zgodnie z którym Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pisemnego pouczenia, o którym mowa w § 1, i w art. 517c § 2 i 2a, w tym odrębny dla osób, które nie ukończyły 18 lat, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat.

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu wydania rozporządzenia.

Konieczność wydania nowego rozporządzenia wynika z nowelizacji dokonanej ustawą z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

Na mocy ww. ustawy nowelizującej dokonano zmiany art. 300 § 1 k.p.k. dotyczącej zakresu pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego w postępowaniu przygotowawczym oraz zmiany art. 300 § 4 k.p.k. dotyczącej treści upoważnienia.

2. Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma być unormowana.

Obecnie obowiązuje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 listopada 2024 r. w sprawie określenia wzorów pisemnych pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego, pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. poz. 1658).

3. Wykazanie różnicy między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

Proponuje się określenie w załączniku nr 1 wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego i w załączniku nr 2 wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego, który nie ukończył 18 lat, uwzględniających nowy zakres pouczeń uregulowany w znowelizowanym art. 300 § 1 k.p.k.

Zgodnie z dotychczasowym modelem zdecydowano się na pouczenie podejrzanego o przysługujących mu uprawnieniach i obowiązkach w prostym i przystępnym języku, co wynika z treści wytycznych delegacji ustawowej, przewidującej konieczność zrozumienia pouczenia przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Wobec specyfiki regulacji ustawowych stanowiących przedmiot pouczenia, dla zapewnienia prawa do rzeczowej

informacji podejrzanego, konieczne było również użycie sformułowań zawartych w Kodeksie postępowania karnego. Jednocześnie zgodnie z dotychczas funkcjonującą praktyką, pouczenie wskazuje na odpowiedni przepis ustawowy, z którego wynika dany rodzaj uprawnienia lub obowiązku, co umożliwia weryfikację jego treści i ustalenie brzmienia normatywnego.

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2027 r. w związku z wejściem w życie ustawy nowelizującej.

Nie ma możliwości zastosowania alternatywnych w stosunku do projektowanych rozwiązań środków, które umożliwiałyby osiągnięcie zamierzonego celu.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Projekt nie podlegał dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 42 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt zostanie skierowany do koordynatora OSR.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia ...

w sprawie określenia wzoru pisemnego pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach
pokrzywdzonego¹⁾

Na podstawie art. 300 § 4 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, 421, 638, 760, 882, 901 i ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego;
- 2) wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego, który nie ukończył 18 lat.

§ 2. Wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego jest określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 3. Wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego, który nie ukończył 18 lat, jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

§ 4. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.²⁾

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

¹⁾ Niniejsze rozporządzenie wdraża dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz. Urz. UE L 142 z 01.06.2012, str. 1), dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiającą normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępującą decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (Dz. Urz. UE L 315 z 14.11.2012, str. 57) oraz dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/99/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie europejskiego nakazu ochrony (Dz. Urz. UE L 338 z 21.12.2011, str. 2).

²⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 listopada 2024 r. w sprawie określenia wzorów pisemnych pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego, pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. poz. 1658), które traci moc z dniem wejścia w życie ustawy z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

WZÓR

Pouczenie o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego

Otrzymujesz to pouczenie, ponieważ jesteś pokrzywdzonym.

Jako pokrzywdzony masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa i obowiązki.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Masz obowiązek podpisać oświadczenie, w którym potwierdzisz, że
otrzymałeś/otrzymałaś to pouczenie.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają.
Jeśli nie wskazano inaczej – są to przepisy Kodeksu postępowania karnego
(ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Pokrzywdzony jest stroną w postępowaniu przygotowawczym.

Postępowanie przygotowawcze to etap postępowania karnego, który
poprzedza późniejsze wniesienie sprawy do sądu (art. 299 § 1).

Reprezentacja pokrzywdzonego:

Za pokrzywdzonego, który nie jest osobą fizyczną, czynności procesowych
dokonuje organ uprawniony do działania w jego imieniu.

Jeżeli pokrzywdzonym jest osoba ubezwłasnowolniona całkowicie lub częściowo, prawa jego wykonuje przedstawiciel ustawowy (opiekun, kurator) albo osoba, pod której stałą pieczęć pokrzywdzony pozostaje.

Jeżeli pokrzywdzonym jest osoba nieporadna, w szczególności ze względu na wiek lub stan zdrowia, jego prawa może wykonywać osoba, pod której pieczęć pokrzywdzony pozostaje (art. 51).

W razie śmierci pokrzywdzonego prawa, które by mu przysługiwały, mogą wykonywać osoby najbliższe lub osoby pozostające na jego utrzymaniu (art. 52).

Twoje prawa i obowiązki w postępowaniu przygotowawczym

1. Masz prawo korzystać z pomocy prawnej

Możesz ustanowić pełnomocnika – adwokata lub radcę prawnego.

Pełnomocnik będzie Cię reprezentował w toczącym się postępowaniu karnym (art. 87 § 1).

Pełnomocnik może reprezentować Cię w toku całego postępowania albo przy konkretnej czynności procesowej.

Pełnomocnik wybrany przez Ciebie

Możesz samodzielnie ustanowić pełnomocnika. W takim wypadku sam/sama go opłacasz. Możesz wybrać nie więcej niż trzech pełnomocników, którzy będą reprezentować Cię w trakcie postępowania karnego (art. 77 i art. 88).

Pełnomocnik wyznaczony przez sąd – pełnomocnik z urzędu

Jeżeli wykazesz, że nie stać Cię na to, by zapłacić pełnomocnikowi (nie jesteś w stanie ponieść kosztów pełnomocnika bez szkody dla niezbędnego

utrzymania Ciebie i Twojej rodziny), sąd może wyznaczyć Ci pełnomocnika z urzędu do całego postępowania albo do dokonania konkretnej czynności procesowej (art. 78 § 1 i 1a i art. 88).

Pamiętaj: gdy składasz wniosek o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu, zawsze dołącz dowody, które potwierdzą, że nie jesteś w stanie samodzielnie zapłacić pełnomocnikowi (np. zaświadczenie o zarobkach, o wydatkach związanych z utrzymaniem rodziny, mieszkania).

Możesz złożyć takie żądanie organowi prowadzącemu postępowanie, który przekaże je do sądu, albo bezpośrednio do sądu. Zawsze napisz, o jaką sprawę chodzi.

2. Masz prawo korzystać z pomocy tłumacza

Masz prawo do tłumacza, jeżeli:

- 1) nie znasz języka polskiego;
- 2) jesteś osobą głuchą lub nie mówisz, a nie wystarcza porozumienie się z Tobą pisemnie;
- 3) jeżeli trzeba przetłumaczyć na język polski pismo sporządzone w języku obcym lub na język obcy pismo sporządzone w języku polskim;
- 4) jeżeli trzeba zapoznać Cię z treścią przeprowadzanego dowodu, a np. jest on w języku, którego nie znasz (art. 204).

3. Masz prawo brać udział w czynności procesowej

Jeżeli ma być przeprowadzana czynność, w której masz prawo wziąć udział, zostaniesz powiadomiony o czasie i miejscu tej czynności.

Czynność nie zostanie przeprowadzona:

- 1) jeżeli się nie stawisz, a nie ma dowodu, że o terminie czynności Cię powiadomiono;
- 2) jeżeli zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że nie stawiałeś się / nie stawiałaś się z powodu przeszkód żywiołowych **lub innych wyjątkowych przyczyn** (np. wypadek);
- 3) gdy usprawiedliwiłeś/usprawiedliwiłaś odpowiednio swoje niestawiennictwo i wniosłeś/wniosłaś o to, aby nie przeprowadzać czynności bez Ciebie, chyba że ustawa będzie na to pozwalać (art. 117 § 1 i 2).

4. Obecność osoby wskazanej przez pokrzywdzonego

Możesz wskazać osobę, której ufasz, i poinformować, że chcesz, aby była obecna podczas czynności z Twoim udziałem. Osoba ta będzie mogła być obecna, jeżeli nie uniemożliwi to przeprowadzenia czynności lub nie utrudni jej w istotny sposób (art. 299a § 1).

5. Prawo do ochrony danych osobowych pokrzywdzonego

W aktach sprawy nie ma Twojego adresu miejsca zamieszkania, adresu miejsca pracy, numeru telefonu, telefaksu ani adresu poczty elektronicznej. Są one zamieszczone w odrębnym załączniku. Może się z nim zapoznać organ prowadzący postępowanie.

Sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze może ujawnić te dane tylko wyjątkowo (art. 148a § 1 i art. 156a).

Pytania zadawane Ci w trakcie przesłuchania nie mogą zmierzać do ujawnienia Twojego miejsca zamieszkania, miejsca pracy. Jest to dozwolone tylko wtedy, gdy ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 191 § 1b).

6. Masz prawo dostępu do akt sprawy

W każdym momencie śledztwa lub dochodzenia – również po ich zamknięciu – **możesz żądać dostępu do akt sprawy**. Możesz też zażądać wydania odpłatnie odpisów i kopii z akt lub samodzielnie je sporządzić (np. fotokopie).

Prowadzący śledztwo lub dochodzenie może odmówić Ci dostępu do akt ze względu na ważny interes państwa lub dobro postępowania. Akta mogą być udostępnione w postaci elektronicznej.

Jeżeli prokurator odmówi Ci dostępu do akt, musi Cię poinformować o możliwości udostępnienia Ci akt w późniejszym terminie. Powiadomi Cię jednak tylko wtedy, gdy **złożysz wniosek, by to zrobił**.

Prokurator nie może odmówić Ci dostępu do akt sprawy, sporządzania odpisów lub kopii oraz wydania odpisów lub kopii, z chwilą powiadomienia podejrzanego o terminie końcowego zaznajomienia podejrzanego z materiałami postępowania (art. 156 § 5).

7. Masz prawoawnioskować o mediację

Na każdym etapie możesz wnioskować o skierowanie sprawy do postępowania mediacyjnego. Jego celem jest między innymi próba uzgodnienia między pokrzywdzonymi a podejrzanym sposobu naprawienia szkody. Udział w postępowaniu mediacyjnym jest dobrowolny (art. 23a § 1 i 2).

Postępowanie mediacyjne prowadzi ustanowiony mediator, który musi zachować w tajemnicy przebieg postępowania mediacyjnego (art. 178a).

8. Masz prawo do informacji

Informacja o orzeczeniu sądu

W postępowaniu przygotowawczym możesz złożyć wniosek „na przyszłość” dotyczący przekazania Ci informacji o sposobie zakończenia sprawy w sądzie.

Może to nastąpić listem zwykłym, za pośrednictwem telefaksu lub poczty elektronicznej.

Na podstawie tego wniosku złożonego w postępowaniu przygotowawczym sąd prześle Ci odpis prawomocnego orzeczenia, które kończy postępowanie w sprawie, lub wyciąg z tego orzeczenia. Mogą one zostać przesłane w postaci elektronicznej (art. 299a § 2).

Informacja dotycząca tymczasowego aresztowania

Sąd albo prokurator (w zależności od etapu postępowania) zawiadomią Cię, jeżeli:

- 1) stosowany wobec podejrzanego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania został uchylony **lub**
- 2) stosowany wobec podejrzanego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania został zmieniony na inny środek zapobiegawczy (np. dozór Policji, poręczenie majątkowe – co powoduje zwolnienie podejrzanego z aresztu śledczego) **albo**
- 3) podejrzany uciekł z aresztu śledczego.

Jeśli zrezygnujesz z tego uprawnienia i oświadczysz, że nie chcesz być zawiadamiany, nie otrzymasz tych informacji (art. 253 § 3).

Informacja o zarzutach

Możesz złożyć wniosek do sądu, aby powiadomił Cię, jakie zarzuty przedstawiono oskarżonemu oraz jaka jest ich kwalifikacja prawna.

Jeżeli wnioski złożą wielu pokrzywdzonych, informacja o zarzutach i ich kwalifikacji prawnej może zostać umieszczona w ogłoszeniu na stronie internetowej sądu (art. 337a). Wtedy nie otrzymasz informacji skierowanej Tylko do Ciebie.

9. Uprawnienia związane z czynnościami procesowymi

Jeżeli złożyłeś/złożyłaś zawiadomienie o przestępstwie, możesz otrzymać potwierdzenie złożenia tego zawiadomienia. W tym celu musisz złożyć wniosek o wydanie potwierdzenia (art. 304b).

Możesz zawnioskować o to, by prowadzący postępowanie przeprowadził czynność, np. przesłuchał świadka, uzyskał jakiś dokument lub dopuścił dowód z opinii biegłego (art. 315 § 1) – jest to **wniosek dowodowy**.

Prowadzący może nie uwzględnić Twojego wniosku dowodowego, jeśli:

- 1) przeprowadzenie dowodu jest niedopuszczalne;
- 2) okoliczność, która ma być udowodniona, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy albo jest już udowodniona zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy;
- 3) dowód jest nieprzydatny do stwierdzenia danej okoliczności;
- 4) dowodu nie da się przeprowadzić;
- 5) wniosek dowodowy w sposób oczywisty zmierza do przedłużenia postępowania;
- 6) wniosek dowodowy został złożony po określonym przez organ procesowy terminie, o którym strona składająca wniosek została zawiadomiona (art. 170 § 1).

W postępowaniu przygotowawczym prowadzący postępowanie nie może Ci odmówić udziału w czynności, jeżeli złożyłeś wniosek o jej przeprowadzenie i chcesz wziąć w niej udział (art. 315 § 2).

Jeśli podczas śledztwa lub dochodzenia zażądasz udziału w innych czynnościach, prokurator może Ci odmówić tego udziału. Może się to stać

w szczególnie uzasadnionym przypadku ze względu na ważny interes postępowania (art. 317).

Jeżeli czynność postępowania nie będzie mogła być powtórzona na rozprawie, możesz wziąć w niej udział, chyba że opóźnienie w jej przeprowadzeniu spowoduje utratę lub zniekształcenie dowodu (art. 316 § 1).

Jeśli istnieje obawa, że jakiegoś świadka nie będzie można przesłuchać w trakcie rozprawy, możesz zawnioskować o jego przesłuchanie przez sąd lub zwrócić się do prokuratora o spowodowanie przesłuchania świadka w tym trybie (art. 316 § 3).

Jeśli w postępowaniu dopuszczono dowód z opinii biegłego, możesz zapoznać się z pisemną opinią biegłego oraz wziąć udział w jego przesłuchaniu (art. 318).

Możesz zażądać, by Cię przesłuchano, jeżeli odstąpiono od tej czynności w śledztwie lub dochodzeniu. Twoje żądanie nie zostanie uwzględnione, jeśli prowadziłoby to do przewlekłości postępowania (art. 315a).

Możesz złożyć wniosek o uzupełnienie śledztwa lub dochodzenia. Wniosek należy złożyć w terminie 3 dni od daty czynności nazywanej końcowym zaznajomieniem podejrzanego z materiałami postępowania (art. 321 § 5).

Możesz złożyć zażalenie na:

- 1) bezczynność organu, jeżeli w ciągu 6 tygodni od złożenia zawiadomienia o przestępstwie nie zostaniesz powiadomiony/powiadomiona o wszczęciu albo odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego – śledztwa lub dochodzenia (art. 306 § 3);
- 2) postanowienie o odmowie wszczęcia lub umorzeniu postępowania przygotowawczego – śledztwa lub dochodzenia (art. 306 § 1 i 1a). Musisz to

zrobić w terminie 7 dni od daty doręczenia postanowienia. Na potrzeby sporządzenia zażalenia masz prawo do przejrzenia akt sprawy, które prokurator może udostępnić Ci także w postaci elektronicznej (art. 306 § 1b);

- 3) postanowienia i zarządzenia zamykające drogę do wydania wyroku (chyba że ustawa stanowi inaczej), co do środka zabezpieczającego oraz wtedy, gdy jest to przewidziane w ustawie (art. 459);
- 4) czynności naruszające Twoje prawa (art. 302 § 2).

10. Masz prawo do odszkodowania lub zadośćuczynienia

Do zamknięcia przewodu sądowego, czyli momentu, w którym sąd uzna, że wszystkie dowody zostały przeprowadzone, i to ogłosi, masz prawo złożyć wniosek, by sąd orzekł od oskarżonego na Twoją rzecz:

- 1) obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej Ci przestępstwem – w całości albo w części;
- 2) zadośćuczynienie za doznaną krzywdę (art. 49a § 1).

11. Masz prawo złożyć wniosek o orzeczenie środka karnego

Jeżeli jesteś pokrzywdzonym w sprawie o przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności, do zamknięcia przewodu sądowego, czyli momentu, w którym sąd uzna, że wszystkie dowody zostały przeprowadzone, i to ogłosi, masz prawo złożyć wniosek, by sąd orzekł wobec oskarżonego zakaz przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu, jak również nakaz okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z Tobą (art. 49a § 2).

12. Masz obowiązek usprawiedliwić nieobecność

Jeżeli zostałeś wezwany / zostałaś wezwana do stawienia albo zawiadomiony o terminie czynności procesowej, w które chcesz wziąć udział, a nie możesz przyjść z powodu choroby, to musisz usprawiedliwić nieobecność. W tym celu musisz iść do lekarza sądowego, bo tylko on może wystawić zaświadczenie, które jest uznawane za usprawiedliwienie. Inne zaświadczenie lub zwolnienie nie będzie uznane za usprawiedliwienie. Listę lekarzy sądowych znajdziesz na stronie internetowej sądu (art. 117 § 2a).

13. Obowiązki pokrzywdzonego

Nie możesz sprzeciwić się poddaniu się oględzinom i badaniom niepołączonym z zabiegiem chirurgicznym lub obserwacją w zakładzie leczniczym, jeżeli od stanu Twojego zdrowia zależy ustalenie karalności czynu (art. 192 § 1).

Jeśli nie przebywasz w kraju ani w innym państwie Unii Europejskiej, to musisz wskazać adresata (osobę lub instytucję) dla doręczeń w kraju lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej (art. 138).

Jeśli zmienisz miejsce zamieszkania lub pobytu, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, albo adres skrytki pocztowej, musisz podać nowy adres (art. 139).

Jeśli nie poinformujesz prowadzącego postępowanie o adresacie dla doręczeń, o zmianie swojego adresu zamieszkania, pobytu lub skrytki pocztowej, pisma wysyłane na dotychczasowy adres będą uznawane za doręczone. W takiej sytuacji nie zapoznasz się z informacjami, które mogą być dla Ciebie ważne.

14. Rozpoznanie sprawy w postępowaniu przyspieszonym

Sąd może rozpoznać sprawę w postępowaniu przyspieszonym. To szczególny tryb przewidziany w ustawie.

Jeżeli chcesz być stroną (oskarżycielem posiłkowym) podczas postępowania przed sądem, musisz złożyć oświadczenie. Podaj w nim, że jesteś pokrzywdzonym i że chcesz działać przed sądem jako oskarżyciel posiłkowy. Musisz to zrobić najpóźniej do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego, czyli momentu przedstawienia zarzutów oskarżenia na rozprawie, o terminie której zostaniesz zawiadomiony (art. 53, art. 54 § 1 i art. 350 § 4). Możesz to zrobić ustnie lub pisemnie.

Jeżeli w przewidzianym terminie nie złożysz oświadczenia, że chcesz być oskarżycielem posiłkowym, nie będziesz mógł/mogła nim być. To spowoduje, że nie będziesz mógł/mogła skorzystać z uprawnień, które w postępowaniu sądowym przysługują oskarżycielowi posiłkowemu (a nie przysługują pokrzywdzonemu).

Jeżeli oskarżony złożył wniosek o wydanie wyroku skazującego uwzględnienie wniosku jest możliwe tylko wówczas gdy się temu nie sprzeciwisz (art. 343 § 2, art. 343a § 2 i art. 387 § 2).

W postępowaniu przyspieszonym **wniosek** o sporządzenie i doręczenie pisemnego **uzasadnienia wyroku** możesz złożyć – jako oskarżyciel posiłkowy – na piśmie **w terminie 3 dni** od daty ogłoszenia wyroku albo jego doręczenia (jeżeli ustawa przewiduje jego doręczenie). Wniosek możesz również złożyć ustnie do protokołu rozprawy lub posiedzenia (art. 517h § 1).

15. Zwrot kosztów poniesionych w związku z postępowaniem karnym

Możesz złożyć wniosek o zwrot wydatków, które poniosłeś/poniosłaś w związku z postępowaniem karnym (art. 618j).

16. Masz prawo do uzyskania ochrony

Jeżeli występuje zagrożenie dla życia lub zdrowia Twojego lub Twoich najbliższych, możesz otrzymać ochronę Policji na czas czynności procesowej, na którą Cię wezwano.

Jeżeli stopień zagrożenia jest wysoki, Ty i Twoi najbliżsi możecie otrzymać ochronę osobistą lub pomoc w zmianie miejsca pobytu.

W celu uzyskania ochrony należy **skierować** wniosek do komendanta wojewódzkiego (Komendanta Stołecznego) Policji za pośrednictwem prokuratora (art. 1–17 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka).

Możesz złożyć wniosek o wykonanie wydanego w Polsce zakazu zbliżania się do Ciebie lub kontaktowania się przez sprawcę z Tobą także w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej. Jest to tak zwany europejski nakaz ochrony (art. 611w–611wc).

17. Masz prawo do uzyskania pomocy

Ty i Twoi najbliżsi możecie otrzymać bezpłatną pomoc medyczną, psychologiczną, rehabilitacyjną, prawną oraz materialną w Sieci Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem (art. 43 § 8 pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy).

Szczegółowe informacje na temat tej pomocy można uzyskać na stronie internetowej <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/fundusz-sprawiedliwosci> lub pod numerem telefonu **+48 222 309 900**.

19. Masz prawo do wystąpienia o kompensatę państwową

Jeśli masz miejsce stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, możesz złożyć do sądu wniosek o przyznanie Ci kompensaty państwowej (ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych czynów zabronionych).

Kompensata może być przyznana w kwocie pokrywającej wyłącznie:

- 1) utracone zarobki lub inne środki utrzymania,
- 2) koszty związane z leczeniem i rehabilitacją,
- 3) koszty pogrzebu

– będące skutkiem czynu zabronionego, przez który osoba fizyczna:

- 1) poniosła śmierć,
- 2) doznała ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia – trwające dłużej niż 7 dni.

Wniosek możesz złożyć jedynie wtedy, gdy nie możesz uzyskać środków od sprawcy, z tytułu ubezpieczenia lub ze środków pomocy społecznej.

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie prowadzącego Twoje postępowanie. Prowadzący ma obowiązek wyjaśnić Ci Twoje prawa i obowiązki w kompletny i zrozumiały sposób.

Pouczenie o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego, który nie ukończył 18 lat

Otrzymujesz to pouczenie, ponieważ jesteś pokrzywdzonym.

Jako pokrzywdzony masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa i obowiązki.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Opisane w tym pouczeniu Twoje prawa jako pokrzywdzonego będzie wykonywał Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) albo osoba, pod której stałą pieczęą pozostajesz (art. 51 § 2), ponieważ jesteś małoletni (to znaczy, że nie masz ukończonych 18 lat albo nie uzyskałaś pełnoletniości przez małżeństwo).

Jeżeli pozostajesz pod władzą rodzicielską, a żadne z Twoich rodziców nie będzie mogło Cię reprezentować (np. gdy jedno z nich lub oboje będą podejrzanymi w sprawie karnej, w której jesteś pokrzywdzonym), sąd opiekuńczy ustanowi dla Ciebie reprezentanta (art. 99 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy).

Twoim reprezentantem w sprawie karnej będzie wtedy adwokat lub radca prawny (art. 99¹ Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego).

Jeżeli w trakcie postępowania ukończysz 18 lat, będziesz mógł samodzielnie korzystać z uprawnień pokrzywdzonego.

Osoba, która będzie wykonywać Twoje prawa (rodzic lub opiekun), potwierdzi swoim podpisem, że otrzymałeś/otrzymałaś to pouczenie.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają. Jeśli nie wskazano inaczej – są to przepisy Kodeksu postępowania karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Pokrzywdzony jest stroną w postępowaniu przygotowawczym;

Postępowanie przygotowawcze to etap postępowania karnego, który poprzedza późniejsze wniesienie sprawy do sądu (art. 299 § 1).

Twoje prawa i obowiązki w postępowaniu przygotowawczym

1. Masz prawo korzystać z pomocy prawnej

Możesz ustanowić pełnomocnika – adwokata lub radcę prawnego.

Pełnomocnik będzie Cię reprezentował w toczącym się postępowaniu karnym (art. 87 § 1).

Pełnomocnik może reprezentować Cię w toku całego postępowania albo przy konkretnej czynności procesowej.

Pełnomocnik wybrany przez Ciebie

Możesz samodzielnie ustanowić pełnomocnika. W takim wypadku sam/sama go opłacasz. Możesz wybrać nie więcej niż trzech pełnomocników, którzy będą reprezentować Cię w trakcie postępowania karnego (art. 77 i art. 88).

Pełnomocnik wyznaczony przez sąd – pełnomocnik z urzędu

Jeżeli wykazesz, że nie stać Cię na to, by zapłacić pełnomocnikowi (nie jesteś w stanie ponieść kosztów pełnomocnika bez szkody dla niezbędnego utrzymania Ciebie i Twojej rodziny), sąd może wyznaczyć Ci pełnomocnika z urzędu do całego postępowania albo do dokonania konkretnej czynności procesowej (art. 78 § 1 i 1a i art. 88).

Pamiętaj: gdy składasz wniosek o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu, zawsze dołącz dowody, które potwierdzą, że nie jesteś w stanie samodzielnie zapłacić pełnomocnikowi (np. zaświadczenie o zarobkach, wydatkach związanych z utrzymaniem rodziny, mieszkania).

Możesz złożyć takie żądanie organowi prowadzącemu postępowanie, który przekaze je do sądu, albo bezpośrednio do sądu. Zawsze napisz, o jaką sprawę chodzi.

2. Masz prawo korzystać z pomocy tłumacza

Masz prawo do tłumacza, jeżeli:

- 1) nie znasz języka polskiego;
- 2) jesteś osobą głuchą lub nie mówisz, a nie wystarcza porozumienie się z Tobą pisemnie;
- 3) jeżeli trzeba przetłumaczyć na język polski pismo sporządzone w języku obcym lub na język obcy pismo sporządzone w języku polskim;
- 4) jeżeli trzeba zapoznać Cię z treścią przeprowadzanego dowodu, a np. jest on w języku, którego nie znasz (art. 204).

3. Masz prawo brać udział w czynności procesowej

Jeżeli ma być przeprowadzana czynność, w której masz prawo wziąć udział, zostaniesz powiadomiony o czasie i miejscu tej czynności.

Czynność nie zostanie przeprowadzona:

- 1) jeżeli się nie stawisz, a nie ma dowodu, że o terminie czynności Cię powiadomiono;

- 2) jeżeli zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że nie stawiałeś się / nie stawiałaś się z powodu przeszkód żywiołowych **lub innych wyjątkowych przyczyn** (np. wypadek);
- 3) gdy usprawiedliwiłeś/usprawiedliwiłaś odpowiednio swoje niestawiennictwo i wniosłeś/wniosłaś o to, aby nie przeprowadzać czynności bez Ciebie, chyba że ustawa będzie na to pozwalać (art. 117 § 1 i 2).

4. Obecność osoby wskazanej przez pokrzywdzonego

Możesz wskazać osobę, której ufasz, i poinformować, że chcesz, aby była obecna podczas czynności z Twoim udziałem. Osoba ta będzie mogła być obecna, jeżeli nie uniemożliwi to przeprowadzenia czynności lub nie utrudni jej w istotny sposób (art. 299a § 1).

5. Prawo do ochrony danych osobowych pokrzywdzonego

W aktach sprawy nie ma Twojego adresu miejsca zamieszkania, adresu miejsca pracy, numeru telefonu, telefaksu ani adresu poczty elektronicznej. Są one zamieszczone w odrębnym załączniku. Może się z nim zapoznać organ prowadzący postępowanie.

Sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze może ujawnić te dane tylko wyjątkowo (art. 148a i art. 156a).

Pytania zadawane Ci w trakcie przesłuchania nie mogą zmierzać do ujawnienia Twojego miejsca zamieszkania, miejsca pracy. Jest to dozwolone tylko wtedy, gdy ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 191 § 1b).

6. Masz prawo dostępu do akt sprawy

W każdym momencie śledztwa lub dochodzenia – również po ich zamknięciu – **możesz żądać dostępu do akt sprawy**. Możesz też zażądać wydania odpłatnie odpisów i kopii z akt lub samodzielnie je sporządzić (np. fotokopie).

Prowadzący śledztwo lub dochodzenie może odmówić Ci dostępu do akt ze względu na ważny interes państwa lub dobro postępowania. Akta mogą być udostępnione w postaci elektronicznej.

Jeżeli prokurator odmówi Ci dostępu do akt, musi Cię poinformować o możliwości udostępnienia Ci akt w późniejszym terminie. Powiadomi Cię jednak tylko wtedy, gdy **złożysz wniosek, by to zrobił**.

Prokurator nie może odmówić Ci dostępu do akt sprawy, sporządzania odpisów lub kopii oraz wydania odpisów lub kopii, z chwilą powiadomienia podejrzanego o terminie końcowego zaznajomienia podejrzanego z materiałami postępowania (art. 156 § 5).

7. Masz prawo zawniioskować o mediację

Na każdym etapie możesz wnioskować o skierowanie sprawy do postępowania mediacyjnego. Jego celem jest między innymi próba uzgodnienia między pokrzywdzonymi a podejrzanym sposobu naprawienia szkody. Udział w postępowaniu mediacyjnym jest dobrowolny (art. 23a § 1 i 2).

Postępowanie mediacyjne prowadzi ustanowiony mediator, który musi zachować w tajemnicy przebieg postępowania mediacyjnego (art. 178a).

8. Masz prawo do informacji

Informacja o orzeczeniu sądu

W postępowaniu przygotowawczym możesz złożyć wniosek „na przyszłość” dotyczący przekazania Ci informacji o sposobie zakończenia sprawy w sądzie.

Może to nastąpić listem zwykłym, za pośrednictwem telefaksu lub poczty elektronicznej.

Na podstawie tego wniosku złożonego w postępowaniu przygotowawczym sąd prześle Ci odpis prawomocnego orzeczenia, które kończy postępowanie w sprawie lub wyciąg z tego orzeczenia. Może ono zostać przesłane w postaci elektronicznej (art. 299a § 2).

Informacja dotycząca tymczasowego aresztowania

Sąd albo prokurator (w zależności od etapu postępowania) zawiadomią Cię, jeżeli:

- 1) stosowany wobec podejrzanego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania został uchylony **lub**
- 2) stosowany wobec podejrzanego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania został zmieniony na inny środek zapobiegawczy (np. dozór Policji, poręczenie majątkowe – co powoduje zwolnienie podejrzanego z aresztu śledczego) **albo**
- 3) podejrzany uciekł z aresztu śledczego.

Jeśli zrezygnujesz z tego uprawnienia i oświadczysz, że nie chcesz być zawiadamiany, nie otrzymasz tych informacji (art. 253 § 3).

Informacja o zarzutach

Możesz złożyć wniosek do sądu, aby powiadomił Cię, jakie zarzuty przedstawiono oskarżonemu oraz jaka jest ich kwalifikacja prawna.

Jeżeli wnioski złożą wielu pokrzywdzonych, informacja o zarzutach i ich kwalifikacji prawnej może zostać umieszczona w ogłoszeniu na stronie

internetowej sądu (art. 337a). Wtedy nie otrzymasz informacji skierowanej
Tylko do Ciebie.

9. Uprawnienia związane z czynnościami procesowymi

Jeżeli złożyłeś/złożyłaś zawiadomienie o przestępstwie, możesz otrzymać
potwierdzenie złożenia tego zawiadomienia. W tym celu musisz złożyć wniosek
o wydanie potwierdzenia (art. 304b).

Możeszawnioskować o to, by prowadzący postępowanie przeprowadził
czynność, np. przesłuchał świadka, uzyskał jakiś dokument lub dopuścił dowód
z opinii biegłego (art. 315 § 1) – jest to **wniosek dowodowy**.

Prowadzący może nie uwzględnić Twojego wniosku dowodowego, jeśli:

- 1) przeprowadzenie dowodu jest niedopuszczalne;
- 2) okoliczność, która ma być udowodniona, nie ma znaczenia dla
rozstrzygnięcia sprawy albo jest już udowodniona zgodnie z twierdzeniem
wnioskodawcy;
- 3) dowód jest nieprzydatny do stwierdzenia danej okoliczności;
- 4) dowodu nie da się przeprowadzić;
- 5) wniosek dowodowy w sposób oczywisty zmierza do przedłużenia
postępowania;
- 6) wniosek dowodowy został złożony po określonym przez organ procesowy
terminie, o którym strona składająca wniosek została zawiadomiona
(art. 170 § 1).

W postępowaniu przygotowawczym prowadzący postępowanie nie może Ci
odmówić udziału w czynności, jeżeli złożyłeś wniosek o jej przeprowadzenie
i chcesz wziąć w niej udział (art. 315 § 2).

Jeśli podczas śledztwa lub dochodzenia zażadasz udziału w innych czynnościach, prokurator może Ci odmówić tego udziału. Może się to stać w szczególnie uzasadnionym przypadku ze względu na ważny interes postępowania (art. 317).

Jeżeli czynność postępowania nie będzie mogła być powtórzona na rozprawie, możesz wziąć w niej udział, chyba że opóźnienie w jej przeprowadzeniu spowoduje utratę lub zniekształcenie dowodu (art. 316 § 1).

Jeśli istnieje obawa, że jakiegoś świadka nie będzie można przesłuchać w trakcie rozprawy, możesz zawnioskować o jego przesłuchanie przez sąd lub zwrócić się do prokuratora o spowodowanie przesłuchania świadka w tym trybie (art. 316 § 3).

Jeśli w postępowaniu dopuszczono dowód z opinii biegłego, możesz zapoznać się z pisemną opinią biegłego oraz wziąć udział w jego przesłuchaniu (art. 318).

Możesz zażądać, by Cię przesłuchano, jeżeli odstąpiono od tej czynności w śledztwie lub dochodzeniu. Twoje żądanie nie zostanie uwzględnione, jeśli prowadziłoby to do przewlekłości postępowania (art. 315a).

Możesz złożyć wniosek o uzupełnienie śledztwa lub dochodzenia. Wniosek należy złożyć w terminie 3 dni od daty czynności nazywanej końcowym zaznajomieniem podejrzanego z materiałami postępowania (art. 321 § 5).

Możesz złożyć zażalenie na:

- 1) bezczynność organu, jeżeli w ciągu 6 tygodni od złożenia zawiadomienia o przestępstwie nie zostaniesz powiadomiony/powiadomiona o wszczęciu albo odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego – śledztwa lub dochodzenia (art. 306 § 3);

- 2) postanowienie o odmowie wszczęcia lub umorzeniu postępowania przygotowawczego – śledztwa lub dochodzenia (art. 306 § 1 i 1a). Musisz to zrobić w terminie 7 dni od daty doręczenia postanowienia. Na potrzeby sporządzenia zażalenia masz prawo do przejrzenia akt sprawy, które prokurator może udostępnić Ci także w postaci elektronicznej (art. 306 § 1b);
- 3) postanowienia i zarządzenia zamykające drogę do wydania wyroku (chyba że ustawa stanowi inaczej) co do środka zabezpieczającego oraz wtedy, gdy jest to przewidziane w ustawie (art. 459);
- 4) czynności naruszające Twoje prawa (art. 302 § 2).

10. Masz prawo do odszkodowania lub zadośćuczynienia

Do zamknięcia przewodu sądowego, czyli momentu, w którym sąd uzna, że wszystkie dowody zostały przeprowadzone, i to ogłosi, masz prawo złożyć wniosek, by sąd orzekł od oskarżonego na Twoją rzecz:

- 1) obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej Ci przestępstwem – w całości albo w części;
- 2) zadośćuczynienie za doznaną krzywdę (art. 49a § 1).

11. Masz prawo złożyć wniosek o orzeczenie środka karnego

Jeżeli jesteś pokrzywdzonym w sprawie o przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności, do zamknięcia przewodu sądowego, czyli momentu, w którym sąd uzna, że wszystkie dowody zostały przeprowadzone, i to ogłosi, masz prawo złożyć wniosek, by sąd orzekł wobec oskarżonego zakaz przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania

określonego miejsca pobytu bez zgody sądu, jak również nakaz okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z Tobą (art. 49a § 2).

12. Masz obowiązek usprawiedliwić nieobecności

Jeżeli zostałeś wezwany / zostałaś wezwana do stawienia się albo zawiadomiony o terminie czynności procesowej, w które chcesz wziąć udział, a nie możesz przyjść z powodu choroby, to musisz usprawiedliwić nieobecność. W tym celu musisz iść do lekarza sądowego, bo tylko on może wystawić zaświadczenie, które jest uznawane za usprawiedliwienie. Inne zaświadczenie lub zwolnienie nie będzie uznane za usprawiedliwienie. Listę lekarzy sądowych znajdziesz na stronie internetowej sądu (art. 117 § 2a).

13. Obowiązki pokrzywdzonego

Nie możesz sprzeciwić się poddaniu się oględzinom i badaniom niepołączonym z zabiegiem chirurgicznym lub obserwacją w zakładzie leczniczym, jeżeli od stanu Twojego zdrowia zależy ustalenie karalności czynu (art. 192 § 1).

Jeśli nie przebywasz w kraju ani w innym państwie Unii Europejskiej, to musisz wskazać adresata (osobę lub instytucję) dla doręczeń w kraju lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej (art. 138).

Jeśli zmienisz miejsce zamieszkania lub pobytu, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, albo adres skrytki pocztowej, musisz podać nowy adres (art. 139).

Jeśli nie poinformujesz prowadzącego postępowanie o adresacie dla doręczeń, o zmianie swojego adresu zamieszkania, pobytu lub skrytki pocztowej, pisma wysyłane na dotychczasowy adres będą uznawane za doręczone. W takiej sytuacji nie zapoznasz się z informacjami, które mogą być dla Ciebie ważne.

14. Rozpoznanie sprawy w postępowaniu przyspieszonym

Sąd może rozpoznać sprawę w postępowaniu przyspieszonym. To szczególny tryb przewidziany w ustawie.

Jeżeli chcesz być stroną (oskarżycielem posiłkowym) podczas postępowania przed sądem, musisz złożyć oświadczenie. Podaj w nim, że jesteś pokrzywdzonym i że chcesz działać przed sądem jako oskarżyciel posiłkowy. Musisz to zrobić najpóźniej do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego, czyli momentu przedstawienia zarzutów oskarżenia na rozprawie, o terminie której zostaniesz zawiadomiony (art. 53, art. 54 § 1 i art. 350 § 4). Możesz to zrobić ustnie lub pisemnie.

Jeżeli w przewidzianym terminie nie złożysz oświadczenia, że chcesz być oskarżycielem posiłkowym, nie będziesz mógł/mogła nim być. To spowoduje, że nie będziesz mógł/mogła skorzystać z uprawnień, które w postępowaniu sądowym przysługują oskarżycielowi posiłkowemu (a nie przysługują pokrzywdzonemu).

Jeżeli oskarżony złożył wniosek o wydanie wyroku skazującego uwzględnienie wniosku jest możliwe tylko wówczas gdy się temu nie sprzeciwisz (art. 343 § 2, art. 343a § 2 i art. 387 § 2).

W postępowaniu przyspieszonym **wniosek** o sporządzenie i doręczenie pisemnego **uzasadnienia wyroku** możesz złożyć – jako oskarżyciel posiłkowy – na piśmie **w terminie 3 dni** od daty ogłoszenia wyroku albo jego doręczenia (jeżeli ustawa przewiduje jego doręczenie). Wniosek możesz również złożyć ustnie do protokołu rozprawy lub posiedzenia (art. 517h § 1).

15. Zwrot kosztów poniesionych w związku z postępowaniem karnym

Możesz złożyć wniosek o zwrot wydatków, które poniosłeś/poniosłaś w związku z postępowaniem karnym. (art. 618j).

16. Masz prawo do uzyskania ochrony

Jeżeli występuje zagrożenie dla życia lub zdrowia Twojego lub Twoich najbliższych, możesz otrzymać ochronę Policji na czas czynności procesowej, na którą Cię wezwano.

Jeżeli stopień zagrożenia jest wysoki, Ty i Twoi najbliżsi możecie otrzymać ochronę osobistą lub pomoc w zmianie miejsca pobytu.

W celu uzyskania ochrony należy **skierować** wniosek do komendanta wojewódzkiego (Komendanta Stołecznego) Policji za pośrednictwem prokuratora (art. 1–17 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka).

Możesz złożyć wniosek o wykonanie wydanego w Polsce zakazu zbliżania się do Ciebie lub kontaktowania się przez sprawcę z Tobą także w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej. Jest to tak zwany europejski nakaz ochrony (art. 611w–611wc).

17. Masz prawo do uzyskania pomocy

Ty i Twoi najbliżsi możecie otrzymać bezpłatną pomoc medyczną, psychologiczną, rehabilitacyjną, prawną oraz materialną w Sieci Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem (art. 43 § 8 pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy)

Szczegółowe informacje na temat tej pomocy można uzyskać na stronie internetowej <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/fundusz-sprawiedliwosci> lub pod numerem telefonu **+48 222 309 900**.

18. Masz prawo do wystąpienia o kompensatę państwową

Jeśli masz miejsce stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, możesz złożyć do sądu wnioski o przyznanie Ci kompensaty państwowej (określonej kwoty pieniężnej) (ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych czynów zabronionych).

Kompensata może być przyznana w kwocie pokrywającej wyłącznie:

- 1) utracone zarobki lub inne środki utrzymania,
- 2) koszty związane z leczeniem i rehabilitacją,
- 3) koszty pogrzebu

– będące skutkiem czynu zabronionego, przez który osoba fizyczna:

- 1) poniosła śmierć,
- 2) doznała ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia – trwające dłużej niż 7 dni.

Wniosek możesz złożyć jedynie wtedy, gdy nie możesz uzyskać środków od sprawcy, z tytułu ubezpieczenia lub ze środków pomocy społecznej.

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie prowadzącego Twoje postępowanie. Prowadzący ma obowiązek wyjaśnić Ci Twoje prawa i obowiązki w kompletny i zrozumiały sposób.

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia z art. 300 § 4 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 6 czerwca 2025 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, z późn. zm.), dalej „k.p.k.”, zgodnie z którym Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pisemnego pouczenia, o którym mowa w § 2, w tym odrębny dla osób, które nie ukończyły 18 lat, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat.

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu wydania rozporządzenia.

Konieczność wydania nowego rozporządzenia wynika z nowelizacji dokonanej ustawą z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

Na mocy ww. ustawy nowelizującej dokonano zmiany art. 300 § 2 k.p.k. dotyczącej zakresu pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego w postępowaniu przygotowawczym oraz zmiany art. 300 § 4 k.p.k. dotyczącej treści upoważnienia.

2. Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma być unormowana.

Obecnie obowiązuje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 listopada 2024 r. w sprawie określenia wzorów pisemnych pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego, pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. poz. 1658).

3. Wykazanie różnicy między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

Proponuje się określenie w załączniku nr 1 wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego i w załączniku nr 2 wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego, który nie ukończył 18 lat, uwzględniających nowy zakres pouczeń uregulowany w znowelizowanym art. 300 § 2 k.p.k.

Zgodnie z dotychczasowym modelem zdecydowano się na pouczenie pokrzywdzonego o przysługujących mu uprawnieniach i obowiązkach w prostym i przystępnym języku, co wynika z treści wytycznych delegacji ustawowej, przewidującej konieczność zrozumienia pouczenia przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Wobec specyfiki regulacji ustawowych stanowiących przedmiot pouczenia, dla zapewnienia prawa do rzeczowej

informacji pokrzywdzonego, konieczne było również użycie sformułowań zawartych w Kodeksie postępowania karnego. Jednocześnie zgodnie z dotychczas funkcjonującą praktyką, pouczenie wskazuje na odpowiedni przepis ustawowy, z którego wynika dany rodzaj uprawnienia lub obowiązku, co umożliwia weryfikację jego treści i ustalenie brzmienia normatywnego.

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2027 r. w związku z wejściem w życie ustawy nowelizującej.

Nie ma możliwości zastosowania alternatywnych w stosunku do projektowanych rozwiązań środków, które umożliwiłyby osiągnięcie zamierzonego celu.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Projekt nie podlegał dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 42 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt zostanie skierowany do koordynatora OSR.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia ...

**w sprawie określenia wzoru pisemnego pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach
świadka¹⁾**

Na podstawie art. 300 § 4 pkt 1 lit. c ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, 421, 638, 760, 882, 901 i ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach świadka;
- 2) wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach świadka, który nie ukończył 18 lat.

§ 2. Wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach świadka jest określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 3. Wzór pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach świadka, który nie ukończył 18 lat, jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

§ 4. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.²⁾

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

¹⁾ Niniejsze rozporządzenie wdraża dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz. Urz. UE L 142 z 01.06.2012, str. 1) oraz dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiającą normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępującą decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (Dz. Urz. UE L 315 z 14.11.2012, str. 57).

²⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 listopada 2024 r. w sprawie określenia wzorów pisemnych pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego, pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. poz. 1658), które traci moc z dniem wejścia w życie ustawy z dnia .. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

WZÓR

Pouczenie o uprawnieniach i obowiązkach świadka

Otrzymujesz to pouczenie, ponieważ jesteś świadkiem.

Jako świadek masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa i obowiązki.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Masz obowiązek podpisać oświadczenie, w którym potwierdzisz, że
otrzymałeś/otrzymałaś to pouczenie.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają.
Jeśli nie wskazano inaczej – są to przepisy Kodeksu postępowania karnego
(ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Twoje prawa i obowiązki w postępowaniu przygotowawczym

1. Obowiązek stawienia się

Jeżeli zostaniesz wezwany/wezwana jako świadek, to musisz stawić się i złożyć
zeznania. **Jest to Twój obowiązek jako świadka** (art. 177 § 1).

2. Obowiązek usprawiedliwienia nieobecności

Jeżeli zostałeś wezwany / zostałaś wezwana do stawienia się, a nie możesz przyjść z powodu choroby, to musisz usprawiedliwić nieobecność. W tym celu musisz iść do lekarza sądowego, bo tylko on może wystawić zaświadczenie, które jest uznawane za usprawiedliwienie. Inne zaświadczenie lub zwolnienie nie będzie uznane za usprawiedliwienie. Listę lekarzy sądowych znajdziesz na stronie internetowej sądu (art. 117 § 2a).

Jeżeli nie stawisz się i nie usprawiedliwisz swojej nieobecności, mogą Cię spotkać konsekwencje. Są to:

- 1) nałożenie na Ciebie kary pieniężnej;
- 2) zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie;
- 3) aresztowanie (art. 285 § 1 i 2, art. 287 § 2).

Kara pieniężna zostanie uchylona jeżeli dostatecznie usprawiedliwisz niestawienie się w terminie tygodnia od daty doręczenia postanowienia (art. 286). Kara pieniężna i aresztowanie mogą być zastosowane także jeżeli będziesz uchylał /uchylała się od złożenia zeznania (art. 287 § 1 i 2).

3. Prawo do zwrotu kosztów

Masz prawo do zwrotu kosztów, które poniosłeś/poniosłaś w związku z przybyciem na wezwanie (np. koszty podróży, utraconego zarobku). Zwrot kosztów przysługuje także osobie towarzyszącej, bez opieki której, nie mógłbyś/mogłabyś się stawić na wezwanie.

Jeżeli chcesz otrzymać zwrot kosztów, musisz złożyć [wniosek o zwrot kosztów](#):

- 1) możesz powiedzieć podczas czynności, że wnosisz o zwrot kosztów, co zostanie zapisane w protokole, [albo](#)

2) złożyć pismo – wniosek o zwrot kosztów.

Termin na złożenie wniosku o zwrot kosztów wynosi **3 dni** od dnia zakończenia czynności, na którą się stawieś/stawiłaś (art. 618a–618d i art. 618k).

4. Prawo do korzystania z pomocy prawnej

Jeżeli uważasz, że jest to potrzebne dla ochrony Twoich interesów, możesz ustanowić pełnomocnika – adwokata lub radcę prawnego. Pełnomocnik będzie Cię reprezentował w toczącym się postępowaniu karnym.

Jeżeli nie stać Cię na pełnomocnika, sąd może na Twój wniosek wyznaczyć pełnomocnika z urzędu. Musisz jednak wykazać, że nie stać Cię na opłacenie wynagrodzenia dla pełnomocnika (art. 87 § 2 i art. 88 § 1).

W postępowaniu przygotowawczym prokurator może nie zgodzić się na udział w postępowaniu ustanowionego przez Ciebie pełnomocnika. Może się to stać, jeżeli prokurator uzna, że nie wymaga tego obrona Twoich interesów (art. 87 § 3).

5. Prawo do ochrony danych osobowych świadka

W aktach sprawy nie ma Twojego adresu miejsca zamieszkania, adresu miejsca pracy, numeru telefonu, telefaksu ani adresu poczty elektronicznej. Są one zamieszczone w odrębnym załączniku. Może się z nim zapoznać organ prowadzący postępowanie.

Organ prowadzący postępowanie przygotowawcze może ujawnić te dane tylko wyjątkowo (art. 148a § 1 i art. 156a).

Jeżeli istnieje niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach Twojego lub Twoich najbliższych, **mogą zostać**

zachowane w tajemnicy także okoliczności umożliwiające ujawnienie Twojej tożsamości.

Masz prawo złożyć wniosek o utajnienie Twoich danych. W przypadku utajnienia Twoje imię i nazwisko będzie znał organ prowadzący postępowanie. Nie będzie ich znał np. podejrzany.

Na Twój wniosek **decyzja o utajnieniu** Twoich danych osobowych **może zostać uchylona**. Taki wniosek możesz złożyć do czasu zamknięcia przewodu sądowego przed sądem pierwszej instancji, czyli momentu, w którym sąd uzna, że wszystkie dowody zostały przeprowadzone, i to ogłosi (art. 184 § 1 i 7 – tak zwany świadek anonimowy).

6. Przesłuchanie dostosowane do sytuacji świadka

Możesz zostać przesłuchany/przesłuchana w drodze **wideokonferencji**. Jest to przesłuchanie przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku (art. 177 § 1a).

Jeżeli nie możesz przyjść do miejsca wskazanego w wezwaniu, bo jesteś chory, jesteś osobą z niepełnosprawnością lub występuje inna przeszkoda, której nie da się usunąć, możesz zostać przesłuchany/przesłuchana **tam, gdzie przebywasz**, np. w domu, w szpitalu (art. 177 § 2).

Jeżeli jesteś obywatelem polskim, przebywasz **za granicą i jeśli się na to zgodzisz**, możesz być przesłuchany/przesłuchana przez **konsula** (art. 26 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. – Prawo konsularne).

W takim przypadku:

1) nie istnieje ustawowy obowiązek stawienia;

- 2) nie mogą zostać wyciągnięte wobec Ciebie konsekwencje, jeśli się nie stawisz;
- 3) nie możesz zostać przesłuchany/przesłuchana w drodze wideokonferencji;
- 4) nie masz prawa do ochrony przewidzianej dla świadka;
- 5) w przesłuchaniu nie będą brały udziału inne osoby, np. biegły lekarz czy psycholog.

7. Prawo do odmowy składania zeznań

Możesz odmówić składania zeznań:

- 1) jeżeli jesteś osobą najbliższą dla podejrzanego (np. małżonkiem, rodzicem, dzieckiem, osobą pozostającą w stosunku przysposobienia, osobą pozostającą we wspólnym pożyciu). Prawo to przysługuje Ci również po ustaniu małżeństwa lub przysposobienia (art. 182 § 1 i 2);
- 2) gdy w innej sprawie jesteś oskarżony o współudział w przestępstwie objętym postępowaniem (art. 182 § 3).

Jeżeli przysługuje Ci prawo do odmowy składania zeznań, możesz z niego skorzystać **do chwili rozpoczęcia pierwszego zeznania w postępowaniu sądowym**.

Jeżeli w postępowaniu przygotowawczym złożyłeś/złożyłaś zeznanie, a na rozprawie odmówisz składania zeznań, pierwsze zeznanie nie może być już wykorzystane. Nie może być dowodem ani być odtworzone. **Zeznanie to będzie traktowane tak, jakby go nie było** (art. 186 § 1).

Mimo odmowy składania zeznań mogą zostać ujawnione protokoły oględzin Twojego ciała sporządzone w postępowaniu karnym (art. 186 § 2).

9. Prawo do odmowy odpowiedzi na pytanie

Możesz odmówić odpowiedzi na pytanie, jeżeli odpowiedź mogłaby narazić Ciebie lub osobę dla Ciebie najbliższą na odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe (art. 183 § 1).

10. Zwolnienie od złożenia zeznań lub odpowiedzi na pytanie

Możesz zostać zwolniony od złożenia zeznania lub odpowiedzi na pytanie, jeżeli pozostajesz z oskarżonym w szczególnie bliskim stosunku osobistym (art. 185).

Wniosek o zwolnienie od złożenia zeznania możesz złożyć do chwili rozpoczęcia pierwszego zeznania w postępowaniu sądowym. W takiej sytuacji, jeśli w postępowaniu przygotowawczym złożyłeś/złożyłaś zeznanie, to nie może być ono już wykorzystane. Nie może być dowodem ani być odtworzone (art. 186 § 1).

Mimo zwolnienia od złożenia zeznania mogą zostać ujawnione protokoły oględzin Twojego ciała sporządzone w postępowaniu karnym (art. 186 § 2).

11. Przestuchanie z udziałem biegłego oraz badania

Jeżeli istnieje wątpliwość co do Twojego stanu psychicznego, rozwoju umysłowego, zdolności postrzegania lub odtwarzania postrzeżeń, możesz być przestuchany/przestuchana z udziałem biegłego lekarza lub biegłego psychologa.

Obecność biegłego lekarza lub biegłego psychologa przy Twoim przestuchaniu **nie wymaga uzyskania** Twojej zgody.

Nie jest to jednak możliwe, gdy odmówiłeś/odmówiłaś składania zeznań lub zostałeś/zostałaś od nich zwolniony/zwolniona z powodu relacji łączących Cię z oskarżonym (art. 192 § 2 i 3).

Jeżeli zgodzisz się, mogą zostać wykonane oględziny Twojego ciała. Możesz także być **zbadany** przez lekarza lub psychologa (art. 192 § 4).

Obecność biegłego lekarza lub biegłego psychologa to nie jest to samo co **badanie** przez biegłego lekarza lub biegłego psychologa.

Jeżeli w trakcie postępowania będzie konieczne ustalenie, czy:

- 1) niektóre osoby należy wyeliminować z kręgu podejrzanych,
- 2) ujawnione ślady mają wartość dowodową:
 - mogą zostać pobrane od Ciebie odciski palców, wymaz ze śluzówki policzków, włosy, ślina, próby pisma, zapach. Nie jest do tego potrzebna Twoja zgoda,
 - możesz również zostać sfotografowany/sfotografowana oraz może zostać nagrany Twój głos,
 - za Twoją zgodą biegły może zastosować wobec Ciebie tzw. wykrywacz kłamstw. Są to środki techniczne, które mają na celu kontrolę nieświadomych reakcji Twojego organizmu (art. 192a § 1 i 2).

12. Prawa i obowiązki podczas przesłuchania w zakresie informacji objętych tajemnicą

Jeżeli przesłuchanie ma dotyczyć posiadanych przez Ciebie informacji, które są tajne lub ściśle tajne, możesz złożyć zeznania dopiero wtedy, gdy zostaniesz zwolniony od obowiązku zachowania tajemnicy przez Twojego przełożonego – osobę, która ma do tego uprawnienia (art. 179 § 1).

Jeżeli przesłuchanie ma dotyczyć posiadanych przez Ciebie informacji, które są zastrzeżone, poufne albo objęte tajemnicą zawodową, możesz odmówić składania zeznań, chyba że prokurator zwolni Cię od obowiązku zachowania tajemnicy (art. 180 § 1).

Jeżeli przesłuchanie ma dotyczyć posiadanych przez Ciebie informacji objętych tajemnicą notarialną, adwokacką, radcy prawnego, doradcy podatkowego, lekarską, dziennikarską, statystyczną lub tajemnicą Prokuratury Generalnej, możesz być przesłuchany/przesłuchana tylko wtedy, gdy:

- 1) jest to niezbędne dla dobra wymiaru sprawiedliwości i
- 2) Twoje zeznania są jedynym dowodem, na podstawie którego można ustalić okoliczności ważne dla sprawy.

Decyzję o zezwoleniu na przesłuchanie podejmuje sąd (art. 180 § 2).

Jeżeli jesteś dziennikarzem, nie możesz zostać zwolniony z obowiązku zachowania tajemnicy dotyczącej danych, które doprowadziłyby do ujawnienia autora materiału prasowego, listu do redakcji lub innego podobnego materiału, identyfikacji osób, które zastrzegły swoje dane. Zasada ta nie obowiązuje, gdy chodzi o przestępstwa, o których obowiązkowo trzeba zawiadomić (art. 180 § 3 i 4). Przestępstwa te są wymienione w art. 240 § 1 Kodeksu karnego (np. zabójstwo, pozbawienie wolności, przestępstwo o charakterze terrorystycznym).

13. Zakaz przesłuchiwania

Nie możesz być przesłuchany/przesłuchana, jeżeli jesteś:

- 1) obrońcą podejrzanego albo adwokatem lub radcą prawnym, który udzielał porady prawnej zatrzymanemu. Zakaz przesłuchania dotyczy faktów, o

których dowiedziałeś/dowiedziałaś się, udzielając porady prawnej lub prowadząc sprawę (art. 178 pkt 1);

2) duchownym. Zakaz przesłuchania dotyczy faktów, o których dowiedziałeś się przy spowiedzi (art. 178 pkt 2);

3) mediatorem. Zakaz przesłuchania dotyczy faktów, o których dowiedziałeś/dowiedziałaś się od podejrzanego lub pokrzywdzonego, prowadząc postępowanie mediacyjne. Zakaz przesłuchiwanie nie dotyczy informacji o przestępstwach, o których obowiązkowo trzeba zawiadomić (art. 178a). Przestępstwa te są wymienione w art. 240 § 1 Kodeksu karnego (np. zabójstwo, pozbawienie wolności, przestępstwo o charakterze terrorystycznym).

14. Prawo do uzyskania ochrony

Jeżeli występuje zagrożenie dla życia lub zdrowia Twojego lub Twoich najbliższych, możesz otrzymać ochronę Policji na czas czynności procesowej, na którą Cię wezwano.

Jeżeli stopień zagrożenia jest wysoki, Ty i Twoi najbliżsi możecie otrzymać ochronę osobistą lub pomoc w zmianie miejsca pobytu.

W celu uzyskania ochrony należy skierować wniosek do komendanta wojewódzkiego (Komendanta Stołecznego) Policji za pośrednictwem prokuratora (art. 1–17 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka).

15. Prawo do uzyskania pomocy

Ty i Twoi najbliżsi możecie otrzymać bezpłatną pomoc psychologiczną w Sieci Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem (art. 43 § 8 pkt 2a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy).

Szczegółowe informacje na temat tej pomocy można uzyskać na stronie internetowej <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/fundusz-sprawiedliwosci> lub pod numerem telefonu **+48 222 309 900**.

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie prowadzącego postępowanie. Prowadzący ma obowiązek wyjaśnić Ci Twoje prawa i obowiązki w kompletny i zrozumiały sposób.

Pouczenie o uprawnieniach i obowiązkach świadka, który nie ukończył 18 lat

Otrzymujesz to pouczenie, ponieważ jesteś świadkiem.

Jako świadek masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa i obowiązki.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Jeżeli nie masz ukończonych 18 lat i jesteś świadkiem w sprawie karnej, niektóre Twoje prawa będą wykonywać Twoi przedstawiciele ustawowi (rodzice lub opiekun).

Pamiętaj, że jeśli nie jesteś pełnoletni/pełnoletnia, wszystkie wnioski (do sądu lub prokuratora) w Twoim imieniu musi składać Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic, opiekun). Nie możesz tego zrobić samodzielnie, bo nie masz pełnej zdolności do czynności prawnych.

Osoba, która będzie wykonywać Twoje prawa (rodzic lub opiekun), potwierdzi swoim podpisem, że otrzymałeś/otrzymałaś to pouczenie.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają. Jeśli nie wskazano inaczej – są to przepisy Kodeksu postępowania karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Twoje prawa i obowiązki w postępowaniu przygotowawczym

1. Obowiązek stawienia się

Jeżeli zostaniesz wezwany/wezwana jako świadek, to musisz stawić się i złożyć zeznania. **Jest to Twój obowiązek jako świadka** (art. 177 § 1).

2. Obowiązek usprawiedliwienia nieobecności

Jeżeli zostałeś wezwany / zostałaś wezwana do stawiennictwa, a nie możesz przyjść z powodu choroby, to musisz usprawiedliwić nieobecność. W tym celu musisz iść do lekarza sądowego, bo tylko on może wystawić zaświadczenie, które jest uznawane za usprawiedliwienie. Inne zaświadczenie lub zwolnienie nie będzie uznane za usprawiedliwienie. Listę lekarzy sądowych znajdziesz na stronie internetowej sądu (art. 117 § 2a).

Jeżeli nie stawisz się i nie usprawiedliwisz swojej nieobecności, mogą Cię spotkać konsekwencje. Są to:

- 1) nałożenie na Ciebie kary pieniężnej;
- 2) zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie;
- 3) aresztowanie (art. 285 § 1 i 2, art. 287 § 2).

Kara pieniężna zostanie uchylona jeżeli dostatecznie usprawiedliwisz niestawiennictwo w terminie tygodnia od daty doręczenia postanowienia (art. 286). Kara pieniężna i aresztowanie mogą być zastosowane także jeżeli będziesz uchylał /uchylała się od złożenia zeznania (art. 287 § 1 i 2).

3. Prawo do zwrotu kosztów

Masz prawo do zwrotu kosztów, które poniosłeś/poniosłaś w związku z przybyciem na wezwanie (np. koszty podróży, utraconego zarobku). Zwrot

kosztów przysługuje także osobie towarzyszącej, bez opieki której, nie mógłbyś/mogłabyś się stawić na wezwanie.

Jeżeli chcesz otrzymać zwrot kosztów, musisz złożyć **wniosek o zwrot kosztów**:

- 1) możesz powiedzieć podczas czynności, że wnosisz o zwrot kosztów, co zostanie zapisane w protokole, **albo**
- 2) złożyć pismo – wniosek o zwrot kosztów.

Termin na złożenie wniosku o zwrot kosztów wynosi **3 dni** od dnia zakończenia czynności, na którą się stawiłeś/stawiłaś (art. 618a–618e i art. 618k).

4. Prawo do korzystania z pomocy prawnej

Jeżeli uważasz, że jest to potrzebne dla ochrony Twoich interesów, możesz ustanowić pełnomocnika – adwokata lub radcę prawnego. Pełnomocnik będzie Cię reprezentował w toczącym się postępowaniu karnym.

Jeżeli nie stać Cię na pełnomocnika, sąd może na Twój wniosek wyznaczyć pełnomocnika z urzędu. Musisz jednak wykazać, że nie stać Cię na opłacenie wynagrodzenia dla pełnomocnika (art. 87 § 2 i art. 88 § 1).

W postępowaniu przygotowawczym prokurator może nie zgodzić się na udział w postępowaniu ustanowionego przez Ciebie pełnomocnika. Może się to stać, jeżeli prokurator uzna, że nie wymaga tego obrona Twoich interesów (art. 87 § 3).

5. Prawo do ochrony danych osobowych świadka

W aktach sprawy nie ma Twojego adresu miejsca zamieszkania, adresu miejsca pracy, numeru telefonu, telefaksu ani adresu poczty elektronicznej. Są one

zamieszczone w odrębnym załączniku. Może się z nim zapoznać organ prowadzący postępowanie.

Organ prowadzący postępowanie przygotowawcze może ujawnić te dane tylko wyjątkowo (art. 148a § 1 i 2 i art. 156a).

Jeżeli istnieje niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach Twojego lub Twoich najbliższych, **mogą zostać zachowane w tajemnicy także okoliczności umożliwiające ujawnienie Twojej tożsamości.**

Masz prawo złożyć wniosek o utajnienie Twoich danych. W przypadku utajnienia Twoje imię i nazwisko będzie znał organ prowadzący postępowanie. Nie będzie ich znał np. podejrzany.

Na Twój wniosek **decyzja o utajnieniu** Twoich danych osobowych **może zostać uchylona**. Taki wniosek możesz złożyć do czasu zamknięcia przewodu sądowego przed sądem pierwszej instancji, czyli momentu, w którym sąd uzna, że wszystkie dowody zostały przeprowadzone, i to ogłosi (art. 184 § 1 i 7 – tak zwany świadek anonimowy).

6. Przesłuchanie dostosowane do sytuacji świadka

Możesz zostać przesłuchany/przesłuchana w drodze **wideokonferencji**. Jest to przesłuchanie przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku (art. 177 § 1a).

Jeżeli nie możesz przyjść do miejsca wskazanego w wezwaniu, bo jesteś chory, jesteś osobą z niepełnosprawnością lub występuje inna przeszkoda, której nie

da się usunąć, możesz zostać przesłuchany/przesłuchana **tam, gdzie przebywasz**, np. w domu, w szpitalu (art. 177 § 2).

Jeżeli jesteś obywatelem polskim i przebywasz **za granicą** i jeżeli się na to **zgodzisz**, możesz być przesłuchany/przesłuchana przez **konsula** (art. 26 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. – Prawo konsularne).

W takim przypadku:

- 1) nie masz obowiązku stawić się;
- 2) nie mogą zostać wyciągnięte wobec Ciebie konsekwencje, jeśli się nie stawisz;
- 3) nie możesz zostać przesłuchany/przesłuchana w drodze wideokonferencji;
- 4) nie masz prawa do ochrony przewidzianej dla świadka;
- 5) w przesłuchaniu nie będą brały udziału inne osoby, np. biegły lekarz czy psycholog.

7. Prawo do odmowy składania zeznań

Możesz odmówić składania zeznań:

- 1) jeżeli jesteś osobą najbliższą dla podejrzanego (np. dzieckiem, osobą pozostającą w stosunku przysposobienia, osobą pozostającą we wspólnym pożyciu). Prawo to przysługuje Ci również po ustaniu małżeństwa lub przysposobienia (art. 182 § 1 i 2);
- 2) gdy w innej sprawie jesteś oskarżony o współudział w przestępstwie objętym postępowaniem (art. 182 § 3).

Jeżeli przysługuje Ci prawo do odmowy składania zeznań, możesz z niego skorzystać **do chwili rozpoczęcia pierwszego zeznania w postępowaniu sądowym**.

Jeśli w postępowaniu przygotowawczym złożyłeś/złożyłaś zeznanie, a na rozprawie odmówisz składania zeznań, pierwsze zeznanie nie może być już wykorzystane. Nie może być dowodem ani być odtworzone. **Zeznanie to będzie traktowane tak, jakby go nie było** (art. 186 § 1).

Mimo odmowy składania zeznań mogą zostać ujawnione protokoły oględzin Twojego ciała sporządzone w postępowaniu karnym (art. 186 § 2).

8. Prawo do odmowy odpowiedzi na pytanie

Możesz odmówić odpowiedzi na pytanie, jeżeli odpowiedź mogłaby narazić Ciebie lub osobę dla Ciebie najbliższą na odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe (art. 183 § 1).

9. Zwolnienie od złożenia zeznań lub odpowiedzi na pytanie

Możesz zostać zwolniony od złożenia zeznania lub odpowiedzi na pytanie, jeżeli pozostajesz z oskarżonym w szczególnie bliskim stosunku osobistym (art. 185).

Wniosek o zwolnienie od złożenia zeznania możesz złożyć do chwili rozpoczęcia pierwszego zeznania w postępowaniu sądowym. W takiej sytuacji, jeśli w postępowaniu przygotowawczym złożyłeś/złożyłaś zeznanie, to nie może być ono już wykorzystane. Nie może być dowodem ani być odtworzone (art. 186 § 1).

Mimo zwolnienia od złożenia zeznania mogą zostać ujawnione protokoły oględzin Twojego ciała sporządzone w postępowaniu karnym (art. 186 § 2).

10. Przysłuchanie z udziałem biegłego oraz badania

Jeżeli istnieje wątpliwość co do Twojego stanu psychicznego, rozwoju umysłowego, zdolności postrzegania lub odtwarzania postrzeżeń, możesz być przesłuchany/przesłuchana z udziałem biegłego lekarza lub biegłego psychologa.

Obecność biegłego lekarza lub biegłego psychologa przy Twoim przesłuchaniu **nie wymaga uzyskania** Twojej zgody.

Nie jest to jednak możliwe, gdy odmówiłeś/odmówiłaś składania zeznań lub zostałeś/zostałaś od nich zwolniony/zwolniona z powodu relacji łączących Cię z oskarżonym (art. 192 § 2 i 3).

Jeżeli zgodzisz się, mogą zostać wykonane oględziny Twojego ciała. Możesz także być **zbadany** przez lekarza lub psychologa (art. 192 § 4).

Obecność biegłego lekarza lub biegłego psychologa to nie jest to samo co **badanie** przez biegłego lekarza lub biegłego psychologa.

Jeżeli w trakcie postępowania będzie konieczne ustalenie, czy:

- 1) niektóre osoby należy wyeliminować z kręgu podejrzanych,
- 2) ujawnione ślady są dowodem:
 - mogą zostać pobrane od Ciebie odciski palców, wymaz ze śluzówki policzków, włosy, ślina, próby pisma, zapach. Nie jest do tego potrzebna Twoja zgoda,
 - możesz również zostać sfotografowany/sfotografowana oraz może zostać nagrany Twój głos,
 - za Twoją zgodą biegły może zastosować wobec Ciebie tzw. wykrywacz kłamstw. Są to środki techniczne, które mają na celu kontrolę nieświadomych reakcji Twojego organizmu (art. 192a § 1 i 2).

11. Prawo do uzyskania ochrony

Jeżeli występuje zagrożenie dla życia lub zdrowia Twojego lub Twoich najbliższych, możesz otrzymać ochronę Policji na czas czynności procesowej, na którą Cię wezwano.

Jeżeli stopień zagrożenia jest wysoki, Ty i Twoi najbliżsi możecie otrzymać ochronę osobistą lub pomoc w zmianie miejsca pobytu.

W celu uzyskania ochrony należy skierować wniosek do komendanta wojewódzkiego (Komendanta Stołecznego) Policji za pośrednictwem prokuratora (art. 1–17 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka).

12. Prawo do uzyskania pomocy

Ty i Twoi najbliżsi możecie otrzymać bezpłatną pomoc psychologiczną w Sieci Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem (art. 43 § 8 pkt 2a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy).

Szczegółowe informacje na temat tej pomocy można uzyskać na stronie internetowej <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/fundusz-sprawiedliwosci> lub pod numerem telefonu **+48 222 309 900**.

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie prowadzącego postępowanie. Prowadzący ma obowiązek wyjaśnić Ci Twoje prawa i obowiązki w kompletny i zrozumiały sposób.

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia z art. 300 § 4 pkt 1 lit. c ustawy z dnia 6 czerwca 2025 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, z późn. zm.), dalej „k.p.k.”, zgodnie z którym Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pisemnego pouczenia, o którym mowa w § 3, w tym odrębny dla osób, które nie ukończyły 18 lat, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat.

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu wydania rozporządzenia.

Konieczność wydania nowego rozporządzenia wynika z nowelizacji dokonanej ustawą z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

Na mocy ww. ustawy nowelizującej dokonano zmiany art. 300 § 3 k.p.k. dotyczącej zakresu pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach świadka w postępowaniu przygotowawczym oraz zmiany art. 300 § 4 k.p.k. dotyczącej treści upoważnienia.

2. Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma być unormowana.

Obecnie obowiązuje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 listopada 2024 r. w sprawie określenia wzorów pisemnych pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego, pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. poz. 1658).

3. Wykazanie różnicy między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

Proponuje się określenie w załączniku nr 1 wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach świadka i w załączniku nr 2 wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach świadka, który nie ukończył 18 lat, uwzględniających nowy zakres pouczeń uregulowany w znowelizowanym art. 300 § 3 k.p.k.

Zgodnie z dotychczasowym modelem zdecydowano się na pouczenie świadka o przysługujących mu uprawnieniach i obowiązkach w prostym i przystępnym języku, co wynika z treści wytycznych delegacji ustawowej, przewidującej konieczność zrozumienia pouczenia przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Wobec specyfiki regulacji ustawowych stanowiących przedmiot pouczenia, dla zapewnienia prawa do rzeczowej

informacji świadka, konieczne było również użycie sformułowań zawartych w Kodeksie postępowania karnego. Jednocześnie zgodnie z dotychczas funkcjonującą praktyką, pouczenie wskazuje na odpowiedni przepis ustawowy, z którego wynika dany rodzaj uprawnienia lub obowiązku, co umożliwia weryfikację jego treści i ustalenie brzmienia normatywnego.

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2027 r. w związku z wejściem w życie ustawy nowelizującej.

Nie ma możliwości zastosowania alternatywnych w stosunku do projektowanych rozwiązań środków, które umożliwiałyby osiągnięcie zamierzonego celu.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Projekt nie podlegał dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 42 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt zostanie skierowany do koordynatora OSR.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia ...

**w sprawie określenia wzoru pisemnych wyjaśnień dla podejrzanego co do zakresu jego
uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania**

Na podstawie art. 300 § 4 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, 421, 638, 760, 882, 901 i ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla podejrzanego nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia;
- 2) wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla podejrzanego, który nie ukończył 18 lat.

§ 2. Wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla podejrzanego nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia jest określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 3. Wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla podejrzanego, który nie ukończył 18 lat, jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

§ 4. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.¹⁾

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

¹⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 listopada 2024 r. w sprawie określenia wzorów pisemnych wyjaśnień dla podejrzanego, pokrzywdzonego i świadka co do zakresu ich uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania (Dz. U. poz. 1659), które traci moc z dniem wejścia w życie ustawy z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

Załączniki do
rozporządzenia Ministra
Sprawiedliwości
z dnia ... (Dz. U. poz. ...)

Załącznik nr 1

Wzór

**Wyjaśnienia co do zakresu uprawnień i obowiązków
oraz sposobu i warunków przesłuchania dla podejrzanego
nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia**

Minister Sprawiedliwości wydał
rozporządzenie i załącznik do rozporządzenia.
Załącznik nazywa się **Pouczenie**
o uprawnieniach i obowiązkach
podejrzanego.

To jest tekst łatwy do czytania i zrozumienia
Pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach
podejrzanego.

To opracowanie ma pomóc Ci zrozumieć,
jakie prawa i obowiązki ma podejrzaný
w postępowaniu karnym.

Rozporządzenie znajdziesz w Dzienniku
Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.
Poproś o pomoc osobę wspierającą.

Podejrzany może być każdy człowiek.
Kobieta, mężczyzna.

Postępowanie karne to praca Policji,
prokuratury, innych uprawnionych służb oraz
sądu.

Wszyscy oni sprawdzają, czy ktoś popełnił
przestępstwo.

Przestępstwo to na przykład kradzież,
oszustwo, pobicie.

Najpierw jest **postępowanie
przygotowawcze**.

Prowadzi je Policja, prokurator.

Czasami postępowanie przygotowawcze
mogą prowadzić inne służby, na przykład
Straż Graniczna.

Oni przygotowują akt oskarżenia albo
wniosek, na przykład o skazanie albo
warunkowe umorzenie postępowania.

Potem jest **postępowanie sądowe**.

Na końcu jest orzeczenie sądu.

Może to być wyrok albo postanowienie.

Jeśli:

- zgłosiłeś na Policję, że ktoś popełnił przestępstwo, albo
 - na przykład Policja, Straż Graniczna, prokurator wykryli przestępstwo,
- to zaczyna się **postępowanie przygotowawcze**.

To śledztwo albo dochodzenie.

Teraz osoba, która prowadzi postępowanie przygotowawcze, szuka informacji i dowodów przestępstwa.

Postępowanie może prowadzić policjant lub prokurator.

Kiedy Policja lub prokurator podejrzewa, kto mógł popełnić przestępstwo, może zatrzymać taką osobę.

To się nazywa **zatrzymanie**.

Policja lub prokurator zatrzymuje **podejrzanego**.

Jeśli ktoś jest podejrzanym, to nie oznacza, że popełnił przestępstwo.

To będzie ustalane.

Osobę można zatrzymać na 48 godzin.

Na przykład Policja zatrzymała podejrzanego w poniedziałek o godzinie 16.35.

Policja musi go wypuścić najpóźniej w środę o godzinie 16.35.

Gdy prokurator uzna, że nie może podejrzanego zwolnić w ciągu 48 godzin, pisze do sądu **wniosek o tymczasowe aresztowanie**.

Sąd może wydać postanowienie o tymczasowym aresztowaniu. Albo sąd może wypuścić podejrzanego.

Przykład:

Policja zatrzymała podejrzanego w poniedziałek o godzinie 16.35. W środę o godzinie 16.00 prokurator składa do sądu wniosek, żeby aresztować podejrzanego. Sąd musi zająć się tą sprawą do czwartku do godziny 16.00.

Czyli ma na to 24 godziny.

Jeśli sąd tego nie robi, to Policja musi wypuścić podejrzanego.

Sąd może zgodzić się na tymczasowe aresztowanie, jeśli obawia się, że podejrzanym może na przykład uciec lub ukryć się. Albo że podejrzanym może popełnić inne poważne przestępstwo.

Tymczasowe aresztowanie oznacza, że podejrzanym przebywa w areszcie, czyli nie jest na wolności.

W sprawie karnej oprócz podejrzanego bierze udział pokrzywdzony. Mogą też brać udział świadkowie.

Pokrzywdzony to osoba, której ktoś zrobił coś złego. Na przykład ją pobił, okradł lub oszukał.

Świadek widział przestępstwo lub coś o nim wie. Na przykład zna osobę, która popełniła przestępstwo.

Pokrzywdzony i świadek składają **zeznania**. To znaczy, że mówią to, co wiedzą na temat przestępstwa. Jest to zapisywane w protokole.

Pokrzywdzony i świadek muszą podpisać protokół.

Podejrzany też jest przesłuchiwany. Podejrzany nie składa zeznań.

To, co mówi podejrzany, nazywa się **wyjaśnieniami**.

Gdy Policja i prokurator zebrali informacje i dowody i uważają, że podejrzany popełnił przestępstwo, to piszą do sądu.

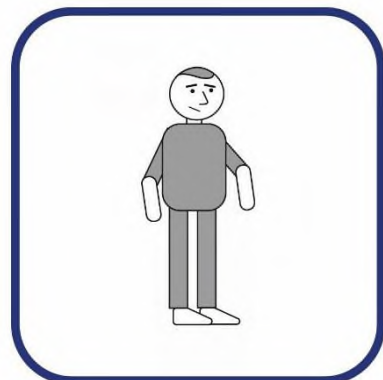
Mogą napisać:

- wniosek o warunkowe umorzenie postępowania,
- wniosek o skazanie,
- **akt oskarżenia.**

W akcie oskarżenia podejrzanego nazywa się **oskarżonym**. **Oskarżony** to osoba, która mogła popełnić przestępstwo.

Sąd ustali, czy są na to dowody.

W akcie oskarżenia są też informacje:

- jakie przestępstwo mógł popełnić oskarżony. **To są zarzuty,**
- jakie zebrano dowody.

Czasami też można tam znaleźć informację, jaką oskarżony powinien otrzymać karę.

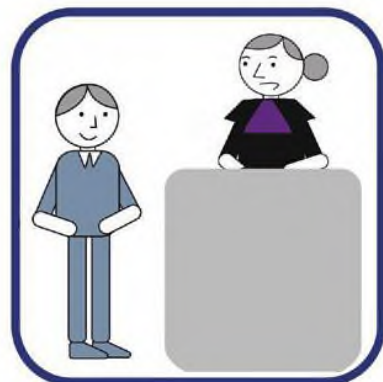

Teraz rozpoczyna się **postępowanie sądowe**.

Prokurator lub sąd opowiadają krótko, jaki zarzut jest w akcie oskarżenia.

Sąd prowadzi postępowanie.

Sąd sprawdza, jak było naprawdę. Sprawdza, czy oskarżony jest winny. Potem wyda wyrok (czasem postanowienie).

1. Wyjaśnienia

Jeśli jesteś podejrzany w postępowaniu karnym, w czasie **przesłuchania** możesz:

- składać wyjaśnienia, czyli wytłumaczyć, co się stało,
- odmówić składania wyjaśnień,
- odmówić odpowiedzi na poszczególne pytania.

Nie musisz mówić, dlaczego odmawiasz składania wyjaśnień lub odpowiedzi na pytania.

W czasie przesłuchania w postępowaniu przygotowawczym możesz powiedzieć, że chcesz składać wyjaśnienia na piśmie. Policjant lub prokurator może odmówić. Ale musi Ci wyjaśnić, dlaczego odmawia.

Ważne! W czasie gdy pisziesz wyjaśnienia, nie możesz kontaktować się z innymi osobami.

Gdy będziesz przy tym, jak Policja lub prokurator sprawdza dowody przestępstwa (na przykład ogląda nagrania z kamer na ulicy), możesz złożyć wyjaśnienia do tego dowodu.

2. Pomoc prawna

Jako podejrzany w postępowaniu karnym masz prawo do pomocy obrońcy. Możesz wybrać jednego obrońcę, dwóch lub trzech obrońców.

Jeśli zostałeś tymczasowo aresztowany, możesz rozmawiać z obrońcą bez świadków. Możesz też pisać z aresztu listy do obrońcy.

Czasami w postępowaniu przygotowawczym:

- podczas Twoich rozmów z obrońcą będą obecni prokurator lub osoba upoważniona przez prokuratora,
- Twoja korespondencja z obrońcą będzie kontrolowana. To znaczy, że prokurator może czytać to, co piszesz do obrońcy.

Takie sytuacje mogą trwać najwyżej 14 dni od tymczasowego aresztowania.

Jeśli udowodnisz, że nie masz pieniędzy, sąd może wybrać dla Ciebie **obrońcę z urzędu**. Za obrońcę z urzędu nie musisz płacić. Musisz złożyć taki wniosek do sądu.

Na koniec postępowania może zapaść wyrok, że jesteś winny.

Wyjątkowo, na przykład gdy okaże się, że masz pieniądze, sąd może kazać Ci zapłacić za obrońcę z urzędu.

3. Usprawiedliwianie nieobecności

Jeśli jesteś chory i nie możesz przyjść na Policję, do prokuratora albo do sądu, musisz przesłać zaświadczenie lekarskie.

Ważne! Takie zaświadczenie może napisać tylko **lekarz sądowy**.

Możesz też usprawiedliwić nieobecność w innych sytuacjach. Na przykład gdy zdarzy się wypadek i nie możesz przyjść.

4. Pomoc tłumacza

Jeśli nie znasz dobrze języka polskiego, możesz skorzystać z pomocy tłumacza.

Nie będziesz płacić za tłumacza.

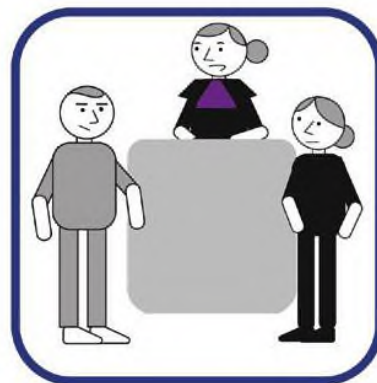
Tłumacz będzie w każdej sytuacji, w której bierzesz udział. Na przesłuchaniu Ciebie, przesłuchaniu świadków, na rozprawie w sądzie.

Dostaniesz przetłumaczony akt oskarżenia.
Dostaniesz też inne dokumenty i decyzje,
które możesz zaskarżyć oraz które kończą
postępowanie.

Zaskarżyć to znaczy złożyć zażalenie albo
apelację.

Sąd ogłosi Ci przetłumaczoną decyzję, która
kończy rozprawę.

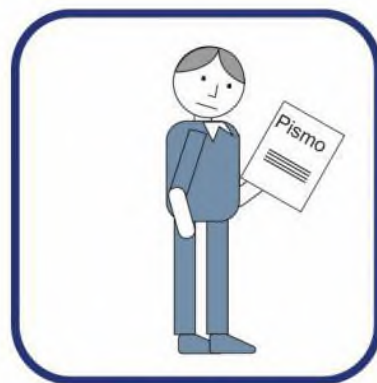

5. Informacja o treści zarzutów

Masz prawo do informacji, o co jesteś
podejrzany.

Masz prawo:

- poznać treść **zarzutów**,
- poznać zmiany i uzupełnienia zarzutów,
- dowiedzieć się, jakie kary są za te
przestępstwa.

Zanim zapoznasz się z aktami postępowania,
masz prawo:

- żądać ustnej informacji, jakie masz zarzuty,
- otrzymać uzasadnienie zarzutów na piśmie
najpóźniej do 14 dni.

Podejrzany ma prawo złożyć wnioski o różne
czynności w postępowaniu.

Możesz wnioskować na przykład, żeby:

- przesłuchać jakiegoś świadka,
- otrzymać jakiś dokument,
- poprosić o opinię biegłego. **Biegły sądowy**
to specjalista. Na przykład księgowy lub
lekarz.

Możesz dostać odmowę, jeśli na przykład:

- Twój dowód jest niezgodny z prawem,
- Twój dowód jest mało ważny dla sprawy,
- Twoim celem jest tylko przedłużenie postępowania.

Ty i Twój obrońca możecie brać udział w czynności, jeśli Ty złożyłeś o nią wniosek. Na przykład w przesłuchaniu świadka. Policja lub prokurator nie może Ci odmówić udziału.

Masz prawo być też podczas innych czynności. Możesz napisać o to wnioski. Ale prokurator czasem może Ci odmówić. Na przykład z powodu spraw ważnych dla postępowania.

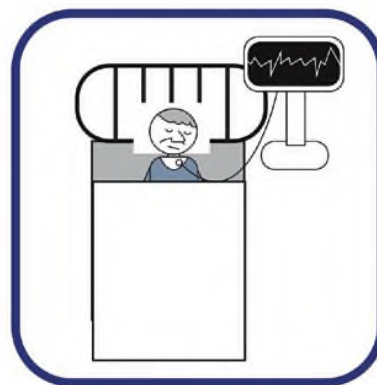

Jeśli jakaś czynność postępowania wydarzy się tylko jeden raz, możecie wziąć w niej udział Ty i Twój obrońca. Na przykład podczas oglądania miejsca wypadku. Możesz dostać odmowę, jeśli na przykład przedłuży to postępowanie.

Jeśli w czasie postępowania przygotowawczego świadek jest bardzo chory, to może nie dożyć do rozprawy w sądzie.

Wtedy poproś, żeby przesłuchał go sąd.
O takie przesłuchanie możesz też napisać wniosek do prokuratora.

Jeśli opinia biegłego jest dowodem w sprawie, możesz uczestniczyć w przesłuchaniu biegłego.
Możesz też przeczytać jego opinię.

6. Dostęp do akt sprawy

Podejrzany ma prawo przeczytać dokumenty dotyczące swojej sprawy w postępowaniu przygotowawczym i sądowym. Są to **akta sprawy**.

Możesz poprosić o kopie dokumentów z akt sprawy.

Za kopie musisz zapłacić.

Akta sprawy mogą Ci zostać udostępnione w postaci elektronicznej.

Możesz też sam zrobić zdjęcia akt sprawy.

W postępowaniu przygotowawczym czasem nie możesz przeczytać akt od razu. Na przykład w ważnej sprawie dla państwa.

Ty i Twój obrońca możecie zobaczyć akta sprawy z dowodami, jeśli:

- prokurator złożył wniosek, abyś trafił do aresztu tymczasowego,
- jesteś w areszcie i prokurator złożył wniosek, żebyś dalej pozostawał w areszcie.

W aktach sprawy przeczytasz, dlaczego jesteś w areszcie.

Gdy sprawa jest w sądzie, zawsze możesz poprosić o przejrzenie akt.

Jeśli prokurator, składając wniosek do sądu o zastosowanie tymczasowego aresztowania, stwierdzi, że możesz zrobić krzywdę świadkowi i jego rodzinie, nie pokaże Ci jego zeznań.

7. Końcowe zaznajomienie się z materiałami postępowania

Podejrzany i jego obrońca mają prawo zobaczyć akta sprawy i inne dokumenty przed zakończeniem postępowania przygotowawczego.

Jest to **końcowe zaznajomienie z materiałami postępowania**. Niektóre akta prokurator może Ci udostępnić w postaci elektronicznej.

W ciągu 3 dni od końcowego zaznajomienia z materiałami możesz złożyć wniosek o uzupełnienie śledztwa.

Na przykład żeby prokurator przesłuchał jeszcze jakiegoś świadka. Czyli przeprowadził nowe dowody.

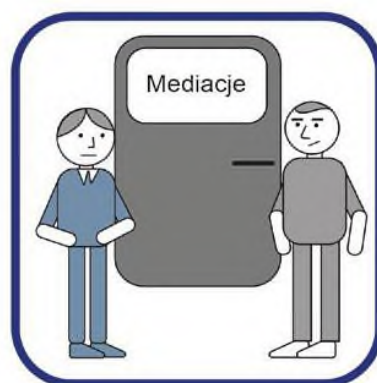

8. Postępowanie mediacyjne

Podejrzany ma prawo do postępowania mediacyjnego. To znaczy, że możesz poprosić o spotkania z pokrzywdzonym.

Takie spotkania to **mediacje**.

Udział w postępowaniu mediacyjnym jest **dobrowolny**. To znaczy, że nikt Cię nie może do tego zmusić. Do mediacji potrzebna jest Twoja zgoda i zgoda pokrzywdzonego.

Postępowanie mediacyjne prowadzi mediator.

Mediator rozmawia z pokrzywdzonym i podejrzanym. Pomaga zrozumieć problem.

Pilnuje, żeby wszyscy przestrzegali ustalonych zasad rozmowy.

Mediator nie narzuca swoich pomysłów.

Pokrzywdzony i podejrzany sami uzgadniają rozwiązanie. Ustalają, jak podejrzany naprawi szkodę pokrzywdzonemu. Na przykład podejrzany może przeprosić i zapłacić uzgodnioną sumę pieniędzy.

Mediator musi zachować tajemnicę.

Nie może mówić, co się działo.

Sąd nie może przesłuchiwać mediatora jako świadka.

Jeśli pokrzywdzony i podejrzany uzgodnią rozwiązanie, sąd może to uwzględnić, gdy będzie wymierzał karę.

9. Uzgodnienie wymiaru kary

Czasem podejrzany może uzgodnić z prokuratorem, że sprawa będzie bez przeprowadzania wszystkich dowodów.

Nie może tak być, gdy najmniejsza kara za przestępstwo według przepisu to 3 lata więzienia.

Podejrzany z prokuratorem uzgadniają, co dokładnie będzie napisane we wniosku do sądu.

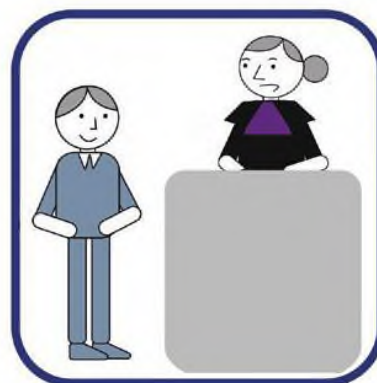

Gdy przyznajesz się, a prokurator uważa, że mówisz prawdę, to może nie przeprowadzać innych dowodów. Może wysłać do sądu wniosek o skazanie Cię na uzgodnioną karę.

Gdy prokurator uważa, że popełniłeś przestępstwo, bo pokazują to przeprowadzone dowody, może dołączyć wniosek o skazanie Cię na uzgodnioną karę do aktu oskarżenia.

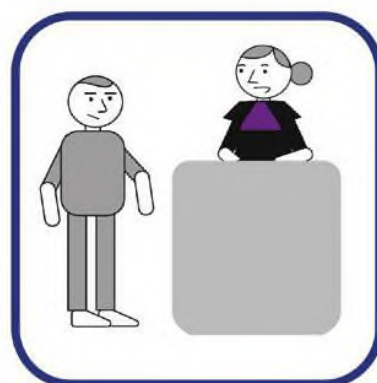
Ostateczną decyzję podejmie sąd. Będzie to możliwe, jeśli pokrzywdzony nie sprzeciwi się.

Prokurator może zarzucić Ci przestępstwo, za które jest kara do 15 lat więzienia. Wtedy sam możesz napisać wniosek do sądu o karę bez przeprowadzania dowodów. Wniosek trzeba złożyć w sądzie, zanim dostaniesz wezwanie na pierwszą rozprawę. Sąd uwzględni wniosek, jeśli pokrzywdzony i prokurator nie sprzeciwią się.

Wniosek o skazanie Cię na karę bez przeprowadzania dowodów możesz złożyć także w czasie pierwszej rozprawy. Gdy w Twojej sprawie jest kilku oskarżonych, możesz to zrobić, zanim sąd przesłucha wszystkich oskarżonych. Sąd uwzględni wniosek, jeśli pokrzywdzony nie sprzeciwi się, a prokurator się zgodzi.

10. Informacje ogólne

Podjezrzany w postępowaniu karnym nie musi udawadniać, że jest niewinny. Nie musi dostarczać dowodów przestępstwa. Takie dowody mogą mu zaszkodzić.

Podjezrzany w postępowaniu karnym ma różne obowiązki. Musisz zgodzić się na badania lekarskie. Na przykład lekarz może pobrać Twoją krew do badania. Może też Cię zbadać lekarz psychiatra lub psycholog.

Podejrzany musi zgodzić się, żeby Policja:

- sprawdziła jego odciski palców,
- wzięła do badania jego włosy lub ślinę.

Policja zrobi zdjęcia podejrzanemu.

Może pokazać go świadkom przestępstwa.

Jest to **okazanie**.

Jeśli nie spełnisz swoich obowiązków, Policja może Cię zatrzymać.

Zatrzymanie to pozbawienie kogoś wolności osobistej. Osoba zatrzymana nie może pójść do domu ani na zakupy. Musi robić to, co jej każą.

Podejrzany ma obowiązek:

- poinformować prokuraturę lub sąd o zmianie miejsca zamieszkania lub miejsca pobytu.

Na przykład musisz poinformować prokuraturę lub sąd, jeśli wyjeżdżasz na dłużej niż 7 dni. Albo że z powodu innej sprawy trafiłeś do aresztu lub więzienia. Musisz podać nowy adres zamieszkania lub pobytu. Jeśli jesteś w więzieniu, musisz podać adres więzienia,

- poinformować prokuraturę lub sąd, jeśli zmieniłeś numer telefonu lub adres mejlowy,
- przyjść na każde wezwanie prokuratury lub sądu.

Jeśli nie przyjdiesz na wezwanie, Policja może Cię zatrzymać i przyprowadzić do prokuratury lub sądu,

- podać, kto może odebrać listy z sądu, kiedy nie przebywasz w kraju. Jeśli tego nie zrobisz, sąd wyśle list na Twój adres, który ma w aktach.

Nawet jeśli tam nie mieszkasz. Jeśli nie podasz nowego adresu, sąd lub prokuratura uzna, że odebrałeś pismo.

Jeśli listonosz lub kurier nie będzie mógł dać listu Tobie, domownikowi lub wskazanej przez Ciebie osobie, zostawi list na najbliższej poczcie lub w punkcie odbioru przesyłek. Czasami może zostawić list na najbliższym komisariacie Policji lub w urzędzie gminy. Wtedy na drzwiach listonosz lub kurier zostawi informację, gdzie możesz odebrać list.

Podejrzany musi odebrać pismo w ciągu 7 dni.

Jeśli nie odbierzesz listu, dostaniesz informację, że masz kolejne 7 dni na odbiór.

Ważne! Jeśli drugi raz nie odbierzesz listu, sąd lub prokuratura uzna list za dostarczony.

11. Przesłuchanie przez konsula

Jeśli w czasie postępowania jesteś za granicą, możesz być przesłuchany przez konsula.

Konsul to urzędnik. Jest przedstawicielem Polski w innym kraju.

Ważne!

Konsul może Cię przesłuchać tylko wtedy, kiedy się na to zgodzisz.

Możesz odmówić udziału w przesłuchaniu.

WZÓR

Wyjaśnienia co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla podejrzanego, który nie ukończył 18 lat

PODEJRZANY

JESTEŚ PODEJRZANYM O POPEŁNIENIE PRZESTĘPSTWA

Oznacza to, że przedstawiono Ci zarzut/zarzuty popełnienia przestępstwa. Od tego momentu postępowanie, w którym jesteś podejrzanym, będzie się toczyć przeciwko Tobie.

1. POSTĘPOWANIE PRZYGOTOWAWCZE	2. POSTĘPOWANIE SĄDOWE	3. POSTĘPOWANIE WYKONAWCZE
To pierwszy etap. Rozpoczyna go złożenie zawiadomienia o przestępstwie lub ujawnienie przestępstwa przez Policję, prokuraturę lub inne organy prowadzące postępowanie przygotowawcze. Są dwa rodzaje postępowania przygotowawczego: 1) śledztwo, 2) dochodzenie.	To drugi etap. Postępowanie toczy się przed sądem pierwszej instancji. Kończy się wydaniem orzeczenia. Może to być: 1) wyrok albo 2) postanowienie.	To trzeci etap. Jest prowadzony, jeśli orzeczenie sądu trzeba wykonać. Na przykład trzeba zapłacić grzywnę lub przeprosić pokrzywdzonego.
Etap drugi może mieć dwie części. Ta druga część to postępowanie odwoławcze. W tym postępowaniu sprawą zajmuje się sąd drugiej instancji. Jeśli strona (oskarżony, prokurator, oskarżyciel posiłkowy, którym może być pokrzywdzony/pokrzywdzona) nie zgadza się z orzeczeniem sądu pierwszej instancji, może odwołać się do sądu drugiej instancji.		POSTĘPOWANIE ODWOŁAWCZE

Jeżeli postępowanie przygotowawcze (kolumna numer 1) kończy się skierowaniem do sądu **aktu oskarżenia** albo **wniosku**, na przykład o:

- ➔ warunkowe umorzenie postępowania albo
- ➔ wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego, w którym jest propozycja kary uzgodnionej z podejrzanym

– rozpoczyna się postępowanie przed sądem (kolumna numer 2).

PRAWO DO SKŁADANIA WYJAŚNIEŃ I PRAWO DO MILCZENIA

Podczas przesłuchania masz prawo opowiedzieć swoją wersję zdarzenia, czyli czynu zabronionego, o który jesteś podejrzany. To są właśnie wyjaśnienia.

Nie musisz udowadniać, że jesteś niewinny. Nie masz też obowiązku dostarczania dowodów na swoją niekorzyść.

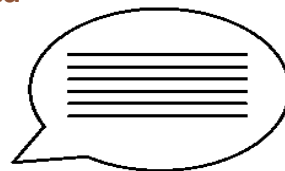
Gdy zostanie Ci przedstawiony zarzut, czyli gdy jesteś podejrzanym, zostaniesz pouczone/pouczona o tym, że możesz:

- ➔ złożyć wyjaśnienia,
- ➔ odmówić złożenia wyjaśnień,
- ➔ odmówić odpowiedzi na wszystkie pytania lub tylko niektóre pytania.

Nie musisz podawać przyczyn, dla których odmawiasz składania wyjaśnień albo odpowiedzi na pytania.

Możesz zażądać, by podczas przesłuchania **był obecny obrońca** (adwokat lub radca prawny).

Jednak jeśli Twój obrońca nie stawia się, to i tak można Cię przesłuchać.

Złożenie wyjaśnień odbywa się ustnie.

W trakcie przesłuchania w postępowaniu przygotowawczym masz prawo do złożenia wyjaśnień na piśmie. Możesz zażądać tego Ty lub Twój obrońca.

Pamiętaj jednak, że:

- w trakcie pisania nie możesz kontaktować się z innymi osobami,
- przesłuchujący może z ważnych powodów odmówić zgody na pisemne wyjaśnienia.

Wyjaśnienia możesz składać też co do każdego dowodu, gdy będziesz obecny/obecna w trakcie jego przeprowadzania (na przykład przy przesłuchaniu świadka lub podczas wizji lokalnej).

PRAWO DO OBROŃCY

W trakcie postępowania przygotowawczego i sądowego możesz mieć obrońcę – z wyboru albo z urzędu. Nie możesz mieć jednak więcej niż 3 obrońców jednocześnie.

Obrońca z wyboru to dowolnie wybrany obrońca, którego opłacasz Ty lub Twój rodzic albo opiekun.

Obrońca z urzędu to adwokat lub radca prawny, za którego płaci państwo.

Jeśli nie masz 18 lat i nie masz obrońcy, sąd (prezes lub referendarz sądowy) wyznaczy Ci obrońcę z urzędu.

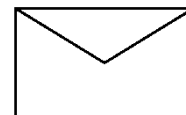
Jeśli zostaniesz skazany/skazana albo postępowanie zostanie warunkowo umorzone, sąd może nakazać Ci zapłacić za pracę obrońcy z urzędu.

Gdy jesteś tymczasowo aresztowany/aresztowana (to znaczy, gdy osadzono Cię w areszcie śledczym, bo zastosowano wobec Ciebie tak zwany środek zapobiegawczy), ze swoim obrońcą możesz:

- rozmawiać osobiście (sam na sam),
- kontaktować się listownie.

W wyjątkowych sytuacjach, gdy wymaga tego dobro postępowania, prokurator może być obecny przy Twojej rozmowie z obrońcą albo upoważnić do tego kogoś innego (ale tylko przez pierwszych 14 dni od dnia tymczasowego aresztowania).

Z tych samych powodów prokurator może kontrolować Twoją korespondencję z obrońcą. Ta kontrola nie może trwać dłużej niż 14 dni od dnia tymczasowego aresztowania.

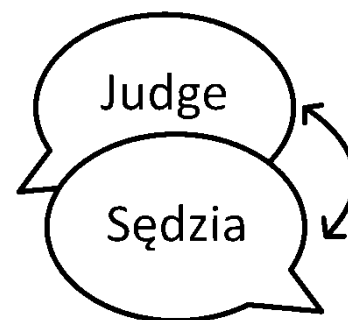

Jeżeli w toku postępowania **ukończysz 18 lat i sąd cofnie wyznaczonego dla Ciebie obrońcę z urzędu**, a nie stać Cię, by zapłacić obrońcy wynagrodzenie, możesz poprosić sąd o wyznaczenie obrońcy z urzędu.

TŁUMACZ

Osobie, która nie mówi wystarczająco dobrze po polsku, pomaga tłumacz. Tłumacz może uczestniczyć w przesłuchaniu albo przy zapoznaniu z treścią dowodu.

Tłumacz przysługuje wtedy, gdy nie mówisz po polsku lub jeśli jest to potrzebne, bo jesteś osobą głuchą lub nie mówisz.

PRAWO DO INFORMACJI

Masz prawo do informacji. W szczególności do:

- informacji, o co jesteś podejrzany/podejrzana i jaki postawiono Ci zarzut (jaki czyn jest Ci zarzucany),
- informacji o dodatkowych zarzutach (uzupełnieniu zarzutów),

- informacji o zmianie zarzutów,
- informacji o kwalifikacji prawnej przestępstwa, które Ci się zarzuca (dotyczy to na przykład wskazania artykułu z Kodeksu karnego).

Możesz żądać:

- podania ustnie podstaw postawionych Ci zarzutów,
- uzasadnienia zarzutów na piśmie w terminie 14 dni,
- zawiadomienia o terminie, w którym możesz zapoznać się z materiałami postępowania.

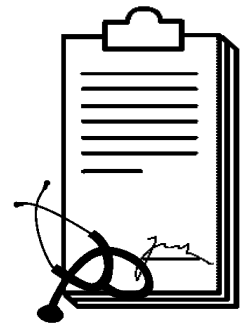
PRAWO DO SKŁADANIA WNIOSKÓW

Na każdym etapie postępowania masz prawo do składania wniosków dowodowych.

Takimi dowodami mogą być: przesłuchanie świadka, opinia biegłego, dokument, badanie lekarskie.

Wniosek dowodowy może **nie zostać** uwzględniony, gdy:

- niedopuszczalne jest przeprowadzenie dowodu (na przykład przeprowadzenie dowodu jest niezgodne z prawem),
- dowód jest nieistotny dla sprawy,
- dowód ma stwierdzić coś, co zostało udowodnione,
- dowód jest bezużyteczny. Z dowodu nie wynika to, co podlega udowodnieniu (na przykład wniosek o przesłuchanie świadka bez wskazania, o co prokurator ma go zapytać),
- niemożliwe jest przeprowadzenie dowodu (na przykład gdy świadek zmarł lub gdy dokument został zniszczony),
- zmierza w sposób oczywisty do przedłużenia postępowania,

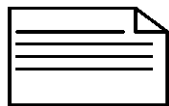
→ został złożony po terminie, a o tym terminie Cię powiadomiono.

Jeśli złożyłeś/złożyłaś wniosek o wykonanie czynności, to **prowadzący postępowanie przygotowawcze** (śledztwo lub dochodzenie) **nie może odmówić udziału** w tej czynności Tobie ani Twojemu obrońcy.

Możesz żądać udziału również we wszystkich innych czynnościach postępowania (czyli także tych, o które to nie Ty wносиёś/wnosiłaś).

Prokurator może odmówić Ci udziału w takich czynnościach **tylko w szczególnych wypadkach** – gdy zagrożony jest ważny interes postępowania albo gdy doprowadzenie Cię na czynność wiązałoby się z poważnymi trudnościami (gdy jesteś na przykład tymczasowo aresztowany/aresztowana).

Możesz być obecny/obecna przy czynności, która jest niepowtarzalna, chyba że przez zwłokę zachodzi niebezpieczeństwo zniekształcenia lub utraty dowodu.

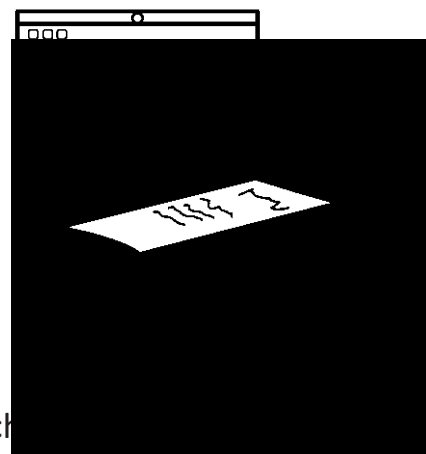

Gdy martwisz się, że świadka nie będzie można przesłuchać na rozprawie (na przykład gdy jest poważnie chory lub może umrzeć), możesz poprosić, aby przesłuchał go sąd, albo poprosić pisemnie prokuratora o wystąpienie do sądu z prośbą o przesłuchanie tego świadka.

Możesz zapoznawać się z treścią pisemnej opinii biegłego, a także brać udział w jego przesłuchaniu.

PRAWO DOSTĘPU DO AKT SPRAWY

Możesz żądać dostępu do akt sprawy oraz otrzymania kopii i odpisów tych dokumentów. Możesz zażądać ich wydania odpłatnie lub sporządzić je samodzielnie (na przykład sfotografować). Masz do tego prawo w postępowaniu przygotowawczym oraz w postępowaniu sądowym (również po ich zakończeniu).

W postępowaniu przygotowawczym w szczególnych przypadkach, gdy dostęp do akt może być w interes państwa albo dobro postępowania, można odmówić Ci dostępu do akt.

Gdy prokurator wniósł do sądu wniosek o zastosowanie tymczasowego aresztowania albo wniósł do sądu wniosek o przedłużenie tymczasowego aresztowania:

- udostępnia Ci się akta w zakresie obejmującym dowody zawarte we wniosku o zastosowanie albo przedłużenie tymczasowego aresztowania.

Jeśli istnieje obawa niebezpieczeństwa dla świadka albo jego najbliższych, zeznania tego świadka nie będą Ci udostępniane.

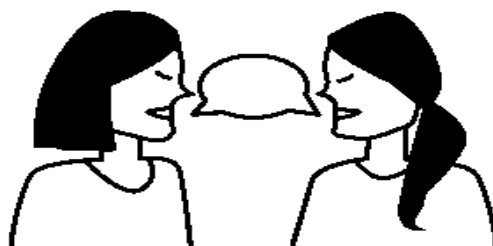
KOŃCOWE ZAZNAJOMIENIE Z MATERIAŁAMI POSTĘPOWANIA

Ty lub Twój obrońca możecie zapoznać się z materiałami postępowania pod koniec postępowania przygotowawczego. Prokuratura, Policja albo inny organ prowadzący postępowanie poinformują Cię o tej możliwości, gdy tego zażadasz.

- Przed końcowym zapoznaniem z materiałami postępowania masz prawo wglądu do akt – w formie papierowej i elektronicznej.

Po zapoznaniu z materiałami postępowania masz

3 dni na to, by wnieść o uzupełnienie postępowania (na przykład o przeprowadzenie dodatkowych dowodów).

PRAWO DO MEDIACJI

Możesz wnieść o skierowanie sprawy do mediacji.

Mediacja jest metodą rozwiązywania konfliktów, w której osoba zaufana (mediator) pomaga w znalezieniu korzystnego rozwiązania dla obu stron postępowania (pokrzywdzonego i podejrzanego).

Jakie są korzyści mediacji?

- Mediacja stwarza warunki wzajemnego zrozumienia.
- Mediacja pomaga w zawarciu porozumienia.
- Mediacja umożliwia uzgodnienie z pokrzywdzonym sposobu naprawienia szkody.
- Zawarcie porozumienia jest brane pod uwagę przez sąd przy wydawaniu orzeczenia w sprawie.
- Mediator, który prowadzi mediację, musi zachować w tajemnicy jej przebieg. Mediacja ma poufny charakter.

O mediację może wnieść też pokrzywdzony. Może ją również zaproponować organ prowadzący postępowanie.

Udział w mediacji jest **dobrowolny**. Oznacza to, że nie musisz się na nią godzić.

PRAWO DO UZGODNIENIA KARY

Istnieje możliwość zakończenia postępowania karnego wydaniem przez sąd wyroku akceptującego uzgodnienia podejrzanego i prokuratora co do kary i środków karnych.

Pamiętaj, że takie uzgodnienie jest możliwe tylko wtedy, gdy zarzucany Ci czyn zabroniony jest występkiem (dolna granica kary pozbawienia wolności za zarzucane Ci przestępstwo jest niższa niż 3 lata). Uzgodnienie musi nastąpić, zanim prokurator skieruje do sądu akt oskarżenia, i musi ono uwzględniać prawa pokrzywdzonego.

W tym wypadku masz prawo do zapoznania się z aktami.

Co może zrobić prokurator?

- ➔ Prokurator może przekazać do sądu tylko wniosek o skazanie i wymierzenie uzgodnionych z Tobą kar lub innych środków. Może tak postąpić, gdy przyznajesz się do winy, a w świetle Twoich wyjaśnień okoliczności popełnienia przestępstwa i Twoja wina nie budzą wątpliwości, a Twoja postawa wskazuje, że cele postępowania zostaną osiągnięte. To pozwala prokuratorowi na odstąpienie od przeprowadzania innych dowodów albo przeprowadzenie tylko tych, które są niezbędne.
- ➔ Prokurator może przekazać do sądu akt oskarżenia wraz z wnioskiem o skazanie i wymierzenie uzgodnionych z Tobą kar lub innych środków. Może tak postąpić, gdy okoliczności popełnienia przestępstwa i Twoja wina nie budzą wątpliwości, Twoje oświadczenia dowodowe nie są sprzeczne z ustaleniami dokonanymi w postępowaniu przygotowawczym, a Twoja postawa wskazuje, że cele postępowania zostaną osiągnięte.

Sąd może uwzględnić taki wniosek tylko wtedy, gdy nie sprzeciwi się mu pokrzywdzony.

PRAWO DO ZŁOŻENIA WNIOSKU O WYDANIE WYROKU SKAZUJĄCEGO

Gdy jesteś oskarżony/oskarżona o przestępstwo zagrożone karą nie większą niż 15 lat pozbawienia wolności, możesz złożyć wniosek o wymierzenie Ci określonej kary lub środka karnego, orzeczenie przepadku lub środka kompensacyjnego bez przeprowadzania postępowania dowodowego. Wniosek może też dotyczyć wydania orzeczenia co do kosztów postępowania. Możesz to zrobić samodzielnie:

- ➔ **przed doręczeniem Ci zawiadomienia o terminie rozprawy.** Sąd może uwzględnić wniosek tylko wtedy, gdy prokurator i pokrzywdzony się temu nie sprzeciwią,

- na rozprawie, ale tylko do chwili zakończenia pierwszego przesłuchania wszystkich oskarżonych. Sąd może uwzględnić wniosek tylko wtedy, gdy prokurator wyrazi zgodę, a pokrzywdzony nie sprzeciwi się.

W obu przypadkach pokrzywdzony musi być prawidłowo powiadomiony o terminie posiedzenia, na którym sąd będzie zajmował się Twoim wnioskiem.

OGRANICZENIA ZARZUTÓW APELACJI

Jeśli uzgodniłeś/uzgodniłaś wysokość kary albo złożyłeś/złożyłaś wniosek o skazanie i wymierzenie ustalonych kar, podstawą apelacji (czyli odwołania od wyroku sądu pierwszej instancji) **nie mogą** być zarzuty:

Związane
z treścią
zawartego
porozumienia

- błędu w ustaleniach faktycznych (na przykład to, że nie zgadzasz się z opisem zdarzenia),
- rażącej niewspółmierności kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo braku zastosowania środka zabezpieczającego, przepadku albo innego środka (na przykład nie zgadzasz się z wysokością kary pozbawienia wolności albo uważasz, że orzeczony zakaz prowadzenia pojazdów jest zbyt długi).

TWOJE OBOWIĄZKI

Jako podejrzany masz obowiązek:

- poddać się oględzinom ciała i określonym badaniom, a także poddać się pobraniu wymazu ze śluzówki policzków przez policjanta lub inną uprawnioną osobę,
- stawiać się na wezwania,

- ➔ poinformować prowadzącego postępowanie, jeżeli zmienisz miejsce pobytu na czas dłuższy niż 7 dni,
- ➔ poinformować prowadzącego postępowanie, że zmieniłeś/zmieniłaś numer telefonu, faksu, adres poczty elektronicznej.

Jeżeli tego nie zrobisz, mogą spotkać Cię przykre konsekwencje. Możesz na przykład zostać zatrzymany/zatrzymana lub doprowadzony/doprowadzona.

USPRAWIEDLIWIENIE NIESTAWIENICTWA NA WEZWANIE

Sąd lub organ postępowania przygotowawczego (na przykład prokurator, Policja) może Cię wezwać do tego, byś w wyznaczonym terminie osobiście stawił się/stawiła się w celu przeprowadzenia różnych czynności.

Co zrobić, gdy nie możesz stawić się osobiście w tym dniu?

Gdy jesteś chory/chora, **musisz uzyskać i przedstawić zaświadczenie wystawione przez lekarza sądowego**. Inne zwolnienie (od lekarza z przychodni, który nie jest lekarzem sądowym, popularne L-4) albo inne zaświadczenie nie są wystarczające. Wykaz lekarzy sądowych prowadzi prezes każdego sądu okręgowego. Wykaz ten znajdziesz na stronie internetowej sądu okręgowego w zakładce „Lekarze sądowi”.

Gdy usprawiedliwisz swoje niestawienie, możesz wniesć o to, aby nie przeprowadzano czynności bez Ciebie.

Czynności nie przeprowadza się, gdy Cię nie ma, a brakuje dowodu, że zawiadomiono Cię o czynności, oraz gdy jest uzasadnione przypuszczenie, że Twoja nieobecność jest wynikiem siły wyższej (przeszkód żywiołowych lub innych wyjątkowych przyczyn).

A co, gdy przebywasz za granicą?

Możesz zostać wtedy przesłuchany/przesłuchana przez konsula, ale **tylko za Twoją zgodą**.

Nie stosuje się wtedy przepisów o obowiązku stawiennictwa i konsekwencjach niestawiennictwa na przesłuchanie i udziale biegłych.

KTO MOŻE CI TOWARZYSZYĆ PODCZAS PRZESŁUCHANIA

Jeżeli nie masz ukończonych 18 lat, podczas **śledztwa lub dochodzenia** może być z Tobą przedstawiciel ustawowy (rodzic, opiekun) lub osoba, pod której pieczęą pozostajesz, albo osoba pełnoletnia, którą wskażesz. Przedstawiciel ustawowy zawsze powinien działać na Twoją korzyść.

Podczas czynności śledztwa lub dochodzenia mogą być obecni przedstawiciel ustawowy lub osoba pełnoletnia, którą wskażesz. Osoby te nie będą mogły brać udziału w czynności, jeżeli ich obecność nie będzie dla Ciebie korzystna lub będzie utrudniać te czynności.

Na Twój wniosek podczas posiedzenia lub rozprawy **w sądzie** może być z Tobą

przedstawiciel ustawowy (rodzic, opiekun) lub osoba, pod której pieczęą pozostajesz.

Jeżeli nie masz takiej osoby lub udział takiej osoby może naruszać Twoje prawa lub interesy, jest niecelowy z uwagi na Twoje dobro, uniemożliwia

przeprowadzenie posiedzenia albo rozprawy albo utrudnia je w istotny sposób, możesz wskazać inną osobę pełnoletnią.

Jeżeli nie wskażesz takiej osoby lub ją wskażesz, ale jej obecność może prowadzić do naruszenia Twoich praw lub interesów, jest niecelowa ze względu na Twoje dobro, uniemożliwia przeprowadzenie posiedzenia albo rozprawy albo utrudnia je w istotny sposób, przewodniczący (sędzia) wyznacza dla Ciebie asystenta rodziny.

Asystent rodziny będzie z Tobą na rozprawie lub na posiedzeniu.

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia z art. 300 § 4 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 6 czerwca 2025 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, z późn. zm.), dalej „k.p.k.”, zgodnie z którym Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pisemnych wyjaśnień, o których mowa w § 3a, dla osoby, o której mowa w § 1, odrębny dla osób nieporadnych ze względu na wiek lub stan zdrowia oraz osób, które nie ukończyły 18 lat, mając na względzie konieczność zrozumienia wyjaśnień przez te osoby.

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu wydania rozporządzenia.

Konieczność wydania nowego rozporządzenia, wynika z nowelizacji dokonanej ustawą z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

Na mocy ww. ustawy nowelizującej dokonano zmiany art. 300 § 1 k.p.k. dotyczącej zakresu pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego w postępowaniu przygotowawczym oraz zmiany art. 300 § 4 k.p.k. dotyczącej treści upoważnienia.

2. Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma być unormowana.

Obecnie obowiązuje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 listopada 2024 r. w sprawie określenia wzorów pisemnych wyjaśnień dla podejrzanego, pokrzywdzonego i świadka co do zakresu ich uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania (Dz. U. poz. 1659).

3. Wykazanie różnicy między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

Proponuje się określenie w załączniku nr 1 wzoru wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla podejrzanego nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia i w załączniku nr 2 wzoru wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla podejrzanego, który nie ukończył 18 lat.

Zgodnie z dotychczasowym modelem zawartość poszczególnych wyjaśnień jest zgodna z obowiązującym przepisami, a jednocześnie uwzględnia potrzeby określonych grup adresatów oraz realizuje założenie, że efektywne uczestnictwo w postępowaniu jest warunkowane posiadaniem przez uczestnika wiedzy o przysługujących mu uprawnieniach i ciążących na nim obowiązkach. Ich udostępnianie musi uwzględniać, że nie wszyscy, czy to z uwagi na wiek,

czy też inne cechy osobowe, mają jednakowe możliwości zrozumienia kierowanego przekazu, tym bardziej, gdy chodzi o formuły prawne, niejednokrotnie uważane za skomplikowane także przez prawników. Aby spełnić wymóg dostępności, wymiar sprawiedliwości musi być przygotowany na przyjęcie osób poniżej 18-go roku życia oraz osób nieporadnych ze względu na wiek lub stan zdrowia.

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2027 r. w związku z wejściem w życie ustawy nowelizującej.

Nie ma możliwości zastosowania alternatywnych w stosunku do projektowanych rozwiązań środków, które umożliwiłyby osiągnięcie zamierzonego celu.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Projekt nie podlegał dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 42 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt zostanie skierowany do koordynatora OSR.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia ...

w sprawie określenia wzoru pisemnych wyjaśnień dla pokrzywdzonego co do zakresu jego uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania

Na podstawie art. 300 § 4 pkt 2 lit. b ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, 421, 638, 760, 882, 901 i ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla pokrzywdzonego nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia;
- 2) wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla pokrzywdzonego, który nie ukończył 18 lat.

§ 2. Wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla pokrzywdzonego nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia jest określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 3. Wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla pokrzywdzonego, który nie ukończył 18 lat, jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

§ 4. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.¹⁾

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

¹⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 listopada 2024 r. w sprawie określenia wzorów pisemnych wyjaśnień dla podejrzanego, pokrzywdzonego i świadka co do zakresu ich uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania (Dz. U. poz. 1659), które traci moc z dniem wejścia w życie ustawy z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

WZÓR

**Wyjaśnienia co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu
i warunków przesłuchania dla pokrzywdzonego nieporadnego
ze względu na wiek lub stan zdrowia**

Minister Sprawiedliwości wydał
rozporządzenie i załącznik do
rozporządzenia. Załącznik nazywa się
**Pouczenie o uprawnieniach
i obowiązkach pokrzywdzonego.**

To jest tekst łatwy do czytania
i zrozumienia

**Pouczenia o uprawnieniach
i obowiązkach pokrzywdzonego.**

Opracowanie pomoże Ci zrozumieć,
jakie prawa i obowiązki ma pokrzywdzony
w postępowaniu karnym.

Rozporządzenie znajdziesz w Dzienniku
Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.
Poproś o pomoc osobę wspierającą.

Pokrzywdzony to osoba, którą ktoś skrzywdził, zrobił jej coś złego.
Na przykład pobił, okradł, oszukał.
Pokrzywdzonym może być każdy człowiek.
Kobieta, mężczyzna, dziecko.

Postępowanie karne to praca Policji, prokuratury, innych uprawnionych służb oraz sądu.

Wszyscy oni sprawdzają, czy ktoś popełnił przestępstwo.

Przestępstwo to na przykład kradzież, oszustwo, pobicie.

Najpierw jest **postępowanie przygotowawcze**.

Prowadzi je Policja, prokurator.

Czasami postępowanie przygotowawcze mogą prowadzić inne służby, na przykład Straż Graniczna.

Oni przygotowują akt oskarżenia albo wniosek, na przykład o skazanie albo warunkowe umorzenie postępowania.

Potem jest **postępowanie sądowe**.

Na końcu jest orzeczenie sądu.

Może to być wyrok albo postanowienie.

Jeśli:

- zgłosiłeś na Policję, że ktoś popełnił przestępstwo, albo
 - na przykład Policja, Straż Graniczna, prokurator wykryli przestępstwo,
- to zaczyna się **postępowanie przygotowawcze**.

To śledztwo albo dochodzenie.

Teraz osoba, która prowadzi postępowanie przygotowawcze, szuka informacji i dowodów przestępstwa.

Postępowanie może prowadzić policjant, inny funkcjonariusz lub prokurator.

Podejrzany to osoba, która mogła popełnić przestępstwo.
Może być wielu podejrzanych.
Można **zatrzymać podejrzanego**.
Osobę można zatrzymać tylko na 48 godzin.

Na przykład Policja zatrzymała podejrzanego w poniedziałek o godzinie 16.35.
Policja musi go wypuścić najpóźniej w środę o godzinie 16.35.

Gdy prokurator uzna, że nie może podejrzanego zwolnić w ciągu 48 godzin, pisze do sądu **wniosek o tymczasowe aresztowanie**.

Sąd może wydać postanowienie o tymczasowym aresztowaniu. Albo sąd może wypuścić podejrzanego.

Przykład:

Policja zatrzymała podejrzanego w poniedziałek o godzinie 16.35. W środę o godzinie 16.00 prokurator składa do sądu wniosek, żeby aresztować podejrzanego.

Sąd musi zająć się tą sprawą do czwartku do godziny 16.00.

Czyli ma na to 24 godziny.

Jeśli sąd tego nie robi to, Policja musi wypuścić podejrzanego.

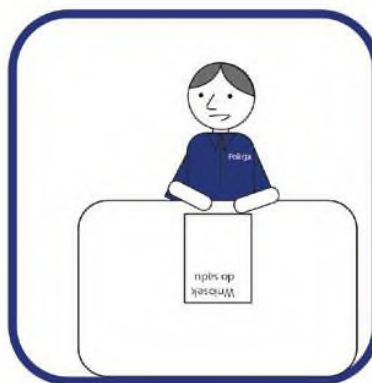
Sąd może zgodzić się na areszt, jeśli obawia się, że podejrzanym może na przykład uciec lub ukryć się. Albo że podejrzanym może popełnić inne poważne przestępstwo.

Tymczasowe aresztowanie oznacza, że podejrzanym przebywa w areszcie, czyli nie jest na wolności.

W postępowaniu karnym bierze też udział pokrzywdzony.

Mogą w nim też brać udział świadkowie.

Świadek widział przestępstwo lub coś o nim wie. Na przykład zna osobę, która popełniła przestępstwo.

Pokrzywdzony i świadek składają **zeznania**. To znaczy, że mówią to, co wiedzą na temat przestępstwa, co widzieli lub słyszeli. Te zeznania są **dowodem** w sprawie.

Policja spisuje to w **protokole**.

Pokrzywdzony i świadek muszą podpisać protokół. Powinni go najpierw przeczytać.

Mogą zgłosić uwagi. Wtedy trzeba poprawić protokół.

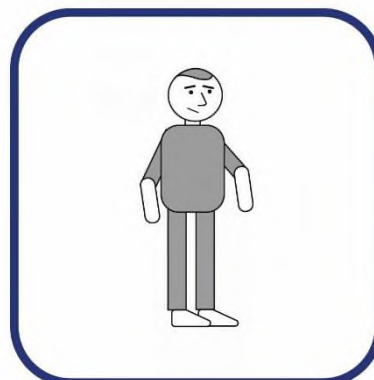
Gdy Policja i prokurator zebrali informacje i dowody i uważają, że podejrzany popełnił przestępstwo, to piszą do sądu. Mogą napisać na przykład:

- wniosek o warunkowe umorzenie postępowania,
- **akt oskarżenia**.

W akcie oskarżenia podejrzanego nazywa się **oskarżonym**.

Oskarżony to osoba, która mogła popełnić przestępstwo. Sąd ustali, czy są na to dowody.

W akcie oskarżenia są też informacje:

- jakie przestępstwo mógł popełnić oskarżony. **To są zarzuty**,
- jakie zebrano dowody.

Czasami też można tam znaleźć informację, jaką oskarżony powinien otrzymać karę.

Teraz rozpoczyna się **postępowanie sądowe**.

Prokurator lub sąd opowiadają krótko, jaki zarzut jest w akcie oskarżenia.

Sąd prowadzi postępowanie.

Sąd sprawdza, jak było naprawdę.

Sprawdza, czy oskarżony jest winny.

Potem wyda wyrok (czasem postanowienie).

Pokrzywdzony może być **oskarżycielem posiłkowym w sądzie**.

Wtedy możesz zgłaszać dowody w sprawie.

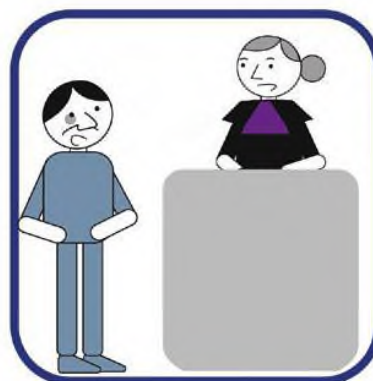
Tak samo jak prokurator.

Gdy jesteś oskarżycielem posiłkowym, możesz na przykład poprosić sąd, żeby przesłuchał jakiegoś świadka.

Żeby być oskarżycielem posiłkowym, musisz złożyć oświadczenie.

Możesz napisać pismo do sądu lub powiedzieć to na rozprawie. Wtedy sąd wpisze to do protokołu. Musisz zgłosić swoją prośbę, zanim zostaną przedstawione zarzuty oskarżenia.

1. Pomoc prawna

Pokrzywdzony ma prawo do pomocy pełnomocnika.

To jest pomoc prawna.

Pełnomocnikiem może być adwokat lub radca prawny. Możesz mieć jednego pełnomocnika, dwóch lub trzech pełnomocników w tym samym czasie.

Pełnomocnik pomoże Ci przygotować się do postępowania.
Napisze pismo lub wypełni wniosek.
Będzie reprezentować Cię w czasie rozprawy sądowej.

Jeśli nie masz pieniędzy, sąd może wyznaczyć dla Ciebie **pełnomocnika z urzędu**.

Za pełnomocnika z urzędu nie musisz płacić.

Żeby dostać pełnomocnika z urzędu, musisz napisać wniosek i wysłać go do sądu.

Taki wniosek możesz wysłać też do prokuratora.

Prokurator przekaże wniosek do sądu.

2. Pomoc tłumacza

Pokrzywdzony ma prawo do pomocy tłumacza.

Dostaniesz tłumacza, kiedy:

- nie mówisz po polsku. To będzie **tłumacz języka obcego**,
- jesteś osobą głuchą i potrzebujesz tłumacza języka migowego. **Tłumacz języka migowego** pomaga osobie głuchej rozmawiać z innymi.

Pomoc tłumacza jest za darmo.

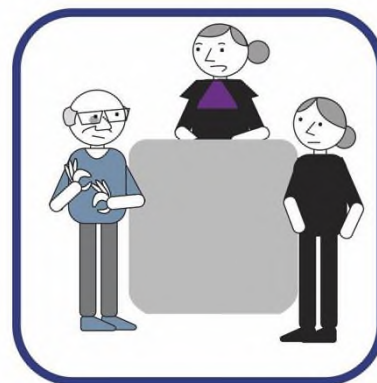

W czasie przesłuchania sędzia zada Ci pytania o przestępstwo.

Tłumacz przetłumaczy Ci na język, który rozumiesz, co mówi sędzia. Tłumacz powie sędziemu Twoją odpowiedź.

Przetłumaczy Ci treść różnych dokumentów.

Na przykład dowodów w Twojej sprawie.

3. Dostęp do akt sprawy

Pokrzywdzony ma prawo przeczytać dokumenty dotyczące swojej sprawy w postępowaniu przygotowawczym i sądowym.

Te dokumenty to **akta sprawy**. Musisz napisać **wniosek o dostęp do akt**.

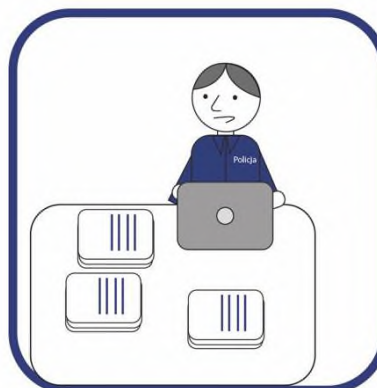

Możesz poprosić o kopie akt sprawy.

Za kopie musisz zapłacić.

Akta sprawy mogą Ci zostać udostępnione w postaci elektronicznej.

Możesz też sam zrobić zdjęcia akt sprawy.

W postępowaniu przygotowawczym czasem nie można przeczytać akt od razu.

Na przykład w ważnej sprawie dla państwa.

Policja lub prokurator muszą najpierw przygotować akt oskarżenia.

Wtedy, gdy o to poprosisz, dostaniesz informacje, kiedy możesz przeczytać akta sprawy.

Pokrzywdzony ma prawo przeczytać akta sprawy, zawsze kiedy podejrzany dostał termin końcowy zapoznania się z nimi.

W takiej sytuacji prokurator musi dać Ci akta.

4. Usprawiedliwianie nieobecności

Czasem pokrzywdzony dostaje wezwanie. Wtedy musi przyjść punktualnie do miejsca, które jest napisane w wezwaniu.

Może na przykład dostać wezwanie z sądu.

Jeśli jesteś chory i nie możesz przyjść, musisz przesłać zaświadczenie lekarskie.

Ważne! Takie zaświadczenie może napisać tylko **lekarz sądowy**.

Możesz też usprawiedliwić nieobecność w innych sytuacjach. Na przykład gdy zdarzy się wypadek i nie możesz przyjść.

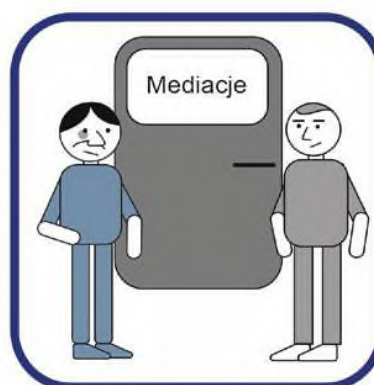
5. Postępowanie mediacyjne

Czasem pokrzywdzony chce pogodzić się z oskarżonym.

Możesz poprosić prokuraturę lub sąd o **mediację**.

Udział w postępowaniu mediacyjnym jest **dobrowolny**. To znaczy, że nikt Cię nie może do tego zmusić.

Do mediacji potrzebna jest Twoja zgoda i zgoda oskarżonego.

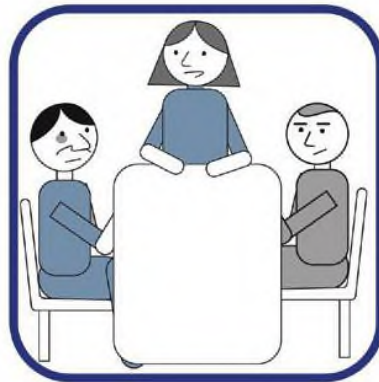

Postępowanie mediacyjne prowadzi mediator.

Mediator rozmawia z pokrzywdzonym i oskarżonym.

Pomaga im zrozumieć problem.

Pilnuje, żeby wszyscy przestrzegali ustalonych zasad rozmowy.

Mediator nie narzuca swoich pomysłów. Pokrzywdzony i oskarżony sami uzgadniają rozwiązanie.

Ustalają, jak oskarżony naprawi szkodę pokrzywdzonemu. Na przykład oskarżony może zapłacić jakieś pieniądze i przeprosić.

Mediator musi zachować tajemnicę.

Nie może mówić, co działo się w czasie postępowania mediacyjnego.

Sąd nie może przesłuchiwać mediatora jako świadka.

6. Odszkodowanie i inne wnioski

Pokrzywdzony ma prawo, żeby oskarżony naprawił szkodę lub krzywdę.

Szkoda jest majątkowa.

Na przykład oskarżony pobił Cię. Byłeś w szpitalu, musiałeś zapłacić za leczenie i rehabilitację. Chcesz, żeby oskarżony oddał Ci te pieniądze.

Krzywda to cierpienie, ból.

Do zamknięcia przewodu sądowego (kiedy sąd powie, że wszystkie dowody zostały przeprowadzone) możesz złożyć wniosek o:

- **naprawienie szkody** lub
- **zadośćuczynienie za doznaną krzywdę** lub
- **zakaz zbliżania się do Ciebie** (kiedy sprawa dotyczy przestępstwa seksualnego).

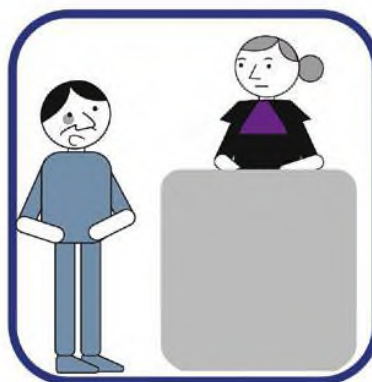
Taki wniosek możesz napisać lub powiedzieć.

Wtedy sąd wpisze Twoją prośbę do protokołu.

7. Prawo do informacji

Pokrzywdzony ma prawo do informacji. Czasami podejrzany jest tymczasowo aresztowany w czasie postępowania karnego.

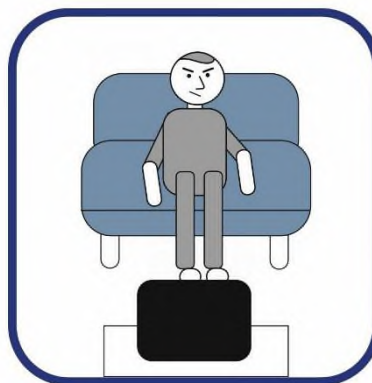
Sąd musi poinformować Cię, że:

- wypuścić podejrzanego z aresztu tymczasowego,
- podejrzany uciekł z aresztu tymczasowego.

Sąd musi poinformować Cię, gdy zamienił tymczasowe aresztowanie podejrzanego na inny środek zapobiegawczy. Na przykład podejrzanemu nie może wyjeżdżać z kraju.

Możesz napisać, że nie chcesz tych informacji.

Na Twoją prośbę sąd może Cię poinformować, jakie zarzuty ma oskarżony i jaka jest za to kara.

Musisz złożyć wniosek do sądu o te informacje.

Jeśli takie wnioski złoży wielu pokrzywdzonych, sąd może napisać ogłoszenie o tym na stronie internetowej sądu.

Sąd informuje Cię:

- kiedy i gdzie odbędzie się rozprawa,
- kiedy i gdzie odbędzie się posiedzenie sądu w sprawie umorzenia postępowania.

Umorzenie oznacza, że nie będzie rozprawy i sprawca nie będzie ukarany. Na przykład z powodu braku dowodów przestępstwa.

Sąd poinformuje Cię też:

- kiedy i gdzie odbędzie się posiedzenie sądu w sprawie warunkowego umorzenia postępowania albo skazania oskarżonego bez rozprawy,
- że skazał oskarżonego bez rozprawy.

W postępowaniu przygotowawczym możesz złożyć wniosek o informację, jak w przyszłości zakończy się sprawa. Kiedy skończy się sprawa, dostaniesz z sądu wiadomość. Na przykład mejlem.

8. Kompensata państwowa

Pokrzywdzony może dostać **kompensatę państwową**.

Na przykład kiedy w czasie przestępstwa:

- zostałeś pobity i nie masz pieniędzy na leczenie,
- nie masz pieniędzy na pogrzeb osoby, która zmarła przez przestępstwo.

Możesz złożyć wniosek o kompensatę, gdy:

- nie masz ubezpieczenia,
- pomoc społeczna nie da Ci pieniędzy,
- sprawca nie może zapłacić.

Sprawca to osoba, która zrobiła coś złego.

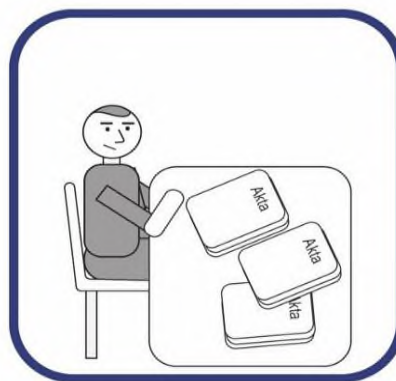

To państwo zapłaci wtedy na przykład za Twoje leczenie.

9. Ochrona danych

Ochrona danych oznacza, że podejrzany lub oskarżony nie zobaczy:

- Twojego adresu zamieszkania,
- nazwy i adresu Twojego miejsca pracy,
- Twojego mejla i numeru telefonu.

Twoje dane będą w innym dokumencie. Ten dokument zobaczy tylko prokuratura lub sąd.

Tylko wyjątkowo sąd może zostawić Twoje dane w aktach. Na przykład kiedy podejrzany lub oskarżony dobrze Cię zna i dużo o Tobie wie.

10. Ochrona, pomoc i wsparcie

Pokrzywdzony ma prawo do ochrony, pomocy i wsparcia.

Jeśli Ty lub Twoi najbliżsi czujecie, że podejrzany lub oskarżony może zrobić Wam krzywdę, poproś o pomoc Policję. Musisz złożyć wniosek o ochronę Policji w czasie postępowania.

Wniosek o ochronę piszesz do komendanta wojewódzkiego Policji. Komendant wojewódzki jest szefem wszystkich policjantów w województwie. W Warszawie piszesz do Komendanta Stołecznego Policji. Ale zanosisz albo wysyłasz wniosek do prokuratury lub sądu.

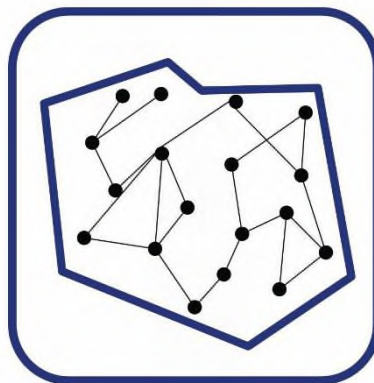

Jeśli bardzo boisz się o Wasze życie, napisz wniosek o ochronę osobistą lub pomoc w zmianie miejsca zamieszkania. Wtedy dostaniecie ochronę Policji. Policja pomoże Wam znaleźć inne miejsce zamieszkania na czas postępowania.

Pokrzywdzony i jego najbliżsi mają prawo do darmowej pomocy z różnych fundacji i stowarzyszeń.

To **Sieć Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem.**

W Sieci Pomocy są:

- lekarze,
- psycholodzy,
- rehabilitanci,
- prawnicy.

Możesz dostać tam jedzenie lub ubrania.

Więcej informacji o pomocy z Funduszu Sprawiedliwości znajdziesz na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości.
Możesz też zadzwonić pod numer +48 222 309 900.

Pokrzywdzony w postępowaniu przygotowawczym może mieć kogoś do pomocy.
Wtedy będziesz czuł się pewniej, na przykład w czasie przesłuchania. Możesz powiedzieć Policji lub prokuratorowi, z kim chcesz być.
Osoba ta nie może przeszkadzać w postępowaniu.

Jeśli boisz się sprawcy, złóż do sądu wniosek o:

- zakaz zbliżania się do Ciebie przez sprawcę lub
- zakaz kontaktowania się z Tobą.

Sprawca nie będzie mógł podejść do Ciebie. Jeśli to zrobi, złamie prawo.
Możesz złożyć wniosek, by zakaz był uznany, także gdy będziesz w innym państwie Unii Europejskiej.

11. Zwrot kosztów poniesionych w związku z postępowaniem karnym

Pokrzywdzony może złożyć wniosek do sądu o zwrot kosztów. Koszty to pieniądze, które musiałeś wydać na udział w postępowaniu. Na przykład pieniądze:

- za pracę pełnomocnika,
- za dojazdy do sądu na przesłuchania i rozprawy.

12. Uprawnienia procesowe

Pokrzywdzony, który złożył zawiadomienie o przestępstwie, może dostać potwierdzenie. Musisz złożyć wniosek, że chcesz potwierdzenie.

Pokrzywdzony może złożyć wniosek dowodowy:

- żeby sąd przesłuchał świadka,
- żeby dostać różne dokumenty z sądu,
- żeby sąd poprosił o opinię biegłego sądowego.

Biegły sądowy to specjalista. Na przykład księgowy lub lekarz.

Możesz dostać odmowę, jeśli na przykład:

- Twój dowód jest niezgodny z prawem,
- Twój dowód jest mało ważny dla sprawy,
- Twoim celem jest tylko przedłużenie postępowania.

Jeśli złożysz odpowiedni wniosek, możesz wziąć udział w różnych czynnościach postępowania. Na przykład w przesłuchaniu świadka. Czasami prokurator może Ci odmówić. Na przykład jeśli uzna, że Twój udział źle wpłynie na sprawę.

Jeśli jakaś czynność postępowania przygotowawczego wydarzy się tylko jeden raz, możesz wziąć w niej udział. Na przykład kiedy będzie tylko jedno przesłuchanie świadka. Możesz dostać odmowę, jeśli przedłuży to postępowanie.

Jeśli w postępowaniu przygotowawczym świadek jest bardzo chory, to może nie dożyć do rozprawy w sądzie. Wtedy poproś sąd, żeby go przesłuchał. O takie przesłuchanie możesz też napisać wniosek do prokuratora. Jeśli opinia biegłego jest dowodem w sprawie, możesz uczestniczyć w jego przesłuchaniu. Możesz też przeczytać opinię biegłego.

Pokrzywdzony powinien być przesłuchany jako świadek. Jeśli nie byłeś przesłuchany, możesz złożyć taki wniosek. Dostaniesz odmowę, jak przedłuży to postępowanie.

Jeśli zgłosiłeś przestępstwo, a prokurator odmówił Ci rozpoczęcia postępowania przygotowawczego – i czujesz, że prokurator potraktował Cię niesprawiedliwie – możesz napisać zażalenie.

Zażalenie to odwołanie, które oznacza, że nie zgadzasz się z decyzją.

Zażalenie musisz napisać w ciągu 7 dni od dnia, kiedy dostałeś decyzję.

Najpierw możesz poprosić prokuratora, żeby:

- przeczytać akta sprawy,
- udostępnić Ci akta sprawy w postaci elektronicznej.

Jeśli złożyłeś zawiadomienie o przestępstwie, a Policja lub prokurator nic nie zrobili przez 6 tygodni, możesz napisać zażalenie.

Jest to **zażalenie na beczynność** Policji lub prokuratora.

Jeśli chcesz, żeby Policja lub prokurator zrobili coś jeszcze w postępowaniu przygotowawczym, musisz złożyć odpowiedni wniosek.

Musisz to zrobić w ciągu 3 dni po przejrzeniu materiałów sprawy przez podejrzanego.

Możesz złożyć zażalenie na decyzję prokuratora lub sądu w Twojej sprawie. Zawsze dostaniesz informację, kiedy możesz złożyć zażalenie.

W czasie postępowania przygotowawczego i sądowego masz też obowiązki.

Musisz iść na badania lekarskie, jeśli prokurator tak zdecyduje. Na przykład wtedy, gdy oskarżony pobił Cię.

Lekarz ustali, jakie masz obrażenia na ciele.

Od tego zależy, jaką karę dostanie oskarżony.

Musisz podać, kto może odebrać listy z sądu, kiedy nie ma Cię w Polsce. Jeśli tego nie zrobisz, sąd wyśle list na Twój adres, który ma w aktach. Nawet jeśli tam nie mieszkasz.

Musisz podać nowy adres, jeśli zmieniłeś miejsce zamieszkania.

Ważne!

Jeśli nie rozumiesz swoich praw i obowiązków jako pokrzywdzony, poproś prowadzącego postępowanie, żeby Ci wszystko wyjaśnił.

Musisz podpisać **oświadczenie**, że zostałeś pouczone. To znaczy, że wszystko zrozumiałeś.

Kto może Cię reprezentować?

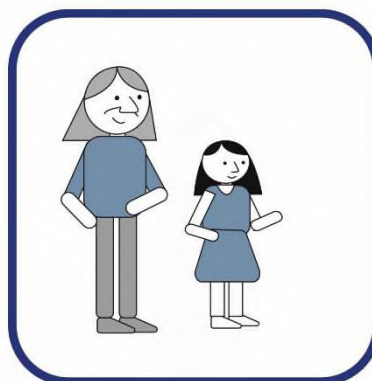
Jeśli jesteś osobą częściowo lub całkowicie ubezwłasnowolnioną, w Twoim imieniu może występować Twój **opiekun prawny** lub **kurator**.

Jeśli pokrzywdzonym jest dziecko do 18 roku życia, jego przedstawicielem jest najczęściej **rodzic** lub **opiekun**.

Jeśli rodzic nie może być przedstawicielem dziecka, dziecko ma reprezentanta.

Wyznacza go sąd opiekuńczy.

WZÓR

Wyjaśnienia co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla pokrzywdzonego, który nie ukończył 18 lat

POKRZYWDZONY

JESTEŚ POKRZYWDZONYM POPEŁNIONYM PRZESTĘPSTWEM

Oznacza to, że Twoje dobro zostało naruszone lub zagrożone bezpośrednio przez przestępstwo.

Pokrzywdzonemu przysługują w postępowaniu karnym określone uprawnienia. Ma też określone obowiązki.

Jesteś małoletni/m małoletnia i zgodnie z prawem nie możesz samodzielnie podejmować czynności w postępowaniu karnym – korzystać ze wszystkich swoich uprawnień.

W Twoim imieniu działa Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic albo opiekun).

To on składa za Ciebie na przykład oświadczenia czy wnioski, a ponadto może wnieść odwołanie od orzeczenia.

Jeżeli żaden z Twoich rodziców nie będzie mógł działać za Ciebie w postępowaniu karnym, sąd opiekuńczy ustanowi dla Ciebie reprezentanta dziecka. To adwokat lub radca prawny, który wie, jak rozmawiać z dzieckiem, i zna jego potrzeby.

Jeżeli masz jakieś wątpliwości co do swoich praw i obowiązków, coś zostało napisane w sposób niezrozumiały albo jest niejasne, masz prawo pytać i prosić o podanie dodatkowych i szczegółowych informacji.

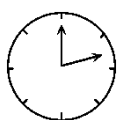
1. POSTĘPOWANIE PRZYGOTOWAWCZE	2. POSTĘPOWANIE SĄDOWE	3. POSTĘPOWANIE WYKONAWCZE
To pierwszy etap. Rozpoczyna go złożenie zawiadomienia o przestępstwie lub ujawnienie przestępstwa przez Policję, prokuraturę lub inne organy prowadzące postępowanie przygotowawcze. Są dwa rodzaje postępowania przygotowawczego: 1) śledztwo, 2) dochodzenie.	To drugi etap. Postępowanie toczy się przed sądem pierwszej instancji. Kończy się wydaniem orzeczenia. Może to być: 1) wyrok albo 2) postanowienie.	To trzeci etap. Jest prowadzony, jeśli orzeczenie sądu trzeba wykonać. Na przykład trzeba zapłacić grzywnę lub przeprosić pokrzywdzonego.
Etap drugi może mieć dwie części. Ta druga część to postępowanie odwoławcze. W tym postępowaniu sprawą zajmuje się sąd drugiej instancji. Jeśli strona (oskarżony, prokurator, oskarżyciel posiłkowy, którym może być pokrzywdzony/pokrzywdzona) nie zgadza się z orzeczeniem sądu pierwszej instancji, może odwołać się do sądu drugiej instancji.		POSTĘPOWANIE ODWOŁAWCZE

Pokrzywdzony jest stroną (czynnym uczestnikiem) w postępowaniu przygotowawczym – czyli na etapie prowadzonym przez Policję, prokuratora lub inne organy prowadzące postępowanie przygotowawcze.

Gdy sprawa przechodzi do sądu, możesz złożyć oświadczenie na piśmie albo ustnie w sądzie (na przykład na rozprawie), że chcesz działać w sprawie jako oskarżyciel posiłkowy. Wtedy będziesz stroną w postępowaniu przed sądem.

Oskarżyciel posiłkowy to ktoś, kto w postępowaniu sądowym występuje obok prokuratora. Bierze on czynny udział w sprawie, na przykład składa wnioski dowodowe, może wnieść apelację. Jeśli nie złożysz takiego oświadczenia, będziesz tylko biernym uczestnikiem postępowania (na przykład nie będziesz mógł/mogła wnieść apelacji).

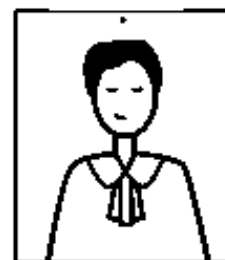
Oświadczenie o tym, że chcesz być oskarżycielem posiłkowym, musisz złożyć (w Twoim przypadku Twój rodzic, opiekun albo pełnomocnik) najpóźniej **do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego** (jest to moment przed zwięzłym przedstawieniem zarzutów).

Po odczytaniu aktu oskarżenia nie będziesz już mógł/mogła złożyć oświadczenia o tym, że chcesz być oskarżycielem posiłkowym.

PEŁNOMOCNIK

Możesz skorzystać z pomocy profesjonalnego pełnomocnika: adwokata lub radcy prawnego.

Są dwa rodzaje pełnomocników:

- ➔ **pełnomocnik z wyboru** – to pełnomocnik, którego wybiera i któremu wynagrodzenie płaci pokrzywdzony (w Twoim przypadku Twój rodzic albo opiekun),
- ➔ **pełnomocnik z urzędu** – to pełnomocnik wyznaczony przez sąd, któremu wynagrodzenie wypłaca państwo. Jeśli nie stać Cię na opłacenie pełnomocnika z wyboru, Twój rodzic albo opiekun ma prawo złożyć wniosek o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu. Wniosek trzeba złożyć do sądu lub do prokuratora, który przekaże wniosek do sądu. Sąd zapozna się z wnioskiem i podejmie decyzję – może ustanowić pełnomocnika albo go nie ustanowić.

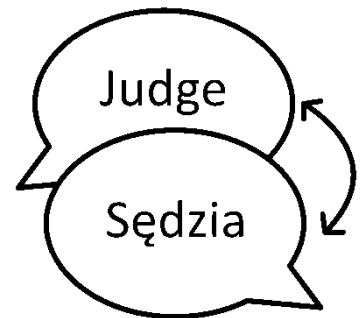
Jako pokrzywdzony nie możesz mieć więcej niż trzech pełnomocników z wyboru w jednym czasie.

Możliwe jest wyznaczenie pełnomocnika tylko do udziału w konkretnej czynności. Może on na przykład być obecny przy oględzinach, w których pokrzywdzony nie chce uczestniczyć bezpośrednio albo które są dla tej osoby szczególnie trudne.

TŁUMACZ

Osobie, która nie mówi wystarczająco dobrze po polsku, pomaga tłumacz. Może on uczestniczyć w przesłuchaniu albo przy zapoznaniu z treścią dowodu.

Tłumacz przysługuje wtedy, gdy nie mówisz po polsku lub jeśli jest to potrzebne, bo jesteś osobą głuchą lub nie mówisz.

PRAWO DO UCZESTNICTWA W CZYNNOŚCI

Zostaniesz powiadomiony/powiadomiona o każdej czynności, w której masz prawo wziąć udział.

Co zrobić, gdy nie możesz stawić się osobiście w tym dniu?

Gdy jesteś chory/chora, **musisz uzyskać i przedstawić zaświadczenie wystawione przez lekarza sądowego**. Wykaz lekarzy sądowych prowadzi prezes każdego sądu okręgowego. Wykaz ten znajdziesz na stronie internetowej sądu okręgowego w zakładce „Lekarze sądowi”.

➡ Inne zwolnienie (od lekarza, który nie jest lekarzem sądowym) albo inne zaświadczenie nie jest wystarczające.

UWAGA: Gdy usprawiedliwisz swoje niestawiennictwo, możesz złożyć wniosek, w którym zwrócisz się, aby nie przeprowadzać czynności bez Ciebie.

Czynności nie przeprowadza się, gdy Cię nie ma, a brakuje dowodu, że zawiadomiono Cię o czynności, oraz gdy jest uzasadnione przypuszczenie, że Twoja nieobecność jest wynikiem siły wyższej (przeszkód żywiołowych lub innych wyjątkowych przyczyn).

OBECNOŚĆ OSOBY ZAUFANEJ

W postępowaniu przygotowawczym podczas czynności z Twoim udziałem może być obecna osoba, którą wskażesz. Dobrze, aby była to osoba, która Cię wesprze – aby był to ktoś, komu ufasz.

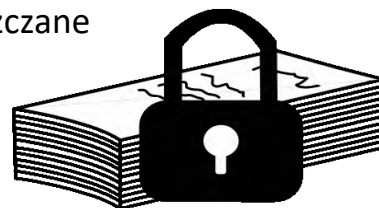
Osoba ta może Ci jednak towarzyszyć tylko wówczas, gdy jej obecność nie uniemożliwi albo nie utrudni przeprowadzenia tej czynności.

TWOJE DANE

Niektóre Twoje dane nie są ujawniane w aktach sprawy.

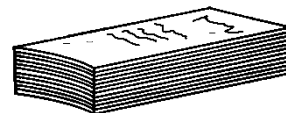
Chodzi o dane takie jak **adres zamieszkania, adres miejsca pracy, numer telefonu lub telefaksu, adres poczty elektronicznej**. Dane te są zamieszczane w załączniku dostępnym tylko organom postępowania.

Ujawnia się go tylko w szczególnych przypadkach.

AKTA SPRAWY

Instytucje i organy, które prowadzą postępowanie (Policja, prokuratura, inne organy prowadzące postępowanie przygotowawcze), prowadzą dokumentację sprawy (akta sprawy). Akta zawsze mają oznaczenie – sygnaturę sprawy.

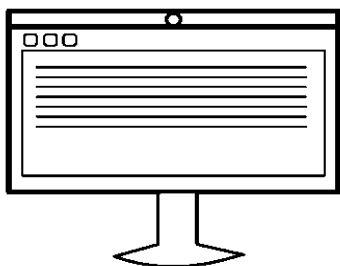
Masz prawo do dostępu do akt sprawy, otrzymania odpisów i kopii.

Kopie i odpisy możesz również sporządzić samodzielnie (na przykład fotografując je). Masz do tego prawo w postępowaniu przygotowawczym oraz w postępowaniu sądowym (również po ich zakończeniu).

W postępowaniu przygotowawczym można odmówić Ci dostępu do akt sprawy (zapoznania się z aktami sprawy) ze względu na dobro postępowania albo ważny

interes państwa. Zostaniesz o tym powiadomiony/powiadomiona. Jeśli otrzymasz takie powiadomienie, możesz złożyć wniosek i poprosić w nim o udostępnienie Ci akt, gdy to będzie możliwe. Wtedy zostaniesz powiadomiony/powiadomiona o innym terminie udostępnienia akt.

W postępowaniu przygotowawczym wyznacza się termin końcowego zaznajomienia z materiałami sprawy przez podejrzanego. Ma to miejsce na koniec postępowania,

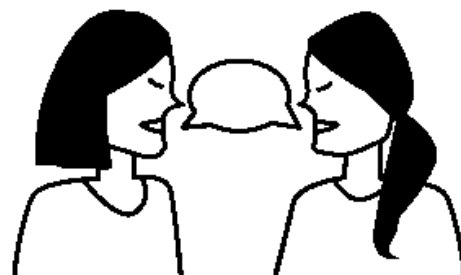
przed skierowaniem sprawy do sądu.

Wtedy prokurator nie może Ci odmówić dostępu do akt.

Prokurator może Ci udostępnić akta w postaci elektronicznej.

MEDIACJE

Mediacja jest metodą rozwiązywania konfliktów, w której osoba zaufana (mediator) pomaga w znalezieniu rozwiązania korzystnego dla obu stron postępowania (pokrzywdzonego i oskarżonego).

Jakie są korzyści mediacji?

- ➔ Mediacja stwarza warunki wzajemnego zrozumienia.
- ➔ Mediacja pomaga w zawarciu porozumienia.
- ➔ Mediacja umożliwia uzyskanie przeprosin od oskarżonego.
- ➔ Zawarcie porozumienia jest brane przez sąd pod uwagę przy wydawaniu orzeczenia w sprawie.
- ➔ Mediator, który prowadzi mediację, musi zachować w tajemnicy jej przebieg. Mediacja ma poufny charakter.

Osoba, która działa w Twoim imieniu, może zażądać skierowania sprawy do postępowania mediacyjnego.

Wniosek taki ma prawo złożyć także oskarżony. Może to również zaproponować organ prowadzący postępowanie.

Pamiętaj, że nie musisz się zgodzić na mediację, jeśli tego nie chcesz. Udział w mediacji jest **dobrowolny**.

Osoba, która działa w Twoim imieniu, może żądać przeprowadzenia mediacji. Dzięki temu może ona uzyskać dla Ciebie zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, uzyskać przeprosiny od oskarżonego czy uzgodnić, jak naprawić wyrządzoną Ci szkodę.

PRAWO DO INFORMACJI

O czym musisz zostać poinformowany/poinformowana, gdy sprawa się toczy?

- ➔ Jeżeli wobec oskarżonego jest stosowane tymczasowe aresztowanie (oznacza to, że oskarżony jest w areszcie, bo toczy się sprawa karna, ale nie został wydany prawomocny wyrok), sąd poinformuje Cię o uchyleniu wobec niego tego środka lub zamianie tymczasowego aresztowania na inny środek zapobiegawczy, na przykład poręczenie majątkowe. Zostaniesz też powiadomiony/powiadomiona o ucieczce oskarżonego z aresztu, w którym przebywał. **Możesz jednak zrezygnować z prawa do pozyskania tej informacji.**
- ➔ Na Twój wniosek sąd poinformuje Cię o tym, jakie **zarzuty są przedstawione oskarżonemu** i jaka jest ich kwalifikacja prawna (w informacji tej będzie wskazany artykuł z Kodeksu karnego, na przykład art. 278 § 1 Kodeksu karnego to kradzież).
- ➔ Gdy w sprawie jest wielu pokrzywdzonych i wielu z nich złoży wnioski o informację, jakie przestępstwa są zarzucane oskarżonemu, informacja o treści zarzutów może być zamieszczona na stronie internetowej sądu.
- ➔ Sąd powiadomi Cię o tym, **gdzie i kiedy odbędzie się rozprawa**, w której możesz uczestniczyć.

➔ Sąd poinformuje Cię również o tym, **gdzie i kiedy odbędzie się posiedzenie** dotyczące:

- umorzenia postępowania (orzeczenie o umorzeniu postępowania zakończy sprawę karną),
- warunkowego umorzenia postępowania (orzeczenie o warunkowym umorzeniu postępowania zakończy sprawę karną, ale na pewnych warunkach, których musi przestrzegać oskarżony),
- wydania wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy.

Możesz złożyć wniosek w postępowaniu przygotowawczym o to, żeby w przyszłości sąd poinformował Cię o tym, jak sprawa się zakończyła.

Sąd może Cię o tym poinformować zwykłym listem, telefaksem lub pocztą elektroniczną.

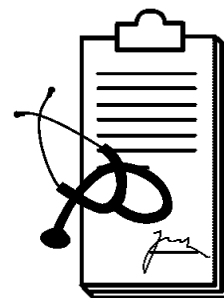
Otrzymasz wtedy odpis orzeczenia kończącego postępowanie lub jego wyciąg (mogą być one przesłane elektronicznie).

TWOJE PRAWA PROCESOWE

Jeżeli to Ty złożyłeś/złożyłaś zawiadomienie o przestępstwie, na Twój wniosek organ wyda Ci potwierdzenie złożenia tego zawiadomienia.

Na każdym etapie postępowania masz prawo do składania **wniosków dowodowych**.

Takimi dowodami mogą być: przesłuchanie świadka, opinia biegłego, dokument, badanie lekarskie.

Wniosek dowodowy może nie zostać uwzględniony, gdy:

- ➔ niedopuszczalne jest przeprowadzenie dowodu (na przykład przeprowadzenie dowodu jest niezgodne z prawem),
- ➔ dowód jest nieistotny dla sprawy,
- ➔ dowód ma stwierdzić coś, co zostało udowodnione,
- ➔ dowód jest bezużyteczny. Z dowodu nie wynika to, co podlega udowodnieniu (wniosek o przesłuchanie świadka bez wskazania, o co prokurator ma go zapytać),
- ➔ niemożliwe jest przeprowadzenie dowodu (na przykład gdy świadek zmarł lub gdy dokument został zniszczony),
- ➔ zmierza w sposób oczywisty do przedłużenia postępowania,
- ➔ został złożony po terminie, o którym Cię powiadomiono.

Jeśli Ty złożyłeś/złożyłaś wniosek o wykonanie czynności, to **prowadzący postępowanie nie może odmówić Ci udziału w tej czynności.**

Prokurator może odmówić Ci udziału w innych czynnościach (takich, o które nie Ty wносиłeś/wnosiłaś) **tylko w szczególnych wypadkach**, gdy zagrożony jest ważny interes postępowania.

Możesz być obecny/obecna przy czynności, która jest niepowtarzalna, chyba że przez zwłokę zachodzi niebezpieczeństwo zniekształcenia lub utraty dowodu.

Gdy martwisz się, że świadka nie będzie można przesłuchać na rozprawie (na przykład gdy jest poważnie chory lub może umrzeć itd.), możesz poprosić, aby przesłuchał go sąd (w Twoim przypadku zrobi to osoba, która działa w Twoim imieniu).

Możesz też poprosić prokuratora (napisać do niego pismo), aby to prokurator złożył do sądu wniosek o przesłuchanie świadka.

Możesz zapoznawać się z treścią pisemnej opinii biegłego, a także brać udział w jego przesłuchaniu.

Jeżeli nie przesłuchano Cię w postępowaniu przygotowawczym, możesz żądać, by tego dokonano (aby Cię przesłuchano). Nie jest to możliwe, gdy będzie to prowadziło do przewlekłości postępowania.

Możesz złożyć **wniosek o uzupełnienie śledztwa lub dochodzenia**.

Prawo do złożenia zażalenia

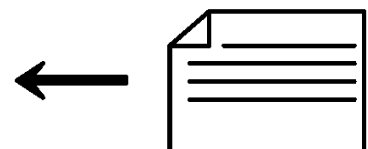
Postępowanie przygotowawcze nie zawsze zostanie zakończone skierowaniem do sądu aktu oskarżenia.

Organ powołany do prowadzenia postępowania może stwierdzić, że nie ma podstaw (nie zachodzą przesłanki), aby wszczynać postępowanie albo żeby prowadzić postępowanie już wszczęte. Wówczas organ ten wydaje postanowienie o **odmowie wszczęcia** postępowania albo o **umorzeniu** postępowania (rodzaj postanowienia zależy od tego, kiedy organ uznał, że nie ma podstaw do prowadzenia postępowania).

W takim przypadku możesz złożyć (zrobi to osoba, która działa w Twoim imieniu) **zażalenie na postanowienie**.

- ➡ Masz na to **7 dni**, licząc od daty doręczenia Ci postanowienia!
- ➡ Masz wtedy prawo przejrzeć akta, które mogą być Ci przekazane w postaci elektronicznej.

Jeżeli po upływie 6 tygodni od złożenia zawiadomienia o przestępstwie nie dostaniesz informacji o wszczęciu albo o odmowie wszczęcia postępowania, możesz złożyć **zażalenie na bezczynność organu**.

Możesz złożyć **zażalenia na postanowienia i zarządzenia zamykające drogę do wydania wyroku**. Są to takie decyzje, które zakończą postępowanie karne, ale nie są wyrokiem (na przykład umorzenie postępowania).

Pamiętaj, że ustawa przewiduje tutaj wyjątki od sytuacji, gdy można złożyć zażalenie. Dostaniesz w tym zakresie osobne pouczenie.

Jeżeli Twoim zdaniem jakaś czynność w postępowaniu naruszała Twoje prawa, możesz złożyć zażalenie na takie czynności.

ODSZKODOWANIE, ZADOŚĆUCZYNIENIE I INNE WNIOSKI

Odszkodowanie to zrekompensowanie szkody majątkowej (na przykład zniszczony samochód), **zadośćuczynienie** zaś ma na celu wynagrodzenie szkód niematerialnych – psychicznych (na przykład smutek po stracie członka rodziny).

Osoba, która działa w Twoim imieniu, może złożyć wniosek o przyznanie Ci zadośćuczynienia za doznaną krzywdę lub wniosek o naprawienie szkody (odszkodowanie). Oba świadczenia polegają na wypłacie sumy pieniężnej.

Może też złożyć wniosek np. o zakaz zbliżania się oskarżonego do Ciebie, zakaz przebywania przez oskarżonego w określonych miejscach, zakaz kontaktowania się z Tobą lub nakaz opuszczenia lokalu przez oskarżonego. Wniosek taki może być złożony w sprawach o przestępstwa seksualne.

- ➡ Wniosek można złożyć ustnie do protokołu albo pisemnie (napisać pismo z żądaniem).
- ➡ Można to zrobić aż do zamknięcia przewodu sądowego (czyli do czasu, gdy wszystkie dowody zostaną przeprowadzone – gdy sąd przeprowadzi wszystkie dowody, informuje, że zamierza zamknąć przewód sądowy).

ZWROT KOSZTÓW

Jeżeli poniosłeś/poniosłaś koszty w związku z postępowaniem (na przykład wydatki na pełnomocnika, koszty dojazdu), możesz złożyć (w Twoim przypadku może to zrobić

osoba, która działa w Twoim imieniu) wniosek do sądu o to, by sąd zwrócił Ci pieniądze, które na to wydałeś/wydałaś.

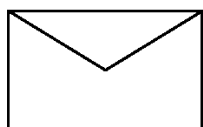
NIEOBECNOŚĆ

Możesz zostać wezwany/wezwana do osobistego stawiennictwa w sądzie, prokuraturze lub innym miejscu. Masz obowiązek stawić się w miejscu i terminie wskazanych w wezwaniu.

TWOJE OBOWIĄZKI

Musisz poddać się oględzinom i badaniom, ale tylko takim, które nie łączą się z zabiegiem chirurgicznym lub obserwacją w zakładzie leczniczym. Ma to miejsce, gdy od stanu Twojego zdrowia zależy karalność czynu. Jeżeli sąd lub prokurator ma wątpliwości co do stanu Twojego zdrowia psychicznego albo wątpliwości co do tego, czy możesz prawidłowo opowiadać o faktach, może poprosić biegłego psychiatrę lub psychologa, żeby wziął udział w Twoim przesłuchaniu.

Jeśli nie przebywasz w Polsce ani w innym państwie należącym do Unii Europejskiej, masz obowiązek wskazać adresata dla doręczeń w kraju lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej. Temu adresatowi będzie doręczana korespondencja dla Ciebie. Jeżeli nie podasz takiego adresu, pismo zostanie wysłane na ostatni znany adres i uznane za **skutecznie doręczone**.

Musisz podać nowy adres, jeżeli się on zmienił (tam, gdzie przebywasz lub zamieszkujesz), także gdy Cię tymczasowo aresztowano albo osadzono w zakładzie karnym w celu odbycia kary w innej sprawie niż ta, w której jesteś pokrzywdzonym. Jeżeli tego nie uczynisz, korespondencja zostanie skierowana na ostatnio znany adres i uznana za **skutecznie doręczoną**.

Uznanie korespondencji za doręczoną może być dla Ciebie niekorzystne. Od daty uznania korespondencji za doręczoną będzie się liczył na przykład termin do złożenia zażalenia na umorzenie postępowania. Jeśli nie będziesz wiedzieć o postanowieniu,

to może Ci minąć termin do złożenia zażalenia.

TWOJA OCHRONA

Jako osoba pokrzywdzona możesz liczyć na ochronę i pomoc.

Ochrona w Polsce

Gdy istnieje zagrożenie dla życia lub zdrowia Twojego lub Twoich bliskich, możesz otrzymać **ochronę Policji**.

- ➔ Ochrona jest przyznawana na Twój wniosek albo na wniosek organu prowadzącego sprawę, za Twoją zgodą.
- ➔ Ochrona może być udzielona na czas czynności procesowej.
- ➔ Jeżeli zagrożenie jest wysokie, możesz liczyć na ochronę osobistą albo pomoc w zmianie miejsca pobytu.
- ➔ Wniosek o taką ochronę możesz złożyć do komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji za pośrednictwem organu, który prowadzi postępowanie (sąd, prokuratura itd.).

Ochrona w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej

Czasem prokurator lub sąd wydaje decyzję, zgodnie z którą sprawca nie może się z Tobą kontaktować lub zbliżać się do Ciebie. Wtedy:

- ➔ możesz wystąpić do sądu lub prokuratora, aby podjął działania, które umożliwią, że środki te będą wykonywane (będą uznane) także poza Polską, w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej – umożliwia to europejski nakaz ochrony.

Sąd lub prokurator przed podjęciem działań zawsze musi ocenić, czy europejski nakaz ochrony jest niezbędny dla ochrony Twoich praw jako pokrzywdzonego.

POMOC DLA CIEBIE I TWOICH BLISKICH

Ty i Twoi bliscy możecie również uzyskać **pomoc psychologiczną, medyczną, rehabilitacyjną, materialną i prawną**.

- ➔ Taką pomoc uzyskasz w **Sieci Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem**.
- ➔ W celu uzyskania pomocy skontaktuj się z linią pomocy pokrzywdzonym dostępną pod numerem: **+48 222 309 900**.
- ➔ Pomoc jest nieodpłatna (nie płacisz za nią).

KOMPENSATA

Kompensata to wyrównanie strat, które poniosłeś/poniosłaś w wyniku przestępstwa.

Możesz wnieść do sądu o taką kompensatę, jeżeli masz miejsce stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub na

terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej. Możesz w ten sposób odzyskać koszty poniesione na skutek przestępstwa popełnionego przez oskarżonego.

W ten sposób masz możliwość odzyskać:

- ➔ utracone zarobki,
- ➔ koszty leczenia i rehabilitacji,
- ➔ koszty pogrzebu pokrzywdzonego, który był dla Ciebie osobą bliską.

Wniosek możesz złożyć, gdy nie możesz odzyskać środków (wymienionych kosztów) od sprawcy, od ubezpieczyciela (z tytułu ubezpieczenia) albo z pomocy społecznej.

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia z art. 300 § 4 pkt 2 lit. b ustawy z dnia 6 czerwca 2025 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, z późn. zm.), dalej „k.p.k.”, zgodnie z którym Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pisemnych wyjaśnień, o których mowa w § 3a, dla osoby, o której mowa w § 2, odrębny dla osób nieporadnych ze względu na wiek lub stan zdrowia oraz osób, które nie ukończyły 18 lat, mając na względzie konieczność zrozumienia wyjaśnień przez te osoby.

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu wydania rozporządzenia.

Konieczność wydania nowego rozporządzenia wynika z nowelizacji dokonanej ustawą z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

Na mocy ww. ustawy nowelizującej dokonano zmiany art. 300 § 2 k.p.k. dotyczącej zakresu pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach pokrzywdzonego w postępowaniu przygotowawczym oraz zmiany art. 300 § 4 k.p.k. dotyczącej treści upoważnienia.

2. Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma być unormowana.

Obecnie obowiązuje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 listopada 2024 r. w sprawie określenia wzorów pisemnych wyjaśnień dla podejrzanego, pokrzywdzonego i świadka co do zakresu ich uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania (Dz. U. poz. 1659).

3. Wykazanie różnicy między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

Proponuje się określenie w załączniku nr 1 wzoru wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla pokrzywdzonego nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia i w załączniku nr 2 wzoru wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla pokrzywdzonego, który nie ukończył 18 lat.

Zgodnie z dotychczasowym modelem zawartość poszczególnych wyjaśnień jest zgodna z obowiązującym przepisami, a jednocześnie uwzględnia potrzeby określonych grup adresatów oraz realizuje założenie, że efektywne uczestnictwo w postępowaniu jest warunkowane posiadaniem przez uczestnika wiedzy o przysługujących mu uprawnieniach i ciążących na nim obowiązkach. Ich udostępnianie musi uwzględniać, że nie wszyscy, czy to z uwagi na wiek,

czy też inne cechy osobowe, mają jednakowe możliwości zrozumienia kierowanego przekazu, tym bardziej, gdy chodzi o formuły prawne, niejednokrotnie uważane za skomplikowane także przez prawników. Aby spełnić wymóg dostępności, wymiar sprawiedliwości musi być przygotowany na przyjęcie osób poniżej 18-go roku życia oraz osób nieporadnych ze względu na wiek lub stan zdrowia.

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2027 r. w związku z wejściem w życie ustawy nowelizującej.

Nie ma możliwości zastosowania alternatywnych w stosunku do projektowanych rozwiązań środków, które umożliwiłyby osiągnięcie zamierzonego celu.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Projekt nie podlegał dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 42 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt zostanie skierowany do koordynatora OSR.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia ...

**w sprawie określenia wzoru pisemnych wyjaśnień dla świadka co do zakresu jego
uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania**

Na podstawie art. 300 § 4 pkt 2 lit. c ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, 421, 638, 760, 882, 901 i ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla świadka nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia;
- 2) wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla świadka, który nie ukończył 18 lat.

§ 2. Wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla świadka nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia jest określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 3. Wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla świadka, który nie ukończył 18 lat, jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

§ 4. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.¹⁾

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

¹⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 listopada 2024 r. w sprawie określenia wzorów pisemnych wyjaśnień dla podejrzanego, pokrzywdzonego i świadka co do zakresu ich uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania (Dz. U. poz. 1659), które traci moc z dniem wejścia w życie ustawy z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

WZÓR

**Wyjaśnienia co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu
i warunków przesłuchania dla świadka nieporadnego ze względu
na wiek lub stan zdrowia**

Minister Sprawiedliwości wydał
rozporządzenie i załącznik do
rozporządzenia. Załącznik nazywa się
**Pouczenie o uprawnieniach
i obowiązkach świadka.**

To jest tekst łatwy do czytania i zrozumienia
**Pouczenia o uprawnieniach
i obowiązkach świadka.**

To opracowanie pomoże Ci zrozumieć, jakie
prawa i obowiązki ma świadek
w postępowaniu karnym.

Rozporządzenie znajdziesz w Dzienniku
Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.
Poproś o pomoc osobę wspierającą.

Świadek to osoba, która widziała przestępstwo lub coś o nim wie. Świadkiem może być każdy człowiek. Kobieta, mężczyzna, dziecko.

Postępowanie karne to praca Policji, prokuratury, innych uprawnionych służb, na przykład Straży Granicznej. To także praca sądu. Wszyscy oni sprawdzają, czy ktoś popełnił przestępstwo. **Przestępstwo** to na przykład kradzież, oszustwo, pobicie.

Świadek w postępowaniu karnym ma prawa i obowiązki.

1. Wezwania i sposób przesłuchania

Policja, prokurator, sąd lub inne organy zajmujące się sprawami karnymi mogą wezwać świadka, żeby złożył **zeznania**. To znaczy, że powiedział, co wie na temat przestępstwa. To jest właśnie **przesłuchanie**.

Świadek może zostać przesłuchany:

- w postępowaniu przygotowawczym. Jest to śledztwo lub dochodzenie,
- przed sądem.

Podczas przesłuchania świadek mówi to, co wie o przestępstwie.

Musi też odpowiedzieć na pytania dotyczące przestępstwa.

Świadek ma obowiązek przyjść na przesłuchanie, jeśli dostał wezwanie.

Przeczytaj dokładnie wezwanie.

Jest tam napisane, gdzie masz się stawić.

Jest też **dzień i godzina** przesłuchania.

2. Usprawiedliwienie nieobecności

Jeśli jesteś chory i nie możesz przyjść na wezwanie, musisz przesłać zaświadczenie lekarskie.

Ważne! Takie zaświadczenie może napisać tylko **lekarz sądowy**.

Możesz też usprawiedliwić nieobecność w innych sytuacjach. Na przykład gdy zdarzy się wypadek i nie możesz przyjść.

Jeśli bez ważnego powodu nie przyjdiesz na wezwanie dostaniesz karę. Na przykład:

- będziesz musiał zapłacić karę pieniężną,
- Policja przyjedzie po Ciebie i zawiezie Cię do sądu,
- trafisz do aresztu. **Areszt** to więzienie. Możesz być w areszcie najwyżej 30 dni.

3. Zwrot kosztów

Świadek może złożyć wniosek o zwrot kosztów.

Koszty to pieniądze, które musiałeś wydać na udział w postępowaniu. Na przykład pieniądze za dojazdy do sądu na przesłuchania i rozprawy.

Wniosek musisz złożyć w ciągu 3 dni od czynności, na którą przyjechałeś. Na przykład 3 dni od przesłuchania.

Możesz napisać wniosek lub powiedzieć o tym osobie, która Cię przesłuchuje.

Ta osoba, na przykład prokurator, wpisze Twoją prośbę do protokołu.

4. Sposób przesłuchania

Zwykłe przesłuchanie odbywa się na Policji, w prokuraturze, w sądzie lub w siedzibie innego organu zajmującego się sprawami karnymi.

Na przykład w siedzibie Straży Granicznej. Są wyjątki.

Masz prawo do przesłuchania w miejscu zamieszkania lub pobytu. Na przykład w szpitalu.

Policja, prokurator lub sędzia przyjadą do Ciebie, jeśli nie możesz przyjechać na przesłuchanie.

Na przykład kiedy:

- jesteś chory w szpitalu,
- poruszasz się na wózku i nie masz jak przyjechać na przesłuchanie.

Masz prawo prosić, żeby przesłuchać Cię przez Internet.

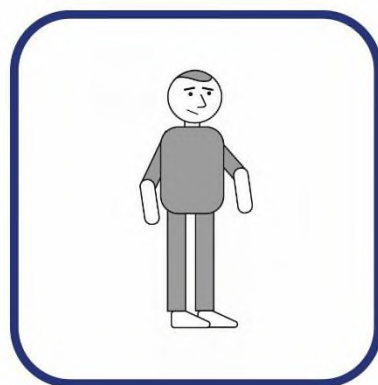
Jest to wideokonferencja.

Gdy sprawa jest **w sądzie**, a Ty nie chcesz zeznawać przy oskarżonym, możesz:

- wziąć udział w przesłuchaniu przez Internet,
- zeznawać, gdy oskarżonego nie ma na sali rozpraw.

Oskarżony to osoba, która mogła popełnić przestępstwo. Tak uważa prokurator. Sąd ustala, czy są na to dowody.

5. Przesłuchanie przez konsula

Jeśli w czasie postępowania jesteś za granicą Polski, również możesz wziąć udział w przesłuchaniu.

W takiej sytuacji przesłucha Cię konsul.

Konsul to urzędnik. Jest przedstawicielem Polski w innym kraju.

Ważne!

Konsul może Cię przesłuchać tylko wtedy, kiedy się na to zgodzisz.
Możesz odmówić udziału w przesłuchaniu.

Jeśli nie rozumiesz swoich praw i obowiązków, poproś prowadzącego postępowanie, żeby Ci wszystko wyjaśnił. Musisz podpisać oświadczenie, że zostałeś pouczone. To znaczy, że wszystko zrozumiałeś.

6. Przesłuchanie z udziałem biegłego i badania

Czasami w czasie przesłuchania świadka w pomieszczeniu będzie biegły sądowy.

Biegły sądowy to specjalista.

Na przykład psycholog lub lekarz.

Biegły sądowy będzie obserwował, jak się zachowujesz. Jak reagujesz na pytania prokuratora lub sędziego.

Prokurator lub sąd wezwie biegłego sądowego, jeśli stwierdzi, że możesz:

- być osobą z niepełnosprawnością intelektualną,
- mieć problemy ze zdrowiem psychicznym.
Na przykład chorujesz na depresję i schizofrenię,
- mieć problemy ze zrozumieniem tego, co się wydarzyło.

Nie musisz zeznawać, jeśli na przykład oskarżony jest Twoim mężem, rodzicem lub dzieckiem.

Czyli oskarżony jest **osobą najbliższą**.
Wtedy możesz odmówić składania zeznań.
Wtedy nie weźmiesz udziału w przesłuchaniu z biegłym sądowym.

Może zbadać Cię lekarz lub psycholog.
Zrobi to, jeśli zgodzisz się na badanie.

Prokurator lub sąd ustala, kto jest sprawcą przestępstwa. Czasami chce sprawdzić, czy świadek mógł popełnić przestępstwo. Dlatego może bez Twojej zgody:

- sprawdzić Twoje odciski palców,
- wziąć do badania Twoje włosy lub ślinę,
- wziąć ubranie z Twoim zapachem skóry,
- poprosić Cię żebyś coś napisał.

Prokurator lub sąd może też zrobić Ci zdjęcie lub nagrać Twój głos.
Jeśli zgodzisz się, biegły sądowy zbada Cię urządzeniem o nazwie wykrywacz kłamstw.
Dzięki wykrywaczowi kłamstw sprawdzi, czy mówisz prawdę.

7. Pouczenia

Przed przesłuchaniem policjant, prokurator lub sędzia powie Ci o **odpowiedzialności karnej**.

To znaczy, że w czasie składania zeznań musisz powiedzieć prawdę.

Jeśli skłamiesz lub nie powiesz, co wiesz o przestępstwie, możesz zostać ukarany.

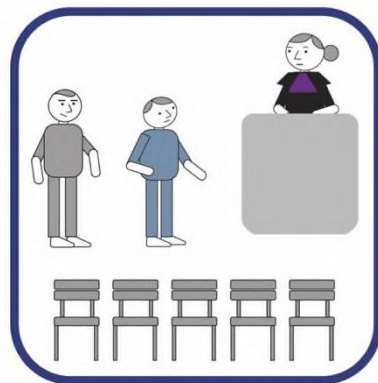
W czasie przesłuchania w postępowaniu przygotowawczym dostaniesz do podpisu oświadczenie.

W oświadczeniu jest informacja, że policjant lub prokurator powiedział Ci o odpowiedzialności karnej.

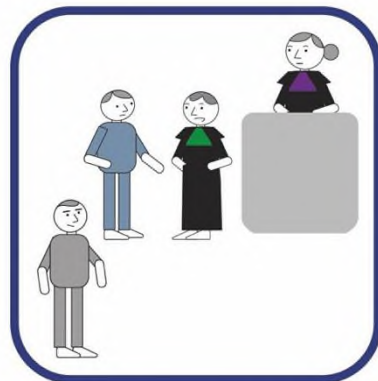
Jeśli podpiszesz oświadczenie, to potwierdzisz, że policjant lub prokurator powiedział Ci o odpowiedzialności karnej.

Możesz poprosić sąd, żeby rozprawa była **niejawna**. Na przykład gdy w czasie przesłuchania w sądzie musisz powiedzieć o wstydlivych sprawach. Albo o czymś złym o Tobie lub osobie bliskiej. Nazywa się to hańba.

Na rozprawie niejawniej oprócz sędziego będziesz Ty, będą pokrzywdzony i jego adwokat oraz oskarżony i jego obrońca. Na rozprawie niejawniej nie będzie publiczności.

8. Odmowa składania zeznań lub odpowiedzi na pytanie

Jako świadek masz prawo odmówić składania zeznań, jeśli:

- oskarżonym jest Twój mąż, żona, rodzic, dziecko,
- oskarżonym jest były mąż lub była żona,
- prokurator oskarżył Cię o udział w czynie, o którym masz zeznawać. Twoje postępowanie toczy się oddzielnie.

W czasie przesłuchania możesz odmówić odpowiedzi na pytanie.

Na przykład jeśli przez swoją odpowiedź Ty lub Twoi bliscy możecie być oskarżeni o przestępstwo.

9. Zwolnienie od złożenia zeznań lub odpowiedzi na pytanie

Świadek ma prawo odmówić składania zeznań lub odmówić odpowiedzi na pytanie, jeśli oskarżonym jest bliska osoba.

Na przykład najbliższy przyjaciel lub narzeczona.

W takiej sytuacji możesz złożyć wniosek.
Nazywa się to **wniosek o zwolnienie od złożenia zeznania**.

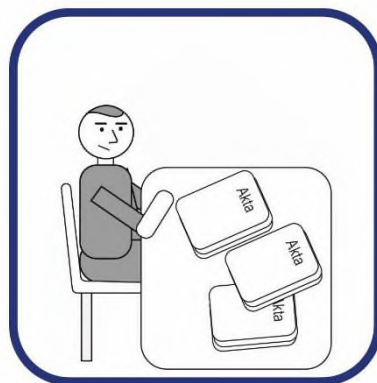

10. Ochrona danych świadka

Twoje dane osobowe nie będą ujawnione w aktach sprawy.

To znaczy, że podejrzany lub oskarżony nie zobaczy:

- Twojego adresu zamieszkania,
- nazwy i adresu Twojego miejsca pracy,
- Twojego mejla i numeru telefonu.

Twoje dane będą w innym dokumencie.
Ten dokument zobaczy tylko prokuratura lub sąd.

Tylko w wyjątkowych sytuacjach można ujawnić Twoje dane.

Jeśli Ty i Twoi najbliżsi boicie się oskarżonego, możesz poprosić prokuratora lub sąd, żeby nie podawał żadnych informacji na Twój temat.

Nawet Twojego imienia i nazwiska.

Będziesz wtedy **świadkiem anonimowym**.

Tylko sędzia albo prokurator będzie wiedział, kim jesteś.

11. Ochrona i pomoc dla świadka

Świadek ma prawo do ochrony i pomocy. Jeśli Ty lub Twoi najbliżsi czujecie, że podejrzany lub oskarżony może zrobić Wam krzywdę, poproś o pomoc Policję. Musisz złożyć wniosek o ochronę Policji w czasie postępowania.

Wniosek o ochronę piszesz do komendanta wojewódzkiego Policji.

Komendant wojewódzki jest szefem wszystkich policjantów w województwie. W Warszawie piszesz do Komendanta Stołecznego Policji.

Ale składasz ten wniosek do prokuratury lub sądu.

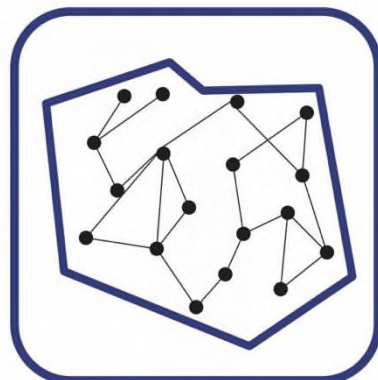

Jeśli bardzo boisz się o Wasze życie, napisz wniosek o ochronę osobistą lub pomoc w zmianie miejsca zamieszkania. Wtedy dostaniecie ochronę Policji. Policja pomoże Wam znaleźć inne miejsce zamieszkania na czas postępowania.

Świadek i jego najbliżsi mają prawo do darmowej pomocy z różnych fundacji i stowarzyszeń.

To **Sieć Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem**.

W Sieci Pomocy są:

- lekarze,
- psycholodzy,
- rehabilitanci,
- prawnicy.

Możesz dostać tam pomoc psychologiczną.

Nie płacisz za nią.

Więcej informacji o pomocy z Funduszu Sprawiedliwości znajdziesz na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości.

Możesz też zadzwonić pod numer +48 222 309 900.

12. Pełnomocnik

Świadek ma prawo do pomocy pełnomocnika.

Pełnomocnikiem może być adwokat lub radca prawny.

Pełnomocnik pomoże Ci przygotować się do postępowania. Pomoże napisać pismo lub wypełnić wniosek. Będzie reprezentować Cię w czasie przesłuchania.

Jeśli nie masz pieniędzy, sąd może wybrać dla Ciebie **pełnomocnika z urzędu**.

Za pełnomocnika z urzędu nie musisz płacić. Żeby dostać pełnomocnika z urzędu, musisz napisać wniosek i wysłać go do sądu.

Prokurator lub sąd mogą odmówić Ci pomocy pełnomocnika z urzędu. Zrobią to, jeśli stwierdzą, że nie potrzebujesz pełnomocnika.

WZÓR

Wyjaśnienia co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla świadka, który nie ukończył 18 lat

ŚWIADEK

JESTEŚ ŚWIADKIEM W POSTĘPOWANIU KARNYM

To oznacza, że masz złożyć zeznania, które dotyczą okoliczności w sprawie karnej.

Jesteś małoletni/m małoletnia, nie masz pełnej zdolności do czynności prawnych i dlatego nie możesz samodzielnie działać w postępowaniu karnym. Wszystkie wnioski w Twoim imieniu (na przykład wniosek o zwrot kosztów dojazdu) musi składać Twój przedstawiciel ustawowy (czyli rodzic albo opiekun). To przedstawiciel ustawowy będzie Cię reprezentował w postępowaniu karnym.

Złożenie zeznań polega na tym, że opowiadasz o tym, co wiesz w sprawie, w której zostałeś wezwany / zostałaś wezwana. Odpowiadasz również na pytania przesłuchującego. Twoje zeznanie jest zapisywane.

Zeznania możesz składać:

- w postępowaniu przygotowawczym – w prokuraturze, na Policji lub przed innym organem prowadzącym postępowanie przygotowawcze (czyli śledztwo albo dochodzenie),
- w postępowaniu sądowym – w sądzie.

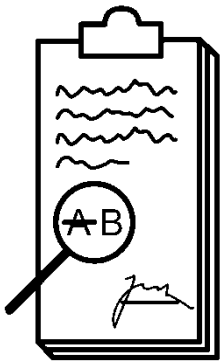
UTRWALANIE PRZESŁUCHANIA

Przesłuchanie w prokuraturze, jednostce Policji lub siedzibie innego organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze

Po przesłuchaniu dostaniesz do podpisania od prokuratora, policjanta lub innego funkcjonariusza dokument. Będzie w nim napisane, co mówiłeś/mówiłaś. To jest protokół.

Przed podpisaniem protokołu:

Konieczne uważnie przeczytaj protokół!

Możesz poprosić o wprowadzenie poprawek, jeżeli coś jest niezgodne z tym, co mówiłeś/mówiłaś. Możesz też poprosić o dopisanie tego, co mówiłeś/mówiłaś, a co nie zostało zanotowane. Pamiętaj, że każde słowo w protokole może mieć znaczenie.

Czasami protokół może zostać Ci odczytany. Zawsze jednak przed podpisaniem protokołu dokładnie się z nim zapoznaj. Napisz także w protokole, zanim go podpiszesz, że ktoś Ci go odczytał.

Protokół podpisujesz własnoręcznie – potwierdzając tym samym zapoznanie się z nim i zgodność z Twoimi zeznaniami.

Przesłuchanie może być nagrywane. Będziesz o tym poinformowany/poinformowana. Możesz także sam/sama o to poprosić.

Przesłuchanie w sądzie

W sądzie zeznania świadka są zapisywane przez protokolanta, mogą być również nagrywane (zostaniesz o tym poinformowany/poinformowana). Protokół w sądzie podpisują tylko sędzia i protokolant, dlatego składając zeznania w sali sądowej, nie będziesz podpisywać protokołu.

NAJWAŻNIEJSZE OBOWIĄZKI I PRAWA ŚWIADKA

- ➔ Musisz stawić się na każde wezwanie organu, który Cię wzywa.
- ➔ Musisz złożyć zeznania i odpowiedzieć na pytania przesłuchującego.

Nawet gdy wydaje Ci się, że nic nie wiesz o sprawie lub nie widziałeś / nie widziałaś jakichś zdarzeń czy okoliczności, masz obowiązek stawienia się na przesłuchanie.

Nie możesz złożyć zeznań na piśmie ani złożyć organowi, który Cię wezwał, pisma z informacją, że nic nie wiesz w sprawie i nie przyjdiesz na wezwanie.

USPRAWIEDLIWIENIE NIEOBECNOŚCI

Co zrobić, gdy nie możesz stawić się na wezwanie?

Gdy jesteś chory/chora, **musisz uzyskać i przedstawić zaświadczenie wystawione przez lekarza sądowego**. Wykaz lekarzy sądowych prowadzi prezes każdego sądu okręgowego. Wykaz ten znajdziesz na stronie internetowej sądu okręgowego w zakładce „Lekarze sądowi”. Pamiętaj, że:

- > inne zaświadczenie lub zwolnienie nie wystarczy,
- > wykonywanie pracy nie usprawiedliwia nieobecności na przesłuchaniu,
- > za niestawienie się bez usprawiedliwienia grozi kara pieniężna. Organ może zarządzić też zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie świadka, a nawet aresztowanie.

ZWROT KOSZTÓW

Twój przedstawiciel ustawowy (czyli rodzic albo opiekun) może złożyć pismo albo powiedzieć do protokołu, że wnosi o **zwrot kosztów dojazdu na wezwanie**. Jeśli pracujesz, przysługuje Ci także zwrot dziennego wynagrodzenia, którego nie otrzymasz, bo zamiast do pracy stawiałeś się / stawiałaś się na przesłuchanie.

Na złożenie wniosku o zwrot kosztów masz **3 dni** od zakończenia czynności.

PEŁNOMOCNIK

Jeżeli uważasz, że jest to potrzebne dla ochrony Twoich interesów, Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) może ustanowić pełnomocnika – adwokata lub radcę prawnego, który będzie Cię reprezentować w związku z przesłuchaniem. Jest to wówczas pełnomocnik z wyboru.

Jeśli Twojego przedstawiciela ustawowego (rodzica lub opiekuna) nie stać na opłacenie wynagrodzenia dla pełnomocnika, może złożyć wniosek do sądu o wyznaczenie dla Ciebie pełnomocnika z urzędu. Musi jednak wykazać, że nie ma pieniędzy na ustanowienie pełnomocnika z wyboru.

Sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, może nie zgodzić się na udział w postępowaniu Twojego pełnomocnika. Dzieje się tak, gdy sąd albo prokurator uzna, że nie wymaga tego obrona Twoich interesów.

TWOJE DANE

Zwykła ochrona

Niektóre Twoje dane nie są ujawniane w aktach sprawy.

Chodzi o dane, takie jak [adres zamieszkania](#), [adres miejsca pracy](#), [numer telefonu lub telefaksu](#), [adres poczty elektronicznej](#). Dane te są zamieszczane w załączniku dostępnym tylko organom postępowania.

Ujawnia się go tylko w szczególnych przypadkach.

Świadek anonimowy

Jeżeli zachodzi uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla Twojego życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach lub osoby dla Ciebie najbliższej, sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, może wydać [postanowienie o zachowaniu w tajemnicy wszystkich okoliczności, które umożliwiają ujawnienie Twojej tożsamości](#), w tym także danych osobowych. Świadek taki nazywa się [świadkiem anonimowym lub świadkiem incognito](#).

Utajniane są takie okoliczności podawane w zeznaniach, które mogłyby doprowadzić do ujawnienia, kim jesteś (na przykład że chodziłeś/chodziłaś z oskarżonym do jednej klasy w szkole podstawowej, mieszkasz naprzeciwko babci oskarżonego). Nie mogą to być jednak okoliczności, które mają znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, bo to mogłoby naruszyć prawo do obrony oskarżonego. Oceny, czy dokonać utajnienia, dokonuje prokurator albo sąd.

PRZESŁUCHANIE

Wyjątkowo możesz zostać przesłuchany/przesłuchana w miejscu, gdzie przebywasz (na przykład w przypadku choroby, niepełnosprawności albo innej przeszkody, której

nie da się pokonać). Istnieje też możliwość przesłuchania Cię w drodze wideokonferencji.

A co, gdy przebywasz za granicą?

→ Możesz zostać wtedy przesłuchany/przesłuchana przez konsula, ale tylko za Twoją zgodą.

Nie stosuje się wtedy przepisów o obowiązku stawienia się i konsekwencjach niestawienia się na przesłuchanie, udziale biegłych.

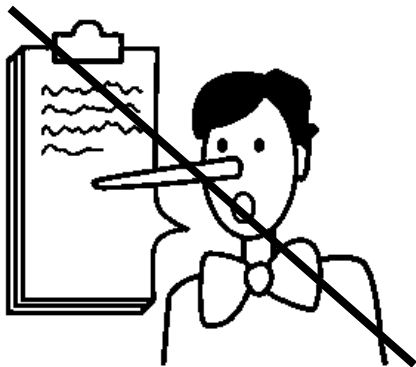

POUCZENIA

Jeżeli ukończyłeś/ukończyłaś 17 lat, ale nie masz jeszcze 18 lat, tuż przed przesłuchaniem zostaniesz pouczone/pouczona o odpowiedzialności karnej za zeznanie nieprawdy lub zatajenie prawdy.

Jeżeli nie ukończyłeś/ukończyłaś 17 lat, zostaniesz poinformowany/poinformowana o skutkach zeznania nieprawdy lub zatajenia prawdy dla osoby nieletniej.

W postępowaniu przygotowawczym pouczenie o obowiązku mówienia prawdy i zakazie ukrywania tego, co wiesz i co jest prawdziwe, przekaże Ci osoba, która będzie Cię przesłuchiwać (na przykład policjant, prokurator).

W postępowaniu sądowym pouczenie o obowiązku mówienia prawdy i zakazie ukrywania tego, co wiesz i co jest prawdziwe, przekaże Ci sędzia.

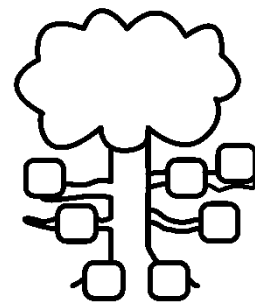
Obowiązek mówienia prawdy i niezatajania prawdy oznacza, że **nie możesz w postępowaniu kłamać**, a także ukrywać faktów, o których wiesz.

PRAWO DO ODMOWY ZEZNAŃ LUB ODPOWIEDZI NA PYTANIA

W wyjątkowych przypadkach możesz odmówić zeznań lub odmówić odpowiedzi na niektóre pytania.

Odmówić zeznań może:

- osoba najbliższa dla oskarżonego (na przykład żona lub mąż, rodzic, rodzeństwo, dziecko, osoba pozostająca z oskarżonym we wspólnym pożyciu albo będąca przysposobionym/przysposabiającym),
- świadek, który jest oskarżonym w innej sprawie o współdziałanie w przestępstwie, na którego temat ma zeznawać.

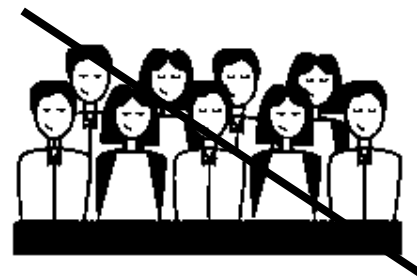
Odmówić odpowiedzi na pytania można:

- jeżeli odpowiedź na pytanie mogłaby spowodować dla Ciebie lub osoby dla Ciebie najbliższej (na przykład rodzica, rodzeństwa) odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe.

Wniosek o zwolnienie z zeznań

Jeżeli świadek nie jest osobą najbliższą dla oskarżonego (na przykład synem, córką, bratem, siostrą), ale pozostaje z nim w szczególnie bliskich relacjach osobistych, może złożyć wniosek o zwolnienie od składania zeznań.

W sądzie, gdyby Twoje zeznania mogły narazić Ciebie albo osobę dla Ciebie najbliższą na hańbę, **możesz zażądać przeprowadzenia rozprawy sądowej z wyłączeniem jawności**. Oznacza to, że na sali rozpraw nie będzie publiczności.

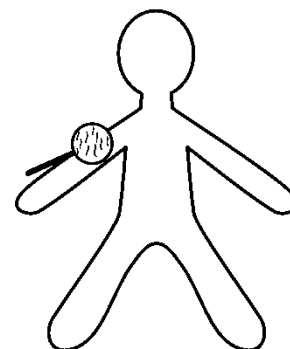

INNE INFORMACJE

W każdej sprawie możesz zostać, bez Twojej zgody, przesłuchany/przesłuchana w obecności lekarza lub psychologa. Są to eksperci nazywani biegłymi sądowymi.

Możesz być poddany/poddana oględzinom ciała i badaniu lekarskiemu lub psychologicznemu, a także możesz zostać zbadany/zbadana przez biegłego wariografem (tak zwanym wykrywaczem kłamstw), ale tylko wtedy, **gdy wyrazisz na to zgodę**.

Oględziny ciała polegają na obejrzeniu Twojego ciała, poszukiwaniu na nim rozmaitych śladów i ich zabezpieczeniu.

Jeżeli oględziny albo badanie mogłyby być dla Ciebie krępujące i wstydliwe, powinna ich dokonać osoba tej samej płci co Ty, chyba że jest to niemożliwe.

Bez Twojej zgody można:

- pobrać odciski palców,
- pobrać wymaz ze śluzówki policzków,
- pobrać próbkę włosów,
- pobrać ślinę,
- uzyskać próbę pisma,
- pobrać zapach,
- sfotografować Cię,
- nagrać Twój głos.

TWOJA OCHRONA

Jako świadek możesz liczyć na ochronę i pomoc.

Gdy istnieje zagrożenie dla Twojego życia lub zdrowia lub Twoich bliskich, możesz otrzymać **ochronę Policji**.

- Ochrona jest przyznawana na Twój wniosek albo na wniosek organu prowadzącego sprawę, za Twoją zgodą.
- Ochrona może być udzielona na czas czynności procesowej.
- Jeżeli zagrożenie jest wysokie, możesz liczyć na ochronę osobistą albo pomoc w zmianie miejsca pobytu.
- Wniosek o taką ochronę możesz złożyć do komendanta wojewódzkiego (Komendanta Stołecznego) Policji za pośrednictwem organu, który prowadzi postępowanie (sąd, prokuratura itd.).

POMOC DLA CIEBIE I TWOICH BLISKICH

Ty i Twoi bliscy możecie również uzyskać **pomoc psychologiczną**.

- Taką pomoc uzyskasz w **Sieci Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem**.
- W celu uzyskania pomocy skontaktuj się z linią pomocy pokrzywdzonym dostępną pod numerem: **+48 222 309 900**.
- Pomoc jest nieodpłatna (nie płacisz za nią).

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia z art. 300 § 4 pkt 2 lit. c ustawy z dnia 6 czerwca 2025 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, z późn. zm.), dalej „k.p.k.”, zgodnie z którym Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pisemnych wyjaśnień, o których mowa w § 3a, dla osoby, o której mowa w § 3, odrębny dla osób nieporadnych ze względu na wiek lub stan zdrowia oraz osób, które nie ukończyły 18 lat, mając na względzie konieczność zrozumienia wyjaśnień przez te osoby.

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu wydania rozporządzenia.

Konieczność wydania nowego rozporządzenia wynika z nowelizacji dokonanej ustawą z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

Na mocy ww. ustawy nowelizującej dokonano zmiany art. 300 § 3 k.p.k. dotyczącej zakresu pouczeń o uprawnieniach i obowiązkach świadka w postępowaniu przygotowawczym oraz zmiany art. 300 § 4 k.p.k. dotyczącej treści upoważnienia.

2. Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma być unormowana.

Obecnie obowiązuje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 listopada 2024 r. w sprawie określenia wzorów pisemnych wyjaśnień dla podejrzanego, pokrzywdzonego i świadka co do zakresu ich uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania (Dz. U. poz. 1659).

3. Wykazanie różnicy między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

Proponuje się określenie w załączniku nr 1 wzoru wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla świadka nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia i w załączniku nr 2 wzoru wyjaśnień co do zakresu uprawnień i obowiązków oraz sposobu i warunków przesłuchania dla świadka, który nie ukończył 18 lat.

Zgodnie z dotychczasowym modelem zawartość poszczególnych wyjaśnień jest zgodna z obowiązującym przepisami, a jednocześnie uwzględnia potrzeby określonych grup adresatów oraz realizuje założenie, że efektywne uczestnictwo w postępowaniu jest warunkowane posiadaniem przez uczestnika wiedzy o przysługujących mu uprawnieniach i ciążących na nim obowiązkach. Ich udostępnianie musi uwzględniać, że nie wszyscy, czy to z uwagi na wiek, czy też inne cechy osobowe, mają jednakowe możliwości zrozumienia kierowanego przekazu,

tym bardziej, gdy chodzi o formuły prawne, niejednokrotnie uważane za skomplikowane także przez prawników. Aby spełnić wymóg dostępności, wymiar sprawiedliwości musi być przygotowany na przyjęcie osób poniżej 18-go roku życia oraz osób nieporadnych ze względu na wiek lub stan zdrowia.

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2027 r. w związku z wejściem w życie ustawy nowelizującej.

Nie ma możliwości zastosowania alternatywnych w stosunku do projektowanych rozwiązań środków, które umożliwiłyby osiągnięcie zamierzonego celu.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Projekt nie podlegał dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 42 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt zostanie skierowany do koordynatora OSR.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia ...

**w sprawie określenia wzoru pisemnego pouczenia oskarżonego w związku
z doręczeniem aktu oskarżenia**

Na podstawie art. 338 § 8 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, 421, 638, 760, 882, 901 i ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się wzór pouczenia oskarżonego w związku z doręczeniem aktu oskarżenia, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

WZÓR

Pouczenie oskarżonego w związku z doręczeniem aktu oskarżenia

Otrzymujesz to pouczenie, ponieważ jesteś oskarżonym i został przeciwko Tobie wniesiony akt oskarżenia.

Jako oskarżony masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa i obowiązki.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają.

Jeśli nie wskazano inaczej – są to przepisy Kodeksu postępowania karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Jeżeli nie masz ukończonych 18 lat takie samo pouczenie otrzyma Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) albo osoba, która się Tobą opiekuje, albo pełnoletnia osoba, którą wskażesz lub którą wyznaczy sąd.

Jeżeli nie masz ukończonych 18 lat lub jesteś ubezwłasnowolniony Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) albo osoba, która się Tobą opiekuje, może podejmować na Twoją korzyść wszystkie czynności procesowe, np. wnosić o przeprowadzenie dowodu, ustanowić dla Ciebie obrońcę, składać apelację (art. 76).

Twoje prawa i obowiązki w postępowaniu sądowym

1. Masz prawo złożyć odpowiedź na akt oskarżenia

W terminie 7 dni od daty doręczenia aktu oskarżenia możesz wnieść pisemną

odpowieź na akt oskarżenia (art. 338 § 2).

2. Masz prawo składać wnioski dowodowe

Możesz złożyć wnioski dowodowe (np. o przesłuchanie świadka, dopuszczenie dowodu z opinii biegłego) w terminie 7 dni od daty doręczenia aktu oskarżenia (art. 338 § 1).

3. Masz prawo korzystać z pomocy prawnej

Jako oskarżony nie musisz działać sam w postępowaniu karnym. Możesz skorzystać ze wsparcia adwokata lub radcy prawnego – obrońcy.

Obrońca może reprezentować Cię w toku całego postępowania albo przy konkretnej czynności procesowej.

Jeżeli jesteś tymczasowo aresztowany:

- 1) Twój obrońca może rozmawiać z Tobą w areszcie sam na sam – bez obecności innych osób;
- 2) możesz kontaktować się ze swoim obrońcą korespondencyjnie.

Obrońca wybrany przez Ciebie

Możesz samodzielnie ustanowić obrońcę. W takim wypadku sam/sama go opłacasz. Możesz wybrać nie więcej niż trzech obrońców, którzy będą reprezentować Cię w trakcie postępowania karnego (art. 77).

Jeżeli jesteś pozbawiony/pozbawiona wolności – obrońcę dla Ciebie może ustanowić inna osoba, o czym niezwłocznie zostaniesz zawiadomiony/zawiadomiona (art. 83).

Obrońca wyznaczony przez sąd – obrońca z urzędu

Jeżeli wykazesz, że nie stać Cię na to, by zapłacić obrońcy (nie jesteś w stanie ponieść kosztów obrońcy bez szkody dla niezbędnego utrzymania Ciebie i

Twojej rodziny), sąd może wyznaczyć Ci obrońcę z urzędu do całego postępowania albo do dokonania konkretnej czynności procesowej (art. 78 § 1 i 1a).

Z takiej możliwości możesz również skorzystać, jeżeli w toku postępowania ukończysz 18 lat i sąd cofnie wyznaczenie obrońcy z urzędu, a nie stać Cię na to, by zapłacić obrońcy.

Pamiętaj: gdy składasz wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu, zawsze dołącz dowody, które potwierdzą, że nie jesteś w stanie samodzielnie zapłacić obrońcy (np. zaświadczenie o zarobkach, o wydatkach związanych z utrzymaniem rodziny, mieszkania).

Jeżeli jesteś żołnierzem, funkcjonariuszem Policji lub funkcjonariuszem Straży Granicznej oskarżonym o przestępstwo popełnione w następstwie stosowania środków przymusu bezpośredniego, użycia broni lub innego uzbrojenia albo użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej w związku z wykonywaniem czynności lub zadań służbowych:

- 1) w ramach użycia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej do pomocy Policji i Straży Granicznej albo
- 2) w czasie trwania operacji wojskowej prowadzonej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w czasie pokoju albo
- 3) w przypadku konieczności odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność swoją lub innej osoby albo nienaruszalność granicy państwowej lub przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do tych zamachów albo
- 4) w przypadku prowadzenia działań kontrterrorystycznych

i nie masz obrońcy z wyboru, możesz żądać, bez względu na swoją sytuację majątkową, wyznaczenia obrońcy z urzędu do całego postępowania albo do dokonania konkretnej czynności procesowej (art. 78a § 1 i 2).

Żądanie o wyznaczenie obrońcy z urzędu możesz złożyć w ciągu 7 dni od momentu, gdy otrzymasz odpis aktu oskarżenia. Jeżeli nie dotrzymasz tego terminu lub nie dołączysz dowodów, Twój wniosek może zostać rozpoznany dopiero po terminie rozprawy lub posiedzenia (art. 338b § 1 i 2).

Jeżeli stwierdzisz, że potrzebujesz obrońcy z urzędu dopiero po pierwszym terminie rozprawy lub posiedzenia – zawnioskuj o niego w takim terminie, by sąd zdążył rozpatrzyć Twoje żądanie przed kolejną rozprawą lub kolejnym posiedzeniem (art. 338b § 3).

Jeżeli zostaniesz skazany/skazana lub postępowanie zostanie warunkowo umorzone, możesz zostać obciążony/obciążona kosztami procesu, w tym kosztami obrońcy z urzędu (art. 627 i art. 629).

4. Masz prawo dostępu do akt sprawy

W każdym momencie postępowania sądowego możesz żądać dostępu do akt sprawy. Możesz też zażądać wydania odpłatnie odpisów i kopii z akt lub samodzielnie je sporządzić (np. fotokopie). Jeżeli jest to możliwe technicznie, informacje o aktach sprawy mogą być udostępnione także za pomocą systemu teleinformatycznego (art. 156 § 1-3).

5. Masz prawo zawnioskować o mediację

Na każdym etapie możesz wnioskować o skierowanie sprawy do postępowania mediacyjnego. Jego celem jest między innymi próba uzgodnienia między pokrzywdzonymi a oskarżonym sposobu naprawienia szkody. Udział w postępowaniu mediacyjnym jest dobrowolny (art. 23a § 1 i 4).

Pamiętaj, że postępowanie mediacyjne nie kończy postępowania karnego. Jeśli jednak pogodzisz się z pokrzywdzonym, sąd weźmie to pod uwagę przy określaniu wymiaru kary (art. 53 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny).

6. Masz prawo złożyć wniosek o wydanie wyroku skazującego

Jeżeli zarzucone Ci przestępstwo jest zagrożone karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, możesz przed doręczeniem Ci zawiadomienia o terminie rozprawy złożyć wniosek o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie określonej kary lub środka karnego, orzeczenie przepadku lub środka kompensacyjnego bez przeprowadzenia postępowania dowodowego. Wniosek może również dotyczyć wydania określonego rozstrzygnięcia w przedmiocie poniesienia kosztów procesu (art. 338a).

7. Masz obowiązek stawiać się na wezwania, informować o miejscu pobytu i wskazywać adresy do doręczeń

Musisz stawić się na każde wezwanie sądu i informować sąd o zmianie swoich danych kontaktowych (np. numeru telefonu, adresu poczty elektronicznej). Gdy zmieniasz miejsce pobytu na dłużej niż 7 dni, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, musisz poinformować o tym sąd, który prowadzi Twoją sprawę. Jeśli tego nie zrobisz, możesz zostać zatrzymany/zatrzymana i przymusowo doprowadzony/doprowadzona (art. 75 § 1 i 2).

Jeśli nie przebywasz w kraju ani w innym państwie Unii Europejskiej, to musisz wskazać adresata (osobę lub instytucję) dla doręczeń w kraju lub w innym państwie Unii Europejskiej (art. 138).

Jeśli zmienisz miejsce zamieszkania lub pobytu, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, albo adres skrytki pocztowej, musisz podać nowy adres (art. 139).

Jeśli nie poinformujesz sądu o adresacie dla doręczeń, o zmianie swojego adresu zamieszkania, pobytu lub skrytki pocztowej, pisma wysyłane na dotychczasowy adres będą uznawane za doręczone.

Musisz wiedzieć, że:

Informacje niejawne

Jeżeli zachodzi niebezpieczeństwo ujawnienia informacji niejawnych o klauzuli „tajne” lub „ściśle tajne”, oskarżonemu doręcza się odpis aktu oskarżenia bez uzasadnienia. Uzasadnienie aktu oskarżenia udostępnia się jednak z zachowaniem rygorów określonych przez prezesa sądu lub sąd (art. 338 § 3).

Posiedzenie wstępne

Jeżeli sąd na posiedzeniu wstępnym wyznaczył terminy rozprawy nie dostaniesz osobnego wezwania do stawienia na rozprawę lub zawiadomienia o jej terminie (art. 349 § 8 zdanie trzecie).

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie w sądzie, w którym prowadzona jest Twoja sprawa.

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia z art. 338 § 8 ustawy z dnia 6 czerwca 2025 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, z późn. zm.), dalej „k.p.k.”, zgodnie z którym Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pisemnego pouczenia, o którym mowa w § 1, 1a i 2, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat.

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu wydania rozporządzenia.

Konieczność wydania rozporządzenia wynika z nowelizacji dokonanej ustawą z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

Na mocy ww. ustawy nowelizującej do Kodeksu postępowania karnego został dodany między innymi art. 338 § 8 k.p.k. Nowy przepis ma na celu ustandaryzowanie pouczeń udzielanych oskarżonemu przy doręczaniu aktu oskarżenia, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

2. Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma być unormowana.

Obecnie brak jest przepisu regulującego podstawę prawną do określenia ustandaryzowanego wzoru pouczenia oskarżonego w związku z doręczeniem aktu oskarżenia.

3. Wykazanie różnicy między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

Proponuje się określenie w załączniku do rozporządzenia wzoru pouczenia oskarżonego, o którym mowa w art. 338 § 1, 1a i 2 k.p.k., w związku z doręczeniem aktu oskarżenia.

Zgodnie z dotychczasowym modelem zdecydowano się na pouczenie oskarżonego w prostym i przystępnym języku, co wynika z treści wytycznych delegacji ustawowej, przewidującej konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, który nie ukończyły 18 lat. Wobec specyfiki regulacji ustawowych stanowiących przedmiot pouczenia, dla zapewnienia prawa do rzeczowej informacji oskarżonego, konieczne było również użycie sformułowań zawartych w Kodeksie postępowania karnego. Jednocześnie zgodnie z dotychczas funkcjonującą praktyką, pouczenie wskazuje na odpowiedni przepis

ustawowy, z którego wynika dany rodzaj uprawnienia lub obowiązku, co umożliwia weryfikację jego treści i ustalenie brzmienia normatywnego.

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2027 r. w związku z wejściem w życie ustawy nowelizującej.

Nie ma możliwości zastosowania alternatywnych w stosunku do projektowanych rozwiązań środków, które umożliwiałyby osiągnięcie zamierzonego celu.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Projekt nie podlegał dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 42 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt zostanie skierowany do koordynatora OSR.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia ...

**w sprawie określenia wzoru pisemnego pouczenia oskarżonego w związku
z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie**

Na podstawie art. 339 § 8 pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, 421, 638, 760, 882, 901 i ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się wzór pouczenia oskarżonego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

WZÓR

Pouczenie oskarżonego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniami na posiedzenie

Otrzymujesz to pouczenie, ponieważ jesteś oskarżonym i zostałeś zawiadomiony / zostałaś zawiadomiona o terminie posiedzenia albo wezwany/wezwana na posiedzenie.

Jako oskarżony masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa i obowiązki.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają. Jeśli nie wskazano inaczej – są to przepisy Kodeksu postępowania karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Jeżeli nie masz ukończonych 18 lat takie samo pouczenie otrzyma Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) albo osoba, która się Tobą opiekuje, albo pełnoletnia osoba, którą wskażesz lub którą wyznaczył sąd.

Jeżeli nie masz ukończonych 18 lat lub jesteś ubezwłasnowolniony Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) albo osoba, która się Tobą opiekuje, może podejmować na Twoją korzyść wszystkie czynności procesowe, np. wnosić o przeprowadzenie dowodu, ustanowić dla Ciebie obrońcę, składać apelację (art. 76).

Twoje prawa i obowiązki w postępowaniu sądowym

1. Masz prawo brać udział w posiedzeniu

Masz prawo do udziału w posiedzeniu. Otrzymasz zawiadomienie o jego terminie i możesz wziąć w nim udział.

Natomiast jeżeli sąd uzna Twoją obecność za obowiązkową, otrzymasz wezwanie na posiedzenie i wtedy musisz się na nie stawić (art. 96, art. 339 § 5, art. 341 § 1, art. 343 § 5, art. 343a § 1).

Przewodniczący może zwolnić Cię z obowiązku stawiennictwa na posiedzenie, jeżeli jesteś pozbawiony/pozbawiona wolności i możesz uczestniczyć w posiedzeniu w drodze wideokonferencji (art. 374 § 4 w zw. z art. 96a). Możesz złożyć wniosek o przerwę w posiedzeniu w celu telefonicznego kontaktu z Twoim obrońcą (art. 374 § 7 w zw. z art. 96a). Możesz składać wnioski i oświadczenia oraz dokonywać czynności procesowych wyłącznie ustnie do protokołu. Zostaniesz poinformowany/poinformowana przez sąd o treści wszystkich pism procesowych, które wpłynęły do akt sprawy od momentu wniesienia aktu oskarżenia lub wniosku wszczynającego postępowanie przed sądem. Jeżeli tego zażadasz, sąd odczyta ich treść. Pisma procesowe, których nie można było przekazać do sądu, mogą być odczytane na posiedzeniu (art. 374 § 9 w zw. z art. 96a).

2. Masz prawo złożyć wniosek o doprowadzenie na posiedzenie

Gdy jesteś pozbawiony/pozbawiona wolności, masz prawo w terminie 7 dni od daty doręczenia Ci wezwania na posiedzenie albo zawiadomienia o jego terminie złożyć wniosek o sprowadzenie na posiedzenie. Sąd może nie uwzględnić Twojego wniosku, uznając za wystarczającą obecność obrońcy. Jeżeli sąd nie zarządzi Twojego sprowadzenia, a nie masz obrońcy, zostanie wyznaczony Ci obrońca z urzędu (art. 451 w zw. z art. 96 § 1 zdanie drugie).

3. Masz prawo korzystać z pomocy prawnej

Jako oskarżony nie musisz działać sam w postępowaniu karnym. Możesz skorzystać ze wsparcia adwokata lub radcy prawnego – obrońcy.

Obrońca może reprezentować Cię w toku całego postępowania albo przy konkretnej czynności procesowej.

Jeżeli jesteś tymczasowo aresztowany:

- 1) Twój obrońca może rozmawiać z Tobą w areszcie sam na sam – bez obecności innych osób;
- 2) możesz kontaktować się ze swoim obrońcą korespondencyjnie.

Obrońca wybrany przez Ciebie

Możesz samodzielnie ustanowić obrońcę. W takim wypadku sam/sama go opłacasz. Możesz wybrać nie więcej niż trzech obrońców, którzy będą reprezentować Cię w trakcie postępowania karnego (art. 77).

Jeżeli jesteś pozbawiony/pozbawiona wolności – obrońcę dla Ciebie może ustanowić inna osoba, o czym niezwłocznie zostaniesz zawiadomiony/zawiadomiona (art. 83).

Obrońca wyznaczony przez sąd – obrońca z urzędu

Jeżeli wykazesz, że nie stać Cię na to, by zapłacić obrońcy (nie jesteś w stanie ponieść kosztów obrońcy bez szkody dla niezbędnego utrzymania Ciebie i Twojej rodziny), sąd może wyznaczyć Ci obrońcę z urzędu do całego postępowania albo do dokonania konkretnej czynności procesowej (art. 78 § 1 i 1a).

Z takiej możliwości możesz również skorzystać, jeżeli w toku postępowania ukończysz 18 lat i sąd cofnie wyznaczenie obrońcy z urzędu, a nie stać Cię na to, by zapłacić obrońcy.

Pamiętaj: gdy składasz wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu, zawsze dołącz

dowody, które potwierdzą, że nie jesteś w stanie samodzielnie zapłacić obrońcy (np. zaświadczenie o zarobkach, o wydatkach związanych z utrzymaniem rodziny, mieszkania).

Jeżeli jesteś żołnierzem, funkcjonariuszem Policji lub funkcjonariuszem Straży Granicznej oskarżonym o przestępstwo popełnione w następstwie stosowania środków przymusu bezpośredniego, użycia broni lub innego uzbrojenia albo użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej w związku z wykonywaniem czynności lub zadań służbowych:

- 1) w ramach użycia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej do pomocy Policji i Straży Granicznej albo
- 2) w czasie trwania operacji wojskowej prowadzonej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w czasie pokoju albo
- 3) w przypadku konieczności odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność swoją lub innej osoby albo nienaruszalność granicy państwowej lub przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do tych zamachów albo
- 4) w przypadku prowadzenia działań kontrterrorystycznych

i nie masz obrońcy z wyboru, możesz żądać, bez względu na swoją sytuację majątkową, wyznaczenia obrońcy z urzędu do całego postępowania albo do dokonania konkretnej czynności procesowej (art. 78a § 1 i 2).

Żądanie o wyznaczenie obrońcy z urzędu możesz złożyć w ciągu 7 dni od momentu, gdy otrzymasz odpis aktu oskarżenia lub wniosku wszczynającego postępowanie przed sądem. Jeżeli nie dotrzymasz tego terminu lub nie dołączysz dowodów, Twój wniosek może zostać rozpoznany dopiero po terminie posiedzenia (art. 338b § 1 i 2).

Jeżeli stwierdzisz, że potrzebujesz obrońcy z urzędu dopiero po pierwszym terminie posiedzenia – zawnioskuj o niego w takim terminie, by sąd zdążył rozpatrzyć Twoje żądanie przed kolejnym posiedzeniem (art. 338b § 3).

Jeżeli zostaniesz skazany/skazana lub postępowanie zostanie warunkowo umorzone, możesz zostać obciążony/obciążona kosztami procesu, w tym kosztami obrońcy z urzędu (art. 627 i art. 629).

4. Masz prawo korzystać z pomocy tłumacza

Jeżeli nie znasz wystarczająco dobrze języka polskiego, możesz skorzystać z pomocy tłumacza.

Ty lub Twój obrońca możecie zawnioskować o bezpłatną pomoc tłumacza. Pomoże Ci on w kontakcie z Twoim obrońcą w trakcie wszystkich etapów postępowania, w których uczestniczysz (art. 72 § 1 i 2).

5. Masz prawo dostępu do akt sprawy

W każdym momencie postępowania sądowego możesz żądać dostępu do akt sprawy. Możesz też zażądać wydania odpłatnie odpisów i kopii z akt lub samodzielnie je sporządzić (np. fotokopie). Jeżeli jest to możliwe technicznie, informacje o aktach sprawy mogą być udostępnione także za pomocą systemu teleinformatycznego (art. 156 § 1-3).

6. Masz prawo zawnioskować o mediację

Na każdym etapie możesz wnioskować o skierowanie sprawy do postępowania mediacyjnego. Jego celem jest między innymi próba uzgodnienia między pokrzywdzonymi a oskarżonym sposobu naprawienia szkody. Udział w postępowaniu mediacyjnym jest dobrowolny (art. 23a § 1 i 4).

Pamiętaj, że postępowanie mediacyjne nie kończy postępowania karnego. Jeśli jednak pogodzisz się z pokrzywdzonym, sąd weźmie to pod uwagę przy

określaniu wymiaru kary (art. 53 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny).

7. Masz obowiązek stawiać się na wezwania, informować o miejscu pobytu i wskazywać adresy do doręczeń

Musisz stawić się na każde wezwanie sądu i informować sąd o zmianie swoich danych kontaktowych (np. numeru telefonu, adresu poczty elektronicznej). Gdy zmieniasz miejsce pobytu na dłużej niż 7 dni, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, musisz poinformować o tym sąd, który prowadzi Twoją sprawę. Jeśli tego nie zrobisz, możesz zostać zatrzymany/zatrzymana i przymusowo doprowadzony/doprowadzona (art. 75 § 1 i 2).

Jeśli nie przebywasz w kraju ani w innym państwie Unii Europejskiej, to musisz wskazać adresata (osobę lub instytucję) dla doręczeń w kraju lub w innym państwie Unii Europejskiej (art. 138).

Jeśli zmienisz miejsce zamieszkania lub pobytu, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, albo adres skrytki pocztowej, musisz podać nowy adres (art. 139).

Jeśli nie poinformujesz sądu o adresacie dla doręczeń, o zmianie swojego adresu zamieszkania, pobytu lub skrytki pocztowej, pisma wysyłane na dotychczasowy adres będą uznawane za doręczone.

8. Masz obowiązek usprawiedliwić nieobecność na posiedzeniu

Jeżeli zostałeś wezwany / zostałaś wezwana do stawiennictwa albo zawiadomiony/zawiadomiona o posiedzeniu, w którym chcesz wziąć udział, a nie możesz przyjść z powodu choroby, to musisz usprawiedliwić nieobecność. W tym celu musisz iść do lekarza sądowego, bo tylko on może wystawić zaświadczenie, które jest uznawane za usprawiedliwienie. Inne zaświadczenie

lub zwolnienie nie będzie uznane za usprawiedliwienie. Listę lekarzy sądowych znajdziesz na stronie internetowej sądu (art. 117 § 2a).

Posiedzenie może nie zostać przeprowadzona także wtedy, gdy usprawiedliwisz należycie niestawiennictwo i wniesiesz o nieprzeprowadzanie posiedzenia bez swojej obecności (art. 117 § 2).

Twoje niestawiennictwo, w przypadku gdy zostałeś należycie zawiadomiony / zostałaś należycie zawiadomiona o czynności procesowej, niezależnie od przyczyny niestawiennictwa, nie stoi na przeszkodzie przeprowadzeniu tej czynności, jeżeli stawiał się Twój obrońca. Nie dotyczy to czynności, w której Twój udział jest obowiązkowy (art. 117 § 3a).

9. Masz prawo złożyć wniosek o uzasadnienie wyroku

W terminie 7 dni od daty ogłoszenia wyroku możesz złożyć wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku (art. 422 § 1).

We wniosku należy wskazać, czy dotyczy całości wyroku czy też niektórych czynów, których popełnienie oskarżyciel Tobie zarzucił, bądź też jedynie rozstrzygnięcia o karze i o innych konsekwencjach prawnych czynu (art. 422 § 2).

10. Masz prawo do odszkodowania i zadośćuczynienia

Jeżeli w Twojej sprawie po prawomocnym skazaniu albo prawomocnym orzeczeniu środka zabezpieczającego dojdzie do wznowienia postępowania lub wniesiona zostanie kasacja albo skarga nadzwyczajna i zostaniesz uniewinniony lub skazany na łagodniejszą karę albo postępowanie zostanie umorzone, służy Ci od Skarbu Państwa odszkodowanie oraz zadośćuczynienie wynikłe z wykonania całości lub części kary. Prawo do żądania odszkodowania i zadośćuczynienia przedawnia się z upływem roku od uprawomocnienia się

orzeczenia ostatecznie uniewinniającego Cię lub umarzającego postępowanie.

Musisz wiedzieć, że:

Obecność innej osoby na posiedzeniu

Jeżeli nie masz ukończonych 18 lat podczas posiedzenia może być obecny Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) lub osoba, która się Tobą opiekuje.

Możesz wskazać sądowi inną osobę pełnoletnią, aby była przy Tobie podczas posiedzenia. Możesz to zrobić wtedy, gdy nie masz rodziców lub opiekunów albo gdy sąd uzna, że nie powinni brać udziału w tym posiedzeniu.

Jeżeli sąd uzna, że ta pełnoletnia osoba wskazana przez Ciebie też nie powinna brać udziału w posiedzeniu, wyznaczy specjalnego urzędnika zwanego asystentem rodziny, aby był obecny podczas posiedzenia (art. 76a).

Posiedzenie bez Twojego udziału

Jeżeli Twoja obecność na posiedzeniu jest obowiązkowa, to posiedzenie może być prowadzone bez Twojego udziału, jeżeli:

- 1) ze swej winy jesteś niezdolny/niezdolna do udziału w posiedzeniu (art. 377 § 1);
- 2) oświadczysz, że nie weźmiesz udziału w posiedzeniu, uniemożliwisz doprowadzenie na posiedzenie albo nie stawiasz się na nie bez usprawiedliwienia; sąd może jednak zarządzić w tym przypadku zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie Cię (art. 377 § 3).

Jawność posiedzenia

Jeżeli posiedzenie odbywa się jawnie, to oznacza, że może być na nim obecna publiczność (osoby obce lub znajome, które będą obserwować przebieg posiedzenia) (art. 355 w zw. z art. 95b § 3).

Sąd może wyłączyć jawność posiedzenia, jeżeli jawne posiedzenie mogłoby:

- 1) wywołać zakłócenie spokoju publicznego;
- 2) obrażać dobre obyczaje;
- 3) ujawnić okoliczności, które ze względu na ważny interes państwa powinny być zachowane w tajemnicy;
- 4) naruszyć ważny interes prywatny.

Sąd może także wyłączyć jawność, jeżeli choćby jeden z oskarżonych nie ukończył 18 lat oraz na żądanie osoby, która złożyła wniosek o ściganie.

Jeżeli prokurator sprzeciwi się wyłączeniu jawności, posiedzenie odbywa się jawnie (art. 360 w zw. z art. 95b § 3).

Sąd może wyłączyć jawność posiedzenia w całości albo w części, co oznacza, że na posiedzeniu nie będzie publiczności, ale możesz wskazać dwie osoby pełnoletnie, które będą obserwować posiedzenie. Po dwie osoby będą mogli również wskazać prokurator i inni uczestnicy procesu. Jeżeli jest kilku oskarżycieli lub oskarżonych, każdy z nich może żądać pozostawienia na sali po jednej osobie.

Podczas czynności z udziałem pokrzywdzonego, które są przeprowadzane na posiedzeniu z wyłączeniem jawności, może być obecna osoba przez niego wskazana.

W przypadku wystąpienia obawy ujawnienia informacji niejawnych o klauzuli „tajne” lub „ściśle tajne” udział tych osób nie będzie możliwy.

W razie wyłączenia jawności przewodniczący może zezwolić poszczególnym osobom na obecność na posiedzeniu (art. 361 w zw. z art. 95b § 3).

Rodzaje posiedzeń

Posiedzenie w przedmiocie warunkowego umorzenia

Możesz sprzeciwić się warunkowemu umorzeniu, wówczas sprawa zostanie skierowana na rozprawę (art. 341 § 2).

Jeżeli będziesz miał/miała możliwość uzgodnienia z pokrzywdzonym naprawienia szkody lub zadośćuczynienia, sąd może przerwać albo odroczyć posiedzenie (art. 341 § 3).

Posiedzenie w przedmiocie wniosku prokuratora o skazanie bez rozprawy

Wniosek może zostać uwzględniony przez sąd, jeżeli pokrzywdzony się temu nie sprzeciwi (art. 343 § 2).

Ponadto sąd może uzależnić uwzględnienie wniosku od dokonanie w nim wskazanej zmiany, na którą musisz się zgodzić Ty i prokurator (art. 343 § 3).

Jeżeli sąd nie uwzględni wniosku, sprawa zostanie skierowana na rozprawę (art. 343 § 7).

W przypadku gdy zdecydujesz się zaskarżyć wyrok, podstawą apelacji nie może być błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego wyroku, oraz rażąca niewspółmierność kary (art. 447 § 5).

Posiedzenie w przedmiocie wniosku oskarżonego o skazanie bez rozprawy

Wniosek może zostać uwzględniony przez sąd tylko wówczas, jeżeli nie sprzeciwi się temu prokurator i pokrzywdzony (art. 343a § 2 i art. 343a § 2 w zw. z art. 343 § 2).

Ponadto sąd może uzależnić uwzględnienie wniosku od dokonanie w nim wskazanej zmiany, na którą musisz się zgodzić Ty i prokurator (art. 343a § 2 w zw. z art. 343 § 3).

Jeżeli sąd nie uwzględni wniosku, sprawa zostanie skierowana na rozprawę (art. 343a § 2 w zw. z art. 343 § 7).

W przypadku gdy zdecydujesz się zaskarżyć wyrok, podstawą apelacji nie może być błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego wyroku, oraz rażąca niewspółmierność kary (art. 447 § 5).

Posiedzenie w przedmiocie wniosku o umorzenie postępowania z powodu niepoczytalności i zastosowania środków zabezpieczających

Jeśli jesteś pozbawiony/pozbawiona wolności, a Twoja obecność na posiedzeniu nie jest obowiązkowa, masz prawo złożyć wniosek o doprowadzenie na posiedzenie. Wniosek powinien być złożony w terminie 7 dni od daty doręczenia zawiadomienia o terminie posiedzenia (art. 353 § 3 w zw. z art. 354).

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie w sądzie, w którym prowadzona jest Twoja sprawa.

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia z art. 339 § 8 pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca 2025 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, z późn. zm.), dalej „k.p.k.”, zgodnie z którym Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pisemnego pouczenia, o którym mowa w § 6, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat.

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu wydania rozporządzenia.

Konieczność wydania rozporządzenia wynika z nowelizacji dokonanej ustawą z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

Na mocy ww. ustawy nowelizującej do Kodeksu postępowania karnego został dodany między innymi art. 339 § 8 pkt 1 k.p.k. Nowy przepis ma na celu ustandaryzowanie pouczeń udzielanych oskarżonemu w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

2. Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma być unormowana.

Obecnie brak jest przepisu regulującego podstawę prawną do określenia ustandaryzowanego wzoru pouczenia oskarżonego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie.

3. Wykazanie różnicy między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

Proponuje się określenie w załączniku do rozporządzenia wzoru pouczenia oskarżonego, o którym mowa w art. 339 § 6 k.p.k., w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie.

Zgodnie z dotychczasowym modelem zdecydowano się na pouczenie oskarżonego w prostym i przystępnym języku, co wynika z treści wytycznych delegacji ustawowej, przewidującej konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Wobec specyfiki regulacji ustawowych stanowiących przedmiot pouczenia,

dla zapewnienia prawa do rzeczowej informacji oskarżonego, konieczne było również użycie sformułowań zawartych w Kodeksie postępowania karnego. Jednocześnie zgodnie z dotychczas funkcjonującą praktyką, pouczenie wskazuje na odpowiedni przepis ustawowy, z którego wynika dany rodzaj uprawnienia lub obowiązku, co umożliwia weryfikację jego treści i ustalenie brzmienia normatywnego.

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2027 r. w związku z wejściem w życie ustawy nowelizującej.

Nie ma możliwości zastosowania alternatywnych w stosunku do projektowanych rozwiązań środków, które umożliwiłyby osiągnięcie zamierzonego celu.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Projekt nie podlegał dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 42 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt zostanie skierowany do koordynatora OSR.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia ...

**w sprawie określenia wzoru pisemnego pouczenia pokrzywdzonego w związku
z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie**

Na podstawie art. 339 § 8 pkt 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, 421, 638, 760, 882, 901 i...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się wzór pouczenia pokrzywdzonego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

WZÓR

Pouczenie pokrzywdzonego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniami na posiedzenie

Otrzymujesz to pouczenie, ponieważ jesteś pokrzywdzonym i zostałeś zawiadomiony / zostałaś zawiadomiona o terminie posiedzenia albo wezwany/wezwana na posiedzenie.

Jako pokrzywdzony masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa i obowiązki. Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają. Jeśli nie wskazano inaczej – są to przepisy Kodeksu postępowania karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Jeżeli nie masz ukończonych 18 lat (albo nie uzyskałaś pełnoletniości przez małżeństwo) opisane w tym pouczeniu Twoje prawa jako pokrzywdzonego będzie wykonywał Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) albo osoba, pod której stałą pieczęą pozostajesz (art. 51 § 2), ponieważ jesteś małoletni.

Jeżeli pozostajesz pod władzą rodzicielską, a żadne z Twoich rodziców nie będzie mogło Cię reprezentować (np. gdy jedno z nich lub oboje będą oskarżonymi w sprawie karnej, w której jesteś pokrzywdzonym), sąd opiekuńczy ustanowi dla Ciebie reprezentanta (art. 99 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy).

Twoim reprezentantem w sprawie karnej będzie wtedy adwokat lub radca prawny (art. 99¹ Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego).

Jeżeli w trakcie postępowania ukończysz 18 lat, będziesz mógł samodzielnie korzystać z uprawnień pokrzywdzonego.

Twoje prawa i obowiązki w postępowaniu sądowym

1. Masz prawo działać jako strona postępowania – oskarżyciel posiłkowy

Jeżeli chcesz być oskarżycielem posiłkowym musisz złożyć oświadczenie. Podaj w nim, że jesteś pokrzywdzonym i że chcesz działać jako oskarżyciel posiłkowy. Możesz to zrobić od razu po otrzymaniu niniejszego pouczenia albo podczas posiedzenia, a później tylko gdy złożysz wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku (art. 53 i art. 54 § 1). Możesz to zrobić:

- 1) ustnie, to znaczy powiedzieć, i zostanie to zapisane w protokole;
- 2) pisemnie, czyli złożyć pismo.

To spowoduje, że będziesz mógł/mogła składać wnioski o dokonanie czynności w postępowaniu sądowym.

2. Masz prawo brać udział w posiedzeniu

Masz prawo do udziału w posiedzeniu. Otrzymasz zawiadomienie o jego terminie i możesz wziąć w nim udział.

Natomiast jeżeli sąd uzna Twoją obecność za obowiązkową, otrzymasz wezwanie na posiedzenie i wtedy musisz się na nie stawić (art. 339 § 5, art. 341 § 1, art. 343 § 5, art. 343a § 1, art. 354 pkt 2).

W związku z wyznaczeniem posiedzenia postępowanie może zakończyć się bez przeprowadzenia rozprawy.

Jeżeli jesteś oskarżycielem posiłkowym i jesteś pozbawiony/pozbawiona wolności, przewodniczący może zwolnić Cię z obowiązku stawiennictwa na

posiedzenie, gdy będziesz mógł/mogła uczestniczyć w posiedzeniu w drodze wideokonferencji (art. 374 § 4 w zw. z art. 96a). Możesz składać wnioski i oświadczenia oraz dokonywać czynności procesowych wyłącznie ustnie do protokołu. Zostaniesz poinformowany/poinformowana przez sąd o treści wszystkich pism procesowych, które wpłynęły do akt sprawy od momentu wniesienia aktu oskarżenia lub wniosku wszczynającego postępowanie przed sądem. Jeżeli tego zażadasz, sąd odczyta ich treść. Pisma procesowe, których nie można było przekazać do sądu, mogą być odczytane na posiedzeniu (art. 374 § 9 w zw. z art. 96a).

3. Masz prawo korzystać z pomocy prawnej

Możesz ustanowić pełnomocnika – adwokata lub radcę prawnego.

Pełnomocnik będzie Cię reprezentował w toczącym się postępowaniu karnym (art. 87 § 1).

Pełnomocnik może reprezentować Cię w toku całego postępowania albo przy konkretnej czynności procesowej.

Pełnomocnik wybrany przez Ciebie

Możesz samodzielnie ustanowić pełnomocnika. W takim wypadku sam/samą go opłacasz. Możesz wybrać nie więcej niż trzech pełnomocników, którzy będą reprezentować Cię w trakcie postępowania karnego (art. 77 i art. 88).

Pełnomocnik wyznaczony przez sąd – pełnomocnik z urzędu

Jeżeli wykazesz, że nie stać Cię na to, by zapłacić pełnomocnikowi (nie jesteś w stanie ponieść kosztów pełnomocnika bez szkody dla niezbędnego utrzymania Ciebie i Twojej rodziny), sąd może wyznaczyć Ci pełnomocnika z urzędu do całego postępowania albo do dokonania konkretnej czynności procesowej (art. 78 § 1 i 1a i art. 88).

Pamiętaj: gdy składasz wniosek o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu, zawsze dołącz dowody, które potwierdzą, że nie jesteś w stanie samodzielnie zapłacić pełnomocnikowi (np. zaświadczenie o zarobkach, o wydatkach związanych z utrzymaniem rodziny, mieszkania).

4. Masz prawo korzystać z pomocy tłumacza

Masz prawo do tłumacza, jeżeli:

- 1) nie znasz języka polskiego;
- 2) jesteś osobą głuchą lub nie mówisz, a nie wystarcza porozumienie się z Tobą pisemnie;
- 3) jeżeli trzeba przetłumaczyć na język polski pismo sporządzone w języku obcym lub na język obcy pismo sporządzone w języku polskim;
- 4) jeżeli trzeba zapoznać Cię z treścią przeprowadzanego dowodu, a np. jest on w języku, którego nie znasz (art. 204).

5. Masz prawo do informacji o zarzutach

Możesz złożyć wniosek do sądu, aby powiadomił Cię jakie zarzuty postawiono oskarżanemu i jaka jest ich kwalifikacja prawna.

Jeżeli wnioski złoży wielu pokrzywdzonych, informacja o zarzutach i ich kwalifikacji prawnej może zostać umieszczona w ogłoszeniu na stronie internetowej sądu (art. 337a). Wtedy nie otrzymasz informacji skierowanej Tylko do Ciebie.

6. Prawo do ochrony danych osobowych pokrzywdzonego

W aktach sprawy nie ma Twojego adresu miejsca zamieszkania, adresu miejsca pracy, numeru telefonu, telefaksu ani adresu poczty elektronicznej. Są one zamieszczone w odrębnym załączniku. Może się z nim zapoznać organ prowadzący postępowanie.

Sąd może ujawnić te dane tylko wyjątkowo (art. 148a § 1 i art. 156a).

7. Masz prawo dostępu do akt sprawy

Jeżeli jesteś oskarżycielem posiłkowym w każdym momencie postępowania sądowego możesz żądać dostępu do akt sprawy. Możesz też zażądać wydania odpłatnie odpisów i kopii z akt lub samodzielnie je sporządzić (np. fotokopie). Jeżeli jest to możliwe technicznie, informacje o aktach sprawy mogą być udostępnione także za pomocą systemu teleinformatycznego (art. 156 § 1-3).

8. Masz prawo wnioskować o mediację

Na każdym etapie możesz wnioskować o skierowanie sprawy do postępowania mediacyjnego. Jego celem jest między innymi próba uzgodnienia między pokrzywdzonymi a oskarżonym sposobu naprawienia szkody. Udział w postępowaniu mediacyjnym jest dobrowolny (art. 23a § 1 i 4).

9. Masz prawo do odszkodowania lub zadośćuczynienia

Do czasu wydania wyroku masz prawo złożyć wniosek, by sąd orzekł od oskarżonego na Twoją rzecz:

- 1) obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej Ci przestępstwem – w całości albo w części;
- 2) zadośćuczynienie za doznaną krzywdę (art. 49a § 1).

10. Masz prawo złożyć wniosek o orzeczenie środka karnego

Jeżeli jesteś pokrzywdzonym w sprawie o przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności, do czasu wydania wyroku, masz prawo złożyć wniosek, by sąd orzekł wobec oskarżonego zakaz przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczenia określonego miejsca pobytu

bez zgody sądu, jak również nakaz okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z Tobą (art. 49a § 2).

11. Masz obowiązek informować o miejscu pobytu i wskazywać adresy do doręczeń

Jeśli nie przebywasz w kraju ani w innym państwie Unii Europejskiej musisz wskazać adresata (osobę lub instytucję) dla doręczeń w kraju lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej (art. 138).

Jeśli zmienisz miejsce zamieszkania lub pobytu, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, albo adres skrytki pocztowej, musisz podać nowy adres (art. 139).

Jeśli nie poinformujesz o adresacie dla doręczeń, o zmianie swojego adresu zamieszkania, pobytu lub skrytki pocztowej, pisma wysyłane na dotychczasowy adres będą uznawane za doręczone.

12. Masz obowiązek usprawiedliwić nieobecność na posiedzeniu

Jeżeli zostałeś wezwany / zostałaś wezwana do stawiennictwa albo zawiadomiony/zawiadomiona o posiedzeniu, w którym chcesz wziąć udział, a nie możesz przyjść z powodu choroby, to musisz usprawiedliwić nieobecność. W tym celu musisz iść do lekarza sądowego, bo tylko on może wystawić zaświadczenie, które jest uznawane za usprawiedliwienie. Inne zaświadczenie lub zwolnienie nie będzie uznane za usprawiedliwienie. Listę lekarzy sądowych znajdziesz na stronie internetowej sądu (art. 117 § 2a).

Posiedzenie może nie zostać przeprowadzona także wtedy, gdy usprawiedliwisz należycie niestawiennictwo i wniesiesz o nieprzeprowadzanie posiedzenia bez swojej obecności (art. 117 § 2).

Jeżeli jesteś oskarżycielem posiłkowym Twoje niestawiennictwo, w przypadku gdy zostałeś należycie zawiadomiony / zostałaś należycie zawiadomiona o czynności procesowej, niezależnie od przyczyny niestawiennictwa, nie stoi na przeszkodzie przeprowadzeniu tej czynności, jeżeli stawiał się Twój pełnomocnik. Nie dotyczy to czynności, w której Twój udział jest obowiązkowy (art. 117 § 3a).

13. Zwrot kosztów poniesionych w związku z postępowaniem karnym

Jeżeli jesteś oskarżycielem posiłkowym możesz złożyć wniosek do sądu o zwrot wydatków, które poniosłeś/poniosłaś w związku z postępowaniem karnym. Możesz domagać się także zwrotu wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika lub ze stawiennictwem w sądzie (art. 618j i art. 627).

14. Masz prawo do uzyskania ochrony

Jeżeli występuje zagrożenie dla życia lub zdrowia Twojego lub Twoich najbliższych, możesz otrzymać ochronę Policji na czas czynności procesowej, na którą Cię wezwano.

Jeżeli stopień zagrożenia jest wysoki, Ty i Twoi najbliżsi możecie otrzymać ochronę osobistą lub pomoc w zmianie miejsca pobytu.

W celu uzyskania ochrony należy skierować wniosek do komendanta wojewódzkiego (Komendanta Stołecznego) Policji za pośrednictwem sądu (art. 1-17 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka).

Możesz złożyć wniosek o wykonanie wydanego w Polsce zakazu zbliżania się do Ciebie lub kontaktowania się przez sprawcę z Tobą także w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej. Jest to tak zwany europejski nakaz ochrony (art.611w-611wc).

15. Masz prawo do uzyskania pomocy

Ty i Twoi najbliżsi możecie otrzymać bezpłatną pomoc medyczną, psychologiczną, rehabilitacyjną, prawną oraz materialną w Sieci Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem (art. 43 § 8 pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy).

Szczegółowe informacje na temat tej pomocy można uzyskać na stronie internetowej <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/fundusz-sprawiedliwosci> lub pod numerem telefonu +48 222 309 900.

16. Masz prawo do wystąpienia o kompensatę państwową

Jeśli masz miejsce stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, możesz złożyć do sądu wniosek o przyznanie Ci kompensaty państwowej (określonej kwoty pieniężnej) (ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych czynów zabronionych).

Kompensata może być przyznana w kwocie pokrywającej wyłącznie:

- 1) utracone zarobki lub inne środki utrzymania,
- 2) koszty związane z leczeniem i rehabilitacją,
- 3) koszty pogrzebu

– będące skutkiem czynu zabronionego, przez który osoba fizyczna:

- 1) poniosła śmierć,
- 2) doznała ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia – trwające dłużej niż 7 dni.

Wniosek możesz złożyć jedynie wtedy, gdy nie możesz uzyskać środków od sprawcy z tytułu ubezpieczenia lub ze środków pomocy społecznej.

Musisz wiedzieć, że:

Rodzaje posiedzeń

Posiedzenie w przedmiocie warunkowego umorzenia

Jeżeli będziesz miał/miała możliwość uzgodnienia z oskarżonym naprawienia szkody lub zadośćuczynienia, sąd może przerwać albo odroczyć posiedzenie (art. 341 § 3).

Jako pokrzywdzony od wyroku warunkowo umarzającego postępowanie, wydane na posiedzeniu, możesz złożyć apelację (art. 444 § 1).

Posiedzenie w przedmiocie wniosku prokuratora o skazanie bez rozprawy

Wniosek może zostać uwzględniony przez sąd tylko wówczas, jeżeli się temu nie sprzeciwisz (art. 343 § 2).

Ponadto sąd może uzależnić uwzględnienie wniosku od dokonanie w nim wskazanej zmiany, na którą musi zgodzić się oskarżony i prokurator (art. 343 § 3).

Jeżeli sąd nie uwzględni wniosku, sprawa zostanie skierowana na rozprawę (art. 343 § 7).

W przypadku gdy zdecydujesz się zaskarżyć wyrok, podstawą apelacji nie może być błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego wyroku, oraz rażąca niewspółmierność kary (art. 447 § 5).

Posiedzenie w przedmiocie wniosku oskarżonego o skazanie bez rozprawy

Wniosek może zostać uwzględniony przez sąd tylko wówczas, jeżeli nie sprzeciwisz się temu Ty lub prokurator (art. 343a § 2 i art. 343a § 2 w zw. z art. 343 § 3).

Ponadto sąd może uzależnić uwzględnienie wniosku od dokonanie w nim wskazanej zmiany, na którą musi się zgodzić oskarżony i prokurator (art.

343a § 2 w zw. z art. 343 § 3).

Jeżeli sąd nie uwzględni wniosku, sprawa zostanie skierowana na rozprawę (art. 343a § 2 w zw. z art. 343 § 7).

W przypadku gdy zdecydujesz się zaskarżyć wyrok, podstawą apelacji nie może być błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego wyroku, oraz rażąca niewspółmierność kary (art. 447 § 5).

Posiedzenie w przedmiocie wniosku o umorzenie postępowania z powodu niepoczytalności i zastosowania środków zabezpieczających

W tej sprawie nie możesz być oskarżycielem posiłkowym (art. 354 pkt 1).

Posiedzenie wstępne

Jeżeli sąd na posiedzeniu wstępnym wyznaczył terminy rozprawy nie dostaniesz osobnego wezwania do stawienia na rozprawę lub zawiadomienia o jej terminie (art. 349 § 8 zdanie trzecie).

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie w sądzie, w którym prowadzona jest Twoja sprawa.

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia z art. 339 § 8 pkt 2 ustawy z dnia 6 czerwca 2025 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, z późn. zm.), dalej „k.p.k.”, zgodnie z którym Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pisemnego pouczenia, o którym mowa w § 7, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat.

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu wydania rozporządzenia.

Konieczność wydania rozporządzenia wynika z nowelizacji dokonanej ustawą z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

Na mocy ww. ustawy nowelizującej do Kodeksu postępowania karnego został dodany między innymi art. 339 § 8 pkt 2 k.p.k. Nowy przepis ma na celu ustandaryzowanie pouczeń udzielanych pokrzywdzonemu w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

2. Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma być unormowana.

Obecnie brak jest przepisu regulującego podstawę prawną do określenia ustandaryzowanego wzoru pouczenia pokrzywdzonego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie.

3. Wykazanie różnicy między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

Proponuje się określenie w załączniku do rozporządzenia wzoru pouczenia pokrzywdzonego, o którym mowa w art. 339 § 7 k.p.k., w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia albo wezwaniem na posiedzenie.

Zgodnie z dotychczasowym modelem zdecydowano się na pouczenie pokrzywdzonego w prostym i przystępnym języku, co wynika z treści wytycznych delegacji ustawowej, przewidującej konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Wobec specyfiki regulacji ustawowych stanowiących przedmiot

pouczenia, dla zapewnienia prawa do rzeczowej informacji pokrzywdzonego, konieczne było również użycie sformułowań zawartych w Kodeksie postępowania karnego. Jednocześnie zgodnie z dotychczas funkcjonującą praktyką, pouczenie wskazuje na odpowiedni przepis ustawowy, z którego wynika dany rodzaj uprawnienia lub obowiązku, co umożliwia weryfikację jego treści i ustalenie brzmienia normatywnego.

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2027 r. w związku z wejściem w życie ustawy nowelizującej.

Nie ma możliwości zastosowania alternatywnych w stosunku do projektowanych rozwiązań środków, które umożliwiałyby osiągnięcie zamierzonego celu.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Projekt nie podlegał dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 42 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt zostanie skierowany do koordynatora OSR.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia ...

**w sprawie określenia wzoru pisemnego pouczenia oskarżonego w związku z wezwaniem
na rozprawę albo zawiadomieniem o terminie rozprawy**

Na podstawie art. 353 § 7 pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, 421, 638, 760, 882, 901 i ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się wzór pouczenia oskarżonego w związku z wezwaniem na rozprawę albo zawiadomieniem o terminie rozprawy, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

WZÓR

Pouczenie oskarżonego w związku z wezwaniem na rozprawę albo zawiadomieniem o terminie rozprawy

Otrzymujesz to pouczenie, ponieważ jesteś oskarżonym i zostałeś wezwany / zostałaś wezwana na rozprawę albo zawiadomiony/zawiadomiona o jej terminie.

Jako oskarżony masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa i obowiązki.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Pamiętaj, że to pouczenie jest pouczeniem dodatkowym do pouczenia, które otrzymałeś/otrzymałaś z aktem oskarżenia.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają. Jeśli nie wskazano inaczej – są to przepisy Kodeksu postępowania karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Jeżeli nie masz ukończonych 18 lat takie samo pouczenie otrzyma Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) albo osoba, która się Tobą opiekuje, albo pełnoletnia osoba, którą wskażesz lub którą wyznaczył sąd.

Twoje prawa i obowiązki w postępowaniu sądowym

1. Masz prawo brać udział w rozprawie

Masz prawo do udziału w rozprawie. Otrzymasz zawiadomienie o jej terminie i możesz wziąć w niej udział.

Natomiast jeżeli sąd uzna Twoją obecność za obowiązkową, otrzymasz wezwanie na rozprawę i wtedy musisz się na nią stawić (art. 374 § 1).

W sprawach o zbrodnie Twoja obecność jest obowiązkowa podczas przedstawienia zarzutów oskarżenia i Twojego przesłuchania (art. 374 § 1a).

Jeżeli w sprawie nie został jeszcze otwarty przewód sądowy, a Ty otrzymałeś zawiadomienie o terminie rozprawy albo wezwanie na rozprawę, która ma się odbyć za mniej niż 7 dni, możesz złożyć wniosek o odroczenie rozprawy (art. 353 § 1 i 2).

Przewodniczący może zarządzić, abyś nie opuszczał sądu przed zakończeniem rozprawy (art. 374 § 2).

Przewodniczący może zwolnić Cię z obowiązku stawiennictwa na rozprawie, jeżeli jesteś pozbawiony/pozbawiona wolności i możesz uczestniczyć w rozprawie w drodze wideokonferencji (art. 374 § 4). Możesz złożyć wniosek o przerwę w rozprawie w celu telefonicznego kontaktu z Twoim obrońcą (art. 374 § 7). Możesz składać wnioski i oświadczenia oraz dokonywać czynności procesowych wyłącznie ustnie do protokołu. Zostaniesz poinformowany/poinformowana przez sąd o treści wszystkich pism procesowych, które wpłynęły do akt sprawy od momentu wniesienia aktu oskarżenia. Jeżeli tego zażądasz, sąd odczyta ich treść. Pisma procesowe, których nie można było przekazać do sądu, mogą być odczytane na rozprawie (art. 374 § 9).

2. Masz prawo złożyć wniosek o doprowadzenie na rozprawę

Jeżeli jesteś pozbawiony/pozbawiona wolności, a Twoja obecność na rozprawie nie jest obowiązkowa, masz prawo do złożenia wniosku o doprowadzenie na rozprawę. Wniosek powinien być złożony w terminie 7 dni od daty doręczenia zawiadomienia o terminie rozprawy (art. 353 § 3).

3. Masz prawo korzystać z pomocy tłumacza

Jeżeli nie znasz wystarczająco dobrze języka polskiego, możesz skorzystać z pomocy tłumacza.

Ty lub Twój obrońca możecie zawnieść o bezpłatną pomoc tłumacza. Pomoże Ci on w kontakcie z Twoim obrońcą w trakcie wszystkich etapów postępowania, w których uczestniczysz (art. 72 § 1 i 2).

4. Masz prawo zdecydować, czy i jakie wyjaśnienia złożysz

Możesz składać wyjaśnienia, odmówić składania wyjaśnień lub odmówić odpowiedzi na poszczególne pytania, bez konieczności podania przyczyny odmowy. Nie musisz tłumaczyć, dlaczego odmawiasz odpowiedzi na pytania lub odmawiasz składania wyjaśnień (art. 175 § 1). Jeśli bierzesz udział w czynnościach, możesz składać wyjaśnienia co do dowodów, których one dotyczą (art. 175 § 2).

5. Masz prawo złożyć wniosek o wydanie wyroku skazującego

Jeżeli zarzucono Ci przestępstwo zagrożone karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, możesz do chwili zakończenia pierwszego przesłuchania wszystkich oskarżonych na rozprawie złożyć wniosek o wydanie wyroku skazującego i wymierzenia określonej kary lub środka karnego, orzeczenie przepadku lub środka kompensacyjnego bez przeprowadzenia postępowania dowodowego. Wniosek może również dotyczyć wydania określonego rozstrzygnięcia w przedmiocie poniesienia kosztów procesu.

Sąd może uzależnić uwzględnienie Twojego wniosku od dokonania w nim wskazanej przez siebie zmiany.

Jeśli nie masz obrońcy, sąd, na Twój wniosek, może wyznaczyć Ci obrońcę z urzędu (art. 387).

W przypadku gdy zdecydujesz się zaskarżyć ten wyrok, podstawą apelacji nie może być błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego wyroku, oraz rażąca niewspółmierność kary (art. 447 § 5).

6. Masz obowiązek usprawiedliwić nieobecność na rozprawie

Jeżeli zostałeś wezwany / zostałaś wezwana do stawiennictwa albo zawiadomiony/zawiadomiona o rozprawie, w której chcesz wziąć udział, a nie możesz przyjść z powodu choroby, to musisz usprawiedliwić nieobecność. W tym celu musisz iść do lekarza sądowego, bo tylko on może wystawić zaświadczenie, które jest uznawane za usprawiedliwienie. Inne zaświadczenie lub zwolnienie nie będzie uznane za usprawiedliwienie. Listę lekarzy sądowych znajdziesz na stronie internetowej sądu (art. 117 § 2a).

Rozprawa może nie zostać przeprowadzona także wtedy, gdy usprawiedliwisz należycie niestawiennictwo i wniesiesz o nieprzeprowadzenie rozprawy bez swojej obecności (art. 117 § 2).

W razie Twojego nieusprawiedliwionego niestawiennictwa, gdy Twoja obecność jest obowiązkowa, zarządzone zostanie Twoje natychmiastowe zatrzymanie i doprowadzenie (art. 382).

Twoje niestawiennictwo, w przypadku gdy zostałeś należycie zawiadomiony / zostałaś należycie zawiadomiona o czynności procesowej, niezależnie od przyczyny niestawiennictwa, nie stoi na przeszkodzie przeprowadzeniu tej czynności, jeżeli stawiał się Twój obrońca. Nie dotyczy to czynności, w której Twój udział jest obowiązkowy (art. 117 § 3a).

7. Masz prawo złożyć wniosek o uzasadnienie wyroku

W terminie 7 dni od daty ogłoszenia wyroku możesz złożyć wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku (art. 422 § 1).

We wniosku należy wskazać, czy dotyczy całości wyroku czy też niektórych czynów, których popełnienie oskarżyciel Tobie zarzucił, bądź też jedynie rozstrzygnięcia o karze i o innych konsekwencjach prawnych czynu (art. 422 § 2).

Jeżeli jesteś pozbawiony/pozbawiona wolności i nie masz obrońcy – i pomimo złożenia wniosku o doprowadzenie na termin rozprawy, na którym ogłoszono wyrok – nie byłeś obecny / byłaś obecna podczas ogłoszenia wyroku, wówczas otrzymasz wyrok, a termin do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku biegnie Ci od daty doręczenia wyroku (art. 100 § 3 i art. 422 § 2a).

8. Masz prawo do odszkodowania i zadośćuczynienia

Jeżeli w Twojej sprawie po prawomocnym skazaniu albo prawomocnym orzeczeniu środka zabezpieczającego dojdzie do wznowienia postępowania lub wniesiona zostanie kasacja albo skarga nadzwyczajna i zostaniesz uniewinniony lub skazany na łagodniejszą karę albo postępowanie zostanie umorzone, służy Ci od Skarbu Państwa odszkodowanie oraz zadośćuczynienie wynikłe z wykonania całości lub części kary. Prawo do żądania odszkodowania i zadośćuczynienia przedawnia się z upływem roku od uprawomocnienia się orzeczenia ostatecznie uniewinniającego Cię lub umarzającego postępowanie.

Musisz wiedzieć, że:

Obecność innej osoby na rozprawie

Jeżeli nie masz ukończonych 18 lat podczas rozprawy może być obecny Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) lub osoba, która się Tobą opiekuje.

Możesz wskazać sądowi inną osobę pełnoletnią, aby była przy Tobie podczas rozprawy. Możesz to zrobić wtedy, gdy nie masz rodziców lub opiekunów albo gdy sąd uzna, że nie powinni brać udziału w tej rozprawie.

Jeżeli sąd uzna, że ta pełnoletnia osoba wskazana przez Ciebie też nie powinna brać udziału rozprawie, wyznaczy specjalnego urzędnika zwanego asystentem rodziny, aby był obecny podczas rozprawy (art. 76a).

Rozprawa bez Twojego udziału

Jeżeli Twoja obecność na rozprawie jest obowiązkowa i nie złożyłeś/złożyłaś jeszcze wyjaśnień, to rozprawa może być prowadzona bez Twojego udziału, jeżeli:

- 1) ze swej winy jesteś niezdolny/niezdolna do udziału w rozprawie (art. 377 § 1);
- 2) oświadczysz, że nie weźmiesz udziału w rozprawie, uniemożliwisz doprowadzenie na rozprawę albo nie stawiasz się na nią bez usprawiedliwienia; sąd może jednak zarządzić w tym przypadku zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie Cię (art. 377 § 3).

Jeżeli Twoja obecność na rozprawie jest obowiązkowa i złożyłeś/złożyłaś już wyjaśnienia, to rozprawa może być prowadzona bez Twojego udziału, jeśli:

- 1) opuściłeś/opuściłaś salę rozprawy bez zezwolenia przewodniczącego;
- 2) nie stawiałeś się / stawiałaś się na rozprawę bez usprawiedliwienia, mimo że byłeś zawiadomiony /byłaś zawiadomiona o terminie rozprawy odroczonej lub przerwanej.

Sąd może jednak zarządzić w tych przypadkach zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie Cię (art. 376 § 1 i 2).

Jeśli na rozprawę odroczoną lub przerwana nie stawiał się współoskarżony, który usprawiedliwił swoje niestawiennictwo, sąd i tak może prowadzić rozprawę w

zakresie nie dotyczącym bezpośrednio nieobecnego oskarżonego, jeżeli nie ograniczy to jego prawa do obrony (art. 376 § 3).

Postępowanie dowodowe bez Twojego udziału

Jeżeli Ty lub Twój obrońca nie stawiliście się na rozprawę, o której zostaliście zawiadomieni, sąd, w szczególnie uzasadnionych wypadkach, może przeprowadzić postępowanie dowodowe (np. przesłuchać świadków, którzy się stawili) podczas Twojej lub obrońcy nieobecności, choćbyście usprawiedliwili należycie niestawiennictwo, nawet jeżeli nie złożyłeś jeszcze wyjaśnień.

Jeżeli sąd przeprowadził postępowanie dowodowe podczas nieobecności Twojej lub obrońcy, Ty lub obrońca możecie najpóźniej na kolejnym terminie rozprawy złożyć wniosek o uzupełniające przeprowadzenie dowodu przeprowadzonego podczas Twojej lub obrońcy nieobecności, chyba że wasza nieobecność była nieusprawiedliwiona.

Jeżeli nie złożysz wniosku w tym terminie, prawo do jego złożenia wygasa i w dalszym postępowaniu nie jest dopuszczalne podnoszenie zarzutu naruszenia gwarancji procesowych.

We wniosku o uzupełniające przeprowadzenie dowodu Ty lub obrońca macie obowiązek wykazać, że sposób przeprowadzenia dowodu podczas Twojej lub obrońcy nieobecności naruszał gwarancje procesowe, w szczególności prawo do obrony (art. 378a).

Jawność rozprawy

Rozprawy w sprawach karnych są jawne, co oznacza, że może być na nich obecna publiczność (osoby obce lub znajome, które będą obserwować przebieg rozprawy) (art. 355).

Sąd może wyłączyć jawność rozprawy, jeżeli jawna rozprawa mogłaby:

- 1) wywołać zakłócenie spokoju publicznego;
- 2) obrażać dobre obyczaje;
- 3) ujawnić okoliczności, które ze względu na ważny interes państwa powinny być zachowane w tajemnicy;
- 4) naruszyć ważny interes prywatny.

Sąd może także wyłączyć jawność, jeżeli choćby jeden z oskarżonych nie ukończył 18 lat lub na czas przesłuchania świadka, który nie ukończył 15 lat, oraz na żądanie osoby, która złożyła wniosek o ściganie.

Jeżeli prokurator sprzeciwi się wyłączeniu jawności, rozprawa odbywa się jawnie (art. 360).

Sąd może wyłączyć jawność rozprawy w całości albo w części, co oznacza, że na rozprawie nie będzie publiczności, ale możesz wskazać dwie osoby pełnoletnie, które będą obserwować rozprawę. Po dwie osoby będą mogli również wskazać prokurator i inni uczestnicy procesu. Jeżeli jest kilku oskarżycieli lub oskarżonych, każdy z nich może żądać pozostawienia na sali rozpraw po jednej osobie.

Podczas czynności z udziałem pokrzywdzonego, które są przeprowadzane na rozprawie z wyłączeniem jawności, może być obecna osoba przez niego wskazana.

W przypadku wystąpienia obawy ujawnienia informacji niejawnych o klauzuli „tajne” lub „ściśle tajne” udział tych osób nie będzie możliwy.

W razie wyłączenia jawności przewodniczący może zezwolić poszczególnym osobom na obecność na rozprawie (art. 361).

Przerwa w rozprawie

Jeżeli nie stawiałeś się / stawiałaś się na rozprawę, o terminie której wiedziałeś/wiedziałaś, a rozprawa ta została następnie przerwana, to nie musisz być zawiadamiany/zawiadamiana o nowym terminie rozprawy (art. 402 § 1 zdanie trzecie).

Ogłoszenie wyroku

Niestawiennictwo Twoje, innych stron, obrońców i pełnomocników nie stoi na przeszkodzie ogłoszeniu wyroku (art. 419 § 1).

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie w sądzie, w którym prowadzona jest Twoja sprawa.

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia z art. 353 § 7 pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca 2025 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, z późn. zm.), dalej „k.p.k.”, zgodnie z którym Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pisemnego pouczenia, o którym mowa w § 3 i 4 oraz pouczenia oskarżonego, o którym mowa w § 4a, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat.

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu wydania rozporządzenia.

Konieczność wydania rozporządzenia wynika z nowelizacji dokonanej ustawą z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

Na mocy ww. ustawy nowelizującej do Kodeksu postępowania karnego został dodany między innymi art. 353 § 7 pkt 1 k.p.k. Nowy przepis ma na celu ustandaryzowanie pouczeń udzielanych oskarżonemu w związku z wezwaniem na rozprawę albo zawiadomieniem o terminie rozprawy, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

2. Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma być unormowana.

Obecnie brak jest przepisu regulującego podstawę prawną do określenia ustandaryzowanego wzoru pouczenia oskarżonego w związku z wezwaniem na rozprawę albo zawiadomieniem o terminie rozprawy.

3. Wykazanie różnicy między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

Proponuje się określenie w załączniku do rozporządzenia wzoru pouczenia oskarżonego, o którym mowa w art. 353 § 3, 4 i 4a k.p.k., w związku z wezwaniem na rozprawę albo zawiadomieniem o terminie rozprawy.

Zgodnie z dotychczasowym modelem zdecydowano się na pouczenie oskarżonego w prostym i przystępnym języku, co wynika z treści wytycznych delegacji ustawowej, przewidującej konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Wobec specyfiki regulacji ustawowych stanowiących przedmiot pouczenia,

dla zapewnienia prawa do rzeczowej informacji oskarżonego, konieczne było również użycie sformułowań zawartych w Kodeksie postępowania karnego. Jednocześnie zgodnie z dotychczas funkcjonującą praktyką, pouczenie wskazuje na odpowiedni przepis ustawowy, z którego wynika dany rodzaj uprawnienia lub obowiązku, co umożliwia weryfikację jego treści i ustalenie brzmienia normatywnego.

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2027 r. w związku z wejściem w życie ustawy nowelizującej.

Nie ma możliwości zastosowania alternatywnych w stosunku do projektowanych rozwiązań środków, które umożliwiłyby osiągnięcie zamierzonego celu.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Projekt nie podlegał dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 42 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt zostanie skierowany do koordynatora OSR.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia ...

**w sprawie określenia wzoru pisemnego pouczenia pokrzywdzonego w związku
z zawiadomieniem o terminie rozprawy**

Na podstawie art. 353 § 7 pkt 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, 421, 638, 760, 882, 901 i ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się wzór pouczenia pokrzywdzonego w związku z zawiadomieniem o terminie rozprawy, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

WZÓR

Pouczenie pokrzywdzonego w związku z zawiadomieniem o terminie rozprawy

Otrzymujesz to pouczenie, ponieważ jesteś pokrzywdzonym i zostałeś zawiadomiony / zostałeś zawiadomiona o terminie rozprawy.

Jako pokrzywdzony masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa i obowiązki.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają.

Jeśli nie wskazano inaczej – są to przepisy Kodeksu postępowania karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Jeżeli nie masz ukończonych 18 lat (albo nie uzyskałaś pełnoletniości przez małżeństwo) opisane w tym pouczeniu Twoje prawa jako pokrzywdzonego będzie wykonywał Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) albo osoba, pod której stałą pieczęą pozostajesz (art. 51 § 2), ponieważ jesteś małoletni.

Jeżeli pozostajesz pod władzą rodzicielską, a żadne z Twoich rodziców nie będzie mogło Cię reprezentować (np. gdy jedno z nich lub oboje będą oskarżonymi w sprawie karnej, w której jesteś pokrzywdzonym), sąd opiekuńczy ustanowi dla Ciebie reprezentanta (art. 99 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy).

Twoim reprezentantem w sprawie karnej będzie wtedy adwokat lub radca prawny (art. 99¹ Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego).

Jeżeli w trakcie postępowania ukończysz 18 lat, będziesz mógł samodzielnie korzystać z uprawnień pokrzywdzonego.

Twoje prawa i obowiązki w postępowaniu sądowym

1. Masz prawo działać jako strona postępowania – oskarżyciel posiłkowy

Jeżeli chcesz być oskarżycielem posiłkowym musisz złożyć oświadczenie. Podaj w nim, że jesteś pokrzywdzonym i że chcesz działać jako oskarżyciel posiłkowy. Musisz to zrobić najpóźniej do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego, czyli momentu przedstawienia zarzutów oskarżenia na rozprawie, o terminie której zostaniesz zawiadomiony/zawiadomiona (art. 53 i art. 54 § 1). Możesz to zrobić:

- 1) ustnie, to znaczy powiedzieć, i zostanie to zapisane w protokole;
- 2) pisemnie, czyli złożyć pismo.

To spowoduje, że będziesz mógł/mogła składać wnioski o dokonanie czynności w postępowaniu sądowym (np. wniosek o przesłuchanie świadka, wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego).

2. Masz prawo brać udział w rozprawie

Masz prawo do udziału w rozprawie i dlatego otrzymałeś zawiadomienie o jej terminie (art. 350 § 4).

Jeżeli jesteś oskarżycielem posiłkowym i jesteś pozbawiony/pozbawiona wolności, przewodniczący może zwolnić Cię z obowiązku stawiennictwa na rozprawie, gdy będziesz mógł / będziesz mogła uczestniczyć w rozprawie w drodze wideokonferencji (art. 374 § 4). Możesz składać wnioski i oświadczenia oraz dokonywać czynności procesowych wyłącznie ustnie do protokołu.

Zostaniesz poinformowany/poinformowana przez sąd o treści wszystkich pism

procesowych, które wpłynęły do akt sprawy od momentu wniesienia aktu oskarżenia. Jeżeli tego zażadasz, sąd odczyta ich treść. Pisma procesowe, których nie można było przekazać do sądu, mogą być odczytane na rozprawie (art. 374 § 9).

3. Masz prawo korzystać z pomocy prawnej

Możesz ustanowić pełnomocnika – adwokata lub radcę prawnego.

Pełnomocnik będzie Cię reprezentował w toczącym się postępowaniu karnym (art. 87 § 1).

Pełnomocnik może reprezentować Cię w toku całego postępowania albo przy konkretnej czynności procesowej.

Pełnomocnik wybrany przez Ciebie

Możesz samodzielnie ustanowić pełnomocnika. W takim wypadku sam/sama go opłacasz. Możesz wybrać nie więcej niż trzech pełnomocników, którzy będą reprezentować Cię w trakcie postępowania karnego (art. 77 i art. 88).

Pełnomocnik wyznaczony przez sąd – pełnomocnik z urzędu

Jeżeli wykazesz, że nie stać Cię na to, by zapłacić pełnomocnikowi (nie jesteś w stanie ponieść kosztów pełnomocnika bez szkody dla niezbędnego utrzymania Ciebie i Twojej rodziny), sąd może wyznaczyć Ci pełnomocnika z urzędu do całego postępowania albo do dokonania konkretnej czynności procesowej (art. 78 § 1 i 1a i art. 88).

Pamiętaj: gdy składasz wniosek o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu, zawsze dołącz dowody, które potwierdzą, że nie jesteś w stanie samodzielnie zapłacić pełnomocnikowi (np. zaświadczenie o zarobkach, o wydatkach związanych z utrzymaniem rodziny, mieszkania).

4. Masz prawo korzystać z pomocy tłumacza

Masz prawo do tłumacza, jeżeli:

- 1) nie znasz języka polskiego;
- 2) jesteś osobą głuchą lub nie mówisz, a nie wystarcza porozumienie się z Tobą pisemnie;
- 3) jeżeli trzeba przetłumaczyć na język polski pismo sporządzone w języku obcym lub na język obcy pismo sporządzone w języku polskim;
- 4) jeżeli trzeba zapoznać Cię z treścią przeprowadzanego dowodu, a np. jest on w języku, którego nie znasz (art. 204).

5. Masz prawo do informacji o zarzutach

Możesz złożyć wniosek do sądu, aby powiadomił Cię jakie zarzuty postawiono oskarżanemu i jaka jest ich kwalifikacja prawna.

Jeżeli wnioski złoży wielu pokrzywdzonych, informacja o zarzutach i ich kwalifikacji prawnej może zostać umieszczona w ogłoszeniu na stronie internetowej sądu (art. 337a). Wtedy nie otrzymasz informacji skierowanej Tylko do Ciebie.

6. Prawo do ochrony danych osobowych pokrzywdzonego

W aktach sprawy nie ma Twojego adresu miejsca zamieszkania, adresu miejsca pracy, numeru telefonu, telefaksu ani adresu poczty elektronicznej. Są one zamieszczone w odrębnym załączniku. Może się z nim zapoznać organ prowadzący postępowanie.

Sąd może ujawnić te dane tylko wyjątkowo (art. 148a § 1 i art. 156a).

7. Masz prawo dostępu do akt sprawy

Jeżeli jesteś oskarżycielem posiłkowym w każdym momencie postępowania sądowego możesz żądać dostępu do akt sprawy. Możesz też zażądać wydania odpłatnie odpisów i kopii z akt lub samodzielnie je sporządzić (np. fotokopie).

Jeżeli jest to możliwe technicznie, informacje o aktach sprawy mogą być udostępnione także za pomocą systemu teleinformatycznego (art. 156 § 1-3).

8. Masz prawo wnioskować o mediację

Na każdym etapie możesz wnioskować o skierowanie sprawy do postępowania mediacyjnego. Jego celem jest między innymi próba uzgodnienia między pokrzywdzonymi a oskarżonym sposobu naprawienia szkody. Udział w postępowaniu mediacyjnym jest dobrowolny (art. 23a § 1 i 4).

9. Masz prawo do odszkodowania lub zadośćuczynienia

Do zamknięcia przewodu sądowego, czyli momentu, w którym sąd uzna, że wszystkie dowody zostały przeprowadzone, i to ogłosi, masz prawo złożyć wniosek, by sąd orzekł od oskarżonego na Twoją rzecz:

- 1) obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej Ci przestępstwem – w całości albo w części;
- 2) zadośćuczynienie za doznaną krzywdę (art. 49a § 1).

10. Masz prawo złożyć wniosek o orzeczenie środka karnego

Jeżeli jesteś pokrzywdzonym w sprawie o przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności, do zamknięcia przewodu sądowego, czyli momentu, w którym sąd uzna, że wszystkie dowody zostały przeprowadzone, i to ogłosi, masz prawo złożyć wniosek, by sąd orzekł wobec oskarżonego zakaz przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu, jak również nakaz okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z Tobą (art. 49a § 2).

11. Masz obowiązek informować o miejscu pobytu i wskazywać adresy do doręczeń

Jeśli nie przebywasz w kraju ani w innym państwie Unii Europejskiej, to musisz wskazać adresata (osobę lub instytucję) dla doręczeń w kraju lub w innym państwie Unii Europejskiej (art. 138).

Jeśli zmienisz miejsce zamieszkania lub pobytu, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, albo adres skrytki pocztowej, musisz podać nowy adres (art. 139).

Jeśli nie poinformujesz sądu o adresacie dla doręczeń, o zmianie swojego adresu zamieszkania, pobytu lub skrytki pocztowej, pisma wysyłane na dotychczasowy adres będą uznawane za doręczone.

12. Masz obowiązek usprawiedliwić nieobecność na rozprawie

Jeżeli zostałeś zawiadomiony / zostałaś zawiadomiona o rozprawie, w której chcesz wziąć udział, a nie możesz przyjść z powodu choroby, to musisz usprawiedliwić nieobecność. W tym celu musisz iść do lekarza sądowego, bo tylko on może wystawić zaświadczenie, które jest uznawane za usprawiedliwienie. Inne zaświadczenie lub zwolnienie nie będzie uznane za usprawiedliwienie. Listę lekarzy sądowych znajdziesz na stronie internetowej sądu (art. 117 § 2a).

Rozprawa może nie zostać przeprowadzona także wtedy, gdy usprawiedliwisz należycie niestawiennictwo i wniesiesz o nieprzeprowadzanie rozprawy bez swojej obecności (art. 117 § 2).

Jeżeli jesteś oskarżycielem posiłkowym Twoje niestawiennictwo, w przypadku gdy zostałeś należycie zawiadomiony / zostałaś należycie zawiadomiona o czynności procesowej, niezależnie od przyczyny niestawiennictwa, nie stoi na przeszkodzie przeprowadzeniu tej czynności, jeżeli stawiał się Twój pełnomocnik. Nie dotyczy to czynności, w której Twój udział jest obowiązkowy (art. 117 § 3a).

13. Zwrot kosztów poniesionych w związku z postępowaniem karnym

Jeżeli jesteś oskarżycielem posiłkowym możesz złożyć wniosek do sądu o zwrot wydatków, które poniosłeś/poniosłaś w związku z postępowaniem karnym.

Możesz domagać się także zwrotu wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika lub ze stawiennictwem w sądzie (art. 618j i art. 627).

14. Masz prawo do uzyskania ochrony

Jeżeli występuje zagrożenie dla życia lub zdrowia Twojego lub Twoich najbliższych, możesz otrzymać ochronę Policji na czas czynności procesowej, na którą Cię wezwano.

Jeżeli stopień zagrożenia jest wysoki, Ty i Twoi najbliżsi możecie otrzymać ochronę osobistą lub pomoc w zmianie miejsca pobytu.

W celu uzyskania ochrony należy skierować wniosek do komendanta wojewódzkiego (Komendanta Stołecznego) Policji za pośrednictwem sądu (art.1-17 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka).

Możesz złożyć wniosek o wykonanie wydanego w Polsce zakazu zbliżania się do Ciebie lub kontaktowania się przez sprawcę z Tobą także w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej. Jest to tak zwany europejski nakaz ochrony (art.611w-611wc).

15. Masz prawo do uzyskania pomocy

Ty i Twoi najbliżsi możecie otrzymać bezpłatną pomoc medyczną, psychologiczną, rehabilitacyjną, prawną oraz materialną w Sieci Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem (art. 43 § 8 pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy).

Szczegółowe informacje na temat tej pomocy można uzyskać na stronie internetowej <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/fundusz-sprawiedliwosci> lub pod numerem telefonu +48 222 309 900.

16. Masz prawo do wystąpienia o kompensatę państwową

Jeśli masz miejsce stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, możesz złożyć do sądu wniosek o przyznanie Ci kompensaty państwowej (określonej kwoty pieniężnej) (ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych czynów zabronionych).

Kompensata może być przyznana w kwocie pokrywającej wyłącznie:

- 1) utracone zarobki lub inne środki utrzymania,
- 2) koszty związane z leczeniem i rehabilitacją,
- 3) koszty pogrzebu

– będące skutkiem czynu zabronionego, przez który osoba fizyczna:

- 1) poniosła śmierć,
- 2) doznała ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia – trwające dłużej niż 7 dni.

Wniosek możesz złożyć jedynie wtedy, gdy nie możesz uzyskać środków od sprawcy z tytułu ubezpieczenia lub ze środków pomocy społecznej.

Musisz wiedzieć, że:

Oskarżony może złożyć wniosek o wydanie wyroku skazującego

Do chwili zakończenia pierwszego przesłuchania wszystkich oskarżonych na rozprawie głównej oskarżony, któremu zarzucono przestępstwo zagrożone karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, może złożyć wniosek o wydanie

wyroku skazującego i wymierzenie mu określonej kary lub środka karnego, orzeczenie przepadku lub środka kompensacyjnego bez przeprowadzania postępowania dowodowego.

Sąd może uwzględnić wniosek o wydanie wyroku skazującego m.in. wówczas, gdy Ty należycie powiadomiony o terminie rozprawy, nie zgłosisz sprzeciwu (art. 387).

W przypadku gdy zdecydujesz się zaskarżyć ten wyrok, podstawą apelacji nie może być błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego wyroku, oraz rażąca niewspółmierność kary (art. 447 § 5).

Przerwa w rozprawie

Jeśli nie stawieś się / stawiałś się na rozprawę, o terminie której wiedziałś/wiedziałaś, a rozprawa ta została następnie przerwana, to nie musisz być zawiadamiany/zawiadamiana o nowym terminie rozprawy (art. 402 § 1 zdanie trzecie).

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie w sądzie, w którym prowadzona jest Twoja sprawa.

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia z art. 353 § 7 pkt 2 ustawy z dnia 6 czerwca 2025 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, z późn. zm.), dalej „k.p.k.”, zgodnie z którym Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pisemnego pouczenia, o którym mowa w § 4b, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat.

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu wydania rozporządzenia.

Konieczność wydania rozporządzenia wynika z nowelizacji dokonanej ustawą z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

Na mocy ww. ustawy nowelizującej do Kodeksu postępowania karnego został dodany między innymi art. 353 § 7 pkt 2 k.p.k. Nowy przepis ma na celu ustandaryzowanie pouczeń udzielanych pokrzywdzonemu w związku z zawiadomieniem o terminie rozprawy, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

2. Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma być unormowana.

Obecnie brak jest przepisu regulującego podstawę prawną do określenia ustandaryzowanego wzoru pouczenia pokrzywdzonego w związku z zawiadomieniem o terminie rozprawy.

3. Wykazanie różnicy między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

Proponuje się określenie w załączniku do rozporządzenia wzoru pouczenia pokrzywdzonego, o którym mowa w art. 353 § 4b k.p.k., w związku z zawiadomieniem o terminie rozprawy.

Zgodnie z dotychczasowym modelem zdecydowano się na pouczenie pokrzywdzonego w prostym i przystępnym języku, co wynika z treści wytycznych delegacji ustawowej, przewidującej konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Wobec specyfiki regulacji ustawowych stanowiących przedmiot pouczenia, dla zapewnienia prawa do rzeczowej informacji pokrzywdzonego, konieczne było

również użycie sformułowań zawartych w Kodeksie postępowania karnego. Jednocześnie zgodnie z dotychczas funkcjonującą praktyką, pouczenie wskazuje na odpowiedni przepis ustawowy, z którego wynika dany rodzaj uprawnienia lub obowiązku, co umożliwia weryfikację jego treści i ustalenie brzmienia normatywnego.

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2027 r. w związku z wejściem w życie ustawy nowelizującej.

Nie ma możliwości zastosowania alternatywnych w stosunku do projektowanych rozwiązań środków, które umożliwiałyby osiągnięcie zamierzonego celu.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Projekt nie podlegał dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 42 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt zostanie skierowany do koordynatora OSR.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia ...

**w sprawie określenia wzoru pisemnego pouczenia świadka w związku z wezwaniem na
rozprawę**

Na podstawie art. 353 § 7 pkt 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, 421, 638, 760, 882, 901 i ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się wzór pouczenia świadka w związku z wezwaniem na rozprawę, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

WZÓR

Pouczenie świadka w związku z wezwaniem na rozprawę

Otrzymujesz to pouczenie, ponieważ jesteś świadkiem i zostałeś wezwany /
zostałaś wezwana na rozprawę.

Jako świadek masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa i obowiązki.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają.

Jeśli nie wskazano inaczej – są to przepisy Kodeksu postępowania karnego
(ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Jeżeli nie masz ukończonych 18 lat i jesteś świadkiem w sprawie karnej,
niektóre Twoje prawa będą wykonywać Twoi przedstawiciele ustawowi
(rodzice lub opiekun).

Pamiętaj, że jeśli nie jesteś pełnoletni/pełnoletnia, wszystkie wnioski do sądu w
Twoim imieniu musi składać Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic, opiekun).

Nie możesz tego zrobić samodzielnie, bo nie masz pełnej zdolności do czynności
prawnych.

Twoje prawa i obowiązki w postępowaniu sądowym

1. Obowiązek stawienia się

Jeżeli zostaniesz wezwany/wezwana jako świadek, to musisz stawić się i złożyć
zeznania. Jest to Twój obowiązek jako świadka (art. 177 § 1).

2. Obowiązek usprawiedliwienia nieobecności

Jeżeli zostałeś wezwany / zostałaś wezwana do stawienia się, a nie możesz przyjść z powodu choroby, to musisz usprawiedliwić nieobecność. W tym celu musisz iść do lekarza sądowego, bo tylko on może wystawić zaświadczenie, które jest uznawane za usprawiedliwienie. Inne zaświadczenie lub zwolnienie nie będzie uznane za usprawiedliwienie. Listę lekarzy sądowych znajdziesz na stronie internetowej sądu (art. 117 § 2a).

Jeżeli nie stawisz się i nie usprawiedliwisz swojej nieobecności, mogą Cię spotkać konsekwencje. Są to:

- 1) nałożenie na Ciebie kary pieniężnej;
- 2) zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie;
- 3) aresztowanie (art. 285 § 1 i 2, art. 287 § 2).

Kara pieniężna zostanie uchylona jeżeli dostatecznie usprawiedliwisz niestawienie się w terminie tygodnia od daty doręczenia postanowienia (art. 286). Kara pieniężna i aresztowanie mogą być zastosowane także jeżeli będziesz uchylał /uchylała się od złożenia zeznania (art. 287 § 1 i 2).

3. Prawo do zwrotu kosztów

Masz prawo do zwrotu kosztów, które poniosłeś/poniosłaś w związku z przybyciem na wezwanie (np. koszty podróży, utraconego zarobku). Zwrot kosztów przysługuje także osobie towarzyszącej, bez opieki której nie mógłbyś/mogłabyś się stawić na wezwanie.

Jeżeli chcesz otrzymać zwrot kosztów, musisz złożyć wniosek o zwrot kosztów:

- 1) możesz powiedzieć podczas czynności, że wnosisz o zwrot kosztów, co zostanie zapisane w protokole, albo
- 2) złożyć pismo – wniosek o zwrot kosztów.

Termin na złożenie wniosku o zwrot kosztów wynosi 3 dni od dnia zakończenia czynności, na którą się stawieś/stawiłaś (art. 618a–618d i art. 618k).

4. Prawo do korzystania z pomocy prawnej

Jeżeli uważasz, że jest to potrzebne dla ochrony Twoich interesów, możesz ustanowić pełnomocnika – adwokata lub radcę prawnego. Pełnomocnik będzie Cię reprezentował w toczącym się postępowaniu karnym.

Jeżeli nie stać Cię na pełnomocnika, sąd może na Twój wniosek wyznaczyć pełnomocnika z urzędu. Musisz jednak wykazać, że nie stać Cię na opłacenie wynagrodzenia dla pełnomocnika (art. 87 § 2 i art. 88 § 1).

W postępowaniu sądowym sąd może nie zgodzić się na udział w postępowaniu ustanowionego przez Ciebie pełnomocnika. Może się to stać, jeżeli sąd uzna, że nie wymaga tego obrona Twoich interesów (art. 87 § 3).

5. Prawo do ochrony danych osobowych świadka

W aktach sprawy nie ma Twojego adresu miejsca zamieszkania, adresu miejsca pracy, numeru telefonu, telefaksu ani adresu poczty elektronicznej. Są one zamieszczone w odrębnym załączniku. Może się z nim zapoznać organ prowadzący postępowanie. Organ prowadzący postępowanie może ujawnić te dane tylko wyjątkowo (art. 148a § 1 i art. 156a).

Jeżeli istnieje niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach Twojego lub Twoich najbliższych, mogą zostać zachowane w tajemnicy także okoliczności umożliwiające ujawnienie Twojej tożsamości.

Masz prawo złożyć wniosek o utajnienie Twoich danych. W przypadku utajnienia Twoje imię i nazwisko będzie znał organ prowadzący postępowanie. Nie będzie ich znał np. oskarżony.

Na Twój wniosek decyzja o utajnieniu Twoich danych osobowych może zostać uchylona. Taki wniosek możesz złożyć do czasu zamknięcia przewodu sądowego przed sądem pierwszej instancji, czyli momentu, w którym sąd uzna, że wszystkie dowody zostały przeprowadzone, i to ogłosi (art. 184 § 1 i 7 – tak zwany świadek anonimowy).

6. Przesłuchanie dostosowane do sytuacji świadka

Możesz zostać przesłuchany/przesłuchana w drodze wideokonferencji. Jest to przesłuchanie przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku (art. 177 § 1a).

Jeżeli nie możesz przyjść do miejsca wskazanego w wezwaniu, bo jesteś chory, jesteś osobą z niepełnosprawnością lub występuje inna przeszkoda, której nie da się usunąć, możesz zostać przesłuchany/przesłuchana tam, gdzie przebywasz, np. w domu, w szpitalu (art. 177 § 2).

Jeżeli jesteś obywatelem polskim, przebywasz za granicą i jeśli się na to zgodzisz, możesz być przesłuchany/przesłuchana przez konsula (art. 26 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. – Prawo konsularne).

W takim przypadku:

- 1) nie istnieje ustawowy obowiązek stawienia;
- 2) nie mogą zostać wyciągnięte wobec Ciebie konsekwencje, jeśli się nie stawisz;
- 3) nie możesz zostać przesłuchany/przesłuchana w drodze wideokonferencji;
- 4) nie masz prawa do ochrony przewidzianej dla świadka;
- 5) w przesłuchaniu nie będą brały udziału inne osoby, np. biegły lekarz czy psycholog.

Gdy sprawa toczy się w sądzie i należy się obawiać, że obecność oskarżonego na sali sądowej mogłaby Cię krępować podczas składania przez Ciebie zeznań, przewodniczący może polecić oskarżonemu, aby wyszedł z sali sądowej na czas Twojego przesłuchania (art. 390 § 2). Istnieje też inny sposób – w takiej sytuacji możesz zostać przesłuchany w drodze wideokonferencji (art. 390 § 3).

Gdy jesteś pokrzywdzonym w sprawach:

- 1) zagrożonych karą pozbawienia wolności, których górna granica kary wynosi co najmniej 8 lat,
 - 2) o umyślne przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, przeciwko wolności,
 - 3) o przestępstwa z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej
- możesz złożyć wniosek by przesłuchać Cię pod nieobecność oskarżonego, gdy należy się obawiać, że jego obecność na sali sądowej mogłaby Cię krępować podczas składania przez Ciebie zeznań (art. 390 § 4).

7. Prawo do odmowy składania zeznań

Możesz odmówić składania zeznań:

- 1) jeżeli jesteś osobą najbliższą dla oskarżonego (np. małżonkiem, rodzicem, dzieckiem, osobą pozostającą w stosunku przysposobienia, osobą pozostającą we wspólnym pożyciu). Prawo to przysługuje Ci również po ustaniu małżeństwa lub przysposobienia (art. 182 § 1 i 2);
- 2) gdy w innej sprawie jesteś oskarżony o współudział w przestępstwie objętym postępowaniem (art. 182 § 3).

Jeżeli przysługuje Ci prawo do odmowy składania zeznań, możesz z niego skorzystać do chwili rozpoczęcia pierwszego zeznania w postępowaniu sądowym.

Jeżeli w postępowaniu przygotowawczym złożyłeś/złożyłaś zeznanie, a na rozprawie odmówisz składania zeznań, pierwsze zeznanie nie może być już

wykorzystane. Nie może być dowodem ani być odtworzone. Zeznanie to będzie traktowane tak, jakby go nie było (art. 186 § 1).

Mimo odmowy składania zeznań mogą zostać ujawnione protokoły oględzin Twojego ciała sporządzone w postępowaniu karnym (art. 186 § 2).

8. Prawo do odmowy odpowiedzi na pytanie

Możesz odmówić odpowiedzi na pytanie, jeżeli odpowiedź mogłaby narazić Ciebie lub osobę dla Ciebie najbliższą na odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe (art. 183 § 1).

9. Zwolnienie od złożenia zeznań lub odpowiedzi na pytanie

Możesz zostać zwolniony od złożenia zeznania lub odpowiedzi na pytanie, jeżeli pozostajesz z oskarżonym w szczególnie bliskim stosunku osobistym (art. 185).

Wniosek o zwolnienie od złożenia zeznania możesz złożyć do chwili rozpoczęcia pierwszego zeznania w postępowaniu sądowym. W takiej sytuacji, jeśli w postępowaniu przygotowawczym złożyłeś/złożyłaś zeznanie, to nie może być ono już wykorzystane. Nie może być dowodem ani być odtworzone (art. 186 § 1).

Mimo zwolnienia od złożenia zeznania mogą zostać ujawnione protokoły oględzin Twojego ciała sporządzone w postępowaniu karnym (art. 186 § 2).

10. Prawo do żądania wyłączenia jawności rozprawy

Możesz żądać, aby rozprawa była niejawna, jeżeli treść zeznań mogłaby narazić Ciebie lub osobę dla Ciebie najbliższą na hańbę (art. 183 § 2).

11. Przesłuchanie z udziałem biegłego oraz badania

Jeżeli istnieje wątpliwość co do Twojego stanu psychicznego, rozwoju umysłowego, zdolności postrzegania lub odtwarzania postrzeżeń, możesz być

przesłuchany/przesłuchana z udziałem biegłego lekarza lub biegłego psychologa.

Obecność biegłego lekarza lub biegłego psychologa przy Twoim przesłuchaniu nie wymaga uzyskania Twojej zgody.

Nie jest to jednak możliwe, gdy odmówiłeś/odmówiłaś składania zeznań lub zostałeś/zostałaś od nich zwolniony/zwolniona z powodu relacji łączących Cię z oskarżonym (art. 192 § 2 i 3).

Jeżeli zgodzisz się, mogą zostać wykonane oględziny Twojego ciała. Możesz także być zbadany przez lekarza lub psychologa (art. 192 § 4).

Obecność biegłego lekarza lub biegłego psychologa to nie jest to samo co badanie przez biegłego lekarza lub biegłego psychologa.

Jeżeli w trakcie postępowania będzie konieczne ustalenie, czy ujawnione ślady mają wartość dowodową:

- 1) mogą zostać pobrane od Ciebie odciski palców, wymaz ze śluzówki policzków, włosy, ślina, próby pisma, zapach. Nie jest do tego potrzebna Twoja zgoda;
- 2) możesz również zostać sfotografowany/sfotografowana oraz może zostać nagrany Twój głos;
- 3) za Twoją zgodą biegły może zastosować wobec Ciebie tzw. wykrywacz kłamstw. Są to środki techniczne, które mają na celu kontrolę nieświadomych reakcji Twojego organizmu (art. 192a § 1 i 2).

12. Prawa i obowiązki podczas przesłuchania w zakresie informacji objętych tajemnicą

Jeżeli przesłuchanie ma dotyczyć posiadanych przez Ciebie informacji, które są tajne lub ściśle tajne, możesz złożyć zeznania dopiero wtedy, gdy zostaniesz

zwolniony od obowiązku zachowania tajemnicy przez Twojego przełożonego – osobę, która ma do tego uprawnienia (art. 179 § 1).

Jeżeli przesłuchanie ma dotyczyć posiadanych przez Ciebie informacji, które są zastrzeżone, poufne albo objęte tajemnicą zawodową, możesz odmówić składania zeznań, chyba że sąd zwolni Cię od obowiązku zachowania tajemnicy (art. 180 § 1).

Jeżeli przesłuchanie ma dotyczyć posiadanych przez Ciebie informacji objętych tajemnicą notarialną, adwokacką, radcy prawnego, doradcy podatkowego, lekarską, dziennikarską, statystyczną lub tajemnicą Prokuratury Generalnej, możesz być przesłuchany/przesłuchana tylko wtedy, gdy:

- 1) jest to niezbędne dla dobra wymiaru sprawiedliwości i
- 2) Twoje zeznania są jedynym dowodem, na podstawie którego można ustalić okoliczności ważne dla sprawy.

Decyzję o zezwoleniu na przesłuchanie podejmuje sąd (art. 180 § 2).

Jeżeli jesteś dziennikarzem, nie możesz zostać zwolniony z obowiązku zachowania tajemnicy dotyczącej danych, które doprowadziłyby do ujawnienia autora materiału prasowego, listu do redakcji lub innego podobnego materiału, identyfikacji osób, które zastrzegły swoje dane. Zasada ta nie obowiązuje, gdy chodzi o przestępstwa, o których obowiązkowo trzeba zawiadomić (art. 180 § 3 i 4). Przestępstwa te są wymienione w art. 240 § 1 Kodeksu karnego (np. zabójstwo, pozbawienie wolności, przestępstwo o charakterze terrorystycznym).

13. Zakaz przesłuchiwania

Nie możesz być przesłuchany/przesłuchana, jeżeli jesteś:

- 1) obrońcą oskarżonego albo adwokatem lub radcą prawnym, który udzielał porady prawnej zatrzymanemu. Zakaz przesłuchania dotyczy faktów, o których dowiedziałeś/dowiedziałaś się, udzielając porady prawnej lub prowadząc sprawę (art. 178 pkt 1)
- 2) duchownym. Zakaz przesłuchania dotyczy faktów, o których dowiedziałeś się przy spowiedzi (art. 178 pkt 2);
- 3) mediatorem. Zakaz przesłuchania dotyczy faktów, o których dowiedziałeś/dowiedziałaś się od oskarżonego lub pokrzywdzonego, prowadząc postępowanie mediacyjne. Zakaz przesłuchiwania nie dotyczy informacji o przestępstwach, o których obowiązkowo trzeba zawiadomić (art. 178a). Przestępstwa te są wymienione w art. 240 § 1 Kodeksu karnego (np. zabójstwo, pozbawienie wolności, przestępstwo o charakterze terrorystycznym).

14. Prawo do uzyskania ochrony

Jeżeli występuje zagrożenie dla życia lub zdrowia Twojego lub Twoich najbliższych, możesz otrzymać ochronę Policji na czas czynności procesowej, na którą Cię wezwano.

Jeżeli stopień zagrożenia jest wysoki, Ty i Twoi najbliżsi możecie otrzymać ochronę osobistą lub pomoc w zmianie miejsca pobytu.

W celu uzyskania ochrony należy skierować wniosek do komendanta wojewódzkiego (Komendanta Stołecznego) Policji za pośrednictwem sądu (art. 1–17 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka).

15. Prawo do uzyskania pomocy

Ty i Twoi najbliżsi możecie otrzymać bezpłatną pomoc psychologiczną w Sieci Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem (art. 43 § 8 pkt 2a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy).

Szczegółowe informacje na temat tej pomocy można uzyskać na stronie internetowej <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/fundusz-sprawiedliwosci> lub pod numerem telefonu +48 222 309 900.

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie w sądzie, w którym prowadzona jest Twoja sprawa.

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia z art. 353 § 7 pkt 3 ustawy z dnia 6 czerwca 2025 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, z późn. zm.), dalej „k.p.k.”, zgodnie z którym Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pisemnego pouczenia, o którym mowa w § 4c, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat.

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu wydania rozporządzenia.

Konieczność wydania rozporządzenia wynika z nowelizacji dokonanej ustawą z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

Na mocy ww. ustawy nowelizującej do Kodeksu postępowania karnego został dodany między innymi art. 353 § 7 pkt 3 k.p.k. Nowy przepis ma na celu ustandaryzowanie pouczeń udzielanych świadkowi w związku z wezwaniem na rozprawę, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

2. Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma być unormowana.

Obecnie brak jest przepisu regulującego podstawę prawną do określenia ustandaryzowanego wzoru pouczenia świadka w związku z wezwaniem na rozprawę.

3. Wykazanie różnicy między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

Proponuje się określenie w załączniku do rozporządzenia wzoru pouczenia świadka, o którym mowa w art. 353 § 4c k.p.k., w związku z wezwaniem na rozprawę.

Zgodnie z dotychczasowym modelem zdecydowano się na pouczenie świadka w prostym i przystępnym języku, co wynika z treści wytycznych delegacji ustawowej, przewidującej konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Wobec specyfiki regulacji ustawowych stanowiących przedmiot pouczenia, dla zapewnienia prawa do rzeczowej informacji świadka, konieczne było również użycie sformułowań zawartych w Kodeksie postępowania karnego. Jednocześnie zgodnie z dotychczas funkcjonującą praktyką, pouczenie wskazuje na odpowiedni przepis ustawowy,

z którego wynika dany rodzaj uprawnienia lub obowiązku, co umożliwia weryfikację jego treści i ustalenie brzmienia normatywnego.

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2027 r. w związku z wejściem w życie ustawy nowelizującej.

Nie ma możliwości zastosowania alternatywnych w stosunku do projektowanych rozwiązań środków, które umożliwiałyby osiągnięcie zamierzonego celu.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Projekt nie podlegał dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 42 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt zostanie skierowany do koordynatora OSR.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia ...

**w sprawie określenia wzoru pisemnego pouczenia oskarżyciela prywatnego w związku
z zawiadomieniem o terminie posiedzenia pojednawczego**

Na podstawie art. 489 § 5 pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, 421, 638, 760, 882, 901 i ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się wzór pouczenia oskarżyciela prywatnego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia pojednawczego, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

WZÓR

Pouczenie oskarżyciela prywatnego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia pojednawczego

Otrzymujesz to pouczenie, ponieważ jesteś oskarżycielem prywatnym i zostałeś zawiadomiony/zawiadomiona o terminie posiedzenia pojednawczego.

Jako oskarżyciel prywatny masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa i obowiązki.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają.

Jeśli nie wskazano inaczej – są to przepisy Kodeksu postępowania karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Jeżeli nie masz ukończonych 18 lat (albo nie uzyskałaś pełnoletniości przez małżeństwo) opisane w tym pouczeniu Twoje prawa jako oskarżyciela prywatnego będzie wykonywał Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) albo osoba, pod której stałą pieczęą pozostajesz (art. 51 § 2), ponieważ jesteś małoletni.

Jeżeli pozostajesz pod władzą rodzicielską, a żadne z Twoich rodziców nie będzie mogło Cię reprezentować (np. gdy jedno z nich lub oboje będą oskarżonymi w sprawie karnej, w której jesteś pokrzywdzonym), sąd opiekuńczy ustanowi dla Ciebie reprezentanta (art. 99 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy).

Twoim reprezentantem w sprawie karnej będzie wtedy adwokat lub radca prawny (art. 99¹ Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego).

Jeżeli w trakcie postępowania ukończysz 18 lat, będziesz mógł samodzielnie korzystać z uprawnień oskarżyciela prywatnego.

Twoje prawa i obowiązki w postępowaniu karnym

1. Masz prawo wziąć udział w posiedzeniu

Masz prawo do udziału w posiedzeniu pojednawczym. Otrzymasz zawiadomienie o jego terminie i możesz wziąć w nim udział.

Niestawiennictwo Twoje i Twojego pełnomocnika bez usprawiedliwienia na posiedzenie pojednawcze zostanie potraktowane jako odstąpienie od oskarżenia i postępowanie będzie umorzone (art. 491 § 1).

Jeżeli jesteś pozbawiony/pozbawiona wolności, przewodniczący może zwolnić Cię z obowiązku stawiennictwa na posiedzenie, gdy będziesz mógł/mogła uczestniczyć w posiedzeniu w drodze wideokonferencji (art. 374 § 4 w zw. z art. 96a). Możesz składać wnioski i oświadczenia oraz dokonywać czynności procesowych wyłącznie ustnie do protokołu. Zostaniesz poinformowany/poinformowana przez sąd o treści wszystkich pism procesowych, które wpłynęły do akt sprawy od momentu wniesienia aktu oskarżenia. Jeżeli tego zażadasz, sąd odczyta ich treść. Pisma procesowe, których nie można było przekazać do sądu, mogą być odczytane na posiedzeniu (art. 374 § 9 w zw. z art. 96a).

2. Masz prawo korzystać z pomocy prawnej

Możesz ustanowić pełnomocnika – adwokata lub radcę prawnego.

Pełnomocnik będzie Cię reprezentował w toczącym się postępowaniu karnym (art. 87 § 1).

Pełnomocnik może reprezentować Cię w toku całego postępowania albo przy konkretnej czynności procesowej.

Pełnomocnik wybrany przez Ciebie

Możesz samodzielnie ustanowić pełnomocnika. W takim wypadku sam/sama go opłacasz. Możesz wybrać nie więcej niż trzech pełnomocników, którzy będą reprezentować Cię w trakcie postępowania karnego (art. 77 i art. 88).

Pełnomocnik wyznaczony przez sąd – pełnomocnik z urzędu

Jeżeli wykazesz, że nie stać Cię na to, by zapłacić pełnomocnikowi (nie jesteś w stanie ponieść kosztów pełnomocnika bez szkody dla niezbędnego utrzymania Ciebie i Twojej rodziny), sąd może wyznaczyć Ci pełnomocnika z urzędu do całego postępowania albo do dokonania konkretnej czynności procesowej (art. 78 § 1 i 1a i art. 88).

Pamiętaj: gdy składasz wniosek o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu, zawsze dołącz dowody, które potwierdzą, że nie jesteś w stanie samodzielnie zapłacić pełnomocnikowi (np. zaświadczenie o zarobkach, o wydatkach związanych z utrzymaniem rodziny, mieszkania).

3. Masz prawo korzystać z pomocy tłumacza

Masz prawo do tłumacza, jeżeli:

- 1) nie znasz języka polskiego;
- 2) jesteś osobą głuchą lub nie mówisz, a nie wystarcza porozumienie się z Tobą pisemnie;
- 3) jeżeli trzeba przetłumaczyć na język polski pismo sporządzone w języku obcym lub na język obcy pismo sporządzone w języku polskim;
- 4) jeżeli trzeba zapoznać Cię z treścią przeprowadzanego dowodu, a np. jest on w języku, którego nie znasz (art. 204).

4. Masz prawo dostępu do akt sprawy

W każdym momencie postępowania sądowego możesz żądać dostępu do akt sprawy. Możesz też zażądać wydania odpłatnie odpisów i kopii z akt lub samodzielnie je sporządzić (np. fotokopie). Jeżeli jest to możliwe technicznie, informacje o aktach sprawy mogą być udostępnione także za pomocą systemu teleinformatycznego (art. 156 § 1-3).

5. Masz prawo do odszkodowania lub zadośćuczynienia

Do czasu wydania wyroku masz prawo złożyć wniosek, by sąd orzekł od oskarżonego na Twoją rzecz:

- 1) obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej Ci przestępstwem – w całości albo w części;
- 2) zadośćuczynienie za doznaną krzywdę (art. 49a § 1).

6. Masz obowiązek informować o miejscu pobytu i wskazywać adresy do doręczeń

Jeśli nie przebywasz w kraju ani w innym państwie Unii Europejskiej musisz wskazać adresata (osobę lub instytucję) dla doręczeń w kraju lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej (art. 138).

Jeśli zmienisz miejsce zamieszkania lub pobytu, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, albo adres skrytki pocztowej, musisz podać nowy adres (art. 139).

Jeśli nie poinformujesz o adresacie dla doręczeń, o zmianie swojego adresu zamieszkania, pobytu lub skrytki pocztowej, pisma wysyłane na dotychczasowy adres będą uznawane za doręczone.

7. Masz obowiązek usprawiedliwić nieobecność na posiedzeniu

Jeżeli zostałeś zawiadomiony/zawiadomiona o posiedzeniu pojednawczym, a nie możesz przyjść z powodu choroby, to musisz usprawiedliwić nieobecność.

W tym celu musisz iść do lekarza sądowego, bo tylko on może wystawić zaświadczenie, które jest uznawane za usprawiedliwienie. Inne zaświadczenie lub zwolnienie nie będzie uznane za usprawiedliwienie. Listę lekarzy sądowych znajdziesz na stronie internetowej sądu (art. 117 § 2a).

Posiedzenie może nie zostać przeprowadzona także wtedy, gdy usprawiedliwisz należycie niestawiennictwo i wniesiesz o nieprzeprowadzenie posiedzenia bez swojej obecności (art. 117 § 2).

Twoje niestawiennictwo, w przypadku gdy zostałeś należycie zawiadomiony / zostałaś należycie zawiadomiona o czynności procesowej, niezależnie od przyczyny niestawiennictwa, nie stoi na przeszkodzie przeprowadzeniu tej czynności, jeżeli stawiał się Twój pełnomocnik. Nie dotyczy to czynności, w której Twój udział jest obowiązkowy (art. 117 § 3a).

8. Zwrot kosztów poniesionych w związku z postępowaniem karnym

Możesz złożyć wniosek do sądu o zwrot wydatków, które poniosłeś/poniosłaś w związku z postępowaniem karnym. Możesz domagać się także zwrotu wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika lub ze stawiennictwem w sądzie (art. 618j i art. 628).

Musisz wiedzieć, że:

Mediacja

Za Twoją zgodą i oskarżonego sąd może zamiast posiedzenia pojednawczego wyznaczyć odpowiedni termin dla przeprowadzenia postępowania mediacyjnego. Jego celem jest między innymi próba uzgodnienia między pokrzywdzonymi a oskarżonym sposobu naprawienia szkody. Udział w postępowaniu mediacyjnym jest dobrowolny (art. 489 § 2).

Pojednanie się z oskarżonym

W razie pojednania się przez ciebie z oskarżonym postępowanie zostanie umorzone (art. 492 § 1).

Równocześnie z pojednaniem Ty i oskarżony możecie zawrzeć ugodę, której przedmiotem mogą być również roszczenia pozostające w związku z oskarżeniem (art. 494 § 1).

W toku posiedzenia pojednawczego lub w wyniku mediacji dopuszczalne jest pojednanie się obejmujące również inne sprawy z oskarżenia prywatnego, toczące się pomiędzy Tobą a oskarżonym (art. 493).

Bark pojednania z oskarżonym

Gdy nie pojednasz się z oskarżonym sprawa zostanie skierowana na rozprawę główną, o ile nie będzie potrzeby skierowania sprawy na posiedzenie w celu innego rozstrzygnięcia. Strony obecne na posiedzeniu pojednawczym powinny wówczas zgłosić wnioski dowodowe (art. 495 § 1 i § 2).

Odstąpienie od oskarżenia

Jeżeli odstąpisz od oskarżenia przed rozpoczęciem przewodu sądowego na pierwszej rozprawie, czyli momentu przedstawienia zarzutów oskarżenia na rozprawie, postępowanie zostanie umorzone.

Jeżeli odstąpisz od oskarżenia przed prawomocnym zakończeniem postępowania, postępowanie zostanie umorzone jeżeli zgodzi się na to oskarżony (art. 496 § 1 i 2).

Niestawiennictwo Twoje i Twojego pełnomocnika bez usprawiedliwienia na rozprawę zostanie potraktowane jako odstąpienie od oskarżenia i postępowanie będzie umorzone (art. 496 § 3).

Wzajemny akt oskarżenia

Do rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie, czyli momentu przedstawienia zarzutów oskarżenia, oskarżony może wnieść przeciwko Tobie wzajemny akt oskarżenia o czyn ścigany z oskarżenia prywatnego, pozostający w związku z zarzucanym mu czynem. Sąd rozpoznaje wówczas łącznie obie sprawy (art. 497 § 1).

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie w sądzie, w którym prowadzona jest Twoja sprawa.

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia z art. 489 § 5 pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca 2025 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, z późn. zm.), dalej „k.p.k.”, zgodnie z którym Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pisemnego pouczenia, o którym mowa w § 3, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu wydania rozporządzenia.

Konieczność wydania rozporządzenia wynika z nowelizacji dokonanej ustawą z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

Na mocy ww. ustawy nowelizującej do Kodeksu postępowania karnego został dodany między innymi art. 489 § 5 pkt 1 k.p.k. Nowy przepis ma na celu ustandaryzowanie pouczeń udzielanych oskarżycielowi prywatnemu w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia pojednawczego, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

2. Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma być unormowana.

Obecnie brak jest przepisu regulującego podstawę prawną do określenia ustandaryzowanego wzoru pouczenia oskarżyciela prywatnego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia pojednawczego.

3. Wykazanie różnicy między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

Proponuje się określenie w załączniku do rozporządzenia wzoru pouczenia oskarżyciela prywatnego, o którym mowa w art. 489 § 3 k.p.k., w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia pojednawczego.

Zgodnie z dotychczasowym modelem zdecydowano się na pouczenie oskarżyciela prywatnego w prostym i przystępnym języku, co wynika z treści wytycznych delegacji ustawowej, przewidującej konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Wobec specyfiki regulacji ustawowych

stanowiących przedmiot pouczenia, dla zapewnienia prawa do rzeczowej informacji oskarżyciela prywatnego, konieczne było również użycie sformułowań zawartych w Kodeksie postępowania karnego. Jednocześnie zgodnie z dotychczas funkcjonującą praktyką, pouczenie wskazuje na odpowiedni przepis ustawowy, z którego wynika dany rodzaj uprawnienia lub obowiązku, co umożliwia weryfikację jego treści i ustalenie brzmienia normatywnego.

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2027 r. w związku z wejściem w życie ustawy nowelizującej.

Nie ma możliwości zastosowania alternatywnych w stosunku do projektowanych rozwiązań środków, które umożliwiałyby osiągnięcie zamierzonego celu.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Projekt nie podlegał dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 42 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt zostanie skierowany do koordynatora OSR.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia ...

**w sprawie określenia wzoru pisemnego pouczenia oskarżonego w związku
z zawiadomieniem o terminie posiedzenia pojednawczego**

Na podstawie art. 489 § 5 pkt 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, 421, 638, 760, 882, 901 i ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się wzór pouczenia oskarżonego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia pojednawczego, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

WZÓR

Pouczenie oskarżonego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia pojednawczego

Otrzymujesz to pouczenie, ponieważ jesteś oskarżonym w sprawie z oskarżenia prywatnego i zostałeś zawiadomiony/zawiadomiona o terminie posiedzenia pojednawczego.

Jako oskarżony masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa i obowiązki.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają.

Jeśli nie wskazano inaczej – są to przepisy Kodeksu postępowania karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Jeżeli nie masz ukończonych 18 lat takie samo pouczenie otrzyma Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) albo osoba, która się Tobą opiekuje, albo pełnoletnia osoba, którą wskażesz lub którą wyznaczy sąd.

Jeżeli nie masz ukończonych 18 lat lub jesteś ubezwłasnowolniony Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) albo osoba, która się Tobą opiekuje, może podejmować na Twoją korzyść wszystkie czynności procesowe, np. wnosić o przeprowadzenie dowodu, ustanowić dla Ciebie obrońcę, składać apelację (art. 76).

Twoje prawa i obowiązki w postępowaniu karnym

1. Masz prawo wziąć udział w posiedzeniu

Masz prawo do udziału w posiedzeniu pojednawczym. Otrzymasz zawiadomienie o jego terminie i możesz wziąć w nim udział.

Twoje nieusprawiedliwione niestawiennictwo na posiedzenie pojednawcze spowoduje, że sprawa zostanie skierowana na rozprawę (art. 491 § 2).

Nieusprawiedliwione niestawiennictwo oskarżyciela prywatnego i jego pełnomocnika na posiedzenie pojednawcze zostanie potraktowane jako odstąpienie od oskarżenia i postępowanie będzie umorzone (art. 491 § 1).

Jeżeli jesteś pozbawiony/pozbawiona wolności, przewodniczący może zwolnić Cię z obowiązku stawiennictwa na posiedzenie, gdy będziesz mógł/mogła uczestniczyć w posiedzeniu w drodze wideokonferencji (art. 374 § 4 w zw. z art. 96a). Możesz złożyć wniosek o przerwę w posiedzeniu w celu telefonicznego kontaktu z Twoim obrońcą (art. 374 § 7 w zw. z art. 96a). Możesz składać wnioski i oświadczenia oraz dokonywać czynności procesowych wyłącznie ustnie do protokołu. Zostaniesz poinformowany/poinformowana przez sąd o treści wszystkich pism procesowych, które wpłynęły do akt sprawy od momentu wniesienia aktu oskarżenia. Jeżeli tego zażadasz, sąd odczyta ich treść. Pisma procesowe, których nie można było przekazać do sądu, mogą być odczytane na posiedzeniu (art. 374 § 9 w zw. z art. 96a).

2. Masz prawo złożyć wniosek o doprowadzenie na posiedzenie

Gdy jesteś pozbawiony/pozbawiona wolności, masz prawo w terminie 7 dni od daty doręczenia Ci zawiadomienia o terminie posiedzenia pojednawczego złożyć wniosek o sprowadzenie na posiedzenie.

3. Masz prawo korzystać z pomocy prawnej

Jako oskarżony nie musisz działać sam w postępowaniu karnym. Możesz skorzystać ze wsparcia adwokata lub radcy prawnego – obrońcy.

Obrońca może reprezentować Cię w toku całego postępowania albo przy konkretnej czynności procesowej.

Jeżeli jesteś tymczasowo aresztowany:

- 1) Twój obrońca może rozmawiać z Tobą w areszcie sam na sam – bez obecności innych osób;
- 2) możesz kontaktować się ze swoim obrońcą korespondencyjnie.

Obrońca wybrany przez Ciebie

Możesz samodzielnie ustanowić obrońcę. W takim wypadku sam/sama go opłacasz. Możesz wybrać nie więcej niż trzech obrońców, którzy będą reprezentować Cię w trakcie postępowania karnego (art. 77).

Jeżeli jesteś pozbawiony/pozbawiona wolności – obrońcę dla Ciebie może ustanowić inna osoba, o czym niezwłocznie zostaniesz zawiadomiony/zawiadomiona (art. 83).

Obrońca wyznaczony przez sąd – obrońca z urzędu

Jeżeli wykazesz, że nie stać Cię na to, by zapłacić obrońcy (nie jesteś w stanie ponieść kosztów obrońcy bez szkody dla niezbędnego utrzymania Ciebie i Twojej rodziny), sąd może wyznaczyć Ci obrońcę z urzędu do całego postępowania albo do dokonania konkretnej czynności procesowej (art. 78 § 1 i 1a).

Z takiej możliwości możesz również skorzystać, jeżeli w toku postępowania ukończysz 18 lat i sąd cofnie wyznaczenie obrońcy z urzędu, a nie stać Cię na to, by zapłacić obrońcy.

Pamiętaj: gdy składasz wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu, zawsze dołącz

dowody, które potwierdzą, że nie jesteś w stanie samodzielnie zapłacić obrońcy (np. zaświadczenie o zarobkach, o wydatkach związanych z utrzymaniem rodziny, mieszkania).

Jeśli zostaniesz skazany/skazana lub postępowanie zostanie warunkowo umorzone, możesz zostać obciążony/obciążona kosztami procesu, w tym kosztami obrońcy z urzędu (art. 628 i art. 629).

4. Masz prawo korzystać z pomocy tłumacza

Jeżeli nie znasz wystarczająco dobrze języka polskiego, możesz skorzystać z pomocy tłumacza.

Ty lub Twój obrońca możecie zawnioskować o bezpłatną pomoc tłumacza. Pomoże Ci on w kontakcie z Twoim obrońcą w trakcie wszystkich etapów postępowania, w których uczestniczysz (art. 72 § 1 i 2).

5. Masz prawo dostępu do akt sprawy

W każdym momencie postępowania sądowego możesz żądać dostępu do akt sprawy. Możesz też zażądać wydania odpłatnie odpisów i kopii z akt lub samodzielnie je sporządzić (np. fotokopie). Jeżeli jest to możliwe technicznie, informacje o aktach sprawy mogą być udostępnione także za pomocą systemu teleinformatycznego (art. 156 § 1-3).

6. Masz obowiązek stawiać się na wezwania, informować o miejscu pobytu i wskazywać adresy do doręczeń

Musisz stawić się na każde wezwanie sądu i informować sąd o zmianie swoich danych kontaktowych (np. numeru telefonu, adresu poczty elektronicznej). Gdy zmieniasz miejsce pobytu na dłużej niż 7 dni, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, musisz poinformować o tym sąd, który prowadzi Twoją sprawę. Jeśli tego nie zrobisz, możesz zostać

zatrzymany/zatrzymana i przymusowo doprowadzony/doprowadzona (art. 75 § 1 i 2).

Jeśli nie przebywasz w kraju ani w innym państwie Unii Europejskiej, to musisz wskazać adresata (osobę lub instytucję) dla doręczeń w kraju lub w innym państwie Unii Europejskiej (art. 138).

Jeśli zmienisz miejsce zamieszkania lub pobytu, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, albo adres skrytki pocztowej, musisz podać nowy adres (art. 139).

Jeśli nie poinformujesz sądu o adresacie dla doręczeń, o zmianie swojego adresu zamieszkania, pobytu lub skrytki pocztowej, pisma wysyłane na dotychczasowy adres będą uznawane za doręczone.

7. Masz obowiązek usprawiedliwić nieobecność na posiedzeniu

Jeżeli zostałeś zawiadomiony/zawiadomiona o posiedzeniu pojednawczym, w którym chcesz wziąć udział, a nie możesz przyjść z powodu choroby, to musisz usprawiedliwić nieobecność. W tym celu musisz iść do lekarza sądowego, bo tylko on może wystawić zaświadczenie, które jest uznawane za usprawiedliwienie. Inne zaświadczenie lub zwolnienie nie będzie uznane za usprawiedliwienie. Listę lekarzy sądowych znajdziesz na stronie internetowej sądu (art. 117 § 2a).

Posiedzenie może nie zostać przeprowadzona także wtedy, gdy usprawiedliwisz należycie niestawiennictwo i wniesiesz o nieprzeprowadzenie posiedzenia bez swojej obecności (art. 117 § 2).

Twoje niestawiennictwo, w przypadku gdy zostałeś należycie zawiadomiony / zostałeś należycie zawiadomiona o czynności procesowej, niezależnie od przyczyny niestawiennictwa, nie stoi na przeszkodzie przeprowadzeniu tej

czynności, jeżeli stawiał się Twój obrońca. Nie dotyczy to czynności, w której Twój udział jest obowiązkowy (art. 117 § 3a).

Musisz wiedzieć, że:

Obecność innej osoby na posiedzeniu

Jeżeli nie masz ukończonych 18 lat podczas posiedzenia pojednawczego może być obecny Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) lub osoba, która się Tobą opiekuje.

Możesz wskazać sądowi inną osobę pełnoletnią, aby była przy Tobie podczas posiedzenia. Możesz to zrobić wtedy, gdy nie masz rodziców lub opiekunów albo gdy sąd uzna, że nie powinni brać udziału w tym posiedzeniu.

Jeżeli sąd uzna, że ta pełnoletnia osoba wskazana przez Ciebie też nie powinna brać udziału w posiedzeniu, wyznaczy specjalnego urzędnika zwanego asystentem rodziny, aby był obecny podczas posiedzenia (art. 76a).

Mediacja

Za Twoją zgodą i oskarżyciela prywatnego sąd może zamiast posiedzenia pojednawczego wyznaczyć odpowiedni termin dla przeprowadzenia postępowania mediacyjnego. Jego celem jest między innymi próba uzgodnienia między pokrzywdzonymi a oskarżonym sposobu naprawienia szkody. Udział w postępowaniu mediacyjnym jest dobrowolny (art. 489 § 2).

Pojednanie się z oskarżycielem prywatnym

W razie pojednania się z oskarżycielem prywatnym postępowanie zostanie umorzone (art. 492 § 1).

Równocześnie z pojednaniem możesz z oskarżycielem prywatnym zawrzeć ugodę, której przedmiotem mogą być również roszczenia pozostające w związku z oskarżeniem (art. 494 § 1).

W toku posiedzenia pojednawczego lub w wyniku mediacji dopuszczalne jest pojednanie się obejmujące również inne sprawy z oskarżenia prywatnego, toczące się pomiędzy Tobą a oskarżycielem prywatnym (art. 493).

Bark pojednania z oskarżycielem prywatnym

Gdy nie pojednasz się z oskarżycielem prywatnym sprawa zostanie skierowana na rozprawę główną, o ile nie będzie potrzeby skierowania sprawy na posiedzenie w celu innego rozstrzygnięcia. Strony obecne na posiedzeniu pojednawczym powinny wówczas zgłosić wnioski dowodowe (art. 495 § 1 i § 2).

Odstąpienie od oskarżenia

Postępowanie zostanie umorzone za Twoją zgodą, jeżeli oskarżyciel prywatny odstąpi od oskarżenia przed prawomocnym zakończeniem postępowania.

Tvoja zgoda nie jest wymagana, jeżeli oskarżyciel prywatny odstąpi od oskarżenia przed rozpoczęciem przewodu sądowego na pierwszej rozprawie, czyli momentu przedstawienia zarzutów oskarżenia na rozprawie (art. 496 § 1 i 2).

Wzajemny akt oskarżenia

Do rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie, czyli momentu przedstawienia zarzutów oskarżenia, możesz wnieść przeciwko oskarżycielowi prywatnemu będącemu pokrzywdzonym wzajemny akt oskarżenia o czyn ścigany z oskarżenia prywatnego, pozostający w związku z zarzucanym Ci czynem. Sąd rozpoznaje wówczas łącznie obie sprawy (art. 497 § 1).

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie w sądzie, w którym prowadzona jest Twoja sprawa.

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia z art. 489 § 5 pkt 2 ustawy z dnia 6 czerwca 2025 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, z późn. zm.), dalej „k.p.k.”, zgodnie z którym Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pisemnego pouczenia, o którym mowa w § 4, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat.

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu wydania rozporządzenia.

Konieczność wydania rozporządzenia wynika z nowelizacji dokonanej ustawą z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

Na mocy ww. ustawy nowelizującej do Kodeksu postępowania karnego został dodany między innymi art. 489 § 5 pkt 2 k.p.k. Nowy przepis ma na celu ustandaryzowanie pouczeń udzielanych oskarżonemu w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia pojednawczego, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

2. Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma być unormowana.

Obecnie brak jest przepisu regulującego podstawę prawną do określenia ustandaryzowanego wzoru pouczenia oskarżonego w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia pojednawczego.

3. Wykazanie różnicy między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

Proponuje się określenie w załączniku do rozporządzenia wzoru pouczenia oskarżonego, o którym mowa w art. 489 § 4 k.p.k., w związku z zawiadomieniem o terminie posiedzenia pojednawczego.

Zgodnie z dotychczasowym modelem zdecydowano się na pouczenie oskarżonego w prostym i przystępnym języku, co wynika z treści wytycznych delegacji ustawowej, przewidującej konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Wobec specyfiki regulacji ustawowych stanowiących przedmiot pouczenia,

dla zapewnienia prawa do rzeczowej informacji oskarżonego, konieczne było również użycie sformułowań zawartych w Kodeksie postępowania karnego. Jednocześnie zgodnie z dotychczas funkcjonującą praktyką, pouczenie wskazuje na odpowiedni przepis ustawowy, z którego wynika dany rodzaj uprawnienia lub obowiązku, co umożliwia weryfikację jego treści i ustalenie brzmienia normatywnego.

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2027 r. w związku z wejściem w życie ustawy nowelizującej.

Nie ma możliwości zastosowania alternatywnych w stosunku do projektowanych rozwiązań środków, które umożliwiłyby osiągnięcie zamierzonego celu.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Projekt nie podlegał dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 42 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt zostanie skierowany do koordynatora OSR.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia ...

**w sprawie określenia wzoru pisemnego pouczenia stron i pokrzywdzonego w związku
z doręczeniem wyroku nakazowego**

Na podstawie art. 505 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, 421, 638, 760, 882, 901 i ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się wzór pouczenia stron i pokrzywdzonego w związku z doręczeniem wyroku nakazowego, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

WZÓR

Pouczenie stron i pokrzywdzonego w związku z doręczeniem wyroku nakazowego

Otrzymujesz to pouczenie, ponieważ w sprawie został wydany wyrok nakazowy.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają.

Jeśli nie wskazano inaczej – są to przepisy Kodeksu postępowania karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Jeżeli jesteś pokrzywdzonym i nie masz ukończonych 18 lat (albo nie uzyskałeś pełnoletności przez małżeństwo) opisane w tym pouczeniu Twoje prawa jako pokrzywdzonego będzie wykonywał Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) albo osoba, pod której stałą pieczęą pozostajesz (art. 51 § 2), ponieważ jesteś małoletni.

Jeżeli pozostajesz pod władzą rodzicielską, a żadne z Twoich rodziców nie będzie mogło Cię reprezentować (np. gdy jedno z nich lub oboje będą podejrzanymi w sprawie karnej, w której jesteś pokrzywdzonym), sąd opiekuńczy ustanowi dla Ciebie reprezentanta (art. 99 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy).

Twoim reprezentantem w sprawie karnej będzie wtedy adwokat lub radca prawny (art. 99¹ Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego).

Jeżeli w trakcie postępowania ukończysz 18 lat, będziesz mógł samodzielnie korzystać z uprawnień pokrzywdzonego.

Masz prawo wnieść sprzeciw od wyroku nakazowego

Prawo do złożenia sprzeciwu przysługuje oskarżonemu i oskarżycielowi.

Prawo to przysługuje także pokrzywdzonemu. Warunkiem wniesienia sprzeciwu przez pokrzywdzonego jest złożenie w terminie 7 dni od dnia doręczenia wyroku nakazowego, nie później niż jednocześnie ze sprzeciwem, oświadczenia, że będzie on działał w charakterze oskarżyciela posiłkowego.

Sprzeciw wnosi się do sądu, który wydał wyrok nakazowy, w terminie 7 dni od dnia doręczenia tego wyroku (art. 506 § 1 i art. 505 § 2 zdanie drugie).

W sprzeciwie należy wskazać:

- 1) organ, do którego sprzeciw jest kierowany, oraz sygnaturę sprawy, której sprzeciw dotyczy;
- 2) oznaczenie oraz adres wnoszącego sprzeciw, a także – w pierwszym piśmie złożonym w sprawie – numer telefonu, telefaksu i adres poczty elektronicznej lub oświadczenie o ich nieposiadaniu;
- 3) treść sprzeciwu;
- 4) datę i podpis składającego sprzeciw (za osobę, która nie może się podpisać, sprzeciw podpisuje osoba przez nią upoważniona, ze wskazaniem przyczyny złożenia swego podpisu) (art. 119).

Do biegu wskazanego 7-dniowego terminu nie wlicza się dnia, od którego liczy się ten termin, czyli dnia, w którym otrzymałeś/otrzymałaś wyrok nakazowy.

Jeżeli koniec tego terminu przypadnie na dzień przez ustawę uznany za dzień wolny od pracy lub na sobotę, sprzeciw należy wnieść następnego dnia roboczego (art. 123 § 1 i 3).

Dotrzymasz terminu, jeżeli przed jego upływem sprzeciw złożysz bezpośrednio

w sądzie albo:

- 1) nadasz w placówce podmiotu zajmującego się doręczaniem korespondencji na terenie Unii Europejskiej;
- 2) nadasz w polskim urzędzie konsularnym;
- 3) jeżeli jesteś żołnierzem – złożysz w dowództwie jednostki wojskowej, chyba że jesteś żołnierzem pełniącym terytorialną służbę wojskową dyspozycyjnie;
- 4) jeżeli jesteś pozbawiony/pozbawiona wolności – złożysz w administracji odpowiedniego zakładu;
- 5) jeżeli jesteś członkiem załogi polskiego statku morskiego – złożysz kapitanowi statku (art. 124).

Jeżeli nie dotrzymałeś powyższego terminu z przyczyn od Ciebie niezależnych (np. z powodu pobytu w szpitalu), w terminie 7 dni od daty ustania tej przeszkody możesz zgłosić wniosek o przywrócenie terminu, wnosząc jednocześnie sprzeciw od wyroku nakazowego (art. 126 § 1).

Sprzeciw wniesiony po terminie lub przez osobę nieuprawnioną nie zostanie przyjęty (art. 506 § 2).

W razie wniesienia sprzeciwu wyrok nakazowy traci moc, a sprawa będzie podlegała rozpoznaniu na zasadach ogólnych (art. 506 § 3).

Sąd rozpoznający sprawę po wniesieniu sprzeciwu, nie jest związany treścią wyroku nakazowego, który utracił moc.

Sprzeciw może być cofnięty do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej, czyli momentu przedstawienia zarzutów oskarżenia na rozprawie (art. 506 § 5).

Wyrok nakazowy, od którego nie wniesiono sprzeciwu lub sprzeciw cofnięto, staje się prawomocny (art. 507).

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie w sądzie, w którym prowadzona jest Twoja sprawa.

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia z art. 505 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 2025 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, z późn. zm.), dalej „k.p.k.”, zgodnie z którym Minister Sprawiedliwości określi w drodze rozporządzenia, wzór pisemnego pouczenia, o którym mowa w § 2, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy lub pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat.

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu wydania rozporządzenia.

Konieczność wydania rozporządzenia wynika z nowelizacji dokonanej ustawą z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

Na mocy ww. ustawy nowelizującej do Kodeksu postępowania karnego został dodany między innymi art. 505 § 4 k.p.k. Nowy przepis ma na celu ustandaryzowanie pouczeń udzielanych stronom i pokrzywdzonemu w związku z doręczeniem wyroku nakazowego, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących im w postępowaniu karnym.

2. Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma być unormowana.

Obecnie brak jest przepisu regulującego podstawę prawną do określenia ustandaryzowanego wzoru pouczenia stron i pokrzywdzonego w związku z doręczeniem wyroku nakazowego.

3. Wykazanie różnicy między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

Proponuje się określenie w załączniku do rozporządzenia wzoru pouczenia stron i pokrzywdzonego, o którym mowa w art. 505 § 2 k.p.k., w związku z doręczeniem wyroku nakazowego.

Zgodnie z dotychczasowym modelem zdecydowano się na pouczenie stron i pokrzywdzonego w prostym i przystępnym języku, co wynika z treści wytycznych delegacji ustawowej, przewidującej konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy lub pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Wobec specyfiki regulacji ustawowych stanowiących przedmiot pouczenia, dla zapewnienia prawa do rzeczowej informacji stron

i pokrzywdzonego, konieczne było również użycie sformułowań zawartych w Kodeksie postępowania karnego. Jednocześnie zgodnie z dotychczas funkcjonującą praktyką, pouczenie wskazuje na odpowiedni przepis ustawowy, z którego wynika dany rodzaj uprawnienia lub obowiązku, co umożliwia weryfikację jego treści i ustalenie brzmienia normatywnego.

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2027 r. w związku z wejściem w życie ustawy nowelizującej.

Nie ma możliwości zastosowania alternatywnych w stosunku do projektowanych rozwiązań środków, które umożliwiałyby osiągnięcie zamierzonego celu.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Projekt nie podlegał dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 42 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt zostanie skierowany do koordynatora OSR.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia ...

**w sprawie określenia wzoru pisemnego pouczenia skazanego w związku z wezwaniem na
rozprawę albo zawiadomieniem o terminie rozprawy w przedmiocie wydania wyroku
łącznego**

Na podstawie art. 573 § 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, 421, 638, 760, 882, 901 i ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się wzór pouczenia skazanego w związku z wezwaniem na rozprawę albo zawiadomieniem o terminie rozprawy w przedmiocie wydania wyroku łącznego, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

WZÓR

**Pouczenie skazanego w związku z wezwaniem na
rozprawę albo zawiadomieniem o terminie
rozprawy w przedmiocie wydania wyroku
łącznego**

Otrzymujesz to pouczenie, ponieważ jesteś skazanym i zostałeś wezwany /
zostałaś wezwana na rozprawę albo zawiadomiony/zawiadomiona o
terminie rozprawy w przedmiocie wydania wyroku łącznego.

Jako skazany masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa i obowiązki.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają.
Jeśli nie wskazano inaczej – są to przepisy Kodeksu postępowania karnego
(ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Jeżeli nie masz ukończonych 18 lat takie samo pouczenie otrzyma Twój
przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) albo osoba, która się Tobą
opiekuje, albo pełnoletnia osoba, którą wskażesz lub którą wyznaczył sąd.

Jeżeli nie masz ukończonych 18 lat lub jesteś ubezwłasnowolniony Twój
przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) albo osoba, która się Tobą
opiekuje, może podejmować na Twoją korzyść wszystkie czynności
procesowe, np. składać wnioski, ustanowić dla Ciebie obrońcę, wносить środki
zaskarżenia (art. 76).

Twoje prawa i obowiązki w postępowaniu sądowym

1. Masz prawo brać udział w rozprawie

Masz prawo do udziału w rozprawie. Otrzymasz zawiadomienie o jej terminie i możesz wziąć w niej udział.

Natomiast jeżeli sąd uzna Twoją obecność za obowiązkową, otrzymasz wezwanie na rozprawę i wtedy musisz się na nią stawić (art. 573 § 2).

Przewodniczący może zwolnić Cię z obowiązku stawiennictwa na rozprawie, jeżeli jesteś pozbawiony/pozbawiona wolności i możesz uczestniczyć w rozprawie w drodze wideokonferencji (art. 374 § 4). Możesz złożyć wniosek o przerwę w rozprawie w celu telefonicznego kontaktu z Twoim obrońcą (art. 374 § 7). Możesz składać wnioski i oświadczenia oraz dokonywać czynności procesowych wyłącznie ustnie do protokołu. Zostaniesz poinformowany/poinformowana przez sąd o treści wszystkich pism procesowych, które wpłynęły do akt sprawy od momentu wszczęcia postępowania. Jeżeli tego zażadasz, sąd odczyta ich treść. Pisma procesowe, których nie można było przekazać do sądu, mogą być odczytane na rozprawie (art. 374 § 9).

2. Masz prawo złożyć wniosek o doprowadzenie na rozprawę

Gdy jesteś pozbawiony/pozbawiona wolności, masz prawo w terminie 7 dni od daty doręczenia Ci wezwania na rozprawę albo zawiadomienia o jej terminie złożyć wniosek o sprowadzenie na rozprawę. Sąd może nie uwzględnić Twojego wniosku, uznając za wystarczającą obecność obrońcy. Jeżeli sąd nie zarządzi Twojego sprowadzenia, a nie masz obrońcy, zostanie wyznaczony Ci obrońca z urzędu (art. 451 w zw. z art. 573 § 2 zdanie 2).

3. Masz prawo korzystać z pomocy prawnej

Jako skazany nie musisz działać sam w postępowaniu karnym. Możesz skorzystać ze wsparcia adwokata lub radcy prawnego – obrońcy.

Obrońca może reprezentować Cię w toku całego postępowania albo przy konkretnej czynności procesowej.

Obrońca wybrany przez Ciebie

Możesz samodzielnie ustanowić obrońcę. W takim wypadku sam/sama go opłacasz. Możesz wybrać nie więcej niż trzech obrońców, którzy będą reprezentować Cię w trakcie postępowania karnego (art. 77).

Jeżeli jesteś pozbawiony/pozbawiona wolności – obrońcę dla Ciebie może ustanowić inna osoba, o czym niezwłocznie zostaniesz zawiadomiony (art. 83).

Obrońca wyznaczony przez sąd – obrońca z urzędu

Jeżeli wykazesz, że nie stać Cię na to, by zapłacić obrońcy (nie jesteś w stanie ponieść kosztów obrońcy bez szkody dla niezbędnego utrzymania Ciebie i Twojej rodziny), sąd może wyznaczyć Ci obrońcę z urzędu do całego postępowania albo do dokonania konkretnej czynności procesowej (art. 78 § 1 i 1a).

Z takiej możliwości możesz również skorzystać, jeżeli w toku postępowania ukończysz 18 lat i sąd cofnie wyznaczenie obrońcy z urzędu, a nie stać Cię na to, by zapłacić obrońcy.

Pamiętaj: gdy składasz wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu, zawsze dołącz dowody, które potwierdzą, że nie jesteś w stanie samodzielnie zapłacić obrońcy (np. zaświadczenie o zarobkach, o wydatkach związanych z utrzymaniem rodziny, mieszkania).

4. Masz prawo korzystać z pomocy tłumacza

Jeżeli nie znasz wystarczająco dobrze języka polskiego, możesz skorzystać z pomocy tłumacza.

Ty lub Twój obrońca możecie zawnieść o bezpłatną pomoc tłumacza. Pomoże Ci on w kontakcie z Twoim obrońcą w trakcie wszystkich etapów postępowania, w których uczestniczysz (art. 72 § 1 i 2).

5. Masz prawo dostępu do akt sprawy

W każdym momencie postępowania sądowego możesz żądać dostępu do akt sprawy. Możesz też zażądać wydania odpłatnie odpisów i kopii z akt lub samodzielnie je sporządzić (np. fotokopie). Jeżeli jest to możliwe technicznie, informacje o aktach sprawy mogą być udostępnione także za pomocą systemu teleinformatycznego (art. 156 § 1-3).

6. Masz prawo złożyć wniosek o uzasadnienie wyroku

W terminie 7 dni od daty ogłoszenia wyroku możesz złożyć wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku (art. 422 § 1).

We wniosku należy wskazać, czy dotyczy całości wyroku czy też niektórych rozstrzygnięć, bądź też jedynie rozstrzygnięcia o karze i o innych konsekwencjach prawnych czynu (art. 422 § 2).

7. Masz obowiązek informować o miejscu pobytu i wskazywać adresy do doręczeń

Jeśli nie przebywasz w kraju ani w innym państwie Unii Europejskiej, to musisz wskazać adresata (osobę lub instytucję) dla doręczeń w kraju lub w innym państwie Unii Europejskiej (art. 138).

Jeśli zmienisz miejsce zamieszkania lub pobytu, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, albo adres skrytki pocztowej, musisz podać nowy adres (art. 139).

Jeśli nie poinformujesz sądu o adresacie dla doręczeń, o zmianie swojego adresu zamieszkania, pobytu lub skrytki pocztowej, pisma wysyłane na dotychczasowy adres będą uznawane za doręczone.

8. Masz obowiązek usprawiedliwić nieobecność na rozprawie

Jeżeli zostałeś wezwany / zostałaś wezwana do stawienia się, albo zawiadomiony/zawiadomiona o rozprawie, w której chcesz wziąć udział, a nie możesz przyjść z powodu choroby, to musisz usprawiedliwić nieobecność. W tym celu musisz iść do lekarza sądowego, bo tylko on może wystawić zaświadczenie, które jest uznawane za usprawiedliwienie. Inne zaświadczenie lub zwolnienie nie będzie uznane za usprawiedliwienie. Listę lekarzy sądowych znajdziesz na stronie internetowej sądu (art. 117 § 2a).

Rozprawa może nie zostać przeprowadzona także wtedy, gdy usprawiedliwisz należycie niestawienie się i wniesiesz o nieprzeprowadzenie rozprawy bez swojej obecności (art. 117 § 2).

W razie Twojego nieusprawiedliwionego niestawienia się, gdy Twoja obecność jest obowiązkowa, zarządzone zostanie Twoje natychmiastowe zatrzymanie i doprowadzenie (art. 382).

Twoje niestawienie się, w przypadku gdy zostałeś należycie zawiadomiony o czynności procesowej, niezależnie od przyczyny niestawienia się, nie stoi na przeszkodzie przeprowadzeniu tej czynności, jeżeli stawiał się Twój obrońca. Nie dotyczy to czynności, w której Twój udział jest obowiązkowy. (art. 117 § 3a).

Musisz wiedzieć, że:

Obecność innej osoby na rozprawie

Jeżeli nie masz ukończonych 18 lat podczas rozprawy może być obecny Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) lub osoba, która się Tobą opiekuje.

Możesz wskazać sądowi inną osobę pełnoletnią, aby była przy Tobie podczas rozprawy. Możesz to zrobić wtedy, gdy nie masz rodziców lub opiekunów albo gdy sąd uzna, że nie powinni brać udziału w tej rozprawie.

Jeżeli sąd uzna, że ta pełnoletnia osoba wskazana przez Ciebie też nie powinna brać udziału w rozprawie, wyznaczy specjalnego urzędnika zwanego asystentem rodziny, aby był obecny podczas rozprawy (art. 76a).

Rozprawa bez Twojego udziału

Jeżeli Twoja obecność na rozprawie jest obowiązkowa, to rozprawa może być prowadzona bez Twojego udziału, jeżeli:

- 1) ze swej winy jesteś niezdolny/niezdolna do udziału w rozprawie (art. 377 § 1);
- 2) oświadczysz, że nie weźmiesz udziału w rozprawie, uniemożliwisz doprowadzenie na rozprawę albo nie stawiasz się na nią bez usprawiedliwienia; sąd może jednak zarządzić w tym przypadku zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie Cię (art. 377 § 3).

Jeżeli Twoja obecność na rozprawie jest obowiązkowa, to rozprawa może być prowadzona bez Twojego udziału, jeśli:

- 1) opuściłeś/opuściłaś salę rozprawy bez zezwolenia przewodniczącego,
- 2) nie stawiałeś się / stawiałaś się na rozprawę bez usprawiedliwienia, mimo że byłeś zawiadomiony / byłaś zawiadomiona o terminie rozprawy odroczonej lub przerwanej.

Sąd może jednak zarządzić w tych przypadkach zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie Cię (art. 376 § 1 i 2).

Przerwa w rozprawie

Jeśli nie stawiałeś się / stawiałaś się na rozprawę, o terminie której wiedziałeś/wiedziałaś, a rozprawa ta została następnie przerwana, to nie musisz być zawiadamiany/zawiadamiana o nowym terminie rozprawy (art. 402 § 1 zdanie trzecie).

Ogłoszenie wyroku

Niestawiennictwo Twoje, innych stron, obrońców i pełnomocników nie stoi na przeszkodzie ogłoszeniu wyroku (art. 419 § 1).

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie w sądzie, w którym prowadzona jest Twoja sprawa.

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia z art. 573 § 5 ustawy z dnia 6 czerwca 2025 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, z późn. zm.), dalej „k.p.k.”, zgodnie z którym Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór pisemnego pouczenia, o którym mowa w § 4, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat.

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu wydania rozporządzenia.

Konieczność wydania rozporządzenia wynika z nowelizacji dokonanej ustawą z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

Na mocy ww. ustawy nowelizującej do Kodeksu postępowania karnego został dodany między innymi art. 573 § 5 k.p.k. Nowy przepis ma na celu ustandaryzowanie pouczeń udzielanych skazanemu w związku z wezwaniem na rozprawę albo zawiadomieniem o terminie rozprawy w przedmiocie wydania wyroku łącznego, a tym samym wzmocnienie realizacji praw przysługujących mu w postępowaniu karnym.

2. Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma być unormowana.

Obecnie brak jest przepisu regulującego podstawę prawną do określenia ustandaryzowanego wzoru pouczenia skazanego w związku z wezwaniem na rozprawę albo zawiadomieniem o terminie rozprawy w przedmiocie wydania wyroku łącznego.

3. Wykazanie różnicy między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

Proponuje się określenie w załączniku do rozporządzenia wzoru pouczenia skazanego, o którym mowa w art. 573 § 4 k.p.k., w związku z wezwaniem na rozprawę albo zawiadomieniem o terminie rozprawy w przedmiocie wydania wyroku łącznego.

Zgodnie z dotychczasowym modelem zdecydowano się na pouczenie skazanego w prostym i przystępnym języku, co wynika z treści wytycznych delegacji ustawowej, przewidującej konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Wobec specyfiki regulacji ustawowych stanowiących przedmiot pouczenia, dla zapewnienia prawa do rzeczowej informacji skazanego, konieczne było również użycie

sformułowań zawartych w Kodeksie postępowania karnego. Jednocześnie zgodnie z dotychczas funkcjonującą praktyką, pouczenie wskazuje na odpowiedni przepis ustawowy, z którego wynika dany rodzaj uprawnienia lub obowiązku, co umożliwia weryfikację jego treści i ustalenie brzmienia normatywnego.

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2027 r. w związku z wejściem w życie ustawy nowelizującej.

Nie ma możliwości zastosowania alternatywnych w stosunku do projektowanych rozwiązań środków, które umożliwiałyby osiągnięcie zamierzonego celu.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Projekt nie podlegał dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 42 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt zostanie skierowany do koordynatora OSR.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia ...

w sprawie określenia wzoru pisemnego pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania oraz wzorów pisemnych wyjaśnień co do zakresu uprawnień tego zatrzymanego¹⁾

Na podstawie art. 6071 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, 421, 638, 760, 882, 901 i ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) wzór pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania;
- 2) wzór pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, który nie ukończył 18 lat;
- 3) wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień dla zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia;
- 4) wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień dla zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, który nie ukończył 18 lat.

§ 2. Wzór pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania jest określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 3. Wzór pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, który nie ukończył 18 lat, jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

§ 4. Wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień dla zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia jest określony w załączniku nr 3 do rozporządzenia.

¹⁾ Niniejsze rozporządzenie wdraża dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz. Urz. UE L 142 z 01.06.2012, str. 1) oraz dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/800 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym (Dz. Urz. UE L 132 z 21.05.2016, str. 1).

§ 5. Wzór wyjaśnień co do zakresu uprawnień dla zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, który nie ukończył 18 lat, jest określony w załączniku nr 4 do rozporządzenia.

§ 6. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.²⁾

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

²⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 listopada 2024 r. w sprawie określenia wzoru pisemnego pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania oraz wzorów pisemnych wyjaśnień co do zakresu uprawnień tego zatrzymanego (Dz. U. poz. 1660), które traci moc z dniem wejścia w życie ustawy z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

WZÓR

Pouczenie o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania

Otrzymujesz to pouczenie, ponieważ zostałeś zatrzymany / zostałaś zatrzymana na podstawie europejskiego nakazu aresztowania – w skrócie ENA – i dlatego masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa i obowiązki.

ENA to żądanie innego państwa, by Cię zatrzymać, bo jesteś podejrzanym/podejrzaną albo oskarżonym/oskarżoną o popełnienie przestępstw/a, albo też skazanym/skazaną za popełnienie przestępstw/a. Państwo, które wydało ENA chce, żebyś odpowiadał/odpowiadała na te zarzuty nie w Polsce, ale na terenie tego kraju i dlatego żąda, by tam Cię przekazano. Państwo, które wydało ENA, może też żądać, żebyś został aresztowany / została aresztowana i w nim odbył/odbyła karę pozbawienia wolności albo inną podobną.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Masz obowiązek podpisać oświadczenie, w którym potwierdzisz, że otrzymałeś/otrzymałaś to pouczenie.

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają. Jeśli nie wskazano inaczej, są to przepisy Kodeksu postępowania karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Twoje prawa

Jako zatrzymany/zatrzymana na podstawie ENA:

1. Masz prawo wiedzieć, dlaczego zostałeś zatrzymany / zostałaś zatrzymana

Organ dokonujący zatrzymania powinien poinformować Cię o jego przyczynach. Dowiesz się wówczas o tym, że wydano ENA i dlaczego je wydano (art. 244 § 2).

2. Masz prawo złożyć oświadczenie lub odmówić złożenia oświadczenia co do zatrzymania

Możesz, ale nie musisz, powiedzieć, co sądzisz o zatrzymaniu i jego powodach. To Twoja decyzja (art. 244 § 3).

3. Masz prawo do kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym i bezpośrednio z nimi rozmowy

Możesz powiedzieć przedstawicielowi organu, który dokonał zatrzymania (np. policjantowi, który Cię zatrzymał albo który sporządza protokół zatrzymania), że chcesz niezwłocznie (jak najszybciej) porozmawiać z adwokatem lub radcą prawnym. Możesz sam/sama wskazać taką osobę, ale nie musisz. Twoja prośba o rozmowę z adwokatem lub radcą prawnym będzie odnotowana w protokole zatrzymania (art. 245 § 1).

4. Masz prawo korzystać z pomocy obrońcy

Możesz samodzielnie wybrać nie więcej niż trzech obrońców, którzy będą reprezentować Cię w trakcie postępowania dotyczącego ENA (art. 77). W takim wypadku sam/sama opłacasz swojego obrońcę/ów.

Jeżeli wykazesz, że nie stać Cię na to, by zapłacić obrońcy (nie jesteś w stanie ponieść kosztów obrońcy bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania Ciebie i Twojej rodziny), sąd może wyznaczyć Ci obrońcę z urzędu (art. 78 § 1).

Jeżeli jesteś żołnierzem, funkcjonariuszem Policji lub funkcjonariuszem Straży Granicznej oskarżonym o przestępstwo popełnione w następstwie stosowania środków przymusu bezpośredniego, użycia broni lub innego uzbrojenia albo użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej w związku z wykonywaniem czynności lub zadań służbowych:

- 1) w ramach użycia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej do pomocy Policji i Straży Granicznej albo
- 2) w czasie trwania operacji wojskowej prowadzonej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w czasie pokoju albo
- 3) w przypadku konieczności odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność swoją lub innej osoby albo nienaruszalność granicy państwowej lub przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do tych zamachów albo
- 4) w przypadku prowadzenia działań kontrterrorystycznych

i nie masz obrońcy z wyboru, możesz żądać, bez względu na swoją sytuację majątkową, wyznaczenia obrońcy z urzędu do całego postępowania albo do dokonania konkretnej czynności procesowej (art. 78a § 1 i 2).

5. Masz prawo korzystać z bezpłatnej pomocy tłumacza

Jeżeli nie znasz wystarczająco dobrze języka polskiego, podczas czynności z Twoim udziałem będzie obecny tłumacz. Nie musisz za niego płacić.

Ty lub Twój obrońca możecie zawnioskować o bezpłatną pomoc tłumacza. Pomoże Ci on w kontakcie z Twoim obrońcą w trakcie wszystkich etapów postępowania, w których uczestniczysz (art. 72 § 1 i 2).

6. Masz prawo otrzymać odpis protokołu zatrzymania i przeglądać akta w zakresie zatrzymania

Protokół zatrzymania będzie zawierał dane osoby lub osób, które Cię zatrzymały, oraz Twoje dane. W protokole będą też wskazane: dzień, godzina, miejsce i przyczyna zatrzymania. Będzie też odnotowana informacja o pouczeniu Cię o Twoich prawach oraz informacje o tym, czy i w jaki sposób chciałeś/chciałaś lub skorzystałeś/skorzystałaś ze swoich uprawnień. Dostaniesz odpis tego protokołu (art. 244 § 3).

7. Masz prawo żądać zawiadomienia innych osób o Twoim zatrzymaniu

Możesz żądać, by o Twoim zatrzymaniu dowiedział/dowiedziała się:

- 1) osoba najbliższa, np. matka lub brat;
- 2) inna wskazana przez Ciebie osoba, np. Twój przyjaciel;
- 3) osoba, która Cię zatrudnia;
- 4) Twoja szkoła lub uczelnia;
- 5) dowódca Twojej jednostki;
- 6) zarząd przedsiębiorstwa, jeżeli je masz albo sam/sama zarządzasz takim przedsiębiorstwem lub jesteś za jakieś odpowiedzialny/odpowiedzialna (np. jeżeli masz swoją firmę, to możesz prosić o zawiadomienie zarządu lub innej osoby, która pomoże Ci w prowadzeniu firmy pod Twoją nieobecność) (art. 261).

Pamiętaj: O Twoim zatrzymaniu Policja zawiadomi też inne organy prowadzące przeciwko Tobie postępowanie w innej sprawie, o ile tylko będzie wiedziała, że takie postępowanie jest prowadzone (art. 261 § 2a).

8. Masz prawo złożyć zażalenie na zatrzymanie

Jeżeli nie zgadzasz się z tym, że Cię zatrzymano, możesz złożyć zażalenie na zatrzymanie. Zażalenie złoż na piśmie nie później niż **w terminie 7 dni** od Twojego zatrzymania. Zażalenie składasz do sądu rejonowego właściwego dla miejsca Twojego zatrzymania. W zażaleniu możesz domagać się, by sąd

sprawdził, czy istniały przyczyny uzasadniające zatrzymanie i czy są odpowiednie przepisy, które pozwalały na zatrzymanie Cię. Sąd może również zbadać, czy Policja lub inny organ prawidłowo postępowali podczas zatrzymania (art. 246 § 1).

9. Masz prawo do pomocy medycznej

Zostaniesz zbadany/zbadana przez lekarza, jeżeli tego zażądasz, albo wówczas, gdy powiesz Policji, że cierpisz na chorobę wymagającą stałej lub okresowej opieki medycznej, a brak takiej opieki może być dla Ciebie groźny, albo będziesz posiadał/posiadała widoczne obrażenia. Zbadana zawsze zostanie również kobieta w ciąży lub kobieta karmiąca. Badania lekarskie będą też wykonane, gdy cierpisz na chorobę zakaźną albo masz zaburzenia psychiczne (np. art. 15 ust. 9 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji).

Jeżeli nie masz polskiego obywatelstwa, dodatkowo:

1. Masz prawo skontaktować się z urzędem konsularnym lub z przedstawicielstwem dyplomatycznym Twojego państwa

Poproś o taki kontakt organ, który dokonał zatrzymania (art. 612 § 2).

2. Masz prawo skontaktować z przedstawicielem państwa, w którym mieszkasz na stałe, jeżeli nie posiadasz żadnego obywatelstwa

Poproś o taki kontakt organ, który dokonał zatrzymania (art. 612 § 2).

Gdy zostaniesz tymczasowo aresztowany/aresztowana, sąd na Twoją prośbę zawiadomi urząd konsularny lub przedstawicielstwo dyplomatyczne państwa (np. ambasadę), którego jesteś obywatelem/obywatelką (art. 612 § 1). Jeżeli Twój kraj i Polska mają odpowiednią umowę, to i tak o Twoim aresztowaniu będą wiedzieć właściwy urząd konsularny lub przedstawicielstwo dyplomatyczne. Sąd ich o tym poinformuje.

Pamiętaj:

Musisz zostać natychmiast zwolniony/zwolniona:

- 1) jeżeli przyczyny zatrzymania przestały istnieć (art. 248 § 1), albo
- 2) po upływie 48 godzin od chwili Twojego zatrzymania, chyba że prokurator skierował do sądu wniosek o zastosowanie tymczasowego aresztowania (art. 248 § 1), albo
- 3) jeżeli w ciągu 24 godzin od przekazania do sądu wniosku o tymczasowe aresztowanie nie zostało Ci doręczone postanowienie sądu, o tym, że takie aresztowanie będzie wobec Ciebie stosowane (art. 248 § 2), albo
- 4) jeżeli prokurator lub sąd to nakazał (art. 248 § 1).

Przesłuchanie przez prokuratora

1. Masz prawo wiedzieć, co zawiera ENA

Prokurator, który będzie Cię przesłuchiwał, powinien poinformować Cię o treści ENA przed przesłuchaniem (art. 607k § 2).

2. Masz prawo zdecydować, czy i jakie wyjaśnienia złożysz

W czasie przesłuchania przed prokuratorem możesz składać wyjaśnienia, odmówić składania wyjaśnień lub odmówić odpowiedzi na poszczególne pytania. Nie musisz tłumaczyć, dlaczego odmawiasz odpowiedzi na pytania lub odmawiasz składania wyjaśnień (art. 175 § 1).

3. Masz prawo zgodzić się na przekazanie do państwa, które wydało ENA

Prokurator poinformuje Cię też, że możesz powiedzieć, co sądzisz o przekazaniu do innego kraju, by tam odpowiedzieć na zarzuty lub odbyć karę. To będzie Twoja decyzja. Możesz się zgodzić lub nie. Powiesz o tym w sądzie. **Ważne!!!**

Raz udzielonej zgody nie możesz cofnąć (art. 607l § 2).

Skutkiem wyrażenia zgody jest przyspieszenie postępowania w sprawie europejskiego nakazu aresztowania (art. 607k § 2, art. 607l § 2, art. 607m § 1 i 1a, art. 607n § 1).

Prokurator powie Ci również, że po przekazaniu do innego kraju UE nie będziesz ścigany/ścigana za inne przestępstwa lub nie będziesz odbywał/odbywała innych kar niż te, które były wymienione w ENA.

Prokurator powie Ci również, że możesz zgodzić się na ściganie lub odbycie kary za inne przestępstwa niż wymienione w ENA. Pamiętaj, to Twoja decyzja.

Możesz się zgodzić lub nie. Powiesz o tym w sądzie (art. 607e § 2). **Ważne!!!**

Raz udzielonej zgody nie możesz cofnąć (art. 607l § 2). Skutkiem wyrażenia zgody jest przyspieszenie postępowania w sprawie europejskiego nakazu aresztowania (art. 607k § 2, art. 607l § 2, art. 607m § 1 i 1a, art. 607n § 1).

Po przesłuchaniu prokurator skieruje Twoją sprawę do sądu. Prokurator może też złożyć wniosek o zastosowanie wobec Ciebie tymczasowego aresztowania na stosowny czas niezbędny do przekazania do państwa, które wydało ENA. Okres ten nie może być dłuższy niż 100 dni (art. 607k § 3).

W niektórych sprawach państwo wydające ENA może żądać, by zastosować wobec Ciebie tymczasowe aresztowanie na okres nie dłuższy niż 7 dni.

Tak się stanie, jeżeli w Systemie Informacyjnym Schengen lub w bazie danych Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej będzie zapewnienie sądu tego państwa, że zapadł wyrok skazujący wobec Ciebie albo wydano inną decyzję pozbawiającą Cię wolności (art. 607k § 3a).

Postępowanie przed sądem

Po skierowaniu przez prokuratora wniosku o przekazanie i tymczasowe aresztowanie Twoją sprawą zajmie się sąd okręgowy Twojego miejsca zamieszkania lub stałego pobytu.

W posiedzeniu w sprawie przekazania i tymczasowego aresztowania oprócz Ciebie może wziąć udział prokurator i Twój obrońca/y.

Sąd doręczy Ci ENA wraz z tłumaczeniem i zawiadomieniem o terminie posiedzenia (art. 607I § 1a), chyba że podstawą tymczasowego aresztowania jest wpis do Systemu Informacyjnego Schengen.

Posiedzenie w Twojej sprawie jest posiedzeniem jawnym, co oznacza, że może być na nim obecna publiczność (osoby obce lub znajome, które będą obserwować przebieg posiedzenia) (art. 95b § 2).

Sąd może wyłączyć jawność posiedzenia, jeżeli jawne posiedzenie mogłoby:

- 1) wywołać zakłócenie spokoju publicznego;
- 2) obrażać dobre obyczaje;
- 3) ujawnić okoliczności, które ze względu na ważny interes państwa powinny być zachowane w tajemnicy;
- 4) naruszyć ważny interes prywatny.

Sąd może także wyłączyć jawność, jeżeli choćby jeden z oskarżonych nie ukończył 18 lat oraz na żądanie osoby, która złożyła wniosek o ściganie.

Jeżeli prokurator sprzeciwi się wyłączeniu jawności, posiedzenie odbywa się jawnie (art. 360 w zw. z art. 95b § 3).

Sąd może wyłączyć jawność posiedzenia w całości albo w części, co oznacza, że na posiedzeniu nie będzie publiczności, ale możesz wskazać dwie osoby pełnoletnie, które będą obserwować posiedzenie. Po dwie osoby będzie mógł

również wskazać prokurator i inni uczestnicy procesu (art. 361 w zw. z art. 95b § 3).

Jeżeli zechcesz, sąd w protokole umieści Twoją zgodę na przekazanie do państwa, które wydało ENA, byś tam odpowiedział/odpowiedziała na zarzuty lub odbył/odbyła karę (art. 607I § 2). **Ważne!!! Raz udzielonej zgody nie możesz cofnąć.**

Jeżeli zechcesz, sąd w protokole umieści Twoją zgodę na ściganie lub odbycie kary za inne przestępstwa niż wymienione w ENA (art. 607I § 2). **Ważne!!! Raz udzielonej zgody nie możesz cofnąć.**

Masz prawo złożyć zażalenie na przekazanie w terminie 3 dni od dnia ogłoszenia postanowienia lub **3 dni** od daty doręczenia postanowienia, gdy nie byłeś obecny / nie byłaś obecna na posiedzeniu (art. 607I § 3).

Zażalenie składa się do sądu apelacyjnego, który jest zobowiązany do rozpoznania go **w terminie 7 dni** od daty przekazania akt sprawy wraz z Twoim zażaleniem (art. 607I § 3).

Musisz wiedzieć, że:

Środki zapobiegawcze

W polskim postępowaniu karnym można stosować różne środki, które mają zapobiegać utrudnianiu procesu karnego (środki zapobiegawcze).

Mamy jeden środek zapobiegawczy o charakterze izolacyjnym – tymczasowe aresztowanie, które może zastosować tylko sąd.

Tymczasowego aresztowania nie stosuje się, gdy inne środki zapobiegawcze są wystarczające, np. dozór Policji, poręczenie majątkowe, poręczenie osobiste,

zakaz zbliżania się do pokrzywdzonego, zakaz kontaktów, zakaz opuszczania Polski, które są środkami wolnościowymi (art. 257 § 1).

Sąd może tymczasowe aresztowanie zmienić na poręczenie majątkowe, pod warunkiem, że zostanie ono wpłacone w określonym terminie. Można poprosić sąd o przedłużenie tego terminu (art. 257 § 2).

Sąd może nie zastosować tymczasowego aresztowania, gdy:

- 1) zagroziłoby poważnie Twojemu życiu lub zdrowiu;
- 2) wywołałoby wyjątkowo ciężkie skutki dla Ciebie lub Twojej najbliższej rodziny.

Sąd nie stosuje tymczasowego aresztowania, gdy:

- 1) wymierzono by Ci karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem lub łagodniejszą;
- 2) przestępstwo, które Ci się zarzuca, jest zagrożone karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą roku.

W tych przypadkach sąd mimo wszystko może zastosować tymczasowe aresztowanie, gdy ukrywasz się, uporczywie nie stawiasz się na wezwania lub w inny bezprawny sposób utrudniasz postępowanie albo nie można ustalić tożsamości oskarżonego lub zachodzi wysokie prawdopodobieństwo orzeczenia środka zabezpieczającego polegającego na umieszczeniu sprawcy w zakładzie zamkniętym (art. 259).

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie prowadzącego Twoje postępowanie. Prowadzący ma obowiązek wyjaśnić Ci Twoje prawa i obowiązki w kompletny i zrozumiały sposób.

Pouczenie o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, który nie ukończył 18 lat

Otrzymujesz to pouczenie, ponieważ nie masz 18 lat i zostałeś zatrzymany / zostałaś zatrzymana na podstawie europejskiego nakazu aresztowania – w skrócie ENA – i dlatego masz prawo wiedzieć, jakie są Twoje prawa i obowiązki. ENA to żądanie innego państwa, by Cię zatrzymać, bo jesteś podejrzanym/podejrzaną albo oskarżonym/oskarżoną o popełnienie przestępstw/a, albo też skazanym/skazaną za popełnienie przestępstw/a. Państwo, które wydało ENA, chce, żebyś odpowiadał/odpowiadała na te zarzuty nie w Polsce, ale na terenie tego kraju, i dlatego żąda, by tam Cię przekazano. Państwo, które wydało ENA, może też żądać, żebyś został aresztowany / została aresztowana i w nim odbył/odbyła karę pozbawienia wolności albo inną podobną.

Przeczytaj dokładnie to pouczenie.

Masz obowiązek podpisać oświadczenie, w którym potwierdzisz, że otrzymałeś/otrzymałaś to pouczenie. Takie samo pouczenie otrzyma Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) albo osoba, która się Tobą opiekuje, albo pełnoletnia osoba, którą wskażesz lub którą wyznaczy sąd.

Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) albo osoba, która się Tobą opiekuje, może podejmować na Twoją korzyść wszystkie czynności procesowe, np. złożyć zażalenie na postanowienie (art. 76).

Poza informacjami w pouczeniu znajdziesz przepisy, z których one wynikają. Jeśli nie wskazano inaczej, są to przepisy Kodeksu postępowania karnego (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego).

Twoje prawa

Jako zatrzymany/zatrzymana na podstawie ENA:

1. Masz prawo wiedzieć, dlaczego zostałeś zatrzymany / zostałeś zatrzymana

Organ dokonujący zatrzymania powinien poinformować Cię o jego przyczynach. Dowiesz się wówczas o tym, że wydano ENA i dlaczego je wydano (art. 244 § 2).

2. Masz prawo złożyć oświadczenie lub odmówić złożenia oświadczenia co do zatrzymania

Możesz, ale nie musisz, powiedzieć, co sądzisz o zatrzymaniu i jego powodach. To Twoja decyzja (art. 244 § 3).

3. Masz prawo do kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym i bezpośrednio z nimi rozmowy

Możesz powiedzieć przedstawicielowi organu, który dokonał zatrzymania (np. policjantowi, który Cię zatrzymał albo który sporządza protokół zatrzymania), że chcesz niezwłocznie (jak najszybciej) porozmawiać z adwokatem lub radcą prawnym. Możesz sam wskazać taką osobę, ale nie musisz. Twoja prośba o rozmowę z adwokatem lub radcą prawnym będzie odnotowana w protokole zatrzymania (art. 245 § 1).

4. Masz prawo korzystać z pomocy obrońcy

Możesz sam/sama wybrać adwokata lub radcę prawnego, który będzie Cię reprezentował.

Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) albo inna osoba, która się Tobą opiekuje, może ustanowić dla Ciebie obrońcę.

Możecie samodzielnie wybrać nie więcej niż trzech obrońców, którzy będą reprezentować Cię w trakcie postępowania dotyczącego ENA (art. 77). W takim wypadku sami opłacacie swojego obrońcę/ów.

Jeżeli nie wybierzeecie obrońcy, sąd wyznaczy Ci obrońcę z urzędu (art. 79 § 1 pkt 1).

5. Masz prawo korzystać z bezpłatnej pomocy tłumacza

Jeżeli nie znasz wystarczająco dobrze języka polskiego, podczas czynności z Twoim udziałem będzie obecny tłumacz. Nie musisz za niego płacić.

Ty lub Twój obrońca możecie zawnioskować o bezpłatną pomoc tłumacza. Pomoże Ci on w kontakcie z Twoim obrońcą w trakcie wszystkich etapów postępowania, w których uczestniczysz (art. 72 § 1 i 2).

6. Masz prawo otrzymać odpis protokołu zatrzymania i przeglądać akta w zakresie zatrzymania

Protokół zatrzymania będzie zawierał dane osoby lub osób, które Cię zatrzymały, oraz Twoje dane. W protokole będą też wskazane: dzień, godzina, miejsce i przyczyna zatrzymania. Będzie też odnotowana informacja o pouczeniu Cię o Twoich prawach oraz informacje o tym, czy i w jaki sposób chciałeś/chciałaś lub skorzystałeś/skorzystałaś ze swoich uprawnień. Dostaniesz odpis tego protokołu (art. 244 § 3).

7. Masz prawo żądać zawiadomienia innych osób o Twoim zatrzymaniu

Możesz żądać, by o Twoim zatrzymaniu dowiedział/dowiedziała się:

1) osoba najbliższa, np. matka lub brat;

- 2) inna wskazana przez Ciebie osoba, np. Twój przyjaciel;
- 3) osoba, która Cię zatrudnia;
- 4) Twoja szkoła lub uczelnia;
- 5) zarząd przedsiębiorstwa, jeżeli je masz albo sam/sama zarządzasz takim przedsiębiorstwem lub jesteś za jakieś odpowiedzialny/odpowiedzialna (np. jeżeli masz swoją firmę, to możesz prosić o zawiadomienie zarządu lub innej osoby, która pomoże Ci w prowadzeniu firmy pod Twoją nieobecność) (art. 261).

Pamiętaj: O Twoim zatrzymaniu Policja zawiadomi też inne organy prowadzące przeciwko Tobie postępowanie w innej sprawie, o ile tylko będzie wiedziała, że takie postępowanie jest prowadzone (art. 261 § 2a).

8. Masz prawo złożyć zażalenie na zatrzymanie

Jeżeli nie zgadzasz się z tym, że Cię zatrzymano, możesz złożyć zażalenie na zatrzymanie. Zażalenie złóż na piśmie nie później niż **w terminie 7 dni** od Twojego zatrzymania. Zażalenie składasz do sądu rejonowego właściwego dla miejsca Twojego zatrzymania. W zażaleniu możesz domagać się, by sąd sprawdził, czy istniały przyczyny uzasadniające zatrzymanie i czy są odpowiednie przepisy, które pozwalały na zatrzymanie Cię. Sąd może również zbadać, czy Policja lub inny organ prawidłowo postępowali podczas zatrzymania (art. 246 § 1).

9. Masz prawo do pomocy medycznej

Zostaniesz zbadany/zbadana przez lekarza, jeżeli tego zażadasz, albo wówczas, gdy powiesz Policji, że cierpisz na chorobę wymagającą stałej lub okresowej opieki medycznej, a brak takiej opieki może być dla Ciebie groźny, albo będziesz posiadał/posiadała widoczne obrażenia. Zbadana zawsze zostanie również

kobieta w ciąży lub kobieta karmiąca. Badania lekarskie będą też wykonane, gdy cierpisz na chorobę zakaźną albo masz zaburzenia psychiczne (np. art. 15 ust. 9 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji).

Jeżeli nie masz polskiego obywatelstwa, dodatkowo:

**1. Masz prawo skontaktować się z urzędem konsularnym
lub z przedstawicielstwem dyplomatycznym Twojego państwa**

Poproś o taki kontakt organ, który dokonał zatrzymania (art. 612 § 2).

**2. Masz prawo skontaktować z przedstawicielem państwa, w którym
mieszkasz na stałe, jeżeli nie posiadasz żadnego obywatelstwa**

Poproś o taki kontakt organ, który dokonał zatrzymania (art. 612 § 2).

Gdy zostaniesz tymczasowo aresztowany/aresztowana, sąd na Twoją prośbę zawiadomi urząd konsularny lub przedstawicielstwo dyplomatyczne państwa (np. ambasadę), którego jesteś obywatelem/obywatelką (art. 612 § 1). Jeżeli Twój kraj i Polska mają odpowiednią umowę, to i tak o Twoim aresztowaniu będą wiedzieć właściwy urząd konsularny lub przedstawicielstwo dyplomatyczne. Sąd ich o tym poinformuje.

Pamiętaj!

Musisz zostać natychmiast zwolniony/zwolniona:

- 1) jeżeli przyczyny zatrzymania przestały istnieć (art. 248 § 1), albo
- 2) po upływie 48 godzin od chwili Twojego zatrzymania, chyba że prokurator skierował do sądu wnioski o zastosowanie tymczasowego aresztowania (art. 248 § 1), albo

- 3) jeżeli w ciągu 24 godzin od przekazania do sądu wniosku o tymczasowe aresztowanie nie zostało Ci doręczone postanowienie sądu, o tym, że takie aresztowanie będzie wobec Ciebie stosowane (art. 248 § 2), albo
- 4) jeżeli prokurator lub sąd to nakazał (art. 248 § 1).

Przesłuchanie przez prokuratora

1. Masz prawo wiedzieć, co zawiera ENA

Prokurator, który będzie Cię przesłuchiwał, powinien poinformować Cię o treści ENA przed przesłuchaniem (art. 607k § 2).

Jeżeli nie masz 18 lat Twoje, przesłuchanie powinno odbyć się w obecności przedstawiciela ustawowego (mamy lub taty) albo osoby, która się Tobą faktycznie opiekuje, albo w obecności osoby pełnoletniej, którą sam/sama wskażesz. Te osoby nie będą obecne podczas Twojego przesłuchania, gdy się temu sprzeciwisz lub gdy prokurator uzna, że to zaszkodzi sprawie (art. 171 § 3).

2. Masz prawo zdecydować, czy i jakie wyjaśnienia złożysz (art. 175 § 1)

W czasie przesłuchania przed prokuratorem możesz składać wyjaśnienia, odmówić składania wyjaśnień lub odmówić odpowiedzi na poszczególne pytania. Nie musisz tłumaczyć, dlaczego odmawiasz odpowiedzi na pytania lub odmawiasz składania wyjaśnień (art. 175 § 1).

3. Masz prawo zgodzić się na przekazanie do państwa, które wydało ENA

Prokurator poinformuje Cię też, że możesz powiedzieć, co sądzisz o przekazaniu do innego kraju, by tam odpowiedzieć na zarzuty lub odbyć karę. To będzie Twoja decyzja. Możesz się zgodzić lub nie. Powiesz o tym w sądzie. **Ważne!!!**
Raz udzielonej zgody nie możesz cofnąć (art. 607l § 2).

Skutkiem wyrażenia zgody jest przyspieszenie postępowania w sprawie europejskiego nakazu aresztowania (art. 607k § 2, art. 607l § 2, art. 607m § 1 i 1a, art. 607n § 1).

Prokurator powie Ci również, że po przekazaniu do innego kraju UE nie będziesz ścigany/ścigana za inne przestępstwa lub nie będziesz odbywał/odbywała innych kar niż te, które były wymienione w ENA.

Prokurator powie Ci również, że możesz zgodzić się na ściganie lub odbycie kary za inne przestępstwa niż wymienione w ENA. Pamiętaj, to Twoja decyzja.

Możesz się zgodzić lub nie. Powiesz o tym w sądzie (art. 607e § 2). **Ważne!!!**

Raz udzielonej zgody nie możesz cofnąć (art. 607l § 2). Skutkiem wyrażenia zgody jest przyspieszenie postępowania w sprawie europejskiego nakazu aresztowania (art. 607k § 2, art. 607l § 2, art. 607m § 1 i 1a, art. 607n § 1).

Po przesłuchaniu prokurator skieruje Twoją sprawę do sądu. Prokurator może też złożyć wniosek o zastosowanie wobec Ciebie tymczasowego aresztowania na stosowny czas niezbędny do przekazania do państwa, które wydało ENA. Okres ten nie może być dłuższy niż 100 dni (art. 607k § 3).

W niektórych sprawach państwo wydające ENA może żądać, by zastosować wobec Ciebie tymczasowe aresztowanie na okres nie dłuższy niż 7 dni.

Tak się stanie, jeżeli w Systemie Informacyjnym Schengen lub w bazie danych Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej będzie zapewnienie sądu tego państwa, że zapadł wyrok skazujący wobec Ciebie albo wydano inną decyzję pozbawiającą Cię wolności (art. 607k § 3a).

Postępowanie przed sądem

Po skierowaniu przez prokuratora wniosku o przekazanie i tymczasowe aresztowanie Twoją sprawą zajmie się sąd okręgowy Twojego miejsca zamieszkania lub stałego pobytu.

W posiedzeniu w sprawie przekazania i tymczasowego aresztowania oprócz Ciebie może wziąć udział prokurator i Twój obrońca/y.

Sąd doręczy Ci ENA wraz z tłumaczeniem i zawiadomieniem o terminie posiedzenia (art. 607I § 1a), chyba że podstawą tymczasowego aresztowania jest wpis do Systemu Informacyjnego Schengen.

Posiedzenie w Twojej sprawie jest posiedzeniem jawnym, co oznacza, że może być na nim obecna publiczność (osoby obce lub znajome, które będą obserwować przebieg posiedzenia) (art. 95b § 2).

Jeżeli nie masz ukończonych 18 lat:

1) posiedzenie w Twojej sprawie może odbyć się z wyłączeniem jawności, jeżeli sąd tak postanowi (art. 360 § 1 pkt 2 w zw. z art. 95b § 3), co oznacza, że na posiedzeniu nie będzie publiczności, ale możesz wskazać dwie osoby pełnoletnie, które będą obserwować posiedzenie. Dwie osoby będzie mógł również wskazać prokurator (art. 361 w zw. z art. 95b § 3);

2) podczas posiedzenia może być również obecny Twój przedstawiciel ustawowy (rodzic lub opiekun) lub osoba, która się Tobą opiekuje.

Możesz wskazać sądowi inną osobę pełnoletnią, aby była przy Tobie podczas posiedzenia. Możesz to zrobić wtedy, gdy nie masz rodziców lub opiekunów, albo gdy sąd uzna, że nie powinni brać udziału w tym posiedzeniu.

Jeżeli sąd uzna, że ta pełnoletnia osoba wskazana przez Ciebie też nie powinna brać udziału w posiedzeniu, wyznaczy specjalnego urzędnika zwanego asystentem rodziny, aby był obecny podczas posiedzenia (art. 76a).

Jeżeli zechcesz, sąd w protokole umieści Twoją zgodę na przekazanie do państwa, które wydało ENA, byś tam odpowiedział/odpowiedziała na zarzuty lub odbył/odbyła karę (art. 607I § 2). **Ważne!!! Raz udzielonej zgody nie możesz cofnąć.**

Jeżeli zechcesz, sąd w protokole umieści Twoją zgodę na ściganie lub odbycie kary za inne przestępstwa niż wymienione w ENA. **Ważne!!! Raz udzielonej zgody nie możesz cofnąć (art. 607I § 2).**

Masz prawo złożyć zażalenie na przekazanie w terminie 3 dni od dnia ogłoszenia postanowienia lub **3 dni** od daty doręczenia postanowienia, gdy nie byłeś obecny / nie byłaś obecna na posiedzeniu (art. 607I § 3).

Zażalenie składa się do sądu apelacyjnego, który jest zobowiązany do rozpoznania go **w terminie 7 dni** od daty przekazania akt sprawy wraz z Twoim zażaleniem (art. 607I § 3).

Musisz wiedzieć, że:

Opinia sądowo-psychiatryczna

Prokurator lub sąd może zlecić badania Twojego stanu zdrowia psychicznego. Prokurator lub sąd może poprosić dwóch lekarzy psychiatrów, aby Cię zbadali i powiedzieli, co sądzą o Twoim stanie zdrowia psychicznego. Lekarze wyznaczeni przez prokuratora lub to biegli. Mogą oni prosić prokuratora lub sąd, żeby pozwolił też innym lekarzom wypowiedzieć się w sprawie Twojego stanu zdrowia psychicznego. Prokurator lub sąd może poprosić, aby oprócz lekarzy psychiatrów wypowiedział się seksuolog, jeżeli ocena Twojego zachowania ma związek z pewnymi problemami w sferze seksualnej (art. 202 § 1–3).

Prokurator lub sąd może też poprosić, aby zbadał Cię psycholog. Może też prosić o to lekarzy, np. psychiatrę, aby ocenił, czy w ogóle należy badać Twój stan zdrowia psychicznego (art. 215).

Wywiad środowiskowy

Jeżeli w chwili czynu nie ukończyłeś/ukończyłaś 18 lat, prokurator, zarządza, by kurator sądowy lub inny podmiot uprawniony na podstawie odrębnych przepisów, a w szczególnie uzasadnionych wypadkach – Policja, przeprowadzili wywiad środowiskowy na Twój temat.

Jeżeli nie masz w kraju stałego miejsca zamieszkania, wywiadu środowiskowego można nie przeprowadzać (art. 214).

Środki zapobiegawcze

W polskim postępowaniu karnym można stosować różne środki, które mają zapobiegać utrudnianiu procesu karnego (środki zapobiegawcze).

Mamy jeden środek zapobiegawczy o charakterze izolacyjnym – tymczasowe aresztowanie, które może zastosować tylko sąd.

Tymczasowego aresztowania nie stosuje się, gdy inne środki zapobiegawcze są wystarczające, np. dozór Policji, poręczenie majątkowe, poręczenie osobiste, zakaz zbliżania się do pokrzywdzonego, zakaz kontaktów, zakaz opuszczania Polski, które są środkami wolnościowymi (art. 257 § 1).

Sąd może tymczasowe aresztowanie zmienić na poręczenie majątkowe, pod warunkiem, że zostanie ono wpłacone w określonym terminie. Można poprosić sąd o przedłużenie tego terminu (art. 257 § 2).

Sąd może nie zastosować tymczasowego aresztowania, gdy:

- 1) zagroziłoby poważnie Twojemu życiu lub zdrowiu;
- 2) wywołałoby wyjątkowo ciężkie skutki dla Ciebie lub Twojej najbliższej rodziny.

Sąd nie stosuje tymczasowego aresztowania, gdy:

- 1) wymierzono by Ci karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem lub łagodniejszą;
- 2) przestępstwo, które Ci się zarzuca, jest zagrożone karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą roku.

W tych przypadkach sąd mimo wszystko może zastosować tymczasowe aresztowanie, gdy ukrywasz się, uporczywie nie stawiasz się na wezwania lub w inny bezprawny sposób utrudniasz postępowanie albo nie można ustalić tożsamości oskarżonego lub zachodzi wysokie prawdopodobieństwo orzeczenia środka zabezpieczającego polegającego na umieszczeniu sprawcy w zakładzie zamkniętym (art. 259).

Gdy nie masz ukończonych 18 lat, a sąd zastosuje wobec Ciebie tymczasowe aresztowanie, w celi nie będziesz przebywał/przebywała z dorosłymi. Tylko gdyby zaistniały jakieś szczególne okoliczności, może się zdarzyć, że w Twojej celi będzie przebywała osoba dorosła. Decyzje o tym podejmie administracja zakładu karnego lub aresztu śledczego. Podobne zasady stosuje się również podczas konwojowania (art. 212 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy).

Rola organów procesowych

W postępowaniu przygotowawczym postępowanie prowadzą prokurator, Policja i inne organy.

W postępowaniu sądowym w zależności od etapu sprawa jest rozstrzygana przez sąd rejonowy, sąd okręgowy, sąd apelacyjny lub Sąd Najwyższy.

Jeśli coś jest dla Ciebie niejasne lub potrzebujesz więcej szczegółów, zawsze możesz zapytać o nie prowadzącego Twoje postępowanie. Prowadzący ma obowiązek wyjaśnić Ci Twoje prawa i obowiązki w kompletny i zrozumiały sposób.

WZÓR

Wyjaśnienia co do zakresu uprawnień dla zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia

Minister Sprawiedliwości wydał rozporządzenie i załącznik do rozporządzenia. Załącznik nazywa się **Pouczenie o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania.**

To jest tekst łatwy do czytania i zrozumienia

Pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania.

To opracowanie nie jest dokumentem prawnym. Opracowanie pomoże Ci zrozumieć jakie prawa ma osoba zatrzymana na podstawie europejskiego nakazu aresztowania.

Rozporządzenie znajdziesz w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.
Poproś o pomoc osobę wspierającą.

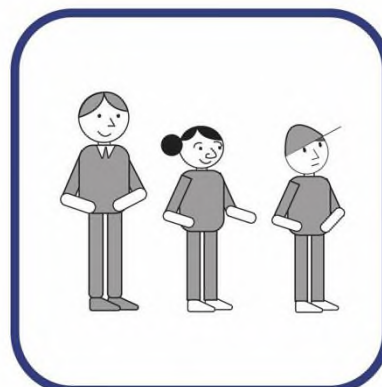
Zatrzymany to osoba która z jakiegoś ważnego powodu została zatrzymana.
Zatrzymanie to pozbawienie kogoś wolności osobistej. Osoba zatrzymana nie może robić niektórych rzeczy. Na przykład nie może pójść do domu ani na zakupy.

Są różne zatrzymania. Na przykład jest osoba która mogła coś ukraść albo kogoś pobić.
Czyli popełnić przestępstwo. Trzeba to sprawdzić. Dlatego Policja może ją zatrzymać.
Czasem ktoś ukrywa się przed Policją. Policja musi znaleźć taką osobę i zatrzymać.

Zatrzymanym może być każdy człowiek. Kobieta, mężczyzna. Dziecko może być zatrzymane tylko w niektórych sytuacjach. Na przykład jak ma 15 lat i kogoś zabije.

Zatrzymanie dokonywane jest w postępowaniu karnym. **Postępowanie karne** to praca Policji, prokuratora, sądu, adwokatów i radców prawnych. Wszyscy sprawdzają czy ktoś popełnił przestępstwo.

Najpierw jest **postępowanie przygotowawcze**. Prowadzi je Policja lub prokurator.

Oni przygotowują akt oskarżenia.

Potem jest **postępowanie sądowe**.

Na końcu jest **wyrok** w sprawie (czasem postanowienie).

Jeśli zgłosiłeś na Policję, że ktoś popełnił przestępstwo, to zaczyna się postępowanie przygotowawcze. To **śledztwo** albo **dochodzenie**. Policja lub prokurator szukają informacji i dowodów przestępstwa. Muszą znaleźć podejrzanego. Czyli osobę która mogła popełnić przestępstwo.

Osoba jest podejrzana jeśli Policja lub prokurator postawili jej zarzuty. To znaczy podejrzewają, że ta osoba naruszyła prawo. Nazywa się to **postanowienie o przedstawieniu zarzutów**.

Policja może **zatrzymać osobę która mogła popełnić** przestępstwo. Potem pisze protokół zatrzymania. **Protokół** to dokument.

Jest w nim zapisane wszystko co się wydarzyło.

I to co ktoś powiedział.

Zatrzymany musi dostać protokół zatrzymania. Nazywa się to **odpis** protokołu.

Nie tylko Policja może Cię zatrzymać. Może też:

- Straż Graniczna
 - Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego.
- Mogą zatrzymać Cię tylko na 48 godzin. Czyli na 2 dni. Potem muszą wypuścić. Albo napisać do sądu wniosek o tymczasowe aresztowanie.

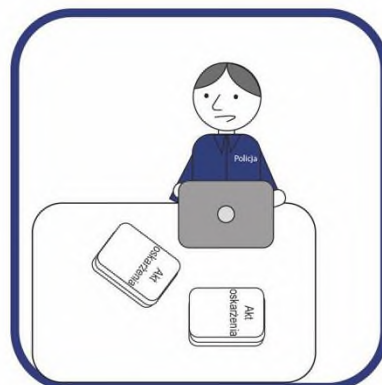

Tymczasowe aresztowanie oznacza że podejrzany jest zatrzymany w czasie postępowania karnego.

Sąd zgodzi się na areszt jeśli na przykład podejrzany może uciec z Polski. Albo popełnić inne przestępstwo.

Policja i prokurator zebrali informacje i dowody. Wiedzą kto naruszył prawo czyli popełnił przestępstwo. Policja lub prokurator piszą akt oskarżenia.

W **akcie oskarżenia** są informacje:

- co zrobił oskarżony. **Oskarżony** to osoba która mogła popełnić przestępstwo. Są na to dowody
 - jakie to przestępstwo. To są zarzuty.
- Kiedy jest akt oskarżenia, kończy się postępowanie przygotowawcze.

Teraz rozpoczyna się **postępowanie sądowe**. Prokurator oskarża. Sąd sprawdza dowody. Sprawdza jak było naprawdę, czy oskarżony jest winny. Potem wydaje **orzeczenie**.

Europejski nakaz aresztowania

Czasem ktoś popełnia przestępstwo i ucieka z Polski. Boi się postępowania karnego. Czasem sąd wydał już wyrok. Osoba musi pójść do więzienia ale ucieka z Polski. Boi się kary.

Jeśli podejrzany lub oskarżony ucieka, chowa się przed Policją to znaczy że będzie **ścigany**.

Polska jest w Unii Europejskiej. W Unii jest 27 państw. Na przykład Francja, Niemcy, Włochy, Hiszpania, Czechy. Państwa w Unii Europejskiej pomagają sobie.

Jeśli ktoś w Polsce jest oskarżony o przestępstwo i uciekł na przykład do Francji, to francuska policja może go znaleźć i zatrzymać.

Ponieważ w Unii działa **europejski nakaz aresztowania**.

Wydają go sądy i prokuratorzy w państwach Unii Europejskiej.

Europejski nakaz aresztowania to wniosek:
o aresztowanie jakiejś osoby w innym
państwie i przekazanie tej osoby do państwa
które wydało nakaz.

Europejski nakaz aresztowania jest bardzo
ważny. Pozwala szybciej ukarać
przestępców.

Może być tak że Polska wyda nakaz i wyśle
go do innych państw Unii Europejskiej.
Polska może szukać polskich obywateli
którzy popełnili przestępstwo. Albo obywateli
innych państw którzy popełnili przestępstwo
w Polsce.

Może być tak że Polska dostanie europejski
nakaz aresztowania od innego państwa.
Wtedy Policja musi znaleźć osobę
i zatrzymać ją. Potem sąd może ją
aresztować i przekazać do tego państwa.

W Polsce europejski nakaz aresztowania
wydaje **sąd okręgowy**. Najpierw trzeba
złożyć odpowiedni wniosek do sądu.
Wniosek może złożyć:

- **prokurator** jeśli sprawa dotyczy
podejrzanego
- **sąd rejonowy** jeśli sprawa dotyczy
oskarżonego lub osoby która ma karę
i musi pójść do więzienia.

Sąd okręgowy może wydać europejski nakaz aresztowania **z urzędu**.

To znaczy że sąd sam się dowie o sprawie i nie trzeba składać wniosku. Sąd okręgowy może wydać nakaz z urzędu w sprawie oskarżonego lub osoby która ma karę i musi pójść do więzienia.

Osobę zatrzymaną europejskim nakazem aresztowania w państwie Unii trzeba przekazać do innego państwa. Tego które wydało nakaz. O przekazaniu decyduje sąd tam gdzie osoba jest zatrzymana. Sąd wydaje postanowienie.

Czasem nie można wydać europejskiego nakazu aresztowania. Na przykład gdy za przestępstwo grozi kara mniejsza niż 1 rok.

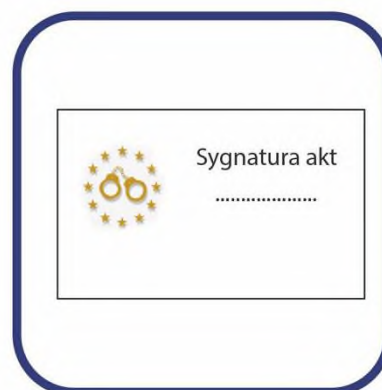
W europejskim nakazie aresztowania muszą być informacje:

- jaki sąd wydał nakaz, adres sądu, telefon i mejl
- kiedy i gdzie sąd wydał nakaz
- imię i nazwisko osoby ściganej i jakiego państwa jest obywatelem.

W europejskim nakazie aresztowania musi być też:

- informacja w jakiej sprawie jest wydany nakaz
- czy osoba jest podejrzana czy oskarżona
- czy już ma wyrok z karą
- jaka jest kara w przepisach prawa za przestępstwo osoby ściganej
- **sygnatura akt**. To jest numer sprawy.

1. Prawo do informacji i wysłuchania

Osoba zatrzymana europejskim nakazem aresztowania ma **prawo do informacji**.

Trzeba jej powiedzieć:

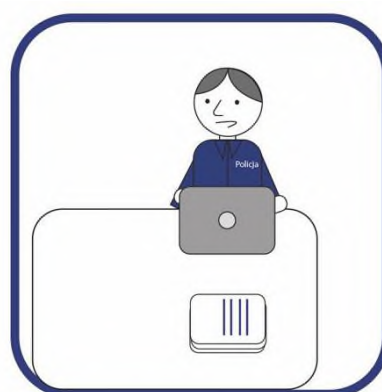
- dlaczego została zatrzymana
- o co jest podejrzewana
- jakie ma prawa.

Musi też być wysłuchana. To znaczy że może powiedzieć to co chce i Policja musi to zapisać.

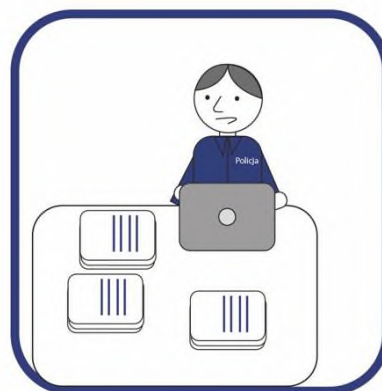
Z zatrzymania jest **protokół**. W protokole są informacje:

- imię i nazwisko osoby, która zatrzymuje
- imię i nazwisko osoby zatrzymanej
- jak dokładnie osoba zatrzymana wygląda jeśli nie wiadomo jak się nazywa.
To się nazywa **rysopis**.
- dzień, godzina i miejsce zatrzymania.

W protokole jest też:

- dlaczego osoba jest zatrzymana
- o co jest podejrzewana, czyli jakie przestępstwo mogła popełnić
- co powiedziała osoba zatrzymana. Nazywa się to **oświadczenie**.
- że osoba zatrzymana dowiedziała się o swoich prawach.

2. Wyjaśnienia i oświadczenie

Osoba zatrzymana ma prawo złożyć **wyjaśnienia**. Czyli wytłumaczyć co się stało. Może też odmówić składania wyjaśnień. To znaczy nie musi niczego tłumaczyć. Nie musi niczego opowiadać.

Osoba która Cię zatrzymała może też zadawać Ci różne pytania.

Pamiętaj!

Nie musisz odpowiadać na pytania.
Nie musisz się tłumaczyć.

3. Prawo do kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym

Osoba zatrzymana ma prawo do kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym. Czyli z prawnikiem. Osoba która Cię zatrzymała musi się na to zgodzić. Jeśli nie znasz żadnego prawnika to poproś o listę prawników.

Osoba która Cię zatrzymała musi dać Ci listę.

Możesz zadzwonić do prawnika z tej listy. Prawnik może przyjechać do Ciebie i porozmawiać z Tobą.

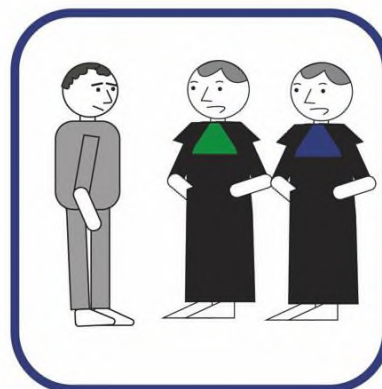
Ta rozmowa powinna być tylko między Wami. Czasami jak będziesz rozmawiał z prawnikiem osoba która Cię zatrzymała może być przy was. Prawnik Ci pomoże. Wy tłumaczy co będzie się działo i co powiedzieć policjantom.

4. Prawo do obrony

Osoba zatrzymana ma prawo do pomocy obrońcy. **Obrońca** to adwokat lub radca prawny.

Jeśli zostałeś zatrzymany europejskim nakazem aresztowania w Niemczech to obrońca może być z Niemiec. Masz też prawo do obrony z Polski.

Obrońca napisze pismo lub wypełni wniosek.

Będzie Cię reprezentować.

Jeśli sam wybierasz obrońcę i mu płacisz to nazywa się go **obrońcą z wyboru**.

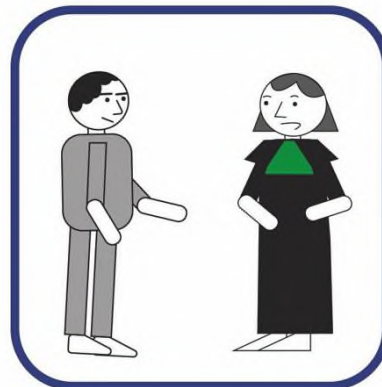

Jeśli nie masz pieniędzy, sąd może wyznaczyć dla Ciebie **obrońcę z urzędu**.

Za obrońcę z urzędu nie musisz płacić.

Żeby dostać obrońcę z urzędu musisz napisać wniosek i wysłać go do sądu.

Wniosek możesz wysłać też do prokuratora.

5. Korzystanie z pomocy tłumacza

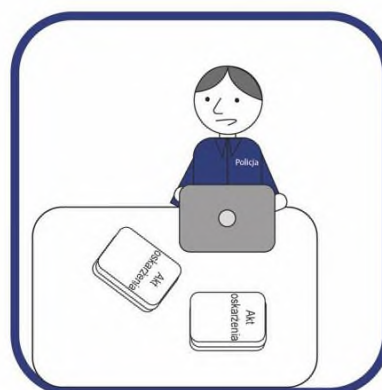
Osoba zatrzymana ma prawo do pomocy tłumacza. Dostaniesz tłumacza kiedy:

- nie mówisz dobrze po polsku
 - zostałeś zatrzymany w innym państwie Unii a nie mówisz dobrze w tym języku.
- Pomoc tłumacza jest za darmo.

6. Prawo do odpisu protokołu

Osoba zatrzymana europejskim nakazem aresztowania musi dostać odpis protokołu zatrzymania. Możesz też przeczytać dokumenty dotyczące Twojego zatrzymania. Są to akta sprawy.

7. Informacja dla osoby bliskiej

Osoba zatrzymana ma prawo do poinformowania kogoś bliskiego o zatrzymaniu. Może to być ktoś z rodziny lub znajomych. Jeśli zostałeś zatrzymany, poproś policjantów żeby zadzwonili do Twojej bliskiej osoby. Możesz też poprosić żeby zadzwonili do Twojej pracy lub szkoły.

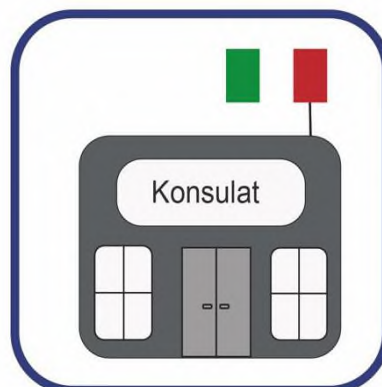

8. Urząd konsularny lub dyplomatyczny

Osoba zatrzymana ma prawo do kontaktu z urzędem konsularnym lub dyplomatycznym.

To urzędy państwa za granicą.

Na przykład Włochy mają swoje urzędy konsularne w Polsce.

Jeśli obywatel Włoch jest zatrzymany w Polsce to może porozmawiać z włoskim urzędem konsularnym w Polsce.

W urzędzie konsularnym jest konsul.

Konsul to urzędnik. Jest przedstawicielem państwa.

Obywatel innego państwa może być w Polsce tymczasowo aresztowany.

Na przykład obywatel Hiszpanii. Wtedy sąd musi zawiadomić hiszpański urząd konsularny lub dyplomatyczny w Polsce.

Osoba aresztowana musi o to poprosić.

Polska podpisuje umowy międzynarodowe z wieloma państwami.

Umowa międzynarodowa to dokument.

Państwa coś ustalają i spisują w tym dokumencie. Państwa mogą ustalić że będą się informowały o swoich obywatelach.

Na przykład jak zostaną zatrzymani lub tymczasowo aresztowani.

Jeśli obywatel takiego państwa zostanie w Polsce zatrzymany, wtedy nie musi prosić o kontakt z urzędem konsularnym. Sąd sam napisze do urzędu konsularnego lub dyplomatycznego.

9. Prawo do zażalenia

Osoba zatrzymana europejskim nakazem aresztowania ma prawo napisać zażalenie. **Zażalenie** to informacja że nie zgadzasz się z zatrzymaniem. Czujesz że Policja potraktowała Cię źle, niesprawiedliwie. Albo nie powiedziała Ci o Twoich prawach. Sąd sprawdzi czy zatrzymanie było zgodne z prawem.

10. Prawo do zwolnienia

Osoba zatrzymana musi być natychmiast zwolniona jeżeli:

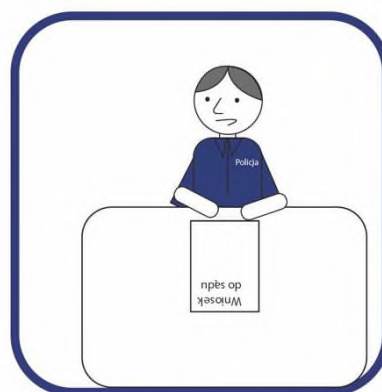
- okazało się że ktoś inny popełnił przestępstwo
- minęło już 48 godzin od zatrzymania.

Na przykład zostałeś zatrzymany w poniedziałek o godzinie 16.35. Policja musi Cię wypuścić najpóźniej w środę o godzinie 16.35.

W ciągu 48 godzin od zatrzymania prokurator może napisać do sądu **wniosek o tymczasowe aresztowanie**. Jeżeli tego nie zrobi, to osobę zatrzymaną trzeba wypuścić.

Sąd może wydać postanowienie o tymczasowym aresztowaniu. Albo wypuścić osobę zatrzymaną.

Przykład:

Zostałeś zatrzymany w poniedziałek o 16.35.

W środę o godzinie 16.00 prokurator składa do sądu wniosek żeby Cię aresztować.

Sąd musi zająć się tą sprawą do czwartku do godziny 16.00. Czyli ma na to 24 godziny.

Jeżeli sąd tego nie zrobi, to trzeba Cię wypuścić.

11. Informacja o nakazie

Osoba zatrzymana ma prawo do informacji o europejskim nakazie aresztowania.

Musi dowiedzieć się co w nim jest.

Ma prawo dostać nakaz. Nakaz musi być przetłumaczony. Musi być w jej języku.

Żeby osoba zatrzymana go zrozumiała.

Osoba zatrzymana ma prawo wiedzieć co będzie się z nią dalej działo. Dostaniesz zawiadomienie o posiedzeniu sądu. Zawiadomienie to dokument. Jest w nim data i godzina posiedzenia sądu. Sąd ustali czy będziesz przekazany do innego państwa. Tego państwa które wysłało europejski nakaz aresztowania.

12. Oświadczenie i zgoda na przekazanie

Europejski nakaz aresztowania jest po to, żeby osobę zatrzymać i przekazać.

Przekazać do innego państwa. Tam gdzie ta osoba wcześniej popełniła przestępstwo. Prokurator przesłucha zatrzymaną osobę. Osoba zatrzymana ma prawo złożyć **oświadczenie w sprawie przekazania.** Czyli może powiedzieć co o tym myśli.

Jeśli jesteś zatrzymany, możesz powiedzieć prokuratorowi że zgadzasz się na przekazanie. Czasem w europejskim nakazie aresztowania jest wpisane 1 przestępstwo. A osoba zatrzymana popełniła więcej przestępstw. Osoba może powiedzieć prokuratorowi że zgadza się na przekazanie również za inne przestępstwa.

Czasem w europejskim nakazie aresztowania jest informacja że osoba musi pójść do więzienia.

Bo ma karę pozbawienia wolności za 1 przestępstwo. A osoba ma więcej kar za inne przestępstwa.

Wtedy może powiedzieć prokuratorowi że zgadza się na więzienie za inne przestępstwa.

Pamiętaj! Jeśli zgodziłeś się na przekazanie, to nie możesz zmienić zdania.

13. Prawo do zażalenia na przekazanie

Osoba zatrzymana ma prawo do **zażalenia na przekazanie**. Na przykład Hiszpania wysłała europejski nakaz aresztowania.

Sąd w Polsce ustalił że musisz być przekazany do Hiszpanii.

Możesz napisać zażalenie na decyzję sądu.

Na przykład że nie zgadzasz się na przekazanie. Albo że brakuje dokumentów.

Zażalenie musisz napisać i wysłać do sądu w ciągu 3 dni:

- od dnia kiedy sąd wydał postanowienie – jeśli byłeś na posiedzeniu sądu
- od dnia kiedy odebrałeś postanowienie – jeśli nie byłeś na posiedzeniu sądu.

Jeśli nie byłeś na posiedzeniu sądu, to Policja da Ci postanowienie.

14. Prawo do pomocy medycznej

Osoba zatrzymana ma prawo do pomocy medycznej. Jeśli jesteś zatrzymany, powiedz:

- gdy źle się czujesz
- jesteś chory
- jesteś osobą z niepełnosprawnością.

Możesz wziąć ze sobą dokumentację medyczną i leki.

Osoby które Cię zatrzymały muszą Ci pomóc.

15. Prawo do ważnych informacji

Osoba zatrzymana ma prawo do informacji. Trzeba jej powiedzieć o różnych **środkach zapobiegawczych**. Można je zastosować zamiast tymczasowego aresztowania. Są to na przykład:

- **poręczenie majątkowe**. Trzeba wtedy wpłacić pieniądze. Sąd zwróci pieniądze, jeśli osoba nie ucieknie i będzie czekała na wyrok.
- **dozór Policji**. Wtedy trzeba przychodzić na komisariat Policji, na przykład codziennie.

Sąd nie może stosować tymczasowego aresztowania:

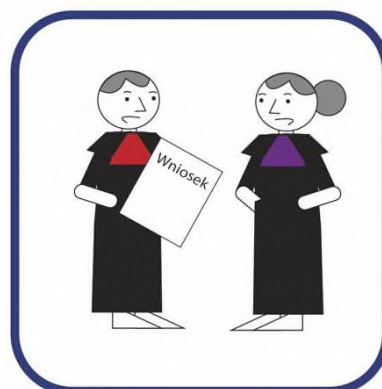
- gdy ktoś na przykład jest bardzo chory
- samotnie opiekuje się dziećmi
- gdy za to przestępstwo sąd może dać łagodną karę.

Jeśli zostałeś tymczasowo aresztowany to sąd musi napisać dlaczego Cię aresztował. To się nazywa **uzasadnienie**. Sąd musi napisać dlaczego nie dał Ci innych środków zapobiegawczych.

Jeśli jest europejski nakaz aresztowania, to prokurator może napisać do sądu **wniosek o tymczasowe aresztowanie**. Żeby aresztować osobę a potem przekazać ją do innego państwa. Sąd ustali jak długo osoba ma być tymczasowo aresztowana. Najwięcej może być 100 dni.

Są też sytuacje wyjątkowe.

Na przykład sąd w Hiszpanii wydał europejski nakaz aresztowania osoby. Nakaz nie dotarł jeszcze do Polski. Ale hiszpański sąd wpisał nakaz na specjalne listy. Wtedy polski sąd może tymczasowo aresztować tę osobę. Może ją aresztować na 7 dni. Zanim europejski nakaz aresztowania dotrze do Polski.

Specjalne listy przestępstw i osób ściganych to:

- System Informacyjny Schengen (czytaj Szengen). Działa w Europie. Są w nim głównie państwa Unii Europejskiej.

- Wykaz Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej. Nazywa się ją **Interpol**. Jest w niej 200 państw z całego świata.

Prokurator albo sąd mogą kazać Ci iść na badania do psychologa lub lekarza psychiatry. Chcą sprawdzić Twój stan zdrowia.

Chcą dowiedzieć się jak się czułeś podczas przestępstwa.

Musisz iść na te badania.

16. Jawność

Osoba zatrzymana ma prawo do informacji że posiedzenia sądu są jawne.

To znaczy że może być na nich publiczność.

Sąd może też zdecydować że posiedzenie **nie będzie jawne**.

Posiedzenie nie musi być jawne gdy:

- osoba zatrzymana nie ma 18 lat
- dotyczy ważnych spraw państwa, które muszą być tajne. Nazywa się to **ważny interes państwa**.
- sąd boi się że przyjdzie dużo osób. Nazywa się to **zakłócenie spokoju publicznego**.

Ważne! Jeśli nie rozumiesz swoich praw jako osoba zatrzymana, poproś policjanta, prokuratora lub sąd, żeby Ci wszystko wyjaśnili. Musisz podpisać **oświadczenie** że zostałeś pouczoney.

WZÓR

Wyjaśnienia co do zakresu uprawnień dla zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, który nie ukończył 18 lat

ZATRZYMANY

ZOSTAŁEŚ ZATRZYMANY / ZOSTAŁAŚ ZATRZYMANA NA PODSTAWIE EUROPEJSKIEGO NAKAZU ARESZTOWANIA

Europejski nakaz aresztowania jest decyzją wydaną przez sąd w państwie członkowskim Unii Europejskiej. Europejski nakaz aresztowania to instytucja, która zastępuje popularnie znaną ekstradycję.

Jeżeli zostałeś zatrzymany i aresztowany / zostałeś zatrzymana i aresztowana w związku z europejskim nakazem aresztowania, to znaczy, że:

- zostałeś skazany / zostałeś skazana za przestępstwo na karę pozbawienia wolności powyżej **4 miesięcy**,
- albo orzeczono inny środek polegający na pozbawieniu wolności na czas dłuższy niż 4 miesiące,
- albo masz status podejrzanego/podejrzanej w postępowaniu karnym za przestępstwo zagrożone większą karą niż rok pozbawienia wolności.

Na jego podstawie możliwe jest zatrzymanie, aresztowanie i przekazanie osoby po to, by:

- przeprowadzono postępowanie karne przeciwko osobie, w stosunku do której wydano europejski nakaz aresztowania, lub w celu wykonania kary pozbawienia wolności (czyli wtedy, gdy zostałeś/zostałeś na taką karę skazany/skazana) lub innego środka, który przewiduje pozbawienie Cię wolności.

Ze względu na tę niecodzienną sytuację, warto abyś wiedział/wiedziała, że w związku z tym masz uprawnienia, z których możesz stale korzystać.

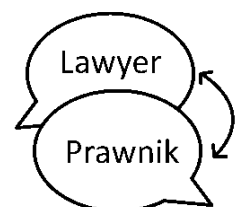
PRAWO DO INFORMACJI

Masz prawo do informacji dotyczących tego, co jest przyczyną tego zatrzymania. Na Twoją prośbę powinieneś/powinnaś otrzymać:

- odpis protokołu zatrzymania,
- możliwość wglądu do dokumentów dotyczących przyczyny zatrzymania (prawo wglądu do akt w zakresie przyczyn zatrzymania),
- informację o treści europejskiego nakazu aresztowania,
- odpis europejskiego nakazu aresztowania wraz z tłumaczeniem oraz zawiadomieniem o posiedzeniu sądu.

Może się zdarzyć jednak tak, że w szczególnych przypadkach nie zostanie sporządzone tłumaczenie europejskiego nakazu aresztowania, wtedy sąd zarządza jego sporządzenie albo ustnie informuje o jego treści.

Jeżeli nie znasz języka polskiego, możesz skorzystać bezpłatnie z pomocy tłumacza.

Możesz:

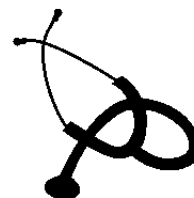
- odpowiadać na pytania,
- składać wyjaśnienia.

Masz prawo odmówić składania wyjaśnień oraz odpowiedzi na pytania bez podania przyczyny.

Możesz złożyć również oświadczenie w swojej sprawie, a także odmówić złożenia takiego oświadczenia bez podania przyczyny.

Możesz również złożyć oświadczenie tylko w sprawie przekazania Cię do państwa członkowskiego.

Możesz korzystać z pomocy medycznej i badania lekarskiego.

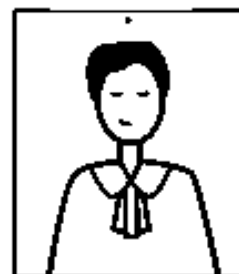

PRAWO DO POMOCY OBROŃCY

Masz prawo do pomocy obrońcy (adwokata lub radcy prawnego).

W każdym momencie możesz skorzystać z pomocy obrońcy.

Możesz skorzystać z pomocy obrońcy w państwie, które wydało za Tobą europejski nakaz aresztowania.

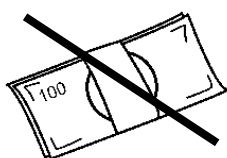

- ➔ Nikt nie może Ci uniemożliwiać kontaktu z Twoim adwokatem lub radcą prawnym.
- ➔ Niezwłocznie (jak najszybciej) powinieneś mieć umożliwiony kontakt w dostępnej formie (osobiście lub przez telefon).
- ➔ Masz prawo do bezpośredniej rozmowy.

Pamiętaj

Tylko w szczególnych wypadkach funkcjonariusz może zastrzec swoją obecność przy tej rozmowie.

Masz prawo do skorzystania z pomocy obrońcy z urzędu.

Jeśli nie masz obrońcy, sąd wyznaczy Ci obrońcę z urzędu (to jest adwokata lub radcę prawnego, za którego pracę koszt poniesie Skarb Państwa).

- Możesz żądać, by o Twoim zatrzymaniu poinformowano osobę najbliższą albo inną wskazaną przez Ciebie osobę (może to być na przykład przyjaciel, kolega, dalsza rodzina).

- Możesz żądać, by poinformowano o Twoim zatrzymaniu również pracodawcę, szkołę, uczelnię oraz osobę, która jest odpowiedzialna za Twoją firmę albo za firmę, za którą Ty odpowiadasz.
- Możesz skontaktować się z konsulem bądź innym przedstawicielstwem dyplomatycznym państwa, którego jesteś obywatelem/obywatelką (bądź państwa, w którym mieszkasz na stałe – w przypadku gdy nie masz obywatelstwa).

TWOJE PRAWA

W ciągu **7 dni** od zatrzymania możesz złożyć skargę na zatrzymanie (zażalenie).

Zażalenie rozpatruje sąd, który będzie badał, czy zatrzymanie było:

- zasadne (czy powinno w ogóle mieć miejsce),
- legalne (czy odbyło się zgodnie z prawem),
- prawidłowe (czy postąpiono z Tobą we właściwy sposób).

Od momentu zatrzymania będą dwa terminy:

- **48 godzin** dla prokuratora na to, by przekazać Cię do dyspozycji sądu,
- **24 godziny** od momentu przekazania dla sądu, by doręczyć (lub ogłosić) Ci postanowienie o zastosowaniu tymczasowego aresztowania.

Zostaniesz zwolniony:

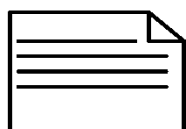
- gdy ustaną przyczyny zatrzymania (na przykład europejski nakaz aresztowania został odwołany),

- po upływie 48 godzin, jeśli prokurator nie przekaże Cię do dyspozycji sądu,
- po upływie 24 godzin, gdy sąd nie wyda i nie doręczy Tobie postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania.

Możesz również przyspieszyć procedurę przekazania w ramach europejskiego nakazu aresztowania. Jest to możliwe, gdy wyrazisz zgodę na:

- przekazanie do innego państwa członkowskiego,
- ściganie za inne przestępstwa niż objęte europejskim nakazem aresztowania,
- wykonanie kary lub środków polegających na pozbawieniu wolności (o ile taka kara lub środek zostały wobec Ciebie orzeczone przez sąd).

Zgoda jednak **nie** może zostać cofnięta.

Na postanowienie sądu o przekazaniu – możesz złożyć skargę (zażalenie) w terminie **3 dni** od dnia doręczenia postanowienia (lub jego ogłoszenia, jeżeli byłeś/byłaś na posiedzeniu w sądzie).

Tymczasowe aresztowanie to sytuacja, w której zostajesz osadzony/osadzona w areszcie do czasu przekazania Cię do państwa członkowskiego. Jest to izolacyjny środek zapobiegawczy stosowany w postępowaniu karnym.

Decyzja o tymczasowym aresztowaniu zostaje podjęta na posiedzeniu przez właściwy sąd.

Posiedzenie w przedmiocie zastosowania europejskiego nakazu aresztowania odbywa się z reguły jawnie, w szczególnych wypadkach jawność ta może zostać wyłączona.

Są to przypadki, gdy:

- zatrzymany nie ukończył 18 lat,
- wywołałoby to zakłócenie porządku publicznego,

- mogłoby obrażać dobre okoliczności,
- mogłoby ujawnić tajemnicę państwową,
- naruszałoby to ważny interes prywatny,
- osoba, która złożyła wniosek o ściganie, tego zażąda.

Postanowienie o zastosowaniu tymczasowego aresztowania powinno Ci zostać ogłoszone przez sąd (jeżeli będziesz obecny/obecna w sądzie na posiedzeniu) albo doręczone (na piśmie).

Jednak pierwszeństwo przed nim mają inne środki, takie jak na przykład dozór Policji.

Masz prawo do przedstawienia Ci uzasadnienia, dlaczego nie zastosowano wobec Ciebie innych środków zapobiegawczych.

Może ono trwać:

- **7 dni** przed wpłynięciem europejskiego nakazu aresztowania,
- a po wpłynięciu europejskiego nakazu aresztowania tak długo, jak zajmie przekazanie, jednak nie dłużej niż **100 dni**.

Pamiętaj, że sąd może **nie** stosować tymczasowego aresztowania w sytuacjach, gdy:

- może to stworzyć dla Twojego życia lub zdrowia niebezpieczeństwo,
- wywoła to ciężkie skutki dla Ciebie lub najbliższej rodziny,
- sąd prawdopodobnie mógłby wymierzyć karę z warunkowym zawieszeniem jej wykonania albo karę łagodniejszą (na przykład ograniczenie wolności – tak zwane prace społeczne lub grzywnę),
- zarzucane Ci przestępstwo jest zagrożone karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą roku.

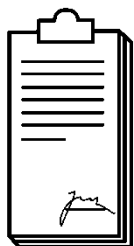

Masz prawo do informacji o roli rozmaitych instytucji, które biorą udział w postępowaniu. W szczególności informację dotyczącą: Policji, oskarżyciela publicznego (na przykład prokuratora), przedstawiciela ustawowego, asystenta rodziny, kuratora sądowego, obrońcy, sądu, sędziego.

Gdy nie masz ukończonych 18 lat – **masz prawo do tego, by był z Tobą przedstawiciel ustawowy** (na przykład tata, mama) **albo osoba przez Ciebie wskazana.**

Obecność ich jest zależna od tego, czy nie będzie to utrudniało procedur i czy ma to znaczenie dla ochrony Twoich praw, interesów i Twojego dobra. Decyzję wydaje tutaj sąd.

Gdyby sąd uznał, że obecność tych osób mogłaby doprowadzić do naruszenia Twoich praw czy interesów albo naruszyć Twoje dobro czy utrudnić dalsze procedowanie, **w posiedzeniu weźmie udział asystent rodziny, którego wyznaczy sąd.**

Przedstawiciel ustawowy albo inna osoba, pod której pieczęą pozostajesz, może podejmować czynności tylko na Twoją korzyść. Może ona ustanowić dla Ciebie obrońcę, składać wnioski (na przykład dowodowe), wnosić rozmaite środki zaskarżenia (zażalenia, apelacja).

Osoby te, a także asystent rodziny otrzymają pouczenie o Twoich prawach.

Masz prawo do informacji o tym, że jako tymczasowo aresztowany powinieneś zostać umieszczony / jako tymczasowo aresztowana powinnaś zostać umieszczona w celi w sposób zapobiegający wzajemnej demoralizacji oraz z poszanowaniem Twojego dobra (na przykład karanych oddziela się od niekaranych, młodocianych od dorosłych).

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia z art. 6071 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 2025 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 490, z późn. zm.), dalej „k.p.k.”, zgodnie z którym Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia: 1) wzór pisemnego pouczenia, o którym mowa w § 3a, w tym odrębny dla osób, które nie ukończyły 18 lat, mając na względzie konieczność zrozumienia pouczenia przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy lub pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat; 2) wzory pisemnych wyjaśnień, o których mowa w § 3b, odrębnych dla osób nieporadnych ze względu na wiek lub stan zdrowia oraz osób, które nie ukończyły 18 lat, mając na względzie konieczność zrozumienia wyjaśnień przez te osoby.

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu wydania rozporządzenia.

Konieczność wydania nowego rozporządzenia wynika z nowelizacji dokonanej ustawą z dnia ... o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. poz. ...).

Na mocy ww. ustawy nowelizującej dokonano zmiany art. 6071 § 3a k.p.k. dotyczącej zakresu pouczeń o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania.

2. Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma być unormowana.

Obecnie obowiązuje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 listopada 2024 r. w sprawie określenia wzoru pisemnego pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania oraz wzorów pisemnych wyjaśnień co do zakresu uprawnień tego zatrzymanego (Dz. U. poz. 1660).

3. Wykazanie różnicy między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

Proponuje się określenie w załączniku nr 1 wzoru pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, w załączniku nr 2 wzoru pouczenia o uprawnieniach zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, który nie ukończył 18 lat, w załączniku nr 3 wzoru wyjaśnień co do zakresu uprawnień dla zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania nieporadnego ze względu na wiek lub stan zdrowia i w załączniku nr 4 wzoru wyjaśnień co do zakresu uprawnień dla

zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, który nie ukończył 18 lat, uwzględniających nowy zakres pouczeń uregulowany w znowelizowanym art. 6071 § 3a k.p.k.

Zgodnie z dotychczasowym modelem zdecydowano się na pouczenie zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu zatrzymania o przysługujących mu uprawnieniach w prostym i przystępnym języku, co wynika z treści wytycznych delegacji ustawowej, przewidującej konieczność zrozumienia pouczenia przez osoby niekorzystające z pomocy obrońcy lub pełnomocnika, osoby nieporadne ze względu na wiek lub stan zdrowia lub osoby, które nie ukończyły 18 lat. Wobec specyfiki regulacji ustawowych stanowiących przedmiot pouczenia, dla zapewnienia prawa do rzeczowej informacji zatrzymanego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, konieczne było również użycie sformułowań zawartych w Kodeksie postępowania karnego. Jednocześnie zgodnie z dotychczas funkcjonującą praktyką, pouczenie wskazuje na odpowiedni przepis ustawowy, z którego wynika dany rodzaj uprawnienia, co umożliwia weryfikację jego treści i ustalenie brzmienia normatywnego.

Zgodnie z dotychczasowym modelem zawartość poszczególnych wyjaśnień jest zgodna z obowiązującym przepisami, a jednocześnie uwzględnia potrzeby określonych grup adresatów oraz realizuje założenie, że efektywne uczestnictwo w postępowaniu jest warunkowane posiadaniem przez uczestnika wiedzy o przysługujących mu uprawnieniach i ciążących na nim obowiązkach. Ich udostępnianie musi uwzględniać, że nie wszyscy, czy to z uwagi na wiek, czy też inne cechy osobowe, mają jednakowe możliwości zrozumienia kierowanego przekazu, tym bardziej, gdy chodzi o formuły prawne, niejednokrotnie uważane za skomplikowane także przez prawników. Aby spełnić wymóg dostępności, wymiar sprawiedliwości musi być przygotowany na przyjęcie osób poniżej 18-go roku życia oraz osób nieporadnych ze względu na wiek lub stan zdrowia.

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2027 r. w związku z wejściem w życie ustawy nowelizującej.

Nie ma możliwości zastosowania alternatywnych w stosunku do projektowanych rozwiązań środków, które umożliwiłyby osiągnięcie zamierzonego celu.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu

funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Projekt nie podlegał dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2026 r. poz. 936) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 42 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt zostanie skierowany do koordynatora OSR.